څېړنې د پاره
افغانستان
لپاره
AREU

۱۴ کاله
باکیفیته څېړنه

د جنسیت د نابرابر والي بل اړخ: په افغانستان کې نارینه او نارینتوب

چونا آر. اچاویز
سید مهدي موسوي
لیا ویلفرید اری پیلانګو

SCA
د افغانستان لپاره
د سویډن کمېټه

د افغانستان د څیړنې او ارزونې واحد او د افغانستان لپاره د سویډن کمیټه

تحلیلي خپرونه

د جنسیت د نابرابر والي بل اړخ:
په افغانستان کې نارینه او نارینتوب

چونا آر. ایچاویز

سید مهدي موسوي

لیا ویلفرید اری پیلانګو

غویی ۱۳۹۵

د کتاب نړیوال استنډرډ ګڼه (ISBN)	۹۷۸-۹۹۳۶-۸۳۳-۰۲-۱ (بریښنایي نسخه)
د خپروني کوډ	۱۶۰۱P
ژباړن	محمد کاظم ملوان
د پشتۍ انځورونه	د پشتۍ کیڼې خواته انځور د وزلوبې لوبه ده، چې د **۲۰۱۵** ز. کال د فبروري په میاشت کې د تخار په ولایت کې اخیستل شوی دی. ښۍ خواته د افغان نارینه وو انځورونه دي، چې تر څېړنې لاندې څلور ولایتونو: کابل، ننګرهار، تخار او بامیانو کې اخیستل شوي دي. دغه انځورونه د ۲۰۱۴ ز. کال له دسمبر میاشتې څخه د **۲۰۱۵** کال تر مې میاشتې پورې کله چې د څېړنې ډلې سیمې ته تللې وه، اخیستل شوي دي. (انځورونه د افغانستان د څېړنې او ارزونې په واحد [AREU] کې د څېړنیز همکار محمد ادریس لطفی له خوا اخیستل شوي)
د پشتۍ طرحه	میکائیل لو مانتیجو

د دې خپرونې د اقتباس لپاره د دې لاندې جملې ذکر وړاندیز کیږي:

اِچاوز، چونا آر.، سید مهدی موسوی، لیا ویلفردا آر ای پیلانګو. د جنسیت د *نابرابروالي بل اړخ: په افغانستان کې نارینه او نارینتوب*، کابل: د افغانستان د څیرنی او ارزونی واحد، **۱۳۹۴**.

دغه څېړنه د افغانستان لپاره د سویډن کمیټې (SCA) په مالي مرسته او د افغانستان د څېړنې او ارزونی واحد (AREU) په اضافي فنډ، چې د فنلیند سفارت له خوا ورکول شوې و، ترسره شوه.

د افغانستان د څېړنې او ارزونې واحد **۱۳۹۵**

ټول حقوق یې خوندي دي. د دې خپرونې هیڅ برخه د خپروونکي، د افغانستان د څېړنې او ارزونې د ادارې، له لیکلې اجازې پرته په هیڅ بڼه یا هیڅ ډول لکه بریښنایي، دیکاټ یا بل ډول، بیا چاپیدلای، یا د بیامونددنې په سیستم کې زیرمه کیدلای نه شي.

کیدای شي چې دغه څېړنه لیکوالو او منبع ته د خبرتیا په صورت کې یوازې د غیر تجارتی مقصدونو لپاره اقتباس، نقل یا بیا چاپ شي. هغه نظریې چې په دې خپرونه کې بیان شوي دي، په لیکوالو پورې اړه لري او په ضروری توګه د AREU یا SCA د نظریو استازیتوب نه کوي.

د لیکوالو په اړه

چونا ار. اچاویز د افغانستان د څېړنې او ارزونې په واحد کې (AREU) د څېړنې څانګې مرستیاله ده. آغلې چونا، مخکې له دې، چې د ۱۳۸۸لمریز کال په جنوري کې د افغانستان د څېړنې او ارزونې له واحد سره په کار پیل وکړي، له ډېرو نړیوالو موسسو سره د سلاکارې او همدا ډول په کمبودیا کې د سولې او جګړې د څېړنو له مرکز سره د آسیا چارو د څېړونکې په توګه کار کړی، چیرې چې هغې د کمبودیا د ځوانانو هیلې، خوبونه، آرزوګانې او د سولې په اړه د هغوی تصورات او مفاهیم تر څېړنې لاندې نیولې دي. چونا اچاویز په همدې ډول د منیدانا د فرهنګ لپاره په څېړنیز انستیټوټ کې د لوړ پوړې چارواکې په توګه کار کړی، چې هلته یې د وګړو، روغتیا، سولې او معیشت پروګرامونو په هکله، په داسې حال کې چې د جنسیت مسئلې په هغو کې ځانګړی ځای درلود، څېړنه ترسره کړې ده. نوموړې په جګړه ییزو او غیر جګړه ییزو سیمو کې تر شلو کلونو ډېره د څېړنې تجربه لري. هغې په کمبودیا او د پسیفیک ټاپو وزمه هیوادونو کې دنده ترسره کړې ده. نوموړې په کانبیرا کې د آسترالیا له ملي پوهنتون څخه د ډیموګرافي(نفوس شمیرنې) په څانګه کې د ډاکترې سند ترلاسه کړی دی. د ډاکترۍ سند د ترلاسه کولو لپاره د هغې رساله د فلپین په کاګایان دی او اورو ښار کې د ښځو او په کارخانو کې د هغوی د کار په هکله و.

سید مهدي موسوي د افغانستان د څېړنې او ارزونې د واحد (AREU) د جنسیت څېړنو په څانګه کې لوړپوړی څېړونکی دی او خپل دوکتورا سند یې د ترکیې له حاجِتپه پوهنتون څخه د ټولنپوهنې په برخه کې ترلاسه کړی دی. نوموړي خپل د لیسانس او ماستري سندونه د ټولنیزو علومو – ټولنیزو څېړنو په برخه کې د ایران د مشهد له فردوسي پوهنتون څخه ترلاسه کړی او پر ۱۳۸۸ لمریز کال د نړیوالې ښېګڼې د محصل په توګه ونومول شو. ښاغلی موسوي مخکې له دې چې پر (۱۳۹۱) لمریز. کال د افغانستان له څېړنی او ارزونی واحد (AREU) سره یو ځای شي، په عمده توګه د افغان کډوالو د مسایلو په تړاو پر څېړنو بوخت و او خپلې ځینې لیکنې یې په علمي ژورنالونو کې خپرې کړې دي. موسوي په ټولنیزو علومو او د غرجستان د لوړو زده کړو موسسې د فراه په څانګه کې د تحقیق کړنلارو تدریس په خپله مخینه کې لري. له AREU سره تر یو ځای کیدو وروسته ښاغلي موسوي په هغو څېړنیزو پروژو کې ونډه واخیستله، چې تر ډېره د جنسیت په برخه کې ترسره کېدله. هغه په عین حال کې د «د جنسیت له لیده پر پالیسیو د بیاکتنې لارښود » په جوړولو کې د افغانستان د څېړنې او ارزونی د واحد د ډلې د یو غړي په توګه د ښځو د چارو وزارت لپاره کارکړی دی. ښاغلی موسوي اوس د امریکایي نارینه وو د څېړنو د اتحادیې (AMSA) غړی دی او پر ۱۳۹۳ لمریز کال په نیویارک سیټي کې د (AMSA) په ۲۳ مه نړیوال کنفرانس کې د فرانکیل (Frankel Memorial) د درناوي جایزې مستحق وګڼل شو او هلته یې «په جنسیتي برابروالي کې د افغان نارینه وو د ښکیلتیا ستونزې» (په کابل، کې یوه موردي څېړنه) تر سرلیک لاندې یوه مقاله وړاندې کړه.

لیا ویلفریدا ری پیلانګو اوسمهال د فلیپین د باهول پوهنتون د څېړنې د څانګې رئیسه (مشره) ده. نوموړې تر دغې دندې پخوا په همدغه پوهنتون کې د ټولنیزو علومو د ساحوي همغږې کوونکې په توګه کار کړی دی. هغې د خپل لیسانس سند یې په ارواپوهنه کې ترلاسه کړي، او د ټولنیزو علومو په تدریس کې یې خپله ماستری درجه بشپړه کړې ده. نوموړې همدا راز د ځانګړې ښوونې او روزنې په برخه کې تصدیق لیک لري او د یوې څېړونکې او ښوونکې په توګه د ارواپوهنې په برخه کې له خپلو مهارتونو څخه ګټه اخلي. د هغې د تخصص څانګې په لاندې ډول دي: د زده کړې، ښوونې، روزنې لپاره د آسانتیاوو برابرول او د تدریسي نصابو جوړول. د نوموړې په څېړنیزه برنامه کې داسې ساحې لکه ځوانان او له خطره ډکه کړه وړه، مهاجرت، له نیستمنۍ څخه خلاصون، او د پسیفیک جزایرو د پنځو هیوادونو لپاره د ښوونیزو او درسي پلانونو جوړول، شاملې دي.

د افغانستان د څېړنې او ارزونې واحد په اړه

د افغانستان د څېړنې او ارزونې واحد په کابل کې میشته یوه خپلواکه څېړنیزه موسسه ده. ددې ادارې دنده د لوړ څرنګوالې درلودونکو او پالیسۍ پورې اړوندو څېړنو له لارې پرپالیسۍ او چارومثبتې اغیزې دي، او همدا راز نوموړې واحد په افغانستان کې د څېړنې او زده کړې د کلتور د ودې په موخه، د څېړنې پایلې په چټکه توګه خپروي. دې موخې ته د رسیدو لپاره له خپلو څېړنو او کتابتون څخه د ګټې اخیستنې دترویج په موخه له پالیسي جوړوونکو، مدني ټولنې، څېړونکو او زده کوونکو سره ددوی د څېړنېزې وړتیا د پیاوړې کولو په موخه ښکیل ده څو په دې توګه وکړای شي شننو، غبرګونونو او خبرو اترو ته لاره هواره کړي.

د افغانستان د څېړنې او ارزونې بنسټ (AREU) په ۲۰۰۲ کال کې په افغانستان کې د نړیوالې مرستندویې ټولنې په همکارۍ جوړ شو. دغه بنسټ د مشرتابه یو بورد لري چې د مرستندویو ادارو، لکه: ملګرو ملتونو او نورو ګڼ اړخیزو ادارو او نادولتي ټولنو استازي پکې ګډون لري.

په ۱۳۹۴ کال کې د دغه بنسټ د ځانګړو پروژو ملاتړ د اروپایي اتحادیې (EU)، د نړیوال پرمختګ انسټیټوټ (ODI)، نړیوال بانک، د امریکا د سولې انسټیټیوټ (USIP)، د نړیوالې همکارۍ لپاره الماني ټولنې ((GIZ-BMZ)، د ختیځ او افریقایي مطالعاتو لپاره د لندن پوهنتون (SOAS)، د امریکې د متحده ایالاتونو د نړیوال پرمختیا سازمان (PROMOTE -USAID)، د هالند علمی څېرنو دفتر (NWO)، د غنمو او جوار د تحقیقاتو بین المللی مرکز (CIMMYT)، د حکومتدارۍ د امنیت ګروپ (SGG)، په مرکزی آسیا کی د کرنې او خوړلو د پیاوړتیا اداره (LANSA) اود بریتانیا اداره د جنګ ځپلو ماشومان لپاره (War Child UK) لخوا تر سره کېږي..

مننه

د دې ليکنې (څېړنې) په بشپړولو کې له لاندې اشخاصو او ادارو څخه د زړه له کومې مننه کوو:

د افغانستان د څېړنې او ارزونې واحد له ساحوي څېړونکو څخه، چې سروې، د ټولنې پوښتنپاڼې،(CQ)، متمرکز ډله ييز بحثونه (FGDs) او له باخبرو کليدي کسانو سره يې مرکې (kIIs) ترسره کړې او له څېړنيزو مرستندويانو څخه هر يو: محمد مجيب بهسودي، محمد ادريس لطفي، احمد نورزی، خالد بهزاد ، مرضيه برهاني، يلدا حميدي او مير منصور محمودي.

د افغانستان لپاره د سويدن په کميټه (SCA) کې له شيکا ګيلډيال او سراج الدين جويا څخه، چې د څېړنې د مفهوم او مېتود په اړه يې ګټورې نظريې او وړانديزونه، وړاندې کړې دي. شيکا په دوامداره توګه د دغې څېړنې د ترسره کېدو په لړ کې له ډلې سره ملګرتيا کړې او د څېړنې په ټول بهير کې يې ګټور وړانديزونه وړاندې کړې دي.

په کابل کې د افغانستان لپاره د سويدن کميټې اداره (SCA) چې له څېړنې څخه يې ګټور او اغېزمن ملاتړ کړی دی. او همدا ډول د سويدن کميټې له ولايتی ادارو څخه، چې په تخار او ننګرهار کې يې د څېړنې لپاره د معلوماتو په راټولولو کې ونډه اخيستی او ګټور ملاتړ يې کړی دی.

د نړيوالو موسسو ، سفارتونو ، حکومتي او نا حکومتي ادارو له استازو څخه، چې د ذينفعو مراجعو په غونډو کې يې برخه اخيستې او د دغې څېړنې په پيل کې يې خپل ارزښتناک لیدلوري او نظريې وړاندې کړې دي.

له مايکل لو مونتجو څخه، چې د نقشې، د پشتي په طرحه او د ليکنې د طرحې په مسوده کې يې مرسته کړې ده. هغه په عين حال کې د څېړنې د معلوماتو مديريت پر غاړه اخيستي وو. مدثرشاه او محبوب عمري، چې د پشتي د ډيزاين (طراحې) د ښه والي په اړه يې وړانديزونه او په دې برخه کې يې تخنيکي ملاتړ کړی دی.

له رومانيتو جرواسيو څخه، چې د څېړنې احصائيوي بهير يې مديريت کړ، جدولونه يې جوړ کړل او لومړنې تحليلونه يې وړاندې کړل.

له شبنم افشار څخه، چې د څېړنې د ليکلو په بهير کې يې پرله پسې ملاتړ کړی دی.

له چارواکو ، ذينفعو لوريو ، ځواب ورکوونکو ، معلومات ورکوونکو او زموږ د څېړنې په سيمو کې مېشتو کسانو څخه، چې زموږ د څېړنې بې حده پوښتنو ته يې په ښه نيت، زغم او د زړه په اخلاص ځواب ورکړ او د خپل شخصي ژوند ، کورنۍ او ټولنې پورې اړوند حساس مسايل يې له موږ سره شريک کړل.

او په پای کې د څېړنې لیکوالان اړین بولي، چې له سیالو نظرخاوندانو (peer reviewers) څخه هم مننه وکړي، چې په ژوره توګه یې دغه څېړنه مطالعه او ارزولې او د ښه والي لپاره یې خپل ارزښتناک نظرونه وړاندې کړي دي. دغه د نظر خاوندان په لاندې توګه دي:

پاتریشیا آکِرمن (Patricia Ackerman)، د نیویارک د سیتي کالج، د ښځو او جنسیت د څانګې رییس.

جان ریندِرز (Jan Reynders) د جنسیتي عدالت په برخه کې سلاکار او فعال او خپلواک څېړونکی، د (اروپا) نارینه وو ته د ونډې ورکولو شبکې د رهبرۍ کمېټې غړی، په هالند کې د جنسیت پلټې فرم WO=MEN فعال غړی او د جنسیت او اوبو د نړیوالې ټولنې (GWA) د مدیره پلاوی غړی.

دان کانوِی-لانګ (Don Conway-Long)، د ویبستر پوهنتون د انسان او ټولنپوهنې د څانګې پروفیسر.

ریچِل پلوئم (Rachel Ploem)، د راتګرز موسسې (Rutgers) د نړیوالو پروګرامونو په څانګه کې د جنسیت، روغتیا او جنسي حقوقو د چارو سلاکار.

فیبی شرِینر (Phoebe Shreiner)، د بریکترو موسسې (Breakthrough) عمومي مرستیال او په متحده ایالاتو کې یې د دفتر مشر.

نظیف شهراني، د ایندپانا پوهنتون د مرکزي اسیا او منځنۍ ختیځ د څېړنو د انسان پوهنې د څانګې پروفیسر.

ریزه

رولا غني، د افغانستان لومړۍ میرمن

په پیل کې د افغانستان د څېړنې او ارزونې واحد ته د «جنسیت د نابرابرۍ بل اړخ: په افغانستان کې نارینه او نارینتوب» تر عنوان لاندې د هغوی د نوې څېړنې په مناسبت خپلې تودې مبارکۍ وړاندې کوم. د جنسیت د نابرابرۍ دغه اړخ، چې بیا بیا له پامه غورځول کیږي، یو بیړنی او خورا مهم عنوان دی، چې په افغانستان کې د ملي پالیسي او ټولنیزو بدلونونو لپاره ډیر زیات اهمیت لري.

دغه څیړنې د جنسیت په اړه د نارینه وو د لید له نظره په لړ پېژندل شوې سیمه کي پښه ایښې ده. څیړنې د دې موضوع په توضیح سره، چې څنګه د نارینه وو درېځ، لید او کړنه او د نارینتوب په اړه نظریې د ټولنیزو-فرهنګي جوړښتونو تر اغیزې لاندې دي، څرګنده کړې ده، چې په افغاني ټولنو کې څنګه نوموړو عواملو د نارینه وو او ښځو ترمنځ په متقابلو اړیکو باندې اغیز شیندلی ده. دغه څېړنې ته پاملرنه، چې نارینتوب یې د جنسیت د «بل اړخ» په توګه څېړلی، ډېر د خوښۍ ځای دی؛ ځکه د جنسیت اصطلاح د زیاترو افغانانو له لیده یوازې په ښځو پورې اړوند بریږي.

زه غواړم د هغو ټولو بدلونونو یادونه وکړم، چې په وړاندیزونو کې مختلفو موسسو حکومت او ښوونځیو، غیر رسمي او رسمي جوړښتونو، ټولنو، او ټولنیزو رسنیو، او همدا ډول ټولنې او میندو پلرونو ته شوي دي.

زه په ټینګه او درناوي سره د دې لیکنې لوستل هغو کسانو ته وړاندیز کوم، چې د نارینه وو د مسئلو او اندیښنو په اړه د ژورې پوهې غوښتونکي دي او غواړي هغه زموږ په هیواد کې د جنسیت د نابرابرۍ د ښه حل لپاره په پروګرامونو او پالیسیو کې شامل کړي.

رولا غني
د افغانستان لومړۍ میرمن
د ۲۰۱۵ کال دسمبر

د موضوعاتو لیکلړ

د لیکوالو په اړه .... الف
مننه .... ج
ریزه .... ه
لنډ نومونه .... ک
نوملړ .... ل
د مطلب لنډیز ۱
میتودولوژي ۱
موندنې ۱
وړاندیزونه ۲
۱. پیلیزه ۴
۲. نارینتوبونه: نظریې او مفهومونه ۶
۳. د څیړنې څیړندود (مېتودولوژي) ۱۰
۳.۱ له ساحې څخه د معلوماتو د راټولولو طریقه ۱۰
۳.۲ د څیړنې وړ ساحې غوراوی ۱۰
۳.۳ د تر څېړنې لاندې سیمو د غوراوي معیار ۱۲
۳.۴ د ساحوي څېړنې کار تر پیلېدو مخکې چمتووالی ۱۳
۳.۵ د ځواب ویونکو غوراوي ۱۳
۳.۵.۱ کیفي برخه ۱۳
۳.۵.۱.۱ د کیفي معلوماتو پروسس او تحلیل ۱۴
۳.۵.۲ کمي برخه ۱۵
۳.۵.۳ د معلوماتو د راټولولو د کړنلارو څو اړخیزه کول مثلث بندی ۱۵
۳.۶ د څیړنې په وړاندې ستونزې او ننګونې ۱۶
۳.۷ اخلاقي ملاحظات ۱۶
۴. موندنې ۱۷
د نارینتوب مفاهیم: په ساحه کې نظریې ۱۷
موږ چاته ګورو: د کمي او کیفي معلوماتو لپاره ټولنیز- دموګرافیکه پیژندنه ۱۷
۴.۱ د نارینتوب په اړه لیدلوري ۱۷
۴.۱.۱ د نارینه وو ونډه ۱۷
۴.۱.۱.۱ نارینه د کورنۍ د متکفل په توګه ۱۷
۴.۱.۱.۲ نارینه د نفقې د برابرونکي په توګه ۱۹
۴.۱.۱.۳ د کورنۍ د امنیت او خوندیتوب مسئوول ۱۹
۴.۱.۱.۴ په کورنۍ کې درنښت او واک ۲۰
۴.۱.۱.۵ په هره بیه د کورنۍ د اړتیاوو پوره کول ۲۲
۴.۱.۱.۶ میرمن پرخپل میړه تکیه کولی شي ۲۳
۴.۱.۲ د ښځو ونډه او د کور چارې ۲۵

۴.۱.۳ د جنسیت پر اساس د کار په ویش کې د دین او فرهنګ ونډه........ ۲۷
۴.۲ برابروالی، واک او کنټرول........ ۲۸
۴.۲.۱ په رهبرۍ او جنسیت کې برابروالي........ ۲۸
۴.۲.۲ د زده کړو کچه او جنسیت........ ۲۹
۴.۲.۳ ښځې او واده: پریکړې او له زیان ډک چلندونه........ ۳۱
۴.۲.۴ واک د نارینه وو په لاس کې دی........ ۳۳
۴.۲.۵ د نارینه وو د ډېر ځواکمنتیا په اړه........ ۳۵
۴.۲.۶ وروستۍ پرېکړه د نارینه وو له خوا کېږي........ ۳۶
۴.۳ نارینتوب او د ښځو په وړاندې تاوتریخوالی........ ۳۸
۴.۳.۱ د میرمنو وهل........ ۳۸
۴.۳.۲ په کور د نارینه وو توند او له غوسې ډک چلند........ ۳۹
۵. د موندنو لنډیز او وړاندیزونه........ ۴۳
۵.۱ د نارینتوب د ځانګړتیاوو په اړه انګېرنې........ ۴۳
۵.۱.۱ د نارینه وو ونډه........ ۴۳
۵.۱.۲ د ښځو ونډې........ ۴۴
۵.۱.۳ د جنسیت پر بنسټ د کار په ویش کې د دین او فرهنګ ونډه........ ۴۴
۵.۲ برابروالی، ځواک (قدرت)، او کنټرول........ ۴۴
۵.۳ د ښځو په وړاندې تاوتریخوالی........ ۴۵
وړاندیزونه........ ۴۶
ضمیمې........ ۴۸
ضمیمه جدول ۱-۳: د نورمالتوب آزمايښت (د شاپیرو-ویلک احصاییې)........ ۴۸
ضمیمه جدول ۲ - ۳: د نورمالتوب د آزمايښت پایله (د کرانباچ الفا)........ ۴۹
۱-۴ : ضمیمه جدول د مېتودولوژي پر اساس د کیفي معلومات ورکوونکو ټولنیز- دموګرافیک مشخصه........ ۵۰
۲- ۴ : ضمیمه جدول. د ولایت پر بنسټ د کمي معلومات ورکوونکو ټولنیزه- دموګرافیک هم شخصه (پروفایل)........ ۵۱
۳-۴ الف- ضمیمه جدول. د ولایت، دعمر کچه او جنسیت پر اساس په دې اړه د ځواب ورکوونکو نظریې چې «نارینه باید د کورنۍ متکفل وي........ ۵۲
۳-۴ ب- ضمیمه جدول. د ولایت، زده کړې او جنسیت پر اساس په دې اړه، چې «نارینه باید د کورنۍ متکفل وي» د ځواب ورکوونکو نظریې........ ۵۳
۳-۴ ج - ضمیمه جدول. د ولایت، قوم او جنسیت پر اساس په دې اړه، چې «نارینه باید د کورنۍ متکفل وي» د ځواب ورکوونکو نظریې........ ۵۴
۴-۴ الف- ضمیمه جدول. د ولایت، د عمر دورې (کچې) او جنسیت پر اساس په دې اړه چې «نارینه باید د کورنۍ د خوندیتوب مسئوول وي» د ځواب ورکوونکو نظریې........ ۵۵
۴-۴ب- ضمیمه جدول. د ولایت، زده کړې او جنسیت پر اساس په دې اړه، چې «نارینه باید د خپلې کورنۍ د خوندیتوب مسئوول وي» د ځواب ورکوونکو نظریې........ ۵۶
۴-۴ج- ضمیمه جدول. د ولایت، قومیت او جنسیت پر اساس په دې اړه چې «نارینه باید د خپلې کورنۍ د خوندیتوب مسئوول وي» د ځواب ورکوونکو نظریې........ ۸۷
۵-۴ الف- ضمیمه جدول. د ولایت، د عمر کچې او جنسیت پر اساس په دې اړه چې «نارینه باید په خپلې کورنۍ کې له درنښت او واک څخه برخمن وي» د ځواب ورکوونکونظریې........ ۵۸

۴-۵ ب - ضمیمه جدول. په دې اړه چې «نارینه باید په خپلې کورنۍ کې له درنښت او واک څخه برخمن وي» د ولایت، زده کړې او جنسیت پر اساس د ځواب ورکوونکو نظریې.. ۵۹

۴-۵ ج- ضمیمه جدول. په دې اړه چې «نارینه باید په کورنۍ کې له درنښت او واک څخه برخمن وي» د ولایت، قومیت او جنسیت پر اساس د ځواب ورکوونکو نظریې.. ۶۰

۴-۶ الف- ضمیمه جدول. په دې اړه، چې «نارینه باید دخپلې کورنۍ اړتیاوې په هره بیه پوره کړي» د ولایت، عمر کچې او جنسیت پر اساس د ځواب ورکوونکو نظریې.. ۶۱

۴-۶ ب- ضمیمه جدول. د دې په اړه چې «نارینه باید د خپلې کورنۍ اړتیاوې په هر صورت پوره کړي» د ولایت، زده کړې او جنسیت پر اساس د ځواب ورکوونکو نظریې.. ۶۲

۴-۶ ج - ضمیمه جدول. په دې اړه چې «نارینه په هره بیه چې وي، باید د خپلې کورنۍ اړتیاوې پوره کړي» د ولایت، قومیت او جنسیت پر اساس د ځواب ورکوونکو نظریې.. ۶۳

۴-۷ الف- ضمیمه جدول. په دې اړه چې «ښځې باید په ټولو حالاتو کې په نارینه تکیه وکړي» د ولایت، عمر کچې او جنسیت پر اساس دځواب ورکوونکونظریې.. ۶۴

۴-۷ب - ضمیمه جدول. په دې اړه چې «ښځې باید په ټولو حالاتو کې په نارینه تکی ه وکړي» د ولایت، زده کړې اوجنسیت پر اساس دځواب ورکوونکو نظریې.. ۶۵

۴-۷ ج- ضمیمه جدول. په دې اړه، چې«ښځې باید په ټولو حالاتو کې په نارینه تکیه وکړي» د ولایت، قومیت او جنسیت پر اساس دځواب ورکوونکونظریې.. ۶۶

۴-۸ الف- ضمیمه جدول. په دې اړه، چې«ښځې باید د کور دننه چارې په غاړه ولري» د ولایت، عمر کچې اوجنسیت پر اساس دځوابورکوونکو نظریې.. ۶۷

۴-۸ ب- ضمیمه جدول. په دې اړه، چې«ښځې باید د کور دننه چارې په غاړه ولري» د ولایت، زده کړې او جنسیت پر اساس دځواب ورکوونکونظریې.. ۶۸

۴-۸ ج -ضمیمه جدول. په دې اړه، چې«ښځې باید د کور دننه چارې په غاړه ولري» د ولایت، قومیت اوجنسیت پر اساس دځواب ورکوونکو نظریې.. ۶۹

۴-۹الف- ضمیمه جدول په دې اړه، چې«نارینه د ښځو په پرتله غوره رهبران دي» دولایت، عمر کچې او جنسیت پر اساس دځواب ورکوونکونظریې.. ۷۰

۴-۹ب- ضمیمه جدول. په دې اړه، چې«نارینه د ښځو په پرتله غوره رهبران دي» د ولایت، زده کړې اوجنسیت پر اساس دځواب ورکوونکو نظریې.. ۷۱

۴-۹ ج- ضمیمه جدول په د باړه، چې«نارینه د ښځو په پرتله غوره رهبران دي» دولایت، قومیت او جنسیت پر اساس دځواب ورکوونکونظریې.. ۷۲

۴-۱۰ الف- ضمیمه جدول. په دې اړه، چې«نارینه د ښځې په پرتله باید ډېرې زده کړې ولري» د ولایت، عمر کچې اوجنسیت پر اساس دځواب ورکوونکو نظریې.. ۷۳

۴-۱۰ ب- ضمیمه جدول په دې اړه، چې«نارینه د ښځې په پرتله باید ډېرې زده کړې ولري»دولایت، زده کړې او جنسیت پر اساس دځواب ورکوونکونظریې.. ۷۴

۴-۱۰ج- ضمیمه جدول. په دې اړه، چې«نارینه د ښځې په پرتله باید ډېرې زده کړې ولري» د ولایت، قومیت اوجنسیت پر اساس دځواب ورکوونکو نظریې.. ۷۵

۴-۱۱ الف- ضمیمه جدول. په دې اړه، چې«ښځې د دې پرېکړې حق لري، چې له چا سره او څه وخت واده وکړي» د ولایت، عمر کچې او جنسیت پر اساس دځواب ورکوونکونظریې.. ۷۶

۴-۱۱ ب- ضمیمه جدول. په دې اړه، چې«ښځې د دې پرېکړې حق لري، چې له چا سره او څه وخت واده وکړي» د ولایت، زده کړې اوجنسیت پر اساس دځواب ورکوونکو نظریې.. ۷۷

۴-۱۱ ج - ضمیمه جدول. په دې اړه، چې«ښځې د دې پرېکړې حق لري، چې له چا سره او څه وخت واده وکړي» د ولایت، قومیت اوجنسیت پر اساس دځواب ورکوو نکونظریې.. ۷۸

۴-۱۲ الف- ضمیمه جدول. په دې اړه چې«واک او قدرت د نارینه و په لاس کې» د ولایت، عمر کچې اوجنسیت پر اساس دځواب ورکوونکو نظریې.. ۷۹

۱۲-۴ب- ضمیمه جدول په دې اړه، چې«واک او قدرت د نارینه وو په لاس کې» د ولایت، زده کړې او جنسیت پر اساس دځواب ورکوونکو نظریې.......... ۸۰

۱۲-۴ج- ضمیمه جدول. په دې اړه، چې«واک او قدرت د نارینه وو په لاس کې» دولایت، قومیت او جنسیت پر اساس دځواب ورکوونکو نظریې.......... ۸۱

۱۳-۴الف- ضمیمه جدول. په دې اړه، چې«نارینه باید تل د ښځو په پرتله ځواکمن وي» د ولایت، عمر کچې او جنسیت پر اساس دځواب ورکوونکو نظریې.......... ۸۲

۱۳-۴ب- ضمیمه جدول. په دې اړه، چې«نارینه باید تل د ښځو په پرتله ځواکمن وي» د ولایت، زده کړې او جنسیت پر اساس دځواب ورکوونکو نظریې.......... ۸۳

۱۳-۴ ج - ضمیمه جدول. په دې اړه، چې«نارینه باید تل د ښځو په پرتله ځواکمن وي» د ولایت، قوم او جنسیت پر اساس دځواب ورکوونکو نظریې.......... ۸۴

۱۴-۴الف- ضمیمه جدول. په دې اړه چې«مېړه باید تل وروستۍ پرېکړه وکړي» د ولایت، عمر کچې او جنسیت پر اساس دځواب ور کوونکو نظریې.......... ۸۵

۱۴-۴ ب- ضمیمه جدول. په دې اړه، چې«مېړه باید تل وروستۍ پرېکړه وکړي» د ولایت، زده کړې او جنسیت پر اساس دځواب ورکوونکو نظریې.......... ۸۶

۱۴-۴ ج- ضمیمه جدول. په دې اړه، چې«مېړه باید تل وروستۍ پرېکړه وکړي» دولایت، قومیت او جنسیت پر اساس دځواب ورکوونکو نظریې.......... ۸۷

۱۵-۴ الف- ضمیمه جدول. په دې اړه، چې«د نارینه وو له خوا د مېرمنې وهل او ټکول د منلو وړ دي» د ولایت، عمر کچې او جنسیت پر اساس دځواب ورکوونکونظریې.......... ۸۸

۱۵-۴ ب- ضمیمه جدول. په دې اړه، چې«د نارینه وو له خوا د مېرمنې وهل او ټکول د منلو وړ دي» د ولایت، زده کړې او جنسیت پر اساس دځواب ورکوونکو نظریې.......... ۸۹

۱۵-۴ ج- ضمیمه جدول. په دې اړه، چې«د نارینه وو له خوا د مېرمنې وهل او ټکول د منلو وړ دي» د ولایت، قومیت او جنسیت پر اساس دځواب ورکوونکو نظریې.......... ۹۰

۱۶-۴ الف- ضمیمه جدول. په دې اړه، چې«نارینه په کور کې باید زیږ او تریخ چلند ولري» د ولایت، عمر کچې او جنسیت پر اساس دځواب ور کوونکو نظریې.......... ۹۱

۱۶-۴ ب- ضمیمه جدول. په دې اړه، چې«نارینه په کور کې باید زیږ او تریخ چلند ولري» د ولایت، زده کړې او جنسیت پر اساس دځواب ورکوونکونظریې.......... ۹۲

۱۶-۴ ج ضمیمه جدول. په دې اړه، چې«نارینه په کور کې باید زیږ او تریخ چلند ولري» د ولایت، قومیت او جنسیت پر اساس دځواب ورکوونکونظریې.......... ۹۳

جدولونه

۳.۱ جدول، د څېړنې لپاره د ساحې د غوراوي معیار.......... ۱۳

۳.۲ جدول، د ټولنې پوښتنپاڼو او له باخبرو کسانو سره د بشپړه شویو مرکو شمېر.......... ۱۴

۳.۳ جدول، د متمرکزو ډله ییزو بشپړ شویو بحثونو شمېر.......... ۱۴

۳.۴ جدول، د څېړنې د ځواب ویونکو شمېر.......... ۱۵

۳.۵ جدول، د نمرو معیار بندي.......... ۱۵

لنډ نومونه

AHRDO	د افغانستان د بشر حقونو او دموکراسۍ (ولسواکۍ) موسسه
AMSA	د امریکایي نارینه وو د څېړنو اتحادیه
AREU	د افغانستان د څېړنې او ارزونې واحد
BAAG	په افغانستان کې د فعالو بریتانیایي او آیرلندي موسسو ډله
CEDAW	د ښځو په وړاندې د تبعیض د ټولو ډولونو د مخنیوي کنوانسیون
CQ	د ټولنې لپاره پوښتنپاڼه
CSO	د احصائیې مرکزي اداره
DACCAR	له افغان کډوالو سره د مرستې لپاره د دنمارک کمیټه
FGD	ډله ییزې متمرکزې خبرې اترې (مباحثې)
GBV	د جنسیت پر اساس تاوتریخوالی
ICPD	د وګړو او پرمختیا په اړه نړیوال کنفرانس
IDI	ژورې مرکې
KII	عمده معلوماتي مرکې
MDG	د زریزې پرمختیایي موخې
MoCIT	د مخابراتو او معلوماتی تکنالوژي وزارت
MoE	د پوهنې وزارت
MoHE	د لوړو زده کړو وزارت
MoHRA	دحج او دیني چارو وزارت (د حج او اوقافو وزارت)
MoIC	د اطلاعاتو او فرهنګ وزارت
MoWA	د ښځو د چارو وزارت
OHCHR	د بشر د حقونو لپاره د ملګرو ملتونو عالي کمیشنری
SANAM	د نارینتوب د نظارت لپاره د سویلي آسیا شبکه
SCA	د افغانستان لپاره د سویدن کمیټه
SRHR	د جنسیتي او امیندوارۍ روغتیا او حقوق
UNAMA	په افغانستان کې د ملګرو ملتونو د مرستې ماموریت
UNISCO	د ملګرو ملتونو پوهنیز، علمی او فرهنګی موسسه
UNFPA	د ملګرو ملتونو د وګړو وجهي صندوق
USAID	د متحده ایالاتو د نړیوالې پرمختیا اداره
USIP	د متحده ایالاتو د سولې انستیتیوټ

نوملړ

په بد ورکول یو دودیزه «کړه وړه ده، چې پر بنسټ یې له مجرمې کورنۍ څخه یوه نجلۍ د زیانمنې او قرباني شوې کورنۍ له یوه نارینه سره ودیږي، ترڅو د کورنیو ترمنځ د جګړې مخنیوی وشي او ستونزه حل شي»[۱] ځینې وختونه بد په داسې حال کې له ټولنیز اړخه د منلو وړ شمیرل کیږي، چې یوه ځوانه نجلۍ له یوه هلک سره تبنتي، چې د محدودیتونو له امله له هغه سره واده نه شي کولی. په دې حالت کې د هلک کورنۍ باید د کورنۍ یوه ځوانه غړې د نجلۍ کورنۍ ته د موضوع د حل لپاره ورکړي. «که څه هم داسې کړنه د افغاني قوانینو پر بنسټ ناقانونه چاره ګڼل کیږي، خو بد په ټول هیواد کې د ټولنو په منځ کې رواج لري».[۲]

بدل بدل «د ودونو یوه بڼه ده، چې کورنۍ خپلې لونې ډیری وخت د دې لپاره سره بدلوي، ترڅو د ناوې د بیې له پوره کولو څخه ځانونه وژغوري».[۳]

ایلایي یو نارینه، چې د دې لپاره بې ګټې، بې ثمره او بې ارزښته شمیرل کیږي، چې د خپل نارینتوب مسوولیتونه نه شي پوره کولی.

غیرت سرلوړي، چې د پت، درناوي، میړانې او درنښت معنا ورکوي. «دا موضوع نه یوازې د یو شخص د خپل ځاني ارزښت څرګندونه کوي، بلکې د ټولې ټولنې له خوا د دغې ادعا د تائید غوښتنه هم کوي، چې نوموړی سړی یې د دغې درناوي مستحق ګڼي».[۴]

با غیرت = عزتمن: هغه نارینه چې د ویاړ، دروند، وقار لرونکی یا سپیڅلی شخص په توګه پیژندل شوی وي؛ ځکه چې هغه د خپل نارینتوب مسئوولیتونه او دندې پوره کړې وي.

بې غیرت= بې عزته: هغه نارینه، چې د خپل نارینتوب مسئوولیتونه او دندې یې نه وي پوره کړې.

حلال هغه څه چې د اسلامي شریعت پر بنسټ روا او جایز وي؛ حلال د حرام مقابل ګڼل کیږي، حرام هغه څه ته وایي، چې د شریعت پر اساس ناروا او ناجایز وي.

جهیز هغه شته او ملکیت چې د ناوې د مور او پلار له خوا د هغې د واده په مناسبت هغې ته ورکول کیږي. کیدای شي، چې جهیز مختلف شیان لکه فرنیچر، کالي، جواهرات او د کور سامان وي.

جرګه جرګه یوې غونډې، مجلس او راټولیدلو ته ویل کیږي؛ جرګه د قوم د نارینه مشرانو (یا رهبرانو) یوې شورا ته وایي، چې د قومي ټولنې په اتفاق سره ټاکل شوې وي. په بله خبره جرګه هغه مهم پریکړه کوونکی جوړښت دی، چې د پښتونولۍ پراساس ځانګړې او ډله ییز اختلافونه حل کوي.

مهر مهر د پیسو یا سوغات یو مقدار دی، چې زوم یې باید هرو مرو ناوې ته ډالۍ کړي؛ د پیسو یا سوغات کچه د نکاح په وخت کې ټاکل کیږي. کنه، «واده د اتبار وړ نه ده»[۵].

ملک په تیره بیا په کلیوالي سیمو کې د ټولنې مشر.

مسجد جومات، د مسلمانانو عبادت ځای.

نفقه نارینه د میړه او همدا ډول د کورنۍ د مشر په توګه اړ دی، چې د خپلې کورنۍ اړتیاوې برابرې کړي. د اسلامي شریعت پر اساس نفقه «د ښځې حق او د نارینه وو دنده ده»[۶] چې په هغې کې د میرمنې او ماشومانو ټولې اړتیاوې لکه خواړه، کالي، د ژوند لپاره کور، روغتیایي پاملرنه او زده کړې شاملې دي او نارینه یې د خپل عاید له لارې برابروي.

---

۱ د با نیجهونی او لا ورایان اوئتس، «په تاوتریخوالی کې ژوند کول: په افغانستان کې په کورنۍ کې د تیري کولو په اړه ملی ریپوټ،»، "Living with Violence: A National Report on Domestic Abuse in Afghanistan" (واشنګټن ډي سي: د نړیوالو حقوقو سازمان: د عدالت لپاره ملګري، ۲۰۰۸)، ۳۱. له http://goo.gl/xbI4MD څخه اقتباس. (د ۲۰۱۵ کال د سپتمبر له ۲۱ مې څخه د لاسرسۍ وړ دی)

۲ جورجت ګګنون. «زه دوه ځلې پلورل شوي وم: په افغانستان کې زیانمنه دودیزه کړه وړه»، "I Was Sold Twice': Harmful Traditional Practices in Afghanistan" *ناتمامه انقلاب: د ښځو د حقوقو لپاره د نړیوالې جګړې غړونه، ایډیت منکی وادن* (بریستول: پالیسی چاپخونه، ۲۰۱۲)، ۱۴۳.

۳ جنیفر ال. سوولوتاروف او روهینی پرابها پاندې، *د ښځو او نجونو په وړاندې تاوتریخوالی: له سویلی آسیا څخه درسونه*، "Violence against Women and Girls: Lessons from South Asia" (واشنګټن ډي سي: د نړیوال بانک ډله ۲۰۱۴)، ۳۲.

۴ عایشه کی. ګیل، سریزه: «عزت» او په «عزت» ولاړ تاوتریخوالی: د عامه انګیرنې پر ضد اعتراض»، "Introduction: 'Honour' and 'Honor'-Based Violence: Challenging Common Assumptions" د «*عزت» لپاره وژنه او تاوتریخوالی: تیوری او عمل*، عایشه کی. ګیل، کارولاین سترینج، او کارل رابرتس (بیسنګستوک، بریتانیا: پالګریو مکمیلن، ۲۰۱۴)، ۲.

۵ جودیت ای. تاکر، *ښځې، کورنۍ، او جنسیت په اسلامي قانون کې*، "*Women, Family, and Gender in Islamic Law*" (کمبریج، انګلستان، د کمبریج د پوهنتون چاپخونه، ۲۰۰۸)، ۲۲۸.

۶ زیبا میرحسیني، «اسلام او جنسیتی عدالت»، "Islam and Gender Justice" *د اسلام غړونه: د بدلون غړونه*، ونیسینت جې، کارنل (ویستپورټ: پریجر خپرونکي، ۲۰۰۷)، ۹۰.

ناموس	د کورنۍ د ښځينه غړو لکه مېندو، مېرمنو، خويندو، لوڼو په معنا دي او د نارينه وو مسئووليت دی، چې په هره بيه د خطرونو په وړاندې له هغو څخه دفاع وکړي. «په بله خبره ناموس د ښځو د وقار، حيثيت او عزت په معنا ده، چې له هغو څخه ساتنه د نارينه وو مطلق مسئووليت دی».[۷]
نفقه برابروونکی	نارينه د کورنۍ نفقه برابروونکی دی.
ننګ	ننګ د عزت، زړورتيا او شرم مفهوم افاده کوي. ننګ د نارينه لپاره ټولنيزه پانګه ده، چې هغه د خپل ناموس، قبيلې، قوم يا ملت د ساتنې لپاره هڅوي. ننګ د غيرت، عزت او ناموس له مفهومونو سره نژدې اړيکه لري.
ناقص العقل	د ناقص العقل اصطلاح د هغه دوديز باور په معنا ده، چې ښځې د ټيټ عقل خاوندانې ګڼي. د ځينو غير متفقو احاديثو پراساس ويل کيږي، چې ښځې «ناقص العقلې او ناقص الايمان دي» [۸] او د دې حديث تعبير او تفسير داسې کيږي، چې نارينه عاقل او ځيرک، خو ښځې احساساتي دي.
ناشيزه (ناښځه)	سرغړونکې يا پساتۍ مېرمن؛ که چيرې يوه مېرمن د خپل مېړه غوښتنې نه مني، نو سرغړونکې شميرل کيږي.
نکاح	د اسلام پراساس واده ته نکاح ويل کيږي[۹].
پښتونولي	د پښتنو ناليکل شوي، غير رسمي قومي او قبيلوي قانون ته پښتونولۍ ويل کيږي؛ «پښتون فرهنګ د يوه ګډ قانون (يوه عامه قانون)، د ارزښتونو ټولګې، عرف او د ژوند دود له خوا چې پښتونولي ورته ويل کيږي، په پښتنې ټولنه کې عملي کيږي»[۱۰].
کمپس او پرتوګ	په افغانستان کې د نارينه وو دوديزې جامې دي.
زنچو/ نرښځی	زنچو هغه نارينه ته وايي، چې داسې کړه وړه کوي، چې ښځې ته مناسب ګڼل کيږي. (د افغانستان په چاپېريال کې) هغه نارينه، چې د کور په کارونو کې مرسته کوي، واقعي نارينه نه شميرل کيږي؛ ځکه چې دا کار د هغه نارينتوب راکموي.
شريعت	په عمومي توګه د «لارې» په معنا ده او اسلامي قوانينو ته اشاره لري. شريعت د ژوند لپاره ديني قانون دی، چې د ژوند د راز راز (مختلفو) اړخونو لکه سياست، اقتصاد، کورنۍ، ټولنيزې لانجې او د جنسيت د معيارونو او اړيکو په اړه خبرې کوي. په ځانګړې توګه، شريعت «د اسلامي قوانينو ټولګې ته اشاره لري، چې پر محمد پيغمبر ص نازل شوي وو او په قرآن کريم کې بې يادونه شوې ده. همدا ډول هغه کړنې څرګندوي، چې له سنت يا د پيغمبر ص د ژوند له سپيڅلو افعالو څخه استنباط شوي دي». [۱۱]
شورا	د مشورې لپاره د خلکو راټولېدل.
سياه سر	هغې عاميانه اصطلاح ته ويل کيږي، چې افغان نارينه يې د ښځو لپاره کاروي؛ دا اصطلاح ځينې وختونه د خورا مهمو ښځينه خپلوانو لکه مور، مېرمن، خور يا لور لپاره په دې خاطر په کار وړل کېږي، چې د هغوی له نوم اخيستلو څخه ډډه وشي. نارينه داسې انګيري، چې دا د وی د غيرت/عزت يوه برخه ده، چې د ښځو نومونه هم بيوازې په دوی پورې اړه ولري. د دې ترڅنګ ځينې وخت داسې هم انګيرل کيږي، چې ګواکې دا يو ډول شفقت او مهرباني ده، چې نارينه يې د ښځو په اړه ښيي.
وکيل ګذر	د ګذر وکيل هغه چاته ويل کيږي، چې د ټولنې او ښاروالۍ ترمنځ اړيکې ټينګوي. دا ډول اشخاص د ټولنې له خوا غوره کيږي او حکومت ورسره موافقه کوي.

۷ برنت ګلاتزر، «پښتون-مسلمان: په افغانستان کې د شخص او جګړې مفهوم»، "Being Pashtun - Being Muslim: Concepts of Person and War in Afghanistan" د *سويلي آسيا د ټولنې په اړه مقالې: فرهنګ او سياست*، برنت ګلاتزر (برلين: د عربی کتابونو چاپخونه ۱۹۹۸)، ۸۷.

۸ ماريون هولمز کاتز، *ښځې په جوماتونو کې: د قانوني (حقوقي) فکر او ټولنيزې کړنې تاريخ*، "Women *in the Mosque: A History of Legal Thought and Social* *Practice*" (نيويارک: د کولمبيا د پوهنتون چاپخونه، ۲۰۱۴)، ۳۵۹.

۹ محمد هاشم کمالي، د شريعت قانون: يوه کتنه، د اسلام بنسټ، "Shari'ah Law: An Introduction, Foundations of Islam" (اکسفورډ، انګلستان، د ون ورلډ له خپرونو څخه، ۲۰۰۸) ۳۲۲.

۱۰ جواناتا هاوکينز، «پښتونولي: د پښتنو فرهنګي دود او قانون»، "The Pashtun Cultural Code: Pashtunwali" *د آستراليا د دفاعي ځواک ژورنال*، ۱۸ (۲۰۰۹): ۱۲.

۱۱ انی سوفی رواَلد، *ښځې په اسلام کې: د لويديځ تجربې*، *"Women in Islam: The Western Experience"* (نيويارک روتليج، ۲۰۰۱)، ۱۰۲.

د مطلب لنډيز

د «نارينتوب» معنا دا ده، چې خلک د نارينه وو د اړوندو ځانګړتياوو په اړه څه ډول انګيرنه او پوهاوی لري. د دې څېړنې ټوليزه موخه دا ده، چې په افغانستان کې د نارينه وو په اړه د راز راز انګيرنو په تړاو يوه ژوره پوهاوی وړاندې شي او دا چې دغه انګيرنې پر جنسيتی نابرابرۍ څه اغيزې لري. دغه راپور د افغانستان لپاره د سويډن کميټې (SCA) او د افغانستان د څېړنې او ارزونې د واحد (AREU) د ګډې څېړنې د پروژې پايله ده، چې د جنسيت د نابرابرۍ په اړه د پاليسيو او عملي اقداماتو لپاره معلومات وړاندې کوي، ترڅو په افغانستان کې د نارينتوب له مفاهيمو څخه رامنځته شويو، جنسي ناانډوليو ته رسېدنه وشي.

ميتودولوژي

د ميتودلوژۍ له پلوه، په څلورو ولايتونو لکه ننګرهار، تخار، باميان او کابل (ښاري او کليوالي سيمو دواړو) کې، د کمي او کيفي تخنيکونو په ګډون، په دغه څېړنه کې له څو اړخيزو ميتودونو څخه کار اخيستل شوی؛ د جنسيتي مسلو [يعنې د نارينه وو او ښځينه وو ترمنځ اړيکو] په تړاو د دغو ولايتونو له جملې څخه هر يو يې، د توندلارۍ تر نسبتاً ټيټه کچه پورې د محافظه کارۍ له مختلفو درجو څخه استازيتوب کوي او له نسبي امنيت څخه برخمن دي. کمي معلومات د سروې د پوښتنپاڼو له لارې له ځوانو او پاخه عمر لرونکو نارينه وو او ښځينه وو ځواب ورکوونکو څخه ترلاسه شول. ورپسې دغه معلومات له مناسبو او وړ احصائيوي او رمزي اصولو څخه په ګټه اخيستنې سره تحليل شول، چې ريښه يې موضوعات په منظم ډول ترتيبوي او د کيفي تحليلونو په پړاو کې ښه چاپيريال رامنځ ته کوي. کيفي معلومات د ژورو مرکو، له باخبرو کسانو سره د عمده معلوماتي مرکو او ډله ييزو متمرکزو بحثونو له لارې لاس ته راغلل. همدارنګه د کمي او کيفي معلوماتو د راټولولو لپاره له نيمه جوړښت لرونکو پوښتنپاڼو څخه کار واخيستل شو.

موندنې

هغو ځوانو او د پاخه عمر لرونکو ښځينه وو او نارينه وو، چې په دغه څېړنه کې يې برخه اخيستې ده، د نارينتوب د ځانګړتياوو او معياري اصولو په اړه ورته نظريې څرګندې کړې دي. کيفي پايلو وښودل، چې نارينه د کورنۍ د نفقې د چمتو کوونکي په توګه په پام کې نيول کېږي. څېړنې څرګنده کړه، چې په دې برخه کې تر ډېره د نظر يووالی د ننګرهار په محافظه کاره ولايت کې شتون لري؛ او د لږ محافظه کاره ولايتونو په توګه تخار، کابل او باميان په ورپسې درجه کې راځي. د ځوانو ځواب ورکوونکو په پرتله، د پاخه عمر لرونکو ځواب ورکوونکو د دغې مسلې په تړاو خپله ډېره لېوالتيا څرګنده کړه. د څېړنې پايلې د دې ښودنه کوي، چې د زده کړې کچه په باميانو او تخار ولايتونو کې پر ځواب ورکوونکو نسبي اغيز لري، په داسې حال کې، چې په کابل او ننګرهار ولايتونو کې، د زده کړو د کچې په لوړېدو سره، د ځواب ورکوونکو لېوالتيا د دې مسلې تاييد ته ډېر نژدې کېږي، چې «د هرې کورنۍ نارينه د هماغه کورنۍ د نفقې برابروونکی دی». د قوميت له پلوه، په ځانګړې توګه په تخار ولايت کې، د نارينه وو او ښځو په پام کې نيولو پرته، کېدای شي په دې برخه کې د معنالرونکو تغييراتو شاهد واوسو. د بېلګې په توګه تاجک ځواب ورکوونکو دې معيار ته ډېره لېوالتيا وښودله، چې نارينه بايد د کورنۍ د نفقې برابروونکي وي؛ په داسې حال کې، چې په دغه ولايت نورو قومي ډلو له دې نظريې سره خپل لږ توافق وښود. پښتنو له دې خبرې سره ډېره هوکړه درلوده، چې نارينه بايد د کورنۍ د نفقې برابروونکي وي، خو هزاره ګانو بيا په دې برخه کې خپله ډېره کمه لېوالتيا وښودله.

کيفي پايلو په پراخه توګه څرګنده کړه، چې نارينه بايد د کورنۍ د مشر او «نفقې برابرونکي» په توګه، د کورنۍ د غړو د هوساينې ټول مسئوليت پر غاړه ولري. «نارينه» د مثل توليد، د کورنۍ او هيواد د ملاتړ او ساتنې مسئوليت پر غاړه لري. د ټوليزې انګيرنې له مخې، «نارينه» هغه وګړي دي، چې زړور او ميړني وي. په هر حال، په بېلابېلو ولايتو کې د ځوابونو يو ګډ خصوصيت دا و، چې نارينه د هغو هيلو او انتظاراتو، چې ټولنه ترې د يو «نارينه» په توګه لري، په پوره کېدو کې د پاتې راتلو په صورت کې، په ټولنه کې خپل وقار او ارزښت له لاسه ورکوي.

د ښځو د ونډې په تړاو، په ټولو څلورو ولايتونو کې ګډونوالو او ځواب ورکوونکو وويل، چې د هغوی مسئوليت د کور د چارو ترتيب او مديريت دی. د پاخه عمر خاوندان د ځوانانو په پرتله د دغه معيار منلو ته ډېره لېوالتيا لري. د دې ترڅنګ، لکه څرنګه چې ترلاسه شوي معلومات څرګندوي، له لوړو زده کړو څخه برخمنو ښځو له دغه معيار سره ډېره لږه هوکړه درلوده، چې ښځې دې يوازې د کور کارونه ترسره کړي؛ په داسې حال کې، چې په افغان نارينه وو کې د زده کړې د کچې لوړوالي او ټيټوالي، له دغه معيار سره د هغوی د مخالفت په کچه کې بدلون نه راولي.

موندنو دا هم وښوده، چې زياترو ځواب ورکوونکو، د برابرۍ، کنټرول او واک په تړاو د نارينتوب له ډېرو معياري اصولو سره هوکړه لري. کله چې وغواړو د رهبرۍ او د زده کړې د کچې په اړه خبرې وکړو، دا نظريه چې نارينه په کور او بهر کې د اوچت ارزښت او ځواک لرونکی دی، په بشپړه توګه څرګندېږي. په دې اړه د ځوانانو او پاخه عمرلرونکو ځواب ورکوونکو ترمنځ کوم غټ توپير نه ليدل کېږي. په دې اړه، چې ښځې نه شي کولی، د واده په اړه پريکړه وکړي، د پاخه عمر ځواب ورکوونکو په تيره بيا په ننګرهار کې پرې ټينګ باور درلود. په معلوماتو کې مهم توپيرونه په دې اړه تر سترګو کېږي، چې د پاخه عمر ځواب ورکوونکي ټينګه عقيده لري، چې «ځواک او قدرت بايد د نارينه وو په لاس کې وي». د دې موضوع د منلو کچه په ننګرهار کې ډېره لوړه ده، ورپسې کابل او تخار راځي، خو په باميانو کې دغه باور

ته لېوالتیا ډېره لږه تر سترګو کېږي. په هر حال، له دغه معیار سره د هوکړې لېوالتیا ، د زده کړې کچې په زیاتېدو سره کمېږي. پایلې دا هم څرګندوي، چې د دې باور په اړه، چې قدرت او ځواک باید په نارینه وو پورې اړه ولري، د قومي ډلو ترمنځ لوی توپیر شتون لري؛ د کابل پرخلاف، دغه چاره په تخار کې تر ډېره تر سترګو کېږي. د قومي ډلو ترمنځ د نظریاتو توپیر، په ټولو معلوماتو کې، هم په ښځو او هم په نارینه وو کې لیدل کېږي. پښتانه د دې نظریې ټینګ پلویان دي، چې نارینه باید تل د ښځو په پرتله ځواکمن او د قدرت څښتن وي.

د څېړنې کیفي برخه، پورتني موندنې تاییدوي، ځکه چې زیاترو ځواب ورکوونکو له دې سره هوکړه لري، چې پر جنسیت ولاړ تاوتریخوالی، که څه هم غلط وي، کله چې ښځې د نارینه وو د پرېکړو په وړاندې مقاومت وکړي، مناسب او د توجیه وړ اقدام ګڼل کېږي. پر دیني چارو زیاترو کارپوهو نارینه ځواب ورکوونکو باور درلود ، چې اسلامي قوانین، په هغه صورت کې چې ښځه «ناشیزه» شي، د میرمنې وهلو ته اجازه ورکوي. لکه څرنګه چې په متمرکزه ډله ییزو بحثونو کې څرګنده شوه، دغه اصطلاح (ناشیزه) د «یاغی/ سرغړوونکې ښځې» معنا ورکوي. په دغو شرایطو کې، فرهنګ د تغییر لپاره هم آسانتیا برابروي، او په عین حال کې پرمخ یې د خنډ په توګه هم څرګندېږي. کیفي تحلیل وښوده، چې دین د جنسیت پراساس د کار په ویش کې ښکاره رول لوبوي او د فرهنګ او دین ترمنځ تفاوت او اختلافونه شتون لري. ځینې فرهنګي او دودیز قوانین، معیارونه او کړه وړه د جنسیت د برابروالي په وړاندې په ځانګړې توګه په محافظه کارو سیمو لکه ننګرهار کې، خنډ شمیرل کیدل. په داسې حال کې، چې د اسلام پراساس ښځې د زده کړې او کار حق لري، ځینې قوانین او معیارونه، او همدا ډول مذهبي تعبیرونه وایي، چې ښځو ته د کار یا د لوړو زده کړو اجازه نشته، ترڅو د هغوی پر عزت ناوړه اغیزه و نه کړي. د دې ترڅنګ، قبیلوي او قومي قوانین او معیارونه هم د ښځو د میراث د حق پر ضد دي، او که چیرې ښځې د دې حق غوښتنه وکړي، نو اړیکې به یې له خپلوانو سره خرابې شي. سربېره پر دې یو ځانګړی فرهنګي معیار دا دی، چې که نارینه د کور په کار کې له ښځې سره مرسته وکړي، نو په ټولنه کې ورته په دري ژبه «زنچو» او په پښتو کې «نرښځی»، وایي؛ دواړه نارینه او ښځې، کله چې نارینه د ښځو کارونه وکړي، نو هغه سپک او بې پته ګڼي.

وړاندیزونه

۱. د دې لپاره چې د جنسیت نابرابری، د ښځو په وړاندې تاوتریخوالي ستونزې او د نارینتوب ځانګړتیاوو ته، چې له قانون سره د ټکر لامل ګرځېدلی، رسېدنه وشي، پالیسي جوړوونکو ته د لارښوونو د وړاندې کولو په موخه، باید د دغې څېړنې پایلې خپرې شي.

۲. د جنسیت د لا ډېر برابروالي لپاره، باید د نارینتوب په اړه د شته معلوماتو، زده کړو او مفاهیمو د کمپاین کچه لوړه شي. دغه ډول کمپاین باید د اطلاعاتو او فرهنګ وزارت (MoIC) له خوا په لاره واچول شي، ترڅو د جنسیت د نابرابری د خطرونو په اړه د عامه پوهاوی کچه په ځانګړې توګه د ټولنو په کچه لوړه شي.

۳. داسې پروګرامونه باید جوړ شي، چې د نارینتوب مفهوم ته تر هغه ځایه چې د جنسیت په نابرابروالي او د ښځو او ماشومانو په وړاندې په تاوتریخوالي پورې اړه لري، بدلون ورکړي. دغه پروګرامونه باید له مدني ټولنو او حکومتي ادارو، په تیره بیا د ښځو چارو وزارت (MoWA)، او اطلاعاتو او فرهنګ وزارت سره په همغږی طرح شي. دغه پروګرامونه او د ژوند په وړتیا باندې ولاړې زده کړې (یا بشپړې جنسیتي زده کړې)، چې هم نارینه او هم ښځې دواړو ته په داسې بڼه شاملې شي، چې هغوی د یو بل په مرسته او همکاری سره، په نارینتوب پورې اړوند مفاهیم او مفکورې تر څېړنې لاندې ونیسي؛ په ځانګړې توګه په هغو برخو کې، چې نارینه احساس کوي، چې د جنسیت په اړه یې ټولنیزې تمې یې پرځای کړې نه دي او له ځانه غبرګون ښیي. د دغو غبرګونونو پایلې ډېری وخت د ښځو او ماشومانو په وړاندې تاوتریخوالی ده. په دې توګه، اړینه ده، چې د کورنۍ تاوتریخوالی څو اړخیزو بڼو پر وړاندې هڅې غښتلې او پیاوړې شي؛ ځکه که څه هم موندنې په دې برخه کې د پوهاویو د کچې د لوړوالي ښودنه کوي، خو په عمل کې له دغو پوهاویو څخه کار اخیستنه، پر خپل ځای پاتې ننګونه ده.

۴. له ښوونځیو (پوهنې وزارت) او له پلرونو، میندو، ښوونکو او د سیمه ییزو ټولنو څخه جوړ انجمنونو سره په همکاری، د دغو ټولنو په کچه د اولادونو د مسوولانه روزنې یو شمېر پروګرامونه باید تر لاس لاندې ونیول شي. نوموړي پروګرامونه باید نجونې او هلکان داسې وروزي، چې د جنسیت ونډه، معیارونه، ارزښتونه داسې ترلاسه کړي، چې د نارینتوب هغه مفاهیم له منځه یوسي، چې جنسیتي نابرابري او کورنۍ تاوتریخوالي ته وده ورکوي.

۵. د ښوونځیو، پوهنځیو او پوهنتونونو (د پوهنې وزارت او لوړو زده کړو وزارت) په نصابو کې د جنسیت داسې نوښتګرو پروګرامونو ته ځای ورکړل شي، چې د نارینه وو او ښځو ونډې له سره تعریف کړي؛ د بېلګې په توګه، د رهبری په موقعیتونو کې د ښځو د ونډې او د هلکانو او نجونو د حقونو بیا تعریف، ترڅو د نابرابریو رامنځته کوونکو دودیزو لیدلورو او جنسیتي تاوتریخوالو جرړې له بیخه وایستل شي. د دغې چارې د تحقق په موخه اړینه ده، چې دغه نصاب د ښوونکو، میندو، پلرونو او زده کوونکو لپاره د جنسیت په اړه داسې لارښوونې ولري، چې ښوونکي، میندې او پلرونه او زده کوونکي د جنسیت د برابروالي واقعي معنا درک کړي.

۶. د ټولیزو رسنیو او ټولنیزو شبکو له ځواک او قوت څخه باید داسې ګټه واخیستل شي، چې ځوانان د نارینتوب په هغو واقعي مفهومونو پوه شي، چې د جنسیت برابرۍ ته وده ورکوي. په دې برخه کې د مخابراتو او ټکنالوژۍ وزارت تر مدیریت لاندې او د خصوصي سازمانونو او مدني ټولنې په مرسته د موبایل کمپنیو له خوا باید په جنسیتي برابریو پورې اړوند مشورتي پیغامونه د عامه خدمتونو په توګه خپاره شي.

۷. د افغاني ټولنو په دودیز جوړښت کې د ارزښتونو او د نارینه وو جنسیتي معیارونو په بدلون کې، د سیمه ییزو عمده فعالینو ښکېلول په دغو فعالینو کې د کلیو ملکان، د ګذر وکیلان، مشران، مذهبي لارښوونکي، د ټولنې او ځوانانو د شوراګانو غړي او ښوونکي شامل دي، چې پریکړه کوونکي مرجع یا د چلند او کړه وړه په برخه کې بېلګې ګڼل کیږي. د نومړو خلکو ښکیلول په سیمه ییزو ټولنو کې د منصفانه جنسیتي اړیکو لپاره خورا بنستیزه موضوع ده. د دغو پروګرامونو او پروژو د تطبیق لپاره، باید په جنسیتی برابروالي کې نارینه د ګډون کوونکو په توګه ښکیل شي. هغه روحانیون، د جوماتونو ملایان او پوهان چې کیدای شي د جنسیتي دریځونو په بدلون کې د مهمو آسانتیا برابرونکو په توګه وپیژندل شي، باید د حج او اوقافو د وزارت (د حج او دیني چارو وزارت) (MoHRA) له خوا وګومارل شي. دا چې نارینه له نورو نارینه وو څخه وغواړي، چې په جنسیتي بېلګو کې یو بدلون رامنځ ته کړي او د دغه بدلون ګټه او لاملونه یو بل تشریح کړي، نو اغیزې به یې ډیرې وي.

۸. مدني ټولنې او د نادولتي سازمانونو شبکې (هم ملي او هم نړیوال) کولی شي، داسې فرصتونه رامنځته کړي، چې په لړ کې یې نارینه او ښځې، د نارینه وو پر هوساینې او روغتیا باندې د نارینتوب د ډولونو د اغیزو په تړاو خبرې او بحث وکړي او په دې برخه کې د ټولنیزو فشارونو پایلې وڅېړي.

۹. په ټولیزه توګه، د دې څېړنې په بهیر کې د نورو زیاتو څېړنو لپاره درې وړاندیزونه وړاندې شوي دي:

- پر جنسیت باندې د ولاړ تاوتریخوالي د تعریف پراخول. اوسنی څېړنه که څه هم د کورنۍ تاوتریخوالي په اړه د نارینه وو او ښځو له خوا د بیان شویو دلایلو په تړاو یو شمېر لیدلوري وړاندې کوي، خو راتلونکې تکمیلي څېړنې کولی شي پر جنسیت ولاړ ډول ډول تاوتریخوالی (GBV) او محرک عوامل یې وڅېړي. په دې برخه کې، له مشارکتي او له جنسیت سره حساسو څېړنیزو کړنلارو څخه ګټه اخیستنه به تر ډېره اغېزمنه او ګټوره وي.
- باید د افغان پر جنسیتي پالیسۍ او همدا ډول پر پورتنیو ذکر شوو موضوعاتو باندې د لویدیځوځواکونو د پوځي ښکیلتیا د اغیزې په اړه یوه ژوره څیړنه وشي او همدارنګه په دې برخه کې د نارینه وو غبرګونونه وارزول شي.
- اړینه ده، چې د افغان نارینتوب، له جنسیتی او امیندواری، روغتیا او حقوقو له موضوع سره یوځای، هم د نارینه وو او هم د ښځینه وو د لید له نظره وڅیړل شي. په دې اړه باید روښانه شي، چې روغتیایي خدمتونو د لاسرسي پر لاره کوم خنډونه، ستونزې او مسایل موجود دي؟ او د کورنۍ د تنظیم په پلان کې د نارینه ونډه څه ده؟ د ځوانانو په منځ کې څېړنه د راتلونکي کار لپاره بله لاره ده، چې په تیره بیا د جنسیتي او امیندواری، روغتیا او حقوقو (SRHR) پورې اړوندو مسلو او د جنسیت پر بنسټ ولاړو تاوتریخوالو په اړه د څېړنې له ترسره کولو سره لېوالتیا لري.

۱. پېلیزه

د ښځو د حقونو په اړه زموږ ټولې خبرې او مباحثې ددې پرځای چې عملي بڼه ولري، لکه شعارونو غوندې دي. دا ولې؟ دا د دې لپاره چې زموږ د خپل نارینتوب ننګ او غیرت د هغوی تر حقونو ارزښتناک او لوړ ګڼو. په کلیوالي سیموکې ژوند له ښار څخه توپیر لري. که چیرې په کلي کې یو پردی سړی زما میرمنې یا خور ته د کور په لار کې په ځیر وګوري، زه یې نه شم زغملی، زړه مې غواړي، چې هغه ووژنم، له دې پرته، ما ته په خپله ټولنه کې د نارینه وو په سترګو نه کتل کیږي....

(ب.. اف، پوخ سړی، د کابل په کلیواله سیمه کې، په ډله ییزو خبرو اترو کې ګډون کوونکی)

د تیرې پیړۍ په بهیر کې افغانستان هغه یوازینی هیواد دی، چې لاتراوسه هم واکداران او سیاستوال یې د ښځو ځایګی له مسلې سره لاس او ګرېوان دی. نوموړی هیواد همدا ډول «د لرغوني نروواکی د کمربند»[12] یوه برخه ده، چې پکې د یو لړ ټولنیزو جوړښتونو له خوا په ښځو باندې د نارینه وو له حاکمیت څخه ټینګ ملاتړ کیږي. که څه هم، په ځواک او قدرت کې د برابر ګډون په موخه یو لړ هڅې شوې، خو پخوانی نر واکي بیا هم د نارینه وو لپاره لکه (پلار، نیکه، تره، مشر د تره زامن، او ورونه) د استبدادي ځواک ټول اساسات ساتلي دي. له دیني معیارونو سره یوځای قومي او د خپلوي معیارونه، په افغانستان کې د نارینه وو لپاره ډله ییزه پیژندنه رامنځ ته کوي.[13]

د نړۍ په کچه د هلکانو او نارینه وو په اړه څیړنې د ودې په حال کې دي. له داسې څیړنو سره موازي او یو ځای د ټولنیزو خوځښتونو بهیر، چې د نارینتوب پر اصلاح او ترمیم تمرکز لري، هم شته دي، لکه: د «نارینتوب اسطوره یي خوځښت»[14]، د « نارینه وو میلیوني لاریون» او « پر خپلو ژمنو ژمن کسان» یې پراخې بیلګې دي. اکاډمیک بحثونو د هلکانو «ناکامۍ» ته اشاره لري، او د هلکانو ستونزو ته د رسېدنې په موخه د ځانګړو پروګرامونو د جوړولو په اړه نظریې وړاندې شوې دي.[15،16] د روغتیا په اړه ، بحثونه د نارینه وو د روغتیا په اړه کیږي.[17،18] دا پیښې په زړه پورې دي؛ ځکه چې نارینه بیا هم د اقتصادي او سیاسي ځواک اصلي خاوندان دي. نارینه په اجرایيوي ځانګو کې پراخ اکثریت لري، لوړې مدیریتي څوکې یې په لاس کې دي او په عامه ادارو کې د متخصصینو په توګه کار کوي. په نړیواله کچه، نارینه د کابینې په څوکیو دنده ترسره کوي او په نړیوالو ادارو کې لوړپوړي اجرائیوي/ مدیریتي موقفونه په هغوي پورې اړه لري[19]. همدا اوس، نارینه پر ډیرو ټکنالوژیو او پوځی صنعت باندې خپل حاکمیت ته دوام ورکوي او له ډیر لږ استثناء څخه پرته، نارینه تراوسه د پوځ، پولیس او قضایي سیستمونو له لارې د ځواک په جوړښتونو کې د ګومارنو او کنترول له لارې پوره حاکمیت لري.

د افغانستان په فرهنګی شرایطو کې د نارینتوب او ښځینتوب په اړه چې کوم تعریف له یوه نسل څخه بل نسل ته انتقالیږي، د دغې ټولنې په جوړښت کې ریښې موندلي دي. افغاني ښځو ته اوسنۍ تهدید د ناوړو دودونو زیږنده ده. دغه ډول دودونه پر ښځو فشار راوړي او هغوي د تاوتریخوالي په وړاندې زیانمنونکي کوي. په افغانستان کې له پرمختیایي پالیسیو سره سره، چې اصلي بهیر یې د جنسیت پر پراختیا تمرکز لري، خو په عمل کې زده کړې، روغتیا او ګومارنې ته د لاسرسۍ په برخه کې نابرابري بیا هم شتون لري. د پالیسیو طرح لاتراوسه په دې برخه کې ناکامې دي، چې د د جنسیت د برابروالي او پر جنسیت ولاړ تاوتریخوالي د مخنیوي لپاره داسې پروګرامونو تر لاسه لاندې ونیسي، چې په هغه کې نارینه او هلکان هم ونډه ولري.

د دغې څیړنې هدف دا دی، چې دا په ګوته کړي، چې د نارینه وو لیدلوري، انګیرنې او کړنې، څرنګه د نرواکی ټولنیزو او دودیزو باورونو تر اغیزې لاندې راځي او دغه عوامل څرنګه په افغاني ټولنه کې د ښځو او نارینه وو ترمنځ د تعامل لړۍ لا پسې اغېزمنوي. له بلې خوا ، له یو بل سره د ښځو او نارینه وو موضوعاتو د تړتیا په پام کې نیولو سره، په افغانستان کې کمې څېړنې او پالیسۍ دغه چارې ته پاملرنه کړې ده. دغه چاره له دغه ډول بحثونو سره د نارینه وو د لېوالتیا د کمېدو لامل ګرځېدلی؛ ځکه دوی فکر کوي «جنسیت» اصطلاح[20] یوازې په ښځو پورې تړلې موضوع ده. په دغه څېړنه کې استدلال شوی، هغه سیاستونه او پالیسۍ تراوسه په افغانستان کې له ماتې سره مخ شوي، چې داسې نوې څېړنې وړاندې کړي، چې د جنسیتي برابرۍ او د جنسیت پر بنسټ د تاوتریخوالي د مخنیوي په برخه کې په ترغیبي پروګرامونو کې نارینه وو او هلکانو ته شامل وي. په همدې حال، له ټولیزو او وچو قضاوتونو څخه پورته له مشخصې ستراتیژۍ او د فردي تجربو پر بنسټ له کارکولو پرته، نارینه به بیا هم جنسیت پورې تړلي بحثونو په برخه کې په حاشیه کې

۱۲ «دنرواکي ملاوستنی»، "patriarchal belt" د هغه جغرافیایي زون په معنا ده، چې له شمالي افریقا څخه پیلیږي او د منځني ختیځ، سویلي آسیا او د چین کلیوالي سیمې پکې شاملې دي: جان سي کلدول، *د وګړو او ټولنیز جوړښت د کموالي تیوري* (لندن؛ نیویارک: اکاډمیک چاپخونه، ۱۹۹۲).

۱۳ رابرت ال. کنفیلد، «اغیزمنتیا او سلسله مراتب: د افغانستان په تجربو کې یوه بیلګه»، "Efficacy and Hierarchy: Practices in Afghanistan as an Example" په *مرکزي اسیا کې په قومیت، واک او ځواک کې: نوې ستړې او کوچنې لوبې.* رابرت ال. کنفیلد او ګابریله رسولي - پالیکزیک (نیویارک: روتلج، ۲۰۱۱)

۱۴ مایکل ای. مسنر، *په نارینتوبونو پورې اړوند سیاسي فعالیتونه: نارینه په خوځښتونو کې،* په ټولنپوهنه کې د جنسیت ټولګه، "Politics *of Masculinities*: Men in Movements, Gender Lens Series in Sociology"، (توزند اوکس، سی ای: د سیج له خپرونو څخه ، ۱۹۹۷).

۱۵ ار. ډبلیو کانل، «هلکانو ته ښوونه: د نارینتوب په هکله نوي څیړنه، او د ښوونځیو لپاره د جنسیت ستراتیژۍ»، "Teaching the Boys: New Research on Masculinity, and Gender Strategies for Schools" *د ښوونکو د کالج مجله* ۹۸، ګڼه ۲ (۱۹۹۲). له http://goo.gl/Ta۰on۹ اقتباس (د ۲۰۱۵ کال له سپتمبر څخه د لاسرسۍ وړ).

۱۶ راب ګیلبرت او پام ګیلبرت، *نارینتوب ښوونځی ته ځي*، "*Masculinity Goes to School*" (لندن؛ نیویارک: روتلیج، ۱۹۹۸).

۱۷ دونالد اف. سابو او دیوید ګاردان، *د نارینه وو روغتیا او ناروغتیا: جنسیت، ځواک، او جسم، د نارینه او نارینتوب په اړه څیړنه*، "Men's Health and Illness: Gende Power, and the Body, Research on Men and Masculinities Series" ۸ (توزند اوکس، سی ای: سیج خپرونه، ۱۹۹۵).

۱۸ توني شوفیلد او نور، «د نارینه وو په روغتیا او ناروغۍ پوهیدل: د پالیسۍ، څیړنې او عمل په برخو کې د جنسیتي اړیکو پر بنسټ یوه کړنلاره»، "Understanding Men's Health and Illness: A Gender-Relations Approach to Policy, Research, and Practice" *د امریکایي روغتیایي کالج ژورنال* ۴۸، ګڼه ۲ (۲۰۰۰).

۱۹ . دوروتا ګیریکز، «ښځې په تصمیم نیونو کې: آیا کولی شو ، اوسني وضعیت ته بدلون ورکړو؟»، "Women in Decision-Making: Can We Change the Status Quo?" *د سولې فرهنګ لپاره د ښځو اجنډا په لټه کې،* د اینګه بورګ براینز، دوروتا ګیریکز او بتی ای. ریردون ایډیټ (پاریس: د یونسکو له خپرونو څخه ، ۱۹۹۹).

۲۰ سیپي آذربایجاني- مقدم «په افغانستان کې د نارینتوب غیرت او جنسیتي شوي نارینه»، "Manly Honor and the Gendered Male in Afghanistan" *د نظریو په ځانګړې ګڼه. افغانستان ۱۹۷۹-۲۰۰۹: د شخړو او لانجو په درشل کې* (واشنګټن، ډی. سی: د منځني ختیځ انستیتیوت، ۲۰۰۹)، ۱۸۴. اقتباس له http://goo.gl/EdAq۳T څخه (د ۲۰۱۴ کال د جون په ۱۹ مه د لاسرسۍ وړ).

وي او بیا هم د "ستونزې" په توګه پر خپل ځای پاته وي او د ښځو پر ژوند به خپلې ولکې ته دوام ورکړي[۲۱]. په دغه څېړنه کې هڅه شوې، چې د نرواکۍ مفاهیمو او د ښځو په وړاندې د تاوتریخوالي ترمنځ اړیکې وڅېړي او د هغو نارینه وو کچه او شمېر په ګوته کړي، چې غواړي، د ښځو پر ژوند او پرېکړو واکمنان وي.

هیله کېږي، د دغې څېړنې پایلې د نارینتوب په تړاو د ژور درک او پوهاوي له رامنځته کېدو او دا چې دغه چاره په افغاني ټولنه کې پر جنسیتي نابرابرۍ څرنګه اغېزې لري، مرسته وکړي.

۲۱ اندریا کارنوال، «نارینه، نارینتوب او «د جنسیت پرمختیا.»»، "Men, Masculinity and 'Gender in Development" *جنسیت او پرمختیا مجله* ۵، ګڼه ۲ (۱۹۹۷).

۲. نارينتوبونه: نظريې او مفهومونه

پراختيايي تيوري کولی شي، تر صنعتي کېدو وروسته ټولنو کې د جنسيتي ونډې په ارزښت کې رامنځته شوي بدلونونه تشريح کړي. د ښځو او نارينه وو د ژوند ډولونه او فرهنګي دريځونه د ټولنو د عصري کېدو په پايله کې اصلاح شوي دي. د دغه تيوري بنسټ پر دې ولاړ دی، چې دوديزې ټولنې جنسيتي ونډې په شدت سره له يو بل څخه بېلوي. تر صنعتي کېدو مخکې نژدې ټولې ټولنې پر دې ټينګار کوي، چې په ژوند کې د ښځو عمده دنده په ځانګړې توګه د ماشومانو زېږول او روزنه، او همدا ډول په کور کې د خواړه پخول او چمتو کول دي. د نارينتوب په اړه ځېړنو تشکيلوونکي ميان رشته يې کړنلارې، د نړۍ په ټولو سيمو کې موجودو ټولنو کې په نارينتوب پورې تړلې تاريخي مفاهيم تنګوي. دغه کړنلارې همدا راز د نارينتوب د واقعيتونو په اړه تحريف شوي انګيرنې او ليدلوري په بېلابېلو وختونو او ځايونو کې تر ځېړنې لاندې نيسي. د «ايډيال» يا مطلوب نارينه د مفهوم کارونه، هغه وخت له اعتبار څخه ساقطېږي، چې په کور کې کښيني او له کور څخه بهر د درنو فزيکي کارونو په ترسره کولو ونډه وانه اخلي. په داسې يو وضعيت کې د دغو نارينه وو، نارينتوب ټيټ ګڼل کېږي. د نارينتوب معمول لوړ ارزښت هغه دی، چې د ژوند د اړتياوو ډېر برابرونکي وي او له ټولنيز ځواک او ملاتړ څخه برخمن وي.[۲۲]

په شتمنو هېوادونو کې د جنسيت د برابروالي پارادايز د بشپړ بدلون په حال کې دی.[۲۳] صنعتي کيدل، ښځې د کاري ځواک په کتار کې درولي او په دې توګه يې هغوی ته د ليک لوست او زده کړې، په حکومت کې د ګډون، لږ زېږون او تر وخت مخکې ودونو څخه د خلاصون فرصتونه برابر کړي دي.[۲۴، ۲۵، ۲۶] په هر صورت، هغه ټولنې، چې د پرمختيا له دوامدارو ستونزو سره لاس او ګرېوان دي، تر ډېره د خپلو فرهنګي ميراثونو او ديني سننو له مخې، د جنسيت په برابروالي پورې اړوندو ونډو او ليدلورو له اړخه سره توپير لري.

لکه څرنګه چې مايکل فلاد وايي[۲۷] «د نارينه وو او نارينتوب په اړه بحثونه د تيرو څلورو لسيزو په بهير کې په نړيواله کچه پراخ شوي دي». په دې مناسبت د يادونې وړ ييښې په قاهره کې د نفوس او پرمختيا په هکله د ۱۹۹۴ ز. کال نړيوال کنفرانس (ICPD) او په بيجينګ کې د ښځو په اړه د ۱۹۹۵ ز. کال نړيوال څلورم کنفرانس وو.

فلاد زياتوي، چې د ښځينه وو په پرتله نارينه له زيات «عامليت» څخه برخمن دی او د هغوی پريکړې او کړنې په نه بدليدونکي نارينتوب پورې اړوندو ټولنيزو او فرهنګي توقعاتو پراساس رامنځته کېږي.

نورې ليکنې، چې په څرګنده توګه نارينه او هلکان په جنسيتي موضوعګانو کې ښکيل کړي، د سمون د هرې تګلارې ضروري برخه شميرل کيږي. د جنسيتي نابرابرۍ شته بيلګې، چې د نارينه وو د دريځ ملاتړ کوي، کيدای شي بدلون ومومي؛ ځکه نارينه (د نارينه وو زياتره ځانګړې ډلې) نژدې د پانګو پر ټولو (ټولنيزو، اقتصادي، فرهنګي او داسې نورو) ډګرونو او شرايطو باندې حاکميت لري، دغه پانګې عدالت ته د ښځو د رسيدو او د عدالت د تطبيق لپاره اړين ګڼل کېږي. نورې ضروري سرچينې، [د تغيير او اصلاح لپاره]، د نرواکي په اړه فمينيستي او نورې نظريې دي، چې د جنسيتي بېلګو په بدلون کې د نارينه وو پر ونډه بحث کړی دی.[۲۸]

آن د ښځو د آزادۍ ښونکی خوځښت تر پيلېدو مخکې، د «د بيولوژيکي جنسيت پر بنسټ د نارينه وو ونډې» پورې تړلو څېړنو، د نارينتوب د ټولنيز ماهيت او د نارينه وو د چلند د بدلون شونتياوې په اړه وړاندوينه کړې وه.[۲۹] د ۱۹۷۰ کلونو برياليو څېړنو له هغو معيارونو سره ډېر سخت په ټکر کې و، چې د نارينه وو ونډې يې، د هغوی له خوا ځپونکو کړنو ته د لېوالتياوو لپاره، د يو اساس په توګه په پام کې نيول.[۳۰] «د ټولنيز ونډې انتقادي نظريه» د جنسي (سکسيسم) تبعيض په وړاندې د نارينه وو د لومړني خوځښت لپاره يو اصلي مفهومي چوکاټ رامنځته کړ. په هر حال، د «جنسيتي ونډې نظريې» کمزورتيا په دې کې نغښتې وه، چې په هغې کې د کړو وړو او معيار ابهام، د نقش د مفهوم متجانس تاثير، او د قدرت لپاره مبارزه، په ډېريدونکي توګه پيژندل شوي وه.[۳۱]

---

۲۲ رونالد انګليهارت او پيپا نوريس، «د جنسيت تشې انکشافي تيوري: په نړيوال ليد د ښځو او نارينه وو د رای ورکولو کړه وړه،»، "The Developmental Theory of the Gender Gap: Women's and Men's Voting Behavior in Global Perspective" *نړيوال سياسي علوم ته کتنه* ۲۱، ګڼه ۴ (۲۰۰۰). http://goo.gl/X1LQUQ (د ۲۰۱۵ کال د جولای په ۱۲ د لاسرسۍ وړ)

۲۳ *لوړه څپه: په نړۍ کې د جنسيت برابروالی او د فرهنګ بدلون،* "*Gender Equality and Cultural Change around the World*" (کمبريج: بريتانيا؛ نيويارک: د کمبريج پوهنتون چاپخونه، ۲۰۰۳).

۲۴ کارين او پنهايم ماسون او ان- ماګريت ينسن، *په صنعتي شويو هيوادونو کې د جنسيت او کورنۍ بدلونونه*، "Gender *and Family Change in Industrialized* Countries" (اکسفورد: د کلاريندون چاپخونه- ۱۹۹۵).

۲۵ برون بي. اينګولډسبي او سوزانا دی. سميت، *په څو فرهنګي ليد کې کورنۍ*، "*Families in Multicultural Perspective*" (نيويارک: ګويلفورد د چاپخونه، ۱۹۹۵).

۲۶ ستيوان هاريل، بشري کورنۍ (بولدر، CO: وليستويو چاپخونه، ۱۹۹۷).

۲۷ مايکل فلاد، «نارينه او د جنسيت برابروالی،»، "Men and Gender Equality" *د جنسيت د برابروالی په جوړولو کې د نارينه وو ښکيلتيا*، مايکل فلاد او ريچارد هاوسن (نيو کاسټل: کمبريج سکالر چاپخونه، ۲۰۱۵)، ۳.

۲۸ ويليام جي. ګوډي «نارينه ولي مقاومت کوي»، "Why Men Resist" *د کورنۍ په اړه بيا فکر کول: ځينې فيمينستي پوښتنې*، باري تورني او ماريلاين يالوم (نيويارک: لانګمن، ۱۹۸۲).

۲۹ هلن ماير هکر، «د نارينتوب نوي او ستونزمن مسووليتونه»، "The New Burdens of Masculinity" *واده او کورنۍ ژوند* ۱۹، دريمه ګڼه (۱۹۵۷).

۳۰ رابرت برانون، «د نارينه جنس ونډه زموږ په فرهنګ کې د نارينتوب لومړی پړاو او دا چې په دې وروستيو کې يې موږ ته څه کړي دي»، "The Male Sex Role: Our Culture's Blueprint of Manhood and What It's Done for Us Lately" *نهه څلويښت سلنه اکثريت: د نارينه جنس ونډه*، ديويد او آر. برانن (ريډينګ، ام ای: اديزن ويلسي، ۱۹۷۶).

۳۱ مايکل اس. کيمل، «د نارينتوب په اړه بيا سوچ: په څېړنه کې نوې لارښوونې»، "Rethinking Masculinity: New Directions in Research" *د نارينه بدلون: د نارينه او نارينتوب په څېړنه کې نوې لارښوونې*، مايکل اس کيمل (نيوبرۍ پارک، سی اې، سج، (۱۹۸۷).

نن ورځ، د بیجینګ کنفرانس تر جوړېدو څو لسیزې وروسته، د جنسیت د برابروالي په رامنځ ته کېدو او پر جنسیت ولاړ تاوتریخوالي (GBV) په مخنیوي کې د نارینه وو ونډې، پر یوه ټولیزه اجنډا بدله شوې او په پروګرام جوړولو، پالیسي جوړونې، عامه عدالت غوښتنو، او عامه بحثونو کې شاملې شوې دي[۳۲،۳۳] خو په هر صورت، دغه چاره په پرمختللو هېوادونو ترسره شوې ده. لکه څرنګه، چې هرن او کمل[۳۴] لیکلي، «د امریکا په متحده ایالاتو کې د هر بل هېواد په پرتله»[۳۵،۳۶] په دې ساحه کې ډېرې څېړنې ترسره کېږي. سربېر پر دې په استرالیا کې هم د نارینتوب او جنسیت د برابروالي په اړه ځینې څېړنې ترسره شوې دي.[۳۷،۳۸،۳۹،۴۰،۴۱،۴۲،۴۳،۴۴] همدا ډول په تېره لسیزه کې، نارینه، نارینتوب او د جنسیت برابروالی په اروپایي په ټولنه کې هم د جنسیت د پالیسي په اړه د څېړنو اصلي موضوع ګرځېدلې ده. [۴۵]

د سویلي آسیا په سیمو کې، لکه څه هم اوسیلا او اوسیلا (۲۰۰۷) یادونه کړې، چې په دغه سیمه کې د نارینتوب په اړه مطالعه او څېړنه یوه نوې پدیده ده،[۴۶] خو په نوي ډیلي کې د هند نړیوال مرکز تر دې ډېر وړاندې د ۲۰۰۰ ز. کال د مارچ پر ۱۸مه، د «په سویلي آسیا کې د نارینه وو او جنسیت بیا زېږېدنې»[۴۷] تر عنوان لاندې، د علمي ښلابښلو پاراډایمونو پورې تړلو څېړونکو او کارپوهانو لپاره یو ورکشاپ جوړ کړ. په دغه روزنیز ورکشاپ کې یو نوښت[۴۸] د راهول ری له خوا د یو مستند فلم وړاندې کول وو، چې په هغه کې څلورو ځوانو نارینه هندیانو د خپل نارینتوب، کورنیو، ژوندانه او د ښځو، نجونو او جنسي اړیکو په اړه خبرې کولې. تر دې وروسته، هغه پر ۲۰۰۱ ز. کال ادعا وکړه، چې له فیلم او رسنیو ګټه اخیستنه، له ښځو سره د چال چلند د څرنګوالي د انعکاس او د «نارینه وو د کره وړه» د مسلط پاراډایم د ننګولو په موخه، د ځوانو نارینه وو د هڅولو لپاره تر ټولو اغېزمنه کړنلاره ده. [۴۹]

شپږ کاله وروسته، چوپرا، پر ۲۰۰۷ ز. کال له تاریخي کړنلارې څخه په ګټه اخستنې سره په سویلي آسیا کې د نارینتوب په اړه په خپل تحلیل کې د «نارینه وو د زړورتیا او عزت مفاهیمو پر رامنځته کېدو ټینګار کوي، چې په ځانګړې توګه له لویدیځ هند څخه تر پاکستان او افغانستان[۵۰] پورې غځېدلې». په هر حال، په سویلي آسیا [۵۱،۵۲،۵۳] او نورو اسلامي هېوادونو[۵۴] کې د نارینتوب په اړه نویو څېړنو د څېړونکو، د ښځو د حقونو فعالینو، مدني ټولنو لکه د نارینتوب د ستونزې د حل لپاره د سویلي آسیا شبکې (SANAM)[۵۵]، نړیوالو

۳۲ مایکل فلاد، «د نارینه د تاوتریخوالی پرضد فعالیدل او د نارینتوب د جنسیت عادلانه جوړیدل»، "Men's Antiviolence Activism and the Construction of Gender-Equitable Masculinities"، د *بدلیدونکې نړۍ لپاره بدیل نارینتوب*، انجیلس کارابی او جوسپ ام ارمنګول، د نړیوال نارینتوبونو سلسلې (نیویارک، پالګولو مکمیسن، ۲۰۱۴).

۳۳ «نارینه او د جنسیت برابروالی» *د جنسیت د برابروالي په جوړولو کې د نارینه ښکیلول*، "Men and Gender Equality"، (نیوکاستل: کمبریج سکالرس پریس (نیوکاستل: کمبریج سکالرس پریس، ۲۰۱۵).

۳۴ جف هرن و مایکل اس. کِمل، «د نارینه او نارینتوب په اړه بدلیدونکې څیړنې»، "Changing Studies on Men and Masculinities" *د جنسیت او ښځو په اړه د څیړنو لارښود کتاب*، کیتیدیویس، ماری ایوانس، او جودت لاربر (کالیفورنیا او نیو دهلی سج پیبلکشن، ۲۰۰۳).

۳۵ وګوری برت ای. کارول، *امریکایي نارینتوب: تاریخی دایره المعارف*، "*American Masculinities : A Historical Encyclopedia*" (توزند اوکس، سی ای: سیج خپرونی، ۲۰۰۳).

۳۶ مایکل اس. کِمل و ایمی ارونسون، *نارینه او نارینتوب یو ټولنیز، فرهنګي او تاریخي دایره المعارف*، "*Men and Masculinities a Social, Cultural, and Historical Encyclopedi*" سانتا باربارا، سي اي: ای بی سی- کلیو، ۲۰۰۴).

۳۷ آر. دبلیو. کنِل «لوی انځور: د نړۍ په اوسني تاریخ کې نارینتوب»، "The Big Picture: Masculinities in Recent World History" *تیوری او ټولنه* ۲۲، ګڼه ۵ (۱۹۹۳).

۳۸ «نارینتوب او نړیوال کیدل»، "Masculinities and Globalization" *نارینه او نارینتوب مجله*، ګڼه ۱ (۱۹۹۸).

۳۹ «د جنسیت برابروالي ته په رسیدو کې د نارینه او هلکانو ونډه»، "The Role of Men and Boys in Achieving Gender Equality" *د جنسیت په برابروالي کې د نارینه او هلکانو برخه، د کارپوهانو د ډلې غونډه* (برازیلیا، برازیل: DAW له ILO او UNAIDS سره همکاری، ۲۰۰۳) له http://goo.gl/QFM759 څخه اقتباس (د ۲۰۱۴ کال د مې په پنځمه د لاسرسي وړ).

۴۰ د نارینه وو پیژندنه: د جنسیت ټولن پیژندنه او د نارینتوب په اړه نوي نړیواله څیړنه، "Understanding Men: Gender Sociology and the New International Research on Masculinities" *د جنسیت او زده کړي سیج لارښود کتاب*، کریستاین سکیلتون، بکي فرانسیس، او لیزا سمولیان (لندن: سیج پبلیکشن لمیتد (۲۰۰۹).

۴۱ ریوین کنِل، «سترو جوړوونکو ته یوه کتنه» د نارینه او نارینتوب څیړنه او د آسترالیا د تیوری او عمل لپاره لارښوونه، "Introduction Master Builders: Research on Men and Masculinities and Directions for Australian Theory and Practice"، *د آسترالیا فیمینست څیړنې* ۲۸، ګڼه ۷۵ (۲۰۱۳).

۴۲ مایکل فلاد «نارینه، جنسیت او انکشاف»، "Men, Gender and Development" *د انکشاف بولیتون* ۲۴ (۲۰۰۴).

۴۳ مایکل فلاد او نور، *د نارینه او نارینتوب نړیوال دایره المعارف*، "*International Encyclopedia of Men and Masculinities*" (لندن؛ نیویارک، روتلیج ۲۰۰۷).

۴۴ مایکل فلاد، «د ښځو په وړاندې د تاوتریخوالی د له منځه وړلو په هڅه کې د نارینه وو ښکیلول»، "Involving Men in Efforts to End Violence against Women" *نارینه او نارینتوب* ۱۴، ګڼه ۳ (۲۰۱۱).

۴۵ ایلی سکامبور او نور «نارینه او د جنسیت برابروالی: اروپایي لیدلوري»، "Men and Gender Equality: European Insights" هماغه ځای. ۱۷ ګڼه ۵ (۲۰۱۴).

۴۶ کارولین اوسیلا او فیلیپو اوسیلا، «په سویلی آسیا کې نارینتوب»، "South Asian Masculinities" *د نارینه او نارینتوب نړیوال دایره المعارف*، مایکل فلاد، او نور. (لندن او نیویارک: روتلیج، ۲۰۰۷)، ۵۷۷.

۴۷ رادیکا چوپرا، چیتالي د سګوپتا و مندیپ کی. جانجا، «د نارینتوب پیژندنه»، "Understanding Masculinity" *اقتصادی او سیاسي اونیزه* ۳۵، ګڼه ۱۹ (۲۰۰۰): ۱۰۲۷.

۴۸ راهول رای، «کله چې څلور ملګري سره وینې»، "When Four Friends Meet" (نوی دیلي، هند: راهول رای، ۲۰۰۰).

۴۹ «سترګې چوپې دي... خو زړه، د خبرو کولو تکل لري: په سویلي اسیا کې د نارینتوب د ډولونو موندنه»، "The Eyes Are Silent...The Heart Desires to Speak: Exploring Masculinities in South Asia" *د پرمختیا ژورنال* ۴۴، ۳ مه ګڼه (۲۰۰۱)

۵۰ رادیکا چوپرا، «د سویلی آسیا تاریخ»، "History, South Aisa" *د نارینه او نارینتوب نړیوال دایره المعارف*، مایکل فلاد، او نور (لندن؛ نیویارک :روتلیج، ۲۰۰۷)، ۴۰۰.

۵۱ د بیلګې په توګه د پاکستان لپاره د جویس وو، «له پاکه نیته نرواکۍ د جنسیت تر بدلون پورې: د پاکستان په اړه یوه موضوعي څیړنه «کولای شو د ښځو په وړاندې تاوتریخوالی پای ته ورسوو؟ پروګرام»، "From Benevolent Patriarchy to Gender Transformation: A Case Study of Pakistan's "We Can End Violence against Women" Program" *نارینه او نارینتوب په نړۍ کې د نارینه وو کړنې بدلوي*» الیزابتیا روسپیني، او نور (نیویارک: پالګریو مکمیلان، ۲۰۱۱) وګورئ.

۵۲ د بیلګې په توګه د نیپال په اړه، په نیپال کې د ملګرو ملتونو انکشافی پروګرام (UNDP) «په نیپال کې نارینتوب او پر جنسیت ولاړ تاوتریخوالی»، "Nepalese Masculinities and Gender Based Violence" (په نیپال کې د ملګرو ملتونو انکشافی پروګرام (UNDP) ۲۰۱۴) وګورئ. http://goo.gl/DOI0rc (د ۲۰۱۵ کال د جولای په ۱۲مه د لاس موندنې وړ)

۵۳ د بیلګې په توګه. د هند په اړه د روهیت د سګوپتا و کې موتي ګوکولیسنګ، په هند کې نارینتوب او د هغه ستونزې: د لیدلورو د بدلون په اړه مقالې، "*Masculinity and Its Challenges in India: Essays on Changing Perceptions*" (جفرسن، شمالی کارولینا، مکفرلیند او کمپنی، انکار پوریشن پبلشرز، ۲۰۱۴).

۵۴ د بېلګې په توګه، وګورئ: آني آنګارولا، استیون اي. اشتاینر او شانون زیمرمن، «په سویلي اسیا او منځنی ختیځ کې د ښځو په حقوقو او ځواکمتیا کې، د نارینه وو ونډه»، "Engaging Men in Women's Rights and Empowerment in South Asia and the Middle East" (واشنګټن: د متحده ایالاتو د سولې انستیتوت (USIP)، ۲۰۱۳). له http://goo.gl/lg48pc څخه ترلاسه شوی (د ۲۰۱۴ز. د جنوري پر ۱۲ مه ورته لاسرسی شوی).

۵۵ «د نادولتي سازمانونو (په ملي او سیمه ییزه کچه) د پوهانو او فعالانو یوه شبکه ده، چې باور لري، له تاوتریخوالي څخه خالي نړۍ د هیلو د پوره کېدو په موخه د دې اړتیا ده، چې زیانمنوونکي نارینتوب له ننګونو سره مخ شي.، باید مسموونکی نارینتوب له ننګونو سره مخ شي، نارینتوب لپاره د سویلي اسیا شبکه، هڅه کوي، چې د تاوتریخوالي په وړاندې د مقاومت په برخه کې له یو سره مرسته کوي. ». له http://sanam.asia/ څخه اقباس (د ۲۰۱۵ کال د جولای پر ۱۸ ورته لاسرسی شوی).

موسسو لکه «نارینه مراقبت کوي: د پلارتوب نړیوال کمپاین»[۵۶] فلم جوړوونکو [۵۷] او همدا ډول پالیسي جوړونکو پاملرنه ځانته راجلب کړې، ترڅو د جنسیت د برابروالي په بهیر کې نارینه تر پخوا ډیر ښکیل کړي.

کله چې په افغانستان کې دې چارې ته کتنه کوو، نو د نارینتوب او نارینه وو په اړه ډیرې کمې څېړنې ترسره شوې دي. پورتنۍ ذکر شوی قضیه تاییدوي، چې دغه ډول څېړنې د افغانستان په شرایطو کې هم نوې دي. په هر حال، یو څو پخوانۍ څېړنې لکه د منسوتی [۵۸] څېړنې، په ټولیزه توګه، کیدای شي په افغانستان کې د جنسیت په اړه د بحثونو د طرح په برخه کې اغیزمنې وي. [۵۹] یوه بل څېړونکي هم د عزت/غیرت مفهوم او پر جنسیت ولاړ تاوتریخوالی تر څیړنې لاندې نیولی ده. [۶۰،۶۱] خو له دې سره سره، د ترسره شویو څیړنو تحلیل، په دغو څېړنو کې د راز راز میتودولوژیکي بنسټونو د کار اخیستنې، ښودنه کوي، چې د دغو چارو په برخه کې د ګډې کړنلارې د موندلو مسله ستونزمنوي. د پایلې په توګه، له نامتعارفو او ناصولي میتودلوژیو څخه کار اخیستنه، د دغو څیړنو اتبار او باور زیانمن کړی دی. د بېلګې په توګه دغه دواړې څېړنې، د تحقیق له طرح څخه بې برخه دي. [۶۲،۶۳] [د ترسره شویو څېړنو د موندنو په برخه کې، د جاوید بحري څېړنې ښیي، چې] په افغانستان کې د جنسیت په اړه د نړیوالې ټولنې نوښتونو، نه یوازې معکوسې اغیزې درلودې، بلکې ان زده کړه کړي افغان نارینه یې هم دې ته هڅولي، چې د ښځو د حقوقو په تړاو دفاعي او له محافظه کاریو ډک دریځ غوره کړي. د هغوی دلایل دا دي، چې د جنسیت معیارونه له پخوا د امپریالیستي قوتونو له خوا افغانستان ته را وارد شوي او د جنسیت په اړه یې ځانګړی جیوپولوتیک رامنځ ته کړي دی. [۶۴] دغه نظریه د موسوی او ایچاویز[۶۵] له خوا په یوه بېله څېړنه کې هم تایید شوې، خو د افغانستان د بشری حقونو او دموکراسۍ (AHRDO) موسسې له خوا په ترسره شوې څېړنه کې ورته پاملرنه نه ده شوې. [۶۶]

په اوس وخت کې، په افغاني ټولنه کې د ښځو او نجونو په وړاندې د پراخ تاوتریخوالي او توپیري چلند د ستونزو د شتوالي په تړاو د نه منلو وړ چوپتیا یو چاپیریال حاکم دي. په افغانستان کې د ملګرو ملتونو د مرستیالتوب پلاوی (یوناما) او د ملګرو ملتونو د بشر حقوقو عالي کمیشنر دفتر OHCHR ریپوړټ داسې وایي:

چوپتیا له هغو کسانو څخه د ملاتړ په معنا ده، چې غواړید کور دننه کارونو پورې د ښځو ونډه محدوده اود ژوندانه په چارو کې د ښځو ټیټ ګڼلو له لارې خپل قدرت او ځواک وساتي. چوپ پاتې کیدل دا معنا ورکوي، چې له توپیري پالیسیو او سیستمونو څخه ملاتړ وشي او د ښځو په وړاندې په تاوتریخوالي باندې سترګې پټې شي. چوپتیا اختیارول په دې معنا ده، چې د ښځو له هغو ټولو ادعاګانو څخه تیر شو، چې هغوی یې په شعوري توګه خطرونه مني او په افغاني ټولنه کې د ښځو د حقونو د راژوندي کولو پهبرخه کې فعاله ونډه اخلي. [۶۷]

۵۶ د نارینه پاملرنه د پلارتوب یو نړیوال کمپاین ده چې په پنځو لویو وچو کې **۳۵** څخه زیاتو هیوادونو کې فعالیت لري. زموږ موخه دا ده چې برابرۍ او تاوتریخوالی په وړاندې د پام لرونکو او منصفو پلرونو په توګه د نارینه وو ښکیلتیا رامینځ ته کړو ترڅو د کورنیو هوسایني، جنسیتي برابروالی، او ښه روغتیا د میندو، پلرونو او ماشومانو په برخه شي. موږ غواړو چې نارینه په ټولنیز او اقتصادی برابروالی کې ماشومانو ته د پاملرنې او د کور په کار کې د ګډون له لارې د ښځو ملاتړ وي. زموږ باور داده چې په نړۍ کې به واقعي برابروالی هغه وخت رامنځ ته شي چې نارینه ماشومانو ته په پاملرنه او د کور په کارونو کې **۵۰** سلنه ونډه ولري. http://men-care.org/(د **۲۰۱۵** کال د جولای له ۱۸ مې د لاسرسی وړ).

۵۷ په یوې نوې وروستۍ پروژه کې چې «راځئ د نارینتوب په اړه خبرې وکړو: په سویلی آسیا کې د نارینتوب په اړه د فلم پروژه» چې له ماشومانو څخه د ملاتړ بریتانیایي دفتر پورې تړلی د سویلي آسیا او مرکزي آسیا (OSCAR) دفتر او د سویلي آسیا لپاره د یونیسف سیمه ییز دفتر (ROSA) له خوا تمویل شوي و، له پاکستان، هند، نیپال، بنګله دیش څخه مشهورو مستند فلم جوړونکو د نارینتوب په اړه څلور فلمونه جوړ کړي دي. http://goo.gl/rGTFSO معلومات ترلاسه شوي (د **۲۰۱۵** د سپتمبر پر **۲۴** مه ورته لاسرسی شوی دی).

۵۸ الساندرو منسوتی، «مهاجرت د یوه مذهبي دود په توګه: ځوان افغانان په ایران کې نارینتوب او زلمیتوب ته رسیږی»، "Migration as a Rite of Passage: Young Afghans Building Masculinity and Adulthood in Iran" *د ایراني څیړنو مجله* ۴۰، ګڼه ۲ (۲۰۰۷).

۵۹ سیپی آذربایجانی-مقدم، «د ملي پیوستون د ټولني انکشافي شوراګانو پروګرامونه»، "AStudy of Gender Equity through the National Solidarity Programme's Community Development Councils" (کابل: له افغان کډوالو سره د دنمارک د کمیټې مرستې (داکار) ۲۰۱۰) له http://goo.gl/eGKzED ترلاسه شوی دی (د ۲۰۱۴ کال د جنوری پر ۱۰ مه ورته لاسرسی شوی دی).

۶۰ د نارینتوب غیرت او په افغانستان کې جنسیتي شوی نارینه، "Manly Honor and the Gendered Male in Afghanistan".

۶۱ آنا کاستانزا بالدری، استفانو پاګلیارو و سزاره پورکارو، «د نارینتوب د غیرت پرمهال د قانون حاکمیت: د افغاني پولیس دریځونه او د او د ښځې او میړونو ترمنځ تاوتریخوالی»، "The Rule of Law at Time of Masculine Honor: Afghan Police Attitudes and Intimate Partner Violence" *د له ییز بهیرونه او د ډلې په دننه کې اړیکي مجله* ۱۲، ګڼه ۳ (۲۰۱۳)

۶۲ چګی او سلاکاره کمپني، «د ښځو په واکمنولو او د حقونو په لاس ته راوړلو کې د نارینه ښکیلول: یوه اکتشافي څیړنه»، "Engaging Men in Women's Empowerment and Rights Achievement: An Explorative Study" (کابل: USAID، په افغانستان کې ماموریت، ۲۰۱۴ ز. له http://goo.gl/1kqIYT څخه ترلاسه شوی (د ۲۰۱۴ د جون په ۱۰ مه ورته لاسرسی شوی دی).

۶۳ د افغانستان د بشر حقونو او دموکراسۍ موسسه (AHRDO)، «ښځې د نارینه وو له انده: په افغانستان کې د ښځو د ستونزو د جوړښتی ریښو حلول»، "Women in the Eyes of Men: Tackling the Structural Roots of Women's Problems in Afghanistan" (کابل: د افغانستان د بشري حقونو او دموکراسۍ موسسه (AHRDO، ۲۰۱۵) له http://goo.gl/hGK2IL څخه ترلاسه شوی (د ۲۰۱۴ د مارچ په ۱۴ مه ورته لاسرسی شوی دی).

۶۴ جاوید بحري، «په افغانستان کې د لویدیځ جنسیتي پالیسي: ناکامي ښځې او پارولي نارینه»، "Western Gender Policies in Afghanistan: Failing Women and Provoking Men" *د جنسیت، تکنالوژي او پرمختیا مجله* ۱۸، ګڼه ۲ (۲۰۱۴).

۶۵ سید مهدي موسوي او چونا آراچاوز، «په جنسیتي برابروالي کې د افغان نارینه وو د ښکېلولو ننګوني (د کابل ښار موردی بېلګه)»، "Challenges of Engaging Afghan Men in Gender Equality (a Case Study in Kabul, Afghanistan)" د امریکا د نارینه وو څېړنو د ټولنې په درې وېشتمه نړیوال کنفرانس کې (AMSA) *په جنسیتي برابروالی کې د نارینه وو او هلکانو ښکېلول تر سرلیک لاندې* (نیویارک **۲۰۱۵**).

۶۶ د افغانستان د بشر د حقونو او دموکراسۍ موسسه (AHRDO)، «ښځې د نارینه وو له انده: په افغانستان کې د ښځو د ستونزو د جوړښتي ریښو حلکول»، "Women in the Eyes of Men: Tackling the"

۶۷ د ملګرو ملتونو د مرستي ماموریت (UNAMA) او د بشر د حقونو په اړه د ملګرو ملتونو عالي کمیشنري، «چوپتیا تاوتریخوالی دی: په افغانستان کې له ښځو سره ناوړه چلند پای ته ورسوئ»، "Silence Is Violence End the Abuse of Women in Afghanistan" (یوناما: ۲۰۰۹) له http://goo.gl/yPUwMA اخیستل شوی معلومات (د **۲۰۱۵** کال د سپتمبر په ۲۲ مه ورته لاسرسی شوی دی).

د افغانستان په شرایطو کې نارینتوب ته یوه ژوره کتنه په کار ده. [۲۸] دا نارینتوب دی، له نارینتوب او نارینه څخه یو تعریف وړاندې کوي، نه برعکس یې. پر دې بنسټ په کار دی، چې هغوی په هغو خبرو او بحثونو کې شامل کړای شي، چې پایلې یې پر دوی او د ښځو پر ژوند اغیزمنې دي. دا د نارینه وو مسئولیت دی، چې په ځان کې تغییر راولي او یو بل تر پوښتنې لاندې راولي، ترڅو «دودیز نارینتوب» چې او سمهال په ټولنه کې په ټولیز ډول منل شوی، مات کړي. له دې پرته، چوپتیا د منلو او رضایت او په جرم کې د ګډون یوه بڼه ده؛ نارینه د ستونزې یوه برخه ده او په عین حال کې د حل لارې یوه برخه هم ګڼل کیږي. په سیمه کې همداسې یو بحث پیل شوی دی، خو اوس باید تحرک پیدا کړي، پخپل اصلی مسیر کې واچول شي او د حکومت د پالیسۍ له خوا یې ملاتړ وشي. [۲۹]

۲۸ د افغانستان لپاره د بریتانیا او آیرلند د ادارو ډله (BAAG)، ۲۰۱۴) «د کار سم ترسره کول: په افغانستان کې د جنسیتي پلانونې څېړنه»، “Getting It Right: Examining Gender Programming in Afghanistan”(لندن: په افغانستان کې د بریتانیایي او ایرلندي موسسو ډله، ۲۰۱۴) له http://goo.gl/BoсyzB څخه اخیستل شوی(د ۲۰۱۵ کال د جولای پر ۲۹ ورته لاسرسی شوی دی).

۲۹ ناتالی ګیته، «نارینتوب د نارینه بل مخ تعریفوي»- د «نارینتوب» بحث ولې دومره اهمیت لري، “Masculinity Defines Men, Rather Than the Reverse’ - Why the ‘Masculinity’ Debate Is So Important” *هافتینګتون پست*(۲۰۱۳) له http://goo.gl/q787Fj څخه ترلاسه شوی دی(د ۲۰۱۵ د جولای په۱۲مه ورته لاسرسی شوی دی).

۳. د څېړنې څېړندود (مېتودولوژي)

۳.۱ له ساحې څخه د معلوماتو د راټولولو طریقه

په دغه څېړنه کې له کمي او کیفي کړنلارو په ترکیب سره، د تحقیق له غیرآزمایښي طرحې څخه کار اخیستل شوی ده. په کمي کړنلاره کې د سروې له کړنلارې څخه ګټه اخیستل شوې او په کیفي کړنلاره کې، له متمرکزې ډله ییزې مباحثې (FGDs)، ژورې مرکې (IDIs) او له کارپوهو او باخبرو کسانو سره مرکو (KIIs) څخه کار اخیستل شوی دی. د ټولنې لپاره پوښتنپاڼه (CQ)، چې د سروې یوه پراخه شوې بڼه ده او په ټولنه کې د ټولنیزو – اقتصادي، ټولنپوهنې، تاریخي او جنسیتي اړیکو په اړه، یو شمېر پوښتنې په بر کې نیسي، د نیمه جوړښت لرونکو مرکو د کړنلارو په چوکاټ کې ترسره شوې، ترڅو له دې لارې، د کمي او کیفي معلوماتو د تولید شونتیا کره شي.

۳.۲ د څېړنې وړ ساحې غوراوی

دغه څېړنې، په ټولیزه توګه پر پنځو ټولنو،[70] چې درې یې کلیوالي او دوه یې ښاري دي، تمرکز درلود:

- کابل: « فاخر آباد» (ښاري ټولنه) او «بهارده» (کلیوالي ټولنه)؛
- ننګرهار: « مشیرکلا» (کلیوالي ټولنه)؛
- تخار: «باغ رود» (کلیوالي ټولنه)؛
- بامیان: «کنارک» (ښاري ټولنه).

د دغو څلورو ولایتونو د غوراوي یو معیار، په یادو ولایتونو کې [په جنسیتي اړیکو کې] د شته محافظه کاریو کچه وه. پر دې بنسټ، ننګرهار د یو محافظه کار ولایت خو بامیان د لږ محافظه کار ولایت په توګه وپېژندل شو؛ تخار هم د محافظه کارۍ کچې له پلوه د ننګرهار او بامیانو تر منځ قرار لري او کابل، د افغانستان د پلازمینې په توګه، بیا هغه سیمه ده، چې هلته بېلابېلې سیاسي لیدلورې او لېوالتیاوې موجودې دي. له همدې امله، په کابل کې څېړنه، هم په ښاري او هم په کلیوالي دواړو ټولنو کې ترسره شوې ده.

کابل ولایت:

د افغانستان د احصائیې مرکزي ادارې (CSO) د وروستی سرشمېرنې له مخې، د کابل ولایت وګړي، پر **۱۳۹۲** کال کی د اټکل له مخې، **۴،۰۸۲،۵۰۰** (څلور میلیونه او شپږ اتیا زره او پنځه سوه تنه) دي، چې **۵۲** سلنه یې نارینه او **۴۸** سلنه یې ښځې دي.[71] یوه نوې شمېرنه څرګندوي، کابل ښار، د کابل ولایت د مرکز په توګه، په یاد ولایت کې تر ټولو ګڼ مېشته سیمه ده او ان د دغه ولایت په کچه **۷۷،۲** سلنه وګړي پکې ژوند کوي، تر هغه وروسته، د بګرامي ولسوالۍ په دویمه درجه کې راځي، چې د ولایت په کچه **۵،۲** سلنه نفوس پکې مېشت دی.[72]

له کابل ښار څخه غوره شوې ښاري ټولنه: فاخر آباد

د فاخر آباد ټولنه د کابل ښار په ۷ مه ناحیه کې موقعیت لري، چې **۳۷۴،۲۸۵** (درې سوه و څلور اویا زره شپږ سوه پنځه اتیا) تنه وګړي لري، چې له دې جملې څخه **۵۲** سلنه یې نارینه او **۴۸** سلنه یې ښځې جوړوي.[73] په دغه سیمه کې ټولټال **۲۲،۳۸۷** کورنۍ اوسېږي. دغې شمېرې ته په پام سره او همدا ډول د ګذر وکیل او د سیمې د نورو سپین ږیرو او مشرانو د معلوماتو له مخې، د فاخر آباد نفوس **۱۵،۰۰۰** تنه اټکل کېږي، چې د هغو له جملې څخه ۷۰ سلنه یې پښتانه، **۲۵** سلنه یې تاجکان او پاته نور **۵** سلنه یې د هزاره ګانو په شمول نور قومونه دي.

د څېړنې ډلې د مشاهداتو پر بنسټ:

که څه هم دا سیمه په کابل کې موقعیت لري، خو د نفوس اکثریت یې کلیوال دي، چې له ګاونډیو ولایتونو په تیره بیا پنجشیر او لوګر ولایتونو څخه راغلي دي. فاخر آباد، د ټیټې-منځنۍ طبقو یوه ټولنه ده، چې زیاتره ځوانان یې بیکاره او بې روزګاره دي، چې دغه چاره ټولنیزه بې ثباتي رامنځ ته کړې ده. په دغه سیمه کې د بېلابېلو قومونو شتوالي، د دې لامل ګرځېدلی، چې اوسېدونکي یې راز راز جامې واغوندي. د دغې سیمې د اوسېدونکو، جامې سیمه ییزې او دودیز کمېس او پرتوګ، کندهاري خولۍ او پګړۍ، پتلون او لنډ لستوڼي کمیسونه دي، چې نارینه یې اغوندي، په همدې حال، په دغه سیمه کې د ښځو په جامو کې تنوع لیدل کېږي؛ ښځې دودیزې آبي چادرۍ او تور نقاب او فیشني کمیسونه او تنګ پتلونونه اغوندي.

*(د فاخر آباد ښاري سیمه، د څېړنیزې ډلې د غړو د سترګو لیدلی حال، کابل ښار، د **۲۰۱۵**ز. د جنوری **۲۸** مه)*

---

۷۰ د څېړنې د ټولنو لپاره له مستعار نومونو څخه استفاده شوې

۷۱ د افغانستان د اسلامی جمهوریت د احصائیې مرکزی اداره (CSO)، «د افغانستان احصائیوي کلنۍ **۲۰۱۳-۲۰۱۴**»، "Afghanistan Statistical Yearbook 2013-14" (کابل: د افغانستان د اسلامی جمهوریت د احصائیې مرکزي اداره (CSO)، **۲۰۱۴**)، **۵** له http://goo.gl/n7RC0J څخه ترلاسه شوی (د **۲۰۱۵** کال د جنوری له **۱۵** مو ورته لاسرسی شوی دی).

۷۲ «د ولایت ټولنیز- دموګرافیک او اقتصادي سروې: په ګوته شوي جلوې»، "Province Socio-Demographic and Economic Survey: Highlights" (کابل: د احصائیې مرکزي اداره **۲۰۱۵**)، **۵**، له http://goo.gl/Nc74yg څخه ترلاسه شوی (د **۲۰۱۵** کال د سپتمبر په **۱۸** مه ورته لاسرسی شوی دی).

۷۳ «د جنسیت او ناحیو پر اساس د کابل ښار د نفوس اټکل، **۲۰۱۵-۲۰۱۶**»، "Estimated Population of Kabul City by District and Sex 2015-16" (کابل: د افغانستان د اسلامی جمهوریت د احصائیې مرکزي اداره (CSO)، **۲۰۱۵** http://goo.gl/WKZZpz (د **۲۰۱۵** کال د سپتمبر په **۱۸** مه د لاسرسی وړ)

له کابل څخه غوره شوې کليوالي سيمه: بهار دره

«بهار دره» د کال بګرامۍ ولسوالۍ له ګڼ مېشتو کليو څخه ګڼل کېږي، چې د کابل ښار ختيځ لوري ته پروت دی. که څه هم، د دغې کليوالي ټولنې د واقعي نفوس په اړه کومه دقيقه احصائيه نشته، خو د کلي د ملک او نورو سپين ږيرو د اټکل په اساس، ۱۳,۰۰۰ نفوس لري. له قومي لحاظه په دې کلي کې تاجکان اوسېږي. د ملک او مشرانو په خبره، د دغې کلي د وګړو له جملې څخه، **۵۰** سلنه يې بزګران، ۱۰ سلنه يې د حکومت مامورين، ۱۰ سلنه يې آزاد کاروباريان او **۳۰** سلنه نور يې بيکاره دي.

ننګرهار ولايت: د مشير کلا ټولنه

ننګرهار ولايت د افغانستان په ختيځ کې پروت دی، چې شمال لوري ته يې د کونړ او لغمان ولايتونه، لويديځ ته يې د کابل، لوګر او پکتيا ولايتونه واقع دي او په ختيځ او سويل کې له پاکستان سره بين المللي پوله لري. د مشير کلا ټولنه د دې ولايت د کامې ولسوالۍ يوه برخه ده. د احصايېې د مرکزي ادارې د **۱۳۹۱** لمريز کال له اټکل سره سم، ننګرهار ولايت شاوخوا (**۱,۴۳۲,۰۰۰**) نفوس لري او د کامې په ولسوالۍ کې يې ټولټال **۷۴,۷۰۰** تنه وګړي مېشت دي، چې **۵۱** سلنه يې نارينه او **۴۹** سلنه نور يې ښځې دي[۷۴]. په هر حال، د کلي ملک د ياد کلي د نفوس نوي اټکل داسې څرګند کړ:

> *دغه ټولنه شاوخوا ۲۰۰ کورنۍ لري. هره کورنۍ يې نژدې لس غړي لري، چې په دې توګه د مشير کلا ټول نفوس ۲,۰۰۰ تنو ته رسيږي. د ټولنې خلک د نيستمنۍ ترکرښې ټيټ ژوند لري؛ ځينې خلک هټۍ لري، خو اکثريت بزګران دي. په دې ټولنه کې ټول پښتانه ژوند کوي.*

د تخار ولايت: د باغرود ټولنه

د تخار ولايت د کندز ولايت په ختيځ کې پروت دی او د بغلان، پنجشير او بدخشان ولايتونو له خوا احاطه شوې ده. د تخار ولايت په شمال کې له تاجکستان سره سرحد لري. د باغرود کلی د تخار ولايت د مرکز په دربيمه ناحيه کې پروت دی. د احصايېې د مرکزي ادارې د **۱۳۹۱** کال د اټکل پر اساس، د تخار د مرکز، تالقان، ټول نفوس **۲۱۹,۰۰۰** تنو ته رسيږي، چې **۵۱** سلنه يې نارينه او **۴۹** سلنه يې ښځې دي[۷۵] د کلي د شورا د مشرانو د غير رسمي اټکل پر اساس د باغرود نفوس **۱۲,۰۰** کسان دي، چې **۲۵** سلنه يې تاجکان، **۲۵** سلنه يې اوزبکان او **۱۰-۲۵** سلنه نور يې پښتانه دي. دلته، نژدې ټول نارينه بزګران، او يو څه يې د آزاد کاروبار خاوندان دي.

د باميانو ولايت: د کنارک ټولنه

د باميانو ولايت د افغانستان په مرکزي لوړو پرتو سيمه کې موقعيت لري او د هندوکش په سويل او د بابا غرونو په شمال کې پروت دي. د احصايېې د مرکزي ادارې د شميرنې پر اساس، د باميانو ولايت د مرکز (باميان) نفوس پر **۱۳۹۱** کال، د **۸۰,۹۰۰** تنو په حدودو کې وو، چې د نارينه وو او ښځو تناسب يې سره مساوي دی.[۷۶] کنارک د باميانو د مرکز يو ښارګوټی دی، چې د غير رسمي اټکل پر اساس (**۳۰,۰۰۰**) نفوس لري. د سيمه ييز فرعي ويش پر اساس په دې ښارګوټي کې درې شوراګانې شته دي. د دې ښارګوټي ميشت خلک ټول هزاره دي، چې يا په بزګرۍ بوخت او يا هم د حکومت مامورين دي.

---

۷۴ «د افغانستان د نفوس اټکل ۲۰۱۲-۲۰۱۳ - په ننګرهار کې ميشت نفوس دملکی، ښاري، کليوالي او جنسيت د ويش پراساس ۲۰۱۲-۲۰۱۳»، "Estimated Population of Afghanista2012-13-SettledPopulationofNangarharProvincebyCivilDivision, Urban, RuralandSex-2012-13" (کابل: د احصائيې مرکزي اداره، ۲۰۱۳)، ۹. http://goo.gl/DiuT۱N (د ۲۰۱۵ د جنوري په ۱۵ مه دلاس موندنې وړ)

۷۵ «د افغانستان د نفوس اټکل ۲۰۱۲-۲۰۱۳ په تخار کې ميشت نفوس دملکی، ښاري، کليو او جنسيت د ويش پر اساس ۲۰۱۲-۲۰۱۳»، "Estimated Population of Afghanistan 2012-13-SettledPopulationofTakharProvincebyCivilDivision, Urban, RuralandSex-2012-13" (کابل: د احصائيې مرکزی اداره، ۲۰۱۳)، ۲۳. http://goo.gl/Tcj1Oc (د ۲۰۱۵ د جنوري په ۱۵ مه دلاس موندنې وړ)

۷۶ «د افغانستان د نفوس اټکل ۲۰۱۲-۲۰۱۳ په باميان کې ميشت نفوس دملکي، ښاري، کليو او جنسيت د ويش پر اساس ۲۰۱۲-۲۰۱۳»، "Estimated Population of Afghanistan 2012-13-SettledPopulationofBamyanProvincebyCivilDivision, Urban, RuralandSex-2012-13" (کابل: د احصائيې مرکزی اداره، ۲۰۱۳)، ۱۴. http://goo.gl/w0UkSZ (د ۲۰۱۵ د جنوري په ۱۵ مه دلاس موندنې وړ)

۳.۲.۱. شکل: د افغانستان نقشه، چې پکې تر څېړنې لاندې سیمه په ګوته شوې ده.

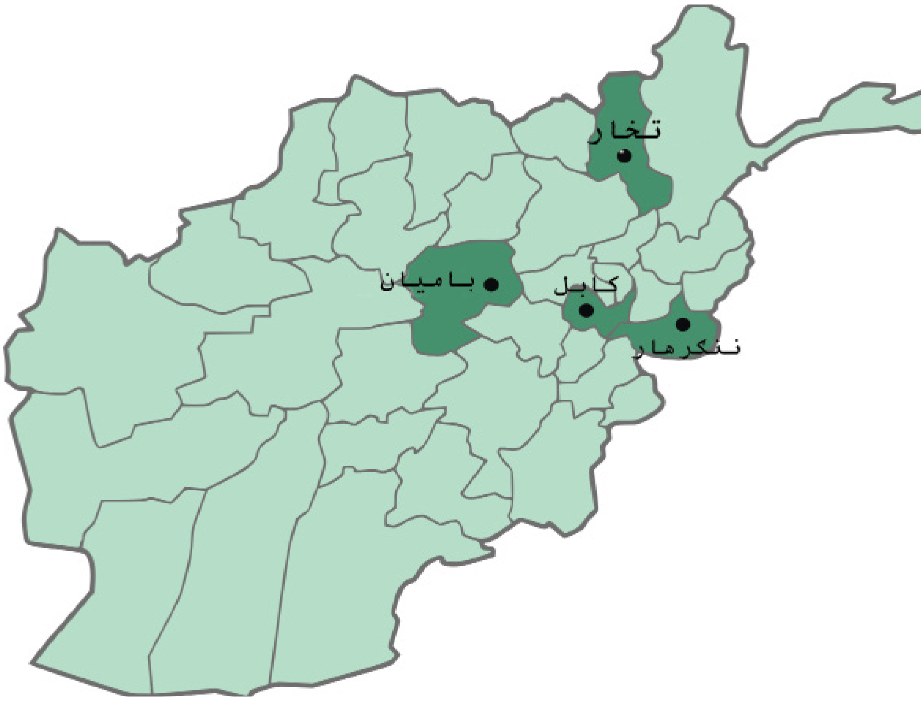

۳.۳ د تر څېړنې لاندې سیمو د غوراوي معیار

لکه څرنګه چې په ۳.۱ جدول کې ښودل شوي، د ساحې په غوراوي کې څلور عوامل ونډه لري:

لومړی، فرهنګي کچه (محافظه کار/ دودیزه، معتدل او لږ محافظه کار/ دودیزه)؛

دویم، قومي انډول او تنوع (یو ټبریز یا څو ټبریز)؛

درېیم، په ولایتونو کې د افغانستان لپاره د سویډن کمیټې (SCA) فعالیت؛ دغه کمېټه په تخار او ننګرهار ولایتونو کې فعالیت لري، خو د بامیانو او کابل ولایتونو کلیوالي سیمې تر خپل پوښښ لاندې نه لري.

څلورم، د ساحوي کار په موده کې، د غوره شوو سیمو امنیت یا د خطر کچه.

د څېړنې لپاره د ساحې د غوراوي موخه، د موجود قومي او فرهنګي انډول او تنوع مناسب انعکاس او د افغاني ټولنې په زمینو کې په نارینتوب پورې تړلو مفاهیمو کې د جزیي توپیرونو په ګوته کول دي.

۳.۱ جدول، د څېړنې لپاره د ساحې د غوراوي معيار

ولایت	د غوراوي دلیلونه			
	د فرهنګي کچې په تړاو وړاندوينې	قومي انډول او تنوع	هغه سيمې، چې د افغانستان لپاره د سويډن کمېټه پکې فعاليت لري.	د څېړنې په موده کې د امنيتی خطرونه کچه
ننګرهار	محافظه کار/ دوديز	يو ډېر	هو	لوړه
تخار	منځلاری	څو ډېر	هو	منځنۍ
باميان	لږ محافظه کار / دوديز	يو ډېر	نه	ټيټه
کابل- ښاري سيمه	په پلازمينه کې د ښاري سيمې په توګه پرتليزه ډله	څو ډېر	هو	ټيټه
کابل-کليوالي سيمه	په پلازمينه کې د کليوالي سيمې په توګه پرتليزه ډله	يو ډېر	نه	منځنۍ

۳.۴ د ساحوي څېړنې کار تر پيلېدو مخکې چمتووالی

په ساحه کې د کار تر پيلېدو وړاندې، له اړوندو ګډون کوونکو (لکه حکومتي ادارو، نړيواله غير حکومتي موسسو، غير حکومتي موسسو، مدني ټولنو، چې د جنسيت د برابروالی په برخه کې کار کوي) سره د بحث يو ګردی ميز جوړ شو، ترڅو:

۱- د جنسيتي چارو په برخه کې پاليسي جوړوونکي وپېژندل شي او د څېړنې په پيل او ټول بهير کې ښکيل شي؛

۲- د بشپړ شويو او ترسره شويو کارونو او نوښتونو او موجودو جوړښتونو په تړاو د هغوی د نظريو او ليدلورو راټولول؛ او او

۳- د څېړنې د ساحې د غوراوي او په کار وړل شويو مېتودولوژيو څرنګوالي ته د اعتبار ورکړې او له پاليسيو سره د څېړنې له مرتبطوالي څخه د ډاډمنتيا ترلاسه کول.

د مباحثاتي ګردۍ ميز تر جوړېدو او د څېړنې مخينې ته د کتنې تر بشپړېدو وروسته، د څېړنې وسايل چمتو او وازمويل شول او پرې تر بياکتنې وروسته اړين سمونونه پکې رامنځته شول. د څېړنې په ډله کې نارينه او ښځينه غړي وګومارل شول. يوازې ښځينه غړو کولای شول، چې له ښځينه وو ځواب ويونکو سره مرکه وکړي او له ښځو سره د خبرو اترو آسانتياوي برابرې کړي. د څېړنې د غړو قومي جوړښت ته هم پاملرنه شوې وه.

۳.۵ د ځواب ويونکو غوراوي

۳.۵.۱ کيفي برخه

په دې څېړنې کې، ټول ګډون کوونکي، د «جنس» او «عمر» له مخې د ځوانو (۱۲–۲۴ کلنو) او زاړه (تر **۲۵** کلنو پورته) نارينه وو او ښځو په توګه ډلبندي شو. له هرې ټولنې څخه معلومات په ټولو څلورو ولايتونو کې د پوښتنپاڼې په مرسته راټول شول. عمده معلوماتي مرکې هم د سيمې له مهمو فعالينو، لکه سيمه ييزو چارواکو، مشرانو، ښوونکو او مذهبی مشرانو سره ترسره شوې دي. متمرکزې ډله ييزې- مرکې او خبرې اترې له ځوانانو د پاخه عمر خاوندانو، د ټولنې له نارينه وو او ښځينه وو غړو سره ترسره شوې، ترڅو د افغان نارينتوب د مفهوم په اړه د خلکو عمومی ليد معلوم شي. د متمرکزو ډله ييزو مرکو وخت لږ تر لږه دوه ساعته او تر ډېره شپږ ساعتونه وو. يو شمېر متمرکز ډله ييز بحثونه په ځانګړې توګه د ځوانو نارينه وو او ښځينه وو لپاره د دوو ناستو په لړ کې ترسره شول؛ ځکه په دې بحثونو کې زياتره برخه اخيستونکي، محصلين وو.

د متمرکزو ډله ييزو مرکو په پايله کې، د څېړنې ډلې، د جنسيتي توپيرونو او په نارينتوب پورې اړوندو مفکورو د جزيي توپيرونو او همدا راز د پرېکړې لړۍ د ښه درک په موخه، يو شمېر ژورې او اوږدې مرکې ترسره کړې. له عمده کليدي باخبرو کسانو سره مرکې او ژورې مرکې، له دوو تر شپږو ساعتونو په موده کې ترسره شوې او يو شمېر يې د دريو ناستو په لړ کې بشپړې شوې دي. له باخبرو کليدي کسانو سره د مرکو، ژورو مرکو او متمرکزو ډله ييزو بحثونو شمېر تر ډېره په وخت او لګښتونو او تر ټولو مهم په دې برخه کې د نظرې اقناع په ترلاسه کېدو پورې تړلی و. يو شمېر مرکې د اغيزمنتوب او موثريت له امله، د وو بېلابېلو ناستو په لړ کې ترسره شوې.

۳.۵.۱.۱ د کیفی معلوماتو پروسس او تحلیل

په دې توګه توصیفي معلومات راټول او ډلبندي شول. لېوالتیاوې، اصلي موضوعات، فرعي موضوعات او پېښې له کیفي معلوماتو څخه ترلاسه شول. په ژورو مرکو او ډله ییزو متمرکزو بحثونو کې د برخه اخیستونکو او ګډونوالو د لیدلورو او نظریو د لنډیز په موخه، له ځرګندونو او نقل قولونو څخه هم کار واخیستل شو.

د راټول شویو معلوماتو تر ډلبندي او رمزي کولو وروسته، تجزیه او بشپړ تحلیل په اغېزمنه توګه ترسره شو. مالومات په منظم ډول تر [رمزي کېدو] او پر مفاهیمو تر بدلېدو وروسته، بېرته له مفاهیمو څخه پر اړیکو او منظمو چلندونو باندې واړول شول.

۳.۲ جدول، د ټولنی پوښتنپاڼو او له باخبرو کسانو سره د بشپړه شویو مرکو شمېر

سیمې	فعالیتونه				
	د ټولنې لپاره پوښتنپاڼه	له باخبرو کسانو مرکه			
		نارینه		ښځینه	
		اړوند سیمه ییز ګډونوال	مذهبی مالومات ورکوونکي	اړوند سیمه ییز ګډونوال	مذهبی مالومات ورکوونکي
د کابل کلیوالي سیمه	۱	۳	۲	۴	-
د کابل ښاری سیمه	۱ (پنځه ګډون کوونکي)	۳	۲	۳	۱
ننګرهار	۱ (پنځه ګډون کوونکي)	۴	۲	۲	-
تخار	۱	۴	۲	۴	۲
بامیان	۱ (۲ ګډون کوونکي)	۴	۲	۳	۱
ټول	۵ (۱۴)	۱۸	۱۰	۱۲	۴

۳.۳ جدول، د متمرکزو ډله ییزو بشپړ شویو بحثونو شمېر

سیمې	فعالیتونه					
	متمرکز ډله ییزې بحثونه: ۲۰ (۱۲۸)				ژورې مرکې: ۳۸	
	ځوان نارینه (۱۲-۲۴)	د پاخه عمر لرونکي نارینه(۲۵ او ترې لوړ)	ځوانې ښځې (۱۲-۲۴)	د پاخه عمر لرونکې ښځې (۲۵ او ترې لوړ)	نارینه	ښځې
د کابل کلیوالي سیمه	۱ (۱۰ ګډون کوونکي)	۱ (۸ ګډون کوونکي)	۱ (۱۰ ګډون کوونکي)	۱ (۱۰ ګډون کوونکي)	۴	۴
د کابل ښاري سیمه	۱ (۱۰ ګډون کوونکي)	۱ (۷ ګډون کوونکي)	۱ (۷ ګډون کوونکي)	۱ (۷ ګډون کوونکي)	۴	۴
ننګرهار	۱ (۷ ګډون کوونکي)	۱ (۷ ګډون کوونکي)	۱ (۵ ګډون کوونکي)	۱ (۵ ګډون کوونکي)	۴	۲
تخار	۱ (۱۲ ګډون کوونکي)	۱ (۱۲ ګډون کوونکي)	۱ (۲ ګډون کوونکي)	۱ (۸ ګډون کوونکي)	۴	۴
بامیان	۱ (۹ ګډون کوونکي)	۱ (۲ ګډون کوونکي)	۱ (۱۱ ګډون کوونکي)	۱ (۱۱ ګډون کوونکي)	۴	۴
ټول	۵ (۴۸)	۵ (۴۰)	۵ (۳۹)	۵ (۴۱)	۲۰	۱۸

۳.۵.۲ کمي برخه

د کمي کړنلارې په برخه کې، سروې په هماغه ټولنو کې ترسره شوې، چې د کیفي معلوماتو لپاره ساحوي کار په کې ترسره شوی و. له هغه ځایه، چې د ترڅېړنې لاندې سیمو د نفوسو په اړه رسمي اټکل موجود نه و، د ۸۰ تنو په شاوخوا ځوانان او د پاخه عمر نارینه او ښځې د اړینو جزییاتو تر ثبتېدو وروسته د څېړنې له هرې ټولنې څخه په تصادفي توګه غوره کړل شول (دربیم جدول). ځواب ورکوونکي د ټولګیو په بڼه غوره کړل شول، او په دې ډول د کورنیو په اړه معلومات او ځانګړنې راټولې شوې. د مالوماتو د راټولولو لپاره په سروې کې هم، له جوړښت لرونکې پوښتنپاڼې څخه استفاده وشوه.

۳.۴ جدول، د څېړنې د ځواب ویونکو شمیر

سیمه	د بېلګې شمیر=۴۰۰				
	نارینه ځوانان (۱۲-۲۴)	د پاخه عمر نارینه (تر ۲۵ کلونو لوړ)	ځواني ښځې (۱۲-۲۴)	د پاخه عمر ښځې (تر ۲۵ کلونو لوړ)	نارینه
د کابل کلیوالي سیمه	۲۰	۲۰	۲۰	۲۰	۸۰
د کابل ښاری سیمه	۲۰	۲۰	۲۰	۲۰	۸۰
ننګرهار	۲۰	۲۰	۲۰	۲۰	۸۰
تخار	۲۰	۲۰	۲۰	۲۰	۸۰
بامیان	۲۰	۲۰	۲۰	۲۰	۸۰
ټول	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۴۰۰

د هغو ځوابونو د لاس ته راوړلو په موخه، چې په وړاندې شویو کټګوریو یا مقولو کې و نه موندل شول، په سروې کې له پرانېستو/ نامحدودو پوښتنو او همدارنګه له یوې کتنپاڼې (checklist) څخه کار واخیستل شو، چې په هغو کې ځواب ورکوونکو کولی شوای، چې خپل ځوابونه د موجودو منتخباتو پر بنسټ وځېړي او یا یې د لاندې معیارونو پربنسټ یې مشخص کړي:

۳.۵ جدول، د نمرو معیار بندي

تشریح	معنا	معادل بار
بشپړ موافق	له بیان شوې جملې سره پربکنده هوکړه	۱
موافق	له بیان شوې جملې سره هوکړه	۲
مخالف	له بیان شوې جملې سره مخالفت	۳
بشپړ مخالف	له بیان شوې جملې سره پربکنده مخالفت	۴

له هغه ځایه چې د بیلګو شمیر ۴۰۰ تنه وو، د نورمال والی کچې د ټاکلو په موخه، د «شاپیرو- ویلکس» طبیعی آزماینښت معلومات تر ازموینې لاندې ونیول شول. (په دې اړه، په ضمایو کې ۱. ۳ او ۲. ۳ جدولونه وګورئ)

لکه څرنګه چې د P-Value مقدار تر ۰.۰۵ لړ و، نو د معلوماتو د نورمال وېش پر بنسټ د صفر فرضیه هم رد شوه. د ځوانو او پاخه عمر لرونکو ځواب ویونکو ترمنځ د عمر او جنس مقولې یا کټګورۍ د پرتلنې په موخه هم، معلومات د «مَن ویتنی یو» له ناپارامتریک آزماینښت څخه کار واخیستل شو. د ولایتونو ترمنځ په پایلو کې د موجودو معنالرونکو توپیرونو د ارزونې او درک لپاره هم د کروسکال- والیس (kruskal-wallis) له ازموینښت څخه کټه واخیستل شو.

۳.۵.۳ د معلوماتو د راټولولو د کړنلارو څو اړخیزه کول مثلث بندی

په دغه څېړنه کې، د کړنلارو او معلوماتي سرچینو د ترکیب په وسیله، د معلوماتو د راټولو کړنلارې او تخنیکونه، څو اړخیزه شول[۷۷،۷۸] ترڅو د نارینتوب بېلابېل ډولونه له متنوع لیدلورو تر څېړنې لاندې ونیول شي. د لوړ کیفیت معلوماتو راټولول، چې د موضوع پر مخینې د بیاکتنې او څېړنې او اړوندو سندونو له لارې او همدارنګه د کیفي او کمي کړنلارو په مرسته ترلاسه شول، ساحوي څېړونکي یې اړ کړل، چې تر څېړنې لاندې نیول شویو فعالیتونه، اقدامونه او پریکړې په ښه توګه درک کړي.

ساحوي ستونزو ته د رسېدنې په موخه هم، مشر څېړونکي به د ورځې په پای کې د څېړنې له ټیم سره یوه غونډه کوله. همدارنګه مرکه کوونکو ته لارښوونه شوې وه، چې د څېړنې موخې او اهداف ځواب ویونکو ته روښانه کړي او هغوی ته هم تر مرکې وړاندې او هم د مرکې په بهیر کې د هر راز پوښتنې د پوښتلو زمینه برابره کړي، ترڅو د شک او ترید لپاره هېڅ ځای پاته نه شي.

۷۷ باربارا پیني، او باب پیز، «د نارینه او نارینتوب په څېړنه کې د متودولوژیو جنسیتی کول»، "Gendering Methodologies in the Study of Men and Masculinities" په *نارینه، نارینتوب او متودولوژی*، باربارا پینی او باب پیز (بینګستوک، بریتانیا، پالګریو مکمیلن، ۲۰۳)

۷۸ مایکل فلاد، «د نارینه وو ترمنځ د نارینه په څېړلو کې د جنسیت په اړه خبرې»، "Negotiating Gender in Men's Research among Men" هماغه ځای.

۳.۲ د څېړنې په وړاندې ستونزې او ننګونې

لکه څرنګه چې پینی (pini) او پیز (pease) وایي: «کله چې نارینه د نورو نارینه وو په اړه څېړنه کوي، «باید د مرکه شویو د روایتونو د رامنځته کېدو او د مرکو د موادو د تحلیل او تفسیر په تړاو د خپل نارینتوب اغیزو ته پاملرنه وکړي.» د مرکو د ترسره کېدو په مهال، د جنسیت په وړاندې پورې تړلې پوښتنې په اړه غبرګونونه سره یو شان وو:

> *[خندا...] تاسې په خپله هم یو نارینه یاست، همداسې نه ده؟ آیا تاسې پخپل کور کې نارینه نه لرئ، چې ووینې نارینه څه کوي؟ تاسې په خپله هم نارینه یاست او د خپلو پوښتنو پر ځوابونو پوهېږئ؛ هغوی روښانه دي!!*

(د متمرکزو ډله ییزو بحثونو ګډون کوونکی- د پاخه عمر لرونکی سړی، بامیان، ژوره مرکه)

په هر حال، دغه ستونزه یوازې د نارینه وو په جنسیتي دریځونو پورې تړلې نه ده: د جنسیت پراساس ولاړ تاوتریخوالي او د افغاني ټولنې په شرایطو کې د ښځو د ستونزو په اړه څېړنه، ډېره حساسه موضوع ده. له همدې امله، د دغې څېړنې د ترسره کېدو په مهال زیات انعطاف ته اړتیا وه. په کیفي برخه کې، د ښځو په وړاندې د تاوتریخوالي ډولونه، د مرکو د لارښود لپاره د اساس په توګه د پام وړ وګرځېدل. د موضوع د حساسیت له امله، مرکه کوونکو له ګډون کوونکو څخه د هغو د شخصي ژوند په اړه په مستقیمه توګه پوښتنې نه کولې، بلکې د دوی په خپلو ټولنو کې د ترسره شویو تاوتریخوالو د پېښو په تړاو د کتونکو په توګه د دوی نظر اخیستل شوی دی. د څېړنې ډلې په یو ډول نه یو ډول د ګډون کوونکو باور ترلاسه کړ او په دې توګه بریالی شوه، چې د دې څېړنې لپاره د اړتیا وړ معلومات راټول کړي. که څه هم د ژورو څېړنو لپاره، اوږده موده په کار ده. په کمې برخه کې، ځواب ورکوونکو د موګرافیکي احصائیې نه درلودې او د هغوی نالوستی دا خبره ناشوني کړه، چې هغوی پوښتنپاڼې ته پخپله ځواب ووایي. په پای کې، امنیتي ستونزې ځینې وختونه د څېړنې د ډلې د کار د مخنیوي لامل ګرځېدل. په ننګرهار او کابل ولایتونو کې د کار په وخت کې د څېړنې ډله یوازې د یو څو دقیقو په توپیر سره، د انتحاري برید له پېښې او مقناطیسي بمب له چاودنې څخه بچ شوه.

۳.۷ اخلاقي ملاحظات

له ګډون کوونکو او معلومات ورکوونکو څخه، چې د هغوی د نومونو د پټ پاتې کېدو ډاډ ورکړ شوي وو، غوښتنه وشوه، چې په خپله خوښه په دغه څېړنه کې برخه واخلي. همدارنګه د مرکو، د مرکو د ثبت او د متمرکزو ډله ییزو خبرو اترو په تړاو له هغوی څخه اجازه غوښتل شوې وه.

د څېړنې اخلاق په تړاو، مرکه کوونکي روزل شوي وو، چې پر ځواب ورکوونکو باید هیڅ ډول فشار رانه شي، چې په څېړنه کې برخه واخلي، ګډون کوونکو ته اجازه ورکړل شوه، چې یوازې په خپله خوښه پوښتنو ته ځواب ووایي. «شعوري رضایت» د معلوماتو د راټولولو په برخه کې یو مهم عنصر و. د څېړنې په بهیر په تیره بیا د مرکې یا بحث په پیل کې، پر محرمیت او مستعار نومونو باندې ټینګار کېده. کله چې څېړنه د ټولنې ګډون کوونکو ته وروپېژندل شوه، اخلاقي ملاحظات په ځانګړې توګه د حساسو مسلو په تړاو لکه په تر څېړنې لاندې سیمو او کورنیو کې تاوتریخوالي، په ښکاره بڼه دوی ته یادونه وشوه.

۴. موندنې

د نارینتوب مفاهیم: په ساحه کې نظریې

موږ چاته ګورو: د کمي او کیفي معلوماتو لپاره ټولنیز- دموګرافیکه پیژندنه

په کمي څېړنه کې، ښځې او نارینه، او همدا ډول ځوان او د پاخه عمر ځواب ورکوونکي، په مساوي ډول په ټولو څلورو ولایتونو کې ویشل شوي وو. (ضمیمه جدول ۱-۴ وګورئ). د مدني حالت په اړه، معلومات څرګندوي، چې **۴۰،۸** سلنه مجرد، **۵۷،۸** سلنه متاهل (واده شوي) او **۱،۵** سلنه کونډې/ کونډان دي. مرکه شوي کسان په بېلابېلو قومونو پورې تړاو درلود، خو درې غټې قومي ډلې تاجکان (٪۳۷٫۳)، پښتانه (٪ ۳۷٫۰) او هزارګان (٪ ۱۹٫۸) وه. نورې قومي ډلې، چې په څېړنه کې یې استازیتوب کیده ازبکان (٪ ۷٫۸)، پشه یان (٪۲٫۰) او عرب (٪ ۰٫۳) وو.

د څېړنې په کیفي برخه کې، ټول **۲۲۸** معلومات ورکوونکي او ګډون کوونکي برخه اخیستي و (ضمیمه جدول **۲-۴** وګورئ)، چې **۳۸** تنو یې په ژورو مرکو، **۴۸** تنو یې په عمده معلوماتي مرکو او **۱۲۸** تنو نورو یې په متمرکزه ډله ایزو بحثونو کې ګډون کړی وو. له څوارلسو ګډون کوونکو څخه وغوښتل شو، چې له ټولنې څخه د ټولنې د پوښتنپاڼې په واسطه معلومات راټول کړي. تر نیمایي لږ زیات (٪**۵۳٫۳**) نارینه وو، تر نیمایي زیات (٪**۵۲**) **۱۹** او تر **۱۹** کلونو د لږ عمر ځوانان او د **۲۰-۲۹** کلونو عمر خاوندان وو. د پاته نورو عمرونو خاوندان **۴۴٫۱** سلنه وو.

یوه پر دریمه برخه ٪ **۳۳٫۷** کسان د لیسو زده کوونکي/ فارغان وو، په داسې حال کې، چې نږدې یوه پر دریمه برخه ٪ **۲۹٫۵** کسان یې زده کړې نه درلودې. د پوهنتون زده کوونکي/فارغان یوه پر پنځمه برخه ٪ **۲۰٫۷** وو، په داسې حال کې، چې یوه وړه برخه ٪ **۰٫۸** له پوهنتون څخه فارغان او د لوړو زده کړو خاوندان وو. تر نیمایي ډیرو (٪ **۵۲٫۲**) واده کړي وو او ٪ **۳۹٫۲** سلنه کسان واده نه وو کړی، او پاتې شمیر یې کونډې/ کونډان ٪ **۱٫۵** او کوږده شوي ٪ **۳٫۱** وو. په څېړنه کې درې قومي ډلې ډېره برخه اخیستې وه: تاجکان (٪ **۳۸٫۲**)، پښتانه (٪ **۳۱٫۲**) او هزارګان (٪ **۲۲**) ډیره ټیټه سلنه ٪ **۰٫۴** نورې قومي ډلې وې، چې یوازې په عمده معلوماتي مرکو کې یې ګډون کړی و. د ګډون کوونکو او معلومات ورکوونکو ډیره لویه سلنه (٪ **۲۷٫۲**) د کور ښځې وې؛ زده کوونکي نږدې یوه پر پنځمه برخه ٪ **۱۹٫۹** او د پاته دندو خاوندان په ګډه سره بله پنځمه برخه ٪ **۱۸٫۸** جوړوله.

۴.۱ د نارینتوب په اړه لیدلوري

۴.۱.۱ د نارینه وو ونډه

د افغانستان په نرواکي شرایطو کې، نارینه د خپلو کورنیو او ټولنو عمده مسئوولیتونه پر غاړه لري. د جنسیت ونډه د خلکو د سلوک په اړه، چې له ټولنیزه اړخه د هغوی په پیژندل شوي جنس [نارینتوب یا ښځینه توب] باندې ولاړ دی، ګډې هیلې جوړوي. ځکه چې هیلې سره شریکیږي، استدلال دا دی، چې د ټولنې له خوا داسې معیار ټاکل شوی، چې د منل شوې کړنې لارښوونه کوي. څېړنه د ټولنې توقعات سپړي. د څېړنې اوسنۍ موندنې، چې د ډیرې تمه کوونکي ځواکمنې ټولنې پر نارینه باندې د پلیک او برانون د څېړنې په اغیزې پورې اړه لري، چې هغوی د خپل نارینتوب د سپیڅلتیا له امله ورسره مخامخ دي.[79]

۴.۱.۱.۱ *نارینه د کورنۍ د متکفل په توګه*

د جنسیت پراساس ولاړو معیاري اصولو یو ډیر مهم خصوصیت دا دی، چې نارینه د کورنۍ د معیشت برابرونکی شمیرل کیږي. دغه اصل په نړیواله کچه د **۴۰۰** ځواب ورکوونکو له جملې څخه د **۹۳،۱** سلنې له خوا منل شوی دی. (ضمیمه جدول **۳-۴** الف وګورئ).

د پاخه عمر ځواب ورکوونکي هغه کسان وو، چې په ټینګه په دې باور وو، چې «نارینه باید د کورنۍ متکفل وي.» تر نیمایي زیات د پاخه عمر ځواب ورکوونکو (٪ **۵۷٫۵**) په ټینګه سره د دغه معیاري اصل ملاتړ کاوه، په داسې حال کې، چې ٪ **۵۰٫۰** ځوانانو هم په همدې باور و (ضمیمه جدول **۳-۴** الف وګورئ). په هر حال، د دواړو ترمنځ ډېر توپیر نه تر سترګو کېږي.

نارینه ځواب ورکوونکو د معیاري اصل په وړاندې داسې غبرګون وښود، چې **۲۱،۵** سلنه یې له دغه اصل سره په ټینګه توافق درلود، **۳۳،۰** سلنه یې موافقه لرله، **۵،۰** سلنه یې موافقه نه درلوده او **۵،۰** سلنه یې په ټینګه مخالفت درلود. د ضمیمه جدول **۳-۴** الف معلومات څرګندوي، چې نارینه ځواب ورکوونکي ډیر تمایل لري، چې دا باور غښتلی وي، چې نارینه باید د کورنۍ متکفل وګڼل شي. (**۰٫۰۵** > *احصاییوي معنالرونکې سطح*). ښځینه ځواب ورکوونکې هم معیاري اصل مني؛ خو په هر حال، د هغوی شمیر د نارینه ځواب ورکوونکو په شان ډیر زیات نه دی.

په داسې حال کې، چې زده کړې د نړۍ په کچه پر نظریو باندې معتدل تاثیر لري، ټول معلومات وړاندیز کوي، چې دلته دود او فرهنګ ډیر ټینګ اغیز لري. **۳-۴** ضمیمه جدول ښیي، چې د زده کړې د کچې پراساس نارینه د کورنۍ د متکفل په توګه د ګڼلو په اړه لیدلوري، ډیر توپیر نه کوي. عین موضوع کیدای شي له څلورو ولایتونو په هر ولایت کې تر سترګو شي.

۷۹ جوزف.اچ.پلیک او رابرت برانون، «د نارینه ونډه او تجربه: مقدمه»، "Male Roles and the Male Experience: Introduction" *د ټولنیزو مسئلو ژورنال* ۳۴، ګڼه ۱ (۱۹۸۷).

که څه هم لوی بدلونونه نه تر سترګو کېږي، خو د بامیانو او تخار معلوماتو څرګنده کړه، چې زده کړې پر دغه معیاري اصل [نارینه د کور ډوډۍ پیدا کوونکی] معتدله اغیزه لري. همدارنګه څرګنده شوې، چې د لوړو زده کړو لرونکو ځواب ورکوونکو، له دغه معیار سره خپله لږه موافقه ښودلې ده. خو په همدې حال، دغه مسله د کابل او ننګرهار ولایتونو په تړاو صدق نه کوي؛ ځکه په دغو دواړو ولایتونو کې د لوړو زده کړو لرونکو ځواب ورکوونکو د دغه موضوع په ملاتړ خپله لېوالتیا څرګنده کړه.

د جنسیت له پلوه [نارینتوب یا ښځینه توب]، د لوړې زده کړې لرونکو ښځینه ځواب ورکوونکو له لیده، د معلوماتو بېلوالی، د معنالرونکی توپیر (۰,۱۰ > *احصاییوي معنالرونکي سطح*) ښکارندوی دی (په ضمایمو کې ۳-۴ ب جدول وګورئ). لکه څرنګه چې لیدل کېږي، ښځینه ځواب ورکوونکې چې لوړې زده کړې لري، له دې خبرې سره چې نارینه باید د کورنۍ متکفل (ډوډۍ پیدا کوونکی) وي، کمه هوکړه لري. دغه چاره د تخار ولایت د نارینه ځواب ورکوونکو په تړاو هم صدق کوي، ځکه په دغه ولایت کې د بېلابېلو لوړې زده کړې لرونکو نارینه وو له خوا، په دې برخه کې معنالرونکي توپیر په ګوته شوې ده (۰,۱۰ > *احصاییوي معنالرونکي سطح*).

له څلورو قومی ډلو څخه، پښتنو د دې خبرې منلو ته، چې نارینه باید د کورنۍ ډوډۍ پیدا کوونکی وي، ډېره لېوالتیا لرله، په داسې حال کې چې ډېر لږ هزاره ګان پر دې مسلې باوري وو. (په ضمایمو کې ۳-۴ ج جدول وګورئ). راټول شوي معلومات څرګندوي، چې ۶۸،۹ سلنه پښتانه ورکوونکو په ټینګه سره د دې نظریې پلوي کوله. له بلې خوا له ټولې ډلې **۵۲،۵** سلنه، له تاجکانو **۴۵،۲** سلنه او له هزاره ګانو څخه **۴۴،۳** سلنه ځواب ورکوونکو هم له دغې نظریې سره هوکړه لرله.

له احصاییوي پلوه، په کابل کې تر څېړنې لاندې قومي ډلو لکه تاجکو، پښتنو او ټوله ډله کې تر سترګو کېږي. په همدې حال، کله چې د جنسیت [نارینتوب یا ښځینه توب] پراساس د معلوماتو تفکیک وشي، نو ښيي، چې په قومي ډلو کې په تیره بیا ښځینه ځواب ورکوونکو ترمنځ معنالرونکی توپیر (۰,۱۰ > *احصاییوي معنالرونکي سطح*) شته دي.

ترلاسه شوي معلومات همدا راز څرګندوي، چې په تخار کې د قومي ډلو ترمنځ هم په ټول نفوس (۰,۱۰ > *احصاییوي معنالرونکي سطح*) او هم د جنسیت له مخې په تفکیک شویو معلوماتو کې (د ښځو لپاره/*احصاییوي معنالرونکي سطح* ۰,۱۰ > او د نارینه لپاره *معنالرونکي سطح*۰,۰۱ >) معنالرونکی توپیر شته دی. د بېلابېلو قومي ډلو پر بنسټ په تخار کې ترسره شوی سروې، د دې ښودنه کوي، چې په دغه ولایت کې زیاتره تاجک ځواب ورکوونکو د دغه معیار منلو ته زیاته لېوالتیا لرله، چې نارینه باید د کورنۍ متکفل وي، په داسې حال کې چې د جنسیت پر بنسټ [نارینتوب یا ښځینه توب] د معلوماتو وېش تغییر کوي؛ په دې منځ کې تاجک نارینه ځواب ورکوونکو ډېر لوړ (٪ ۹۲،۳) تمایل د دغه معیار منلو ته وښود. له بلې خوا، د ښځینه ځواب ورکوونکو ترمنځ، پښتنو د دغه معیار منلو ته تر ټولو ډېر تمایل وښود (٪ ۸۷،۵). په بېلابېلو قومي ډلو کې، د ټولو ښځینه ځواب ورکوونکو په شمېر کې، لوی توپیر شتون درلود.

کیفي معلومات هم د نارینه وو په اړه د کورنۍ لپاره د ډوډۍ راوړونکي په توګه توقعات زیات دی. د «**متکفل**» اصطلاح، د کورنۍ د ټولو لګښتونو د پوره کوونککي په معنا ده:

نارینه باید کار وکړي ترڅو د خپلې کورنۍ لپاره خواړه برابر کړي، ځکه چې د خپلې کورنۍ مسوولیت یې په غاړه ده.

(ن.ا ، پخه ښځه، ننګرهار - عمده معلوماتي مرکه)

نارینه له کور څخه بهر کار کوي او د کورنۍ ښځینه غړو او ماشومانو لپاره ډوډۍ برابروي.

(غ.ا ، ځوان نارینه، ننګرهار- متمرکز ډله ییز بحث)

نارینه باید خپلې کورنۍ او ماشومانو ته پاملرنه وکړي. هغه باید سخت کارونه ترسره کړي ترڅو پیسې وګټي او خپلې کورنۍ ته خواړه برابر کړي.

(ک، پخه ښځه، ننګرهار- متمرکز ډله ییز بحث)

نارینه هغه څوک دی، چې خپل ځان د کورنۍ، میرمنې او ماشومانو مشر ګڼي. البته، دا د هغه د مسئوولیت یوه برخه ده، چې د کورنۍ ټول لګښت برابر کړي. هغه باید پیسې وګټي او د خپلې میرمنې او ماشومانو اړتیا پوره کړي.

(پ ۲، پوخ سړی، بامیان- متمرکز ډله ییز بحث)

زه د یوه بزګر زوی یم، او مور یې په خپله کرنیزه ځمکه لرو؛ زه مینه لرم، چې زده کړې وکړم، زما پلار تل ماته وایي، چې ښوونځي ته تګ ښه کار دی، خوزه باید ژر تر ژره له ښوونځي څخه کور ته راستون شم؛ ځکه چې باید ځمکه خړوبه کړم او د کورنۍ د لګښتونو په برابرولو کې له خپل پلار سره مرسته وکړم.

(پ ۲، ځوان نارینه، بامیان- متمرکز ډله ییز بحث)

نارینتوب یعنې د کورنۍ سرپرستی او مشرتوب. د کورنۍ مشرتوب په دې معنا ده، چې د کورنۍ ټول غړي ترې تمه لري. نارینه د خپلې کورنۍ ټول لګښتونه برابروي.

(ح.۱ ، ځوانه ښځه، بامیان- متمرکز ډله ییز بحث)

نرواکي له پخوا څخه په افغانستان کې شتون درلود. نارینه وو له کور څخه بهر کار کاوه؛ هغوی وایي، چې ښځې باید په کور کې وي؛ ځکه چې هغوی له کور څخه بهر دي، په دې توګه نارینه وو د کورنۍ مشران شول له خدای څخه شکر کوو، چې په وروستیو کې ښځې زده کړې کړې، هغوی هم له کور څخه بهر کار کوي. په دې ډول نارینه او میرمن دواړه کولی شي، د کورنۍ لګښتونه برابر کړي.

(ز.ا، ځوانه ښځه، بامیان، متمرکز ډله ییز بحث)

له دې سره سره، لکه څرنګه چې کیفي مونډنې ښیي، چې افغان نارینه ونډه یوازې دا نه ده، چې د کورنۍ متکفل وي، بلکې نور مسئولیتونه هم لري، چې کیدای شي «نفقه برابرونکی» هم وګڼل شي.

۴.۱.۱.۲ نارینه د نفقې د برابرونکي په توګه

په کیفي برخه کې، ټولو ګډون کوونکو وویل، چې نارینه یوازې د کورنۍ متکفل نه، بلکې د نفقې برابرونکی هم دی- دا خبره په دې معنا ده، چې نارینه د میړه او پلار په توګه اړ دی، چې د خپلې میرمې او ماشومانو ټولې اړتیاوې پوره کړي. په دغو اړتیاوو کې د ژوندانه لګښتونه، استوګنځي، زده کړې او روغتیا شاملې دي:

نارینه باید د خپلې کورنۍ او ټولنې خدمت وکړي. نارینه باید مدیر او سرپرست وي؛ هغه باید د دې وړ وي، چې هره دنده او چاره ترسره کړي. نارینه باید خپله کورنۍ اداره او د کورنۍ نفقه برابره کړي. هغه باید د خپلو ماشومانو او میرمنې ساتنه وکړي، ترڅو د نارینه په نوم یاد شي.

(پ.۲، پوخ سړی، بامیان- متمرکز ډله ییز بحث)

د پلار په توګه د نارینه اصلي مسئولیت دا دی، چې باید سخت کارونه ترسره کړي، ترڅو یو څه لاس ته راوړي او د خپلې کورنۍ اړتیاوې پوره کړي.

(ن، پخه ښځه، ننګرهار- عمده معلوماتي مرکه)

هغه باید د نفقې برابرونکی وي، هغه باید د خپلې کورنۍ غړو لپاره خواړه، کالي او د هغوی نورې اړتیاوې پوره کړي.

(ز، پخه ښځه، بامیان- متمرکز ډله ییز بحث)

یو نارینه باید د کورنۍ د نفقې برابرونکی وي، هغه باید د خپلو ماشومانو د زده کړې چارو ته چې په ربښتیا سره ستر اهمیت لري، پاملرنه وکړي.

(م، پوخ سړی، کابل، کلیوالي سیمه- متمرکز ډله ییز بحث)

نارینه د خپلې کورنۍ اداره په غاړه لري؛ هغه د کورنۍ مشر دی او د کورنۍ د خواړه او نورو اړینو توکو د برابرولو په برخه کې مسئولیت لري.

(ف.ا، ځوانه ښځه، تخار- متمرکز ډله ییز بحث)

یو نارینه په ښه ډېره د خپلې کورنۍ د اداري مسئولیت لري؛ او هغه باید د کورنۍ د ماشومانو د روزنې او ښوونې په موخه اسانتیاوې رامنځته کړي.

(ګ، ځوان نارینه، بامیان- متمرکز ډله ییز بحث)

۴.۱.۱.۳ د کورنۍ د امنیت او خوندیتوب مسئوول

د ۴۰۰ ځواب ورکوونکو له جملې څخه نژدې ټولو (۹۷،۸٪) ومنل، چې نارینه باید د خپلې کورنۍ امنیت خوندي کړي (په ضمایمو کې ۴-۴ الف جدول). په دې منځ کې تر ۳۰ سلنه لږ کسانو له دغه اصل سره خپل مخالفت څرګند کړ.

تر ټیټېرنې ولایتونو پر بنسټ، ننګرهار هغه سیمه ده، چې زیاترو ځواب ورکوونکو په ټینګه سره له دغه معیار سره موافقه درلوده، چې «نارینه د کورنۍ د امنیت د خوندیتوب مسوول دی» (۸۱،۳٪)؛ ورپسې تخار (۸۰،۰٪)، بامیان (۲۱،۳٪) او کابل (۴۷،۵٪) په ترتیب سره راځي. دغه مونډنې، ولایتونه په دوو برخو ډېرو محافظه کارو (ننګرهار) او لږ محافظه کارو (بامیان) ویشي. د کورنۍ د امنیت خوندیتوب د نارینه دنده ده. معلومات ورکوونکو او ګډون کوونکو امنیت د هغو «خدمتونو» له ډلې څخه ګڼلی، چې نارینه باید د خپلې کورنۍ دندو د ترسره کېدو په موخه یې خوندي کړي. دغه هیله او توقع له نارینه څخه د کورنۍ د مشر په توګه کیږي (په ضمایمو کې ۴-۴ الف جدول).

په ضمایمو کې ۴-۴ ب جدول ښیي، چې د زده کړې له کچې څخه صرف نظر، ځواب ورکوونکي دا مني، چې نارینه باید د خپلو کورنیو د خوندیتوب مسئولیت پر غاړه ولري. د دې خبرې معنا دا ده، چې د دغه موضوع منل، د تر څېړنې لاندې څلورو ولایتونو په کچه د دغه اصل د منلو په معنا ده. دغه کتنه، آن که معلومات د جنسیت پر اساس نور هم وویشل شي، پرځای پاتې کیږي.

سربېره پردې لکه څرنګه چې په ضمایمو کې د ۴-۴ ج جدول ټول معلومات څرګندوي، چې قومي ډلې په غټه کچه د دغه نظر د ملاتړ پراساس چې نارینه باید د خپلې کورنۍ د خوندیتوب مسئولیت پر غاړه ولري، توپیر کوي. پښتانه ځواب ورکوونکي له دغه نظر سره په ټینګه موافقه لري (٪ ۵،۷۳)، ورپسې په ترتیب سره ټوله ډله (٪ ۵،۷۲)، هزاره ګان (٪ ۸،۲۰) او تاجکان (٪ ۷،۵۳) راځي.

په هر حال، ترلاسه شوي معلومات په ولایتي کچه په ځانګړې توګه کابل او تخار ولایتونو کې د قومي ډلو ترمنځ کوم غټ توپیر نه ښیي. که څه هم په ټولیزه توګه، د تر څېړنې لاندې قومي ډلو ترمنځ معنالرونکی توپیر د کتنې وړ دی (۰،۰۱ >/*حصابیوي معنالرونکې سطح*) خو دغه توپیر، له نارینه وو څخه د ترلاسه شویو معلوماتو پر بنسټ، معنالرونکی او د پام وړ نه دی. په ضمایمو کې د جدول ۴-۴ ج معلومات څرګندوي، چې پښتانه نارینه ځواب ورکوونکي د نورو قومي ډلو په پرتله، په دې خبره ډېر باور لري، چې نارینه باید د کورنۍ امنیت تضمین کړي. له بلې خوا، د تاجکو نارینه ځواب ورکوونکو ۷،۵۳ سلنه له دې نظریې څخه په ټینګه ملاتړ وکړ.

لکه څرنګه، چې په ضمایمو کې د جدول ۴-۴ ج معلومات ښیي، چې ښځینه ځواب ورکوونکو، د قومي تړاوونو له په پام کې نیولو پرته، پر دې باوري وو، چې د کورنۍ امنیت د نارینه وو لومړنۍ دنده ده. د دې خبرې معنا دا ده، چې د ښځو دا عقیده چې نارینه باید د کورنۍ د امنیت او خوندیتوب مسئولیت ولري، د قومي اړیکو اهمیت کموي.

نارینه په ټولو برخو په ځانګړې توګه د روغتیا، زده کړې او د کورنۍ د هوساینې په تړاو نورو اړوندو برخو کې، د خپلې کورنۍ د ساتنې او خوندیتوب مسوولیت لري.

(پوخ سړی ۴، بامیان- عمده معلوماتي مرکه)

نارینه باید د پیسو د پیدا کولو له لارې خپلو ماشومانو او کورنۍ ته خواړه، امنیت او زده کړې برابرې کړي. هغه باید له خپلو ماشومانو سره د زده کړې په چارو کې مرسته وکړي او خپل ماشومان زده کړې ته وهڅوي.

(م.ر.و، پوخ سړی، ننګرهار- متمرکز ډله ییز بحث)

لکه څرنګه چې مور له خپلو کورنیو څخه ساتنه کوو، باید له خپلو خلکو او هیواد څخه هم دفاع وکړو، ترڅو نارینه وګڼل شو. که چیرې یو سړی خپل مسئوولیتونه په کور کې ترسره نه کړي، او له خپل ننګ او ناموس څخه ساتنه و نه کړي، او که چیرې هغه د خپل هیواد ساتنه و نه کړي، نو هغه به د نارینه په توګه و نه پیژندل شي، ځکه چې دا هغه مسئوولیتونه دي، چې باید ترسره یې کړي.

(ح، پوخ سړی، تخار، متمرکز ډله ییز بحث)

له متمرکزو ډله ییزو بحثونو څخه ترلاسه شوي کیفي معلومات ښیي، چې د امنیت ترڅنګ ښځې له خپلو نارینه وو څخه ډېر څه غواړي:

نارینه اړ دی، چې کورنۍ ته حلال روزي پیدا او د خپلو ماشومانو لپاره د زده کړې زمینه برابره کړي؛ د دې ترڅنګ باید مشروع کسب او دنده هم ولري.

(پ ۲، پخه ښځه، د کابل ښاري سیمه- متمرکز ډله ییز بحث)

نارینه د ښه خوی او اخلاق څښتن وي، مشرانو ته درناوی ولري او د خپلې کورنۍ اړتیاوې پوره کړي. کله چې دغه چاره یې ترسره کړه، نو بشپړ نارینه دی.

(ف ۱، ځوانه ښځه، ننګرهار- متمرکز ډله ییز بحث)

نارینه باید هرو مرو د خپلې میرمنې او ماشومانو په وړاندې خپل مسئوولیت ترسره کړي او له هغوی سره مرسته وکړي تو د هغوی ستونزو ته رسېدنه وکړي.

(ف، ځوانه ښځه، د کابل ښاري سیمه، متمرکز ډله ییز بحث)

نارینه د خپلې کورنۍ سرپرست او هغه څوک دی، چې په هر ډول حالاتو کې له مالي، اقتصادي، فزیکي او معنوي پلوه د خپلې کورنۍ ملاتړ کوي.

(م ح، ځوانه ښځه، بامیان- متمرکز ډله ییز بحث)

۴.۱.۱.۴ په کورنۍ کې درنښت او واک

لکه څرنګه چې په ډېرو ټولنو کې نارینه د کورنۍ د مشر په توګه پیژندل کیږي، نو هغوی په کورنۍ کې د واک خاوندان هم ګڼل کیږي. په ضمایمو کې ۵-۴ الف څرګندوي، چې ځواب ورکوونکي دغه ټولنیز حکم مني، چې «نارینه باید په کورنۍ کې له درنښت څخه برخمن او د واک څښتن وي». د ځواب ورکوونکو تر ٪۰،۹۵ زیات کسان، دغه اصل مني. معلومات په عین حال کې ښیي، چې د پاخه عمر لرونکي ځواب ورکوونکي د ځوانانو په پرتله، تر ډېره د دغه موضوع منلو ته لېوالتیا لري (۰،۱۰ > /*حصابیوي معنالرونکې سطح*).

په ټولو څلورو ولايتونو کې د متمرکزو ډله ييزو بحثونو په پايلو کې ترلاسه شوي کمې موندنې تاييد شوي دي.

د کورنۍ ټول غړي د کور د مشر په توګه له نارينه سره مينه او هغه ته ډير درناوی لري.

(ا. ر، پوخ سړی، ننګرهار- متمرکز ډله ييز بحث)

يوه ميرمن بايد خپل ميړه ته درناوی ولري او د نورو په پرتله بايد هغه لوړ وګڼي. د بېلګې په توګه، ميرمن بايد د هغه له اجازې پرته چيرته ولاړه نه شي او يا د هغه له اجازې پرته له کور څخه کوم شي وانه خلي.

(آ.ا، پخه نجله، باميان- متمرکز ډله ييز بحث)

کله چې نارينه په غوسه شي، نجليې له نجلۍ څخه بې کرکه وشي، نو نجله بايد تل هغه ته درناوی ولري.

(ف ۳، ځوانه نجله، کابل نباري ټولنه، متمرکز ډله ييز بحث)

زموږ په قوم کې نجلۍ، نارينه وو ته ډېر زيات درناوی لري، ان که نارينه د نجلۍ له غوښتنو سره سم هم کار و نه کړي.

(ف ۷، پخه نجله، تخار- متمرکز ډله ييز بحث)

په کورنۍ کې د نارينه وو د يوې ځانګړنې په توګه له درنښت او واک څخه برخمنېدل، د ټولو ځواب ورکوونکو له خوا منل شوې دی. د نجلو او نارينه ډېره ټيټه سلنه (۵،۰٪) له دغې چارې سره هوکړې نه درلودې چې «نارينه بايد په کورنۍ کې له درناوي او واک څخه برخمن وي».

په باميانو (۰،۱ > *احصاييوي معنالرونکې سطح*)، کابل (۰،۱ > *احصاييوي معنالرونکې سطح*) او ننګرهار (۰،۱ > *احصاييوي معنالرونکې سطح*) کې د پاخه عمر لرونکو او ځوانو نارينه وو په غبرګونونو کې لوی توپير ليدل کيږي. معلومات ښيي، چې د ځوانانو په پرتله د پاخه عمر خاوندان نارينه د دغه معيار منلو ته ډير تمايل لري. برعکس، د ځوانانو او ښځينه وو ځواب ورکوونکو په غبرګونونو کې لوی توپير نه ترسترګو کيږي. د دې خبرې معنا دا ده، چې ښځينه ځواب ورکوونکې، د عمر کچې له په پام کې نيولو پرته، په دې اړه چې نارينه بايد په کورنۍ کې له درنښت او واک څخه برخمن وي، يو شان نظر لري (په ضمايمو کې **۵-۴** الف جدول).

نجلۍ له اجازې پرته هيڅ نه شي کولی، څکه چې موږ نجلۍ يو، موږ بايد د خپلې کورنۍ اطاعت وکړو، الله ج وايي، چې نجلۍ بايد له خپلو ميړونو څخه اطاعت وکړي.

(م، پخه نجله، ننګرهار- عمده معلوماتي مرکه)

لکه څرنګه چې ويل شوي دي، نجله بايد د مشرانو او خپل ميړه درناوی وکړي، هغه بايد هڅه وکړي، خپل ماشوم وروزي، د خدای عبادت وکړي او مشرانو ته درناوی ولري.

(ف. ۳، ځوانه نجله، ننګرهار- متمرکز ډله ييز بحث)

ميرمن بايد د خپل ميړه قدر وکړي او له هغه سره جنګ جګړه ونه کړي، او همدا ډول، نارينه هم بايد د نجلۍ درناوی وکړي.

(پخه نجله، کابل، نباري سيمه- عمده معلوماتي مرکه)

نبه ميرمن بايد د ميړه قدر وکړي او چلند يې له هغه سره نبه وي، کله يې چې ميړه تر ډېر کار وروسته کور ته راشي، نو ميرمن بايد هغه ته يو بالنبت راوړي، هغه ته چای تيار کړي او په موسکا ورسره خبرې وکړي. ميرمن بايد په کور کې کله کله د خوړو د نشتوالی له امله شکايت و نه کړي؛ نجله بايد خپل نارينه ته قسم ور نه کړي. نجله بايد ګوذاره وکړي، ستونزه وزغمي. کله چې له ګاونډې څخه پور اخلي بايد نارينه پرې خبر کړي. په دې توګه، که چيرې نارينه نبه سړی وي، نو بايد پښيمانه شي او لا ډير کار به وکړي.

(ف.ا، پخه نجله، باميان- عمده معلوماتي مرکه)

تر ټولو مخکې، نجله بايد د خپل ميړه احترام وساتي، وروسته، بايد ماشومان د هغې درناوی وکړي. کله چې په يوې کورنۍ کې متقابل احترام وي، نو هر څه به نبه تير شي.

(ح.ا، ځوانه نجله، باميان، عمده معلوماتي مرکه)

د نجلۍ مسئووليت دی، چې د خپل ميړه احترام وکړي. هغه بايد د خپل ميړه د غوښتنې پر ضد هيڅ کار و نه کړي.

(ف.۱، ځوانه نجله، تخار- متمرکز ډله ييز بحث)

نارینه ته درناوی او د کورنۍ د نورو غړو په پرتله د هغه واک او اقتدار، په پراخه کچه د ځواب ورکوونکو له خوا منل شوی دی. د دغه اصل منل، له ټولنیزه پلوه، پراخ دی. لکه څرنګه، چې د ضمایمو په **۵ -۴** ب جدول کې تر سترګو کېږي، دغه معیار د لوړو زده کړو لرونکو ځواب ورکوونکو له خوا هم په پراخه کچه منل شوی دی. داسې ښکاري، چې په دې برخه کې استثنا یوازې په هغو معلوماتو کې تر سترګو کېږي، چې ښځې د خپلو لوړو زده کړو پر بنسټ ډلبندي شي؛ په دغه حالت کې، په لوړه کچه احصاییوي توپیر (۰،۱۰ > *احصاییوي معنالرونکې سطح*) تر سترګو کېږي.

د ځواب ورکوونکو د نورو ډلو په پرتله، زیاتره هغې ښځې، چې د لیسانس سند لرونکې دي، له دغه معیار سره هوکړه نه لري. دا په دې معنا ده، چې لوړې زده کړې کولی شي، د ښځو پر لیدلورو نسبي اغیز ولري، په داسې حال کې، چې پر نارینه وو یې همداسې اغیز نه تر سترګو کېږي. دغه چاره کېدای شي، پر نارینه وو د هغو لوړو ټولنیزو فشارونو له امله وي، چې د نارینتوب له دودیزو اړونو او ځانګړونو سره ځانونه برابر کړي.

په ضمایمو کې، **۵ -۴** ج ښیي، چې د **۴۰۰** تنو ځواب ورکوونکو له ډلې څخه یوازې **۴،۸** سلنه یې له دغه معیار سره مخالف دی، چې «نارینه باید په کورنۍ کې له درناوي څخه برخمن او د واک څښتن وي». له دې سره سره، تر لاسه شوي معلومات، د تر څېړنې لاندې قومي ډلو ترمنځ په دې برخه کې د لوړې کچې (۰،۰۱ > احصاییوي معنالرونکې سطح) توپیر ښودونکی دي. د څلورو قومي ډلو له جملې، پښتون هغه قومي ډله ده، چې له دغه معیار سره خپله بشپړه هوکړه څرګنده کړې ده.

همدارنګه په دې برخه کې په تخار ولایت کې د ترڅېړنې لاندې قومي ډلو ترمنځ لوی (۰،۰۱ > *احصاییوي معنالرونکې سطح*) توپیر شتون لري. په دغه ولایت د دریو قومي ډلو له ډلې څخه، تاجک ځواب ورکوونکو تر نورو زیات له دغه معیاره سره خپله هوکړه ښودلې ده (په ضمایمو کې **۵- ۴** ج جدول).

د کورنۍ نارینه غړي په وړاندې د درناوي او واک په اړه، د قومي ډلو ترمنځ، د نارینه او ښځینه ځواب ورکوونکو ترمنځ، په پراخه کچه ورته والي او توپیرونه تر سترګو کېږي. له ټولو نارینه او ښځینه ځواب ورکوونکو څخه ترلاسه شوي معلومات، د تر څېړنې قومي ډلو ترمنځ د پراخو ورته والو او توپیرونو ښکارونده دي. د نارینه ځواب ورکوونکو ترمنځ، پښتانه له دغه اصل څخه د ملاتړ په برخه کې خپله ډېره لېوالتیا ښودلې ده. دغه چاره همدا راز د ښځینه ځواب ورکوونکو په برخه کې صدق کوي؛ ځکه **۵۸،۷** سلنه یې له دغه لید سره په بشپړ ډول هوکړه لري.

په دې برخه کې په کابل او تخار ولایتونو کې د قومي ډلو ترمنځ د ښځینه ځواب ورکوونکو ترمنځ، په پراخه کچه توپیر نه تر سترګو کېږي. له بلې خوا، په تخار ولایت کې د تر څېړنې لاندې قومي ډلو د نارینه ځواب ورکوونکو ترمنځ بیا لوی (۰،۰۱ > *احصاییوي معنالرونکې سطح*) توپیر تر سترګو کېږي.

د موندنو له مخې، څرګند شوي، د نارینتوب په تړاو هیلې او توقعات، د سیمې د محافظه کارۍ د کچې تابع دي. سربېره پر دې، ښځې، ډېر زیات او ان کله هم تر نارینه وو هم زیات، له دغو یاد شویو لیدلورو او معیارونو سره خپله هوکړه ښودلې ده.

۴.۱.۱.۵ په هره بیه د کورنۍ د اړتیاوو پوره کول

دا عقیده چې «نارینه باید په هرې بیې د خپلې کورنۍ اړتیاوې پوره کړي» د ځواب ورکوونکو د پراخې برخې له خوا د منلو وړ ده. (په ضمایمو کې **۶-۴** الف جدول)

په کیفي معلوماتو کې، د اړتیاوو پوره کول لکه چې په لاندې ډول تشریح کېږي، د کورنۍ ټولو اړتیاوو ته پاملرنه ده:

> *نارینه د نفقې برابرونکی دی او د کورنۍ د بشپړې هوساینې مسئولیت په غاړه لري. هغه له فزیکي او ټولنیزه پلوه د خپلې کورنۍ ملاتړ کوي او په سختو او له خوښیو ډکو حالاتو کې د خپلې کورنۍ ترڅنګ پاتې کېږي.*
>
> *(ف ا، یخه ښځه، بامیان- متمرکز ډله بیز بحث)*

د پخو او ځوانو ښځینه ځواب ورکوونکو ترمنځ لوی توپیر شتون نه لري. دا موضوع د ولایتي کچې په معلوماتو کې هم په همدې بڼه ده، چیرې چې د دې معیار د منلو کچه د پاخه عمر- او ځوانو ځواب ورکوونکو ترمنځ توپیر نه لري. د دې خبرې معنا دا ده، چې ښځې، د عمر د کچې له په پام کې نیولو پرته، په دې اړه چې نارینه باید په هره بیه د خپلې کورنۍ اړتیاوې پوره کړي، یو شان باور لري.

لکه څرنګه چې په ضمایمو کې د **۶-۴** ب جدول ټول معلومات څرګندوي، د دغه معیار په اړه چې «نارینه باید په هره بیه د خپلې کورنۍ اړتیاوې پوره کړي» د ځواب ورکوونکو ترمنځ چې د زده کړې پراساس په ډلو ویشل شوي دي، کوم لوی توپیر نه تر سترګو کېږي. کله چې معلومات د جنسیت پر بنسټ تجزیه شي، نو په کابل کې به د ښځو له خوا په معلوماتو کې د زده کړې د درجې په اساس (۰،۱۰ > *احصاییوي معنالرونکې سطح*) او همدا ډول د ټولو نارینه وو په معلوماتو کې (۰،۱۰ > *احصاییوي معنالرونکې سطح*) توپیر تر سترګو شي. له ټولې پایلې څخه داسې استنباط کېږي، چې زده کړه په الزامي توګه د جنسیت معیاري اصولو په تړاو لید او انګېرنو ته بدلون نه ورکوي.

د ضمايو په ۲-۴ ج جدول کې درج شوي معلومات ښيي، چې له ۴۰۰ ځواب ورکوونکو څخه ۴۵،۰ سلنه یې له دغه معيار سره په بشپړ ډول موافقه لري. په هر صورت، د قومي ډلو په اړه ټول ترلاسه شوي معلومات لوی (۵،۰۰ > *احصاييوي معنالرونکې سطح*) توپير ښيي. د څلورو قومي ډلو په منځ کې، پښتنو د دغه نظرمنلو ته ډير لوړ تمايل درلود.

په ولايتي کچه، په تخار کې د قومي ډلو د نظريو ترمنځ لوی (۵،۰۰ > *احصاييوي معنالرونکې سطح*) توپير تر سترګو کېږي. خو په کابل کې داسې نه دی. معلومات څرګندوي، چې د يوځای شوي ډلې د ځواب ورکوونکو خورا لوړې سلنې په ټينګه له دغه معيار څخه ملاتړ کاوه، دغه ملاتړ په تاجکانو کې ۳۷،۹ سلنه او د پښتنو ترمنځ ۲۳،۸ سلنه وو.

په قومي ډلو کې غټ توپيرونه د جنسيت پر بنسټ د معلوماتو تر ويش پورته قرار نيسي. دغه توپيرونه، ترڅېړنې لاندې قومي ډلو ترمنځ په نارينه وو (۱۰،۰ > *احصاييوي معنالرونکې سطح*) او ښځو کې (۵،۰۰ > *احصاييوي معنالرونکې سطح*) توپير ښيي. په نارينه ځواب ورکوونکو کې، ټوله ډله له دغې نظريې سره د توافق پر لوري ډېره لېوالتيا لري. په داسې حال کې، چې د ښځينه ځواب ورکوونکو ترمنځ، پښتنو له دغه معياري اصل سره تر ټولو ډيره موافقه لرله. (په ضمايمو کې ۵-۴ ج جدول).

۴.۱.۱.۲ ميرمن پرخپل ميړه تکيه کولی شي

په ضمايمو کې ۷-۴ الف جدول، په پراخه کچه له دغه معياري اصل سره توافق څرګندوي، چې «ميړه هغه څوک دی، چې ميرمن په ټولو حالاتو کې پرهغه تکيه کولی شي». معلومات ښيي، چې تر نيمايي ډير ځواب ورکوونکي دغه خبره تاييدوي، خو محدود شمېر کسان ورسره توافق نه لري.

په ولايتي کچه معلومات ښيي، چې له ننګرهار څخه ۹۲،۵ سلنه، له تخار څخه ۵۵،۵ سلنه او له باميانو څخه ۴۸،۷ سلنه نارينه ځواب ورکوونکو په ټينګه د دغه اصل پلوي کوي.

همدارنګه په ضمايمو کې ۷-۴ الف جدول ښيي، چې له ننګرهار څخه ۲۵،۰ سلنه، له کابل څخه ۴۳،۸ سلنه، له باميانو څخه ۴۲،۵ سلنه او له تخار څخه ۳۲،۵ سلنه ښځينه ځواب ورکوونکې په کلکه له دغه اصل څخه ملاتړ کوي، چې نارينه هغه څوک دی، چې ميرمن په ټولو حالاتو کې پرې تکيه کولی شي. د ځواب ورکولو بېلګې ښيي، چې ښځينه ځواب ورکوونکې، د عمر د کچې له په پام کې نيولو پرته، نارينه د باور او تکيه کولو وړ بولي.

د تامل وړ ټکی دا دی، چې په ترټولو محافظه کارو ټولنو لکه ننګرهار کې، ښځې په کورنۍ يا ټولنه کې د نارينه وو له ونډې څخه پياوړې حمايت کوي، دغه ملاتړ، د نورو ولايتونو په پرتله، په دغه ولايت کې د ښځينه ځواب ورکوونکو په لوړه سلنه کې له ورايه څرګندېږي.

داسې ښکاري، چې زده کړې له دغې نظريې سره چې «نارينه بايد هغه څوک وي، چې ميرمن وکړای شي په هر ډول حالت کې پرې وکړي» د توافق يا نه توافق په برخه کې کومه اغيزه نه لري. د ضمايمو په ۷-۴ ب جدول کې معلومات څرګندوي، چې دغه نظريه د زده کړې د هرې کچې ځواب ورکوونکو له خوا په پراخه توګه منل شوې ده. په کابل کې کې ان د زده کړو د کچې په زياتېدو سره د ځواب ورکوونکو لېوالتيا دې ته زياتېده، چې له دغې نظريې خپل توافق وښيي. د ترلاسه شويو معلوماتو تحليل ښيي، چې په کابل کې د ځواب ورکوونکو ۲۷،۷ سلنه په کلکه له دغه معيار سره توافق درلود. د نالوست ۴۱،۹ سلنه، د لومړنيو زده کړو لرونکو ۳۹،۱ سلنه او د منځنۍ زده کړو لرونکو ۴۷،۷ سلنه کسانو ، له دغه معيارسره خپله بشپړه هوکړه څرګنده کړې ده.

د جنسيت پراساس د معلوماتو تجزيه کله چې ځواب ورکوونکي د زده کړې پر بنسټ وويشل شي، کوم لوی توپير نه رامنځ ته کوي. دا په دې معنا ده، چې ددغه معياری اصل منل، د افغاني ټولنې په مختلفو کچو کې په پراخه کچه تر سترګو کېږي. دغه نظريه چې نارينه د کورنۍ متکفل دی، پخپله د دې لامل ګرځي، چې نارينه په ټولو حالاتو کې د اتکا وړ وګڼل شي. په حقيقت کې پايلې هم د دې خبرې تاييد کوي. د ۴۰۰ ځواب ورکوونکو له جملې څخه يوازې ۸،۸ سلنه يې (۰٪،۲ يې په ټينګه مخالف+٪ ۲،۸ يې مخالف) د دغه معيار، چې «نارينه بايد هغه څوک وي، چې ميرمن په ټولو حالاتو کې پرې تکيه وکړای شي» بېل نظر درلود. پاتې ٪۹۱،۲ سلنه ځواب ورکوونکو دا نظريه د منلو وړ وګڼله (په ضمايمو کې ۷-۴ ب جدول).

په ضمايمو کې د ۷-۴ ج جدول معلومات څرګندوي، چې د ځواب ورکوونکو نظريې کله چې د قوميت پراساس پر ډلو وويشل شي، نو (۰،۰۱ > *احصاييوي معنالرونکې سطح*) توپير تر سترګو کېږي. په هر صورت، کله چې معلومات د ولايت پراساس پر ډلو وويشل شي، کوم غټ توپير پکې نه ليدل کيږي.

سربېره پردې معلومات ښيي، چې په د ولايتونو په کچه قومي ډلو کې يوازې په تخار کې د نارينه وو ځواب ورکوونکو په نظريو کې غټ توپير تر سترګو کېږي، په داسې حال کې، چې په کابل کې، له دې سره سره، چې بېلابېلې قومي ډلې تر څېړنې لاندې راغلي، موضوع بل ډول ده. (په ضمايمو کې۷-۴ ج جدول).

د نارینه وو ونډه: کیفي موندنو ته ژوره کتنه

په افغاني ټولنه کې د نارینتوب مفهوم په کیفي مرکو کې ممکن ګرځي. د څېړنې پایلې تاییدوي، چې د نارینتوب مفهوم هغه ټولنیزې ونډې، کړه وړه او نظریې اشاره لري، چې په ځانګړو زمینو کې تعریف شوي دي.[۸۰] دغه لید او انګیرنه، چې نارینه د کورنۍ سرپرست ګڼل کېږي، په روښانه توګه په متمرکزو ډله ییزو بحثونو کې د ټولو ډلو په ګډو نظریو، په ټولو ولایتونو کې د پاخه عمرلرونکو او ځوانو ښځو او نارینه وو له خوا په عمده معلوماتي مرکو کې، څرګنده شوې ده. هر نارینه مسئوولیت لري، چې مثل تولید او له کورنۍ او هیواد ساتنه او دفاع وکړي. د افغان نارینه وو په اړه لید دا دی، چې هغوی په ټولیزه توګه میړني او زړور دي.

دغه لاندینۍ خبرې په څلورو ولایتونو کې په متمرکزو ډله ییزو بحثونو او مرکو کې د برخه اخیستونکو نظریې څرګندوي:

د هغه کلي د دود پر بنسټ، چې موږ پکې ژوند کوو، د کورنۍ تر ټولو زوړ نارینه د کورنۍ مشر ګڼل کېږي. د کورنۍ مشر، د کورنۍ نور غړي اداره او کنترولوي.

(ا.ن.ز، پوخ سړی، ننګرهار، عمده معلوماتي مرکه)

واقعي نارینه هغه څوک دی، چې د خپلې کورنۍ د ښه ژوندانه لپاره پیسې وګټي

(ف ۱، ځوانه ښځه، ننګرهار- متمرکز ډله ییز بحث)

نارینه هغه څوک دی چې د کورنۍ مشري پر غاړه لري، د خپلې کورنۍ ساتنه کوي، له خپل ناموس څخه دفاع کوي او تل رښتیا وایي... داسې سړي ته زه نارینه وایم. نارینه باید تل له خپل ناموس دفاع وکړي، موږ باید خپلو ماشومانو ته ښه اخلاق او اسلامي زده کړې ورزده کړو او هغوی ته سمه لاره وروښیوو... دا هغه څه دي، چې زه فکر کوم. زما یوازینۍ هیله دا ده، چې له پوره ایمان سره له دې نړۍ څخه ولاړ شم.

(ف.ر، ۴۱، پوخ سړی، تخار- متمرکز ډله ییز بحث)

نارینه د کورنۍ مشر دی، هغه د کورنۍ ژوندانه چارې پرمخ بیایي او د کورنۍ پلار دی.

(ف ۸، ۲۴، پخه ښځه، تخار- متمرکز ډله ییز بحث)

نارینه، د کورنۍ مشر دی. د کورنۍ ټول غړي، ترې یو لړ تمې لري. هغه د کورنۍ د غړو ټول لګښتونه پوره کوي.

(ح.ا، ځوانه ښځه، بامیان– متمرکز ډله ییز بحث)

په ټولیزه توګه، افغاني ټولنې له نارینه وو څخه لوړې تمې لري. کوری او کوری په خپلو څېړنو کې روښانه کړې، چې نارینه څرنګه ځانونه مستهلک کوي، ترڅو د «نارینه» په توګه د ټولنې هیلې او تمې پوره کړي. هغوی همدا راز د نارینه وو له خوا د دغو هیلو او تمو د نه پوره کېدو پایلې هم څېړلې دي؛ د [یو نارینه په توګه] د خپل تعریف له لاسه ورکول، د جنسیتي ونډو د نه پوره کېدو لومړنۍ بیه ده، چې بریالیتوب ته د رسېدو په موخه پر نارینه وو غیر واقعي فشارونه واردوي. نورې منفي اغیزې یې بې وخته مرګ، ناروغتیا، د الکول څښلو ډېره لېوالتیا، د خطر منلو لیوالتیا، خواشیني توب او تر حد زیات کار دی.[۸۱]

تر ټولو مهم دا چې افغان نارینه د خپلو ماشومانو د شخصیت په جوړولو کې عمده مسئوولیت پر غاړه لري. دغه چاره، په ټولو څلورو ولایتونو کې د ټولو ځوانو او د پاخه عمر لرونکو ګډون کوونکو ترمنځ تر سترګو کېږي:

یو نارینه باید تل جوماټ ته د عبادت او لمونځ لپاره ولاړ شي، او په جرګو کې د کلي پر ستونزو د خبرې کولو او هغوی ته د حل لارې د موندلو په موخه ګډون وکړي.

(ب.ا، ځوانه ښځه، ننګرهار- عمده معلوماتي مرکه)

هر نارینه چې په یوې کورنۍ کې ژوند کوي د کورنۍ په وړاندې مسئوولیت لري. کله چې د هغه عمر لوړیږي، نو د نورو کورنیو لکه ګاونډیانو او ټولنو مسوئولیت هم ور په غاړه کېږي. زموږ ژوند ټولنیزه بڼه لري او موږ په ټولنه کې ژوند کوو، نو په دې توګه نارینه د نورو لپاره هم باید د مسئوولیت احساس وکړي. هغوی باید د ماشومانو، ښځو او مشرانو حقونو ته پاملرنه وکړي.

(نارینه، دیني عالم، کابل، ښاري سیمه- عمده معلوماتي مرکه)

---

۸۰ مایکل کمل، «نارینتوب»، "Masculinities"، *په نارینه او نارینتوب په ټولنیز، فرهنګي او تاریخي دایره المعارف کې*، مایکل کیمل او ایمي ارنسون (سانتا باربارا، سي اي: ABC-CLIO، ۲۰۰۴).

۸۱ جرالد کوری و ماریان اِشنایدر کوری، *زه هیڅکله نه پوهیدم، چې د انتخابولو حق لرم*: "I Never Knew I Had a Choice: Explorations in Personal Growth" *د فردي ودې په اړه راسپړنې*، ۱۰ م چاپ (بیلمونت: بروکس/ کول، سینګیج لرنینګ، ۲۰۱۴)، ۲۴۱

په مختلفو ولايتونو کې يو ګډ باور دا و، کله چې نارينه و نه شي کړای، د ټولنې هيلې او تمې پوره کړي، نو خپل ارزښت له لاسه ورکوي. ټوليز باور دا دی، چې نارينه د ټولنې د هيلو په نه پوره کولو سره، نه غواړي، ځان بې غيرته او د شرم وړ وګرځوي:

که چيرې يو نارينه د کورنۍ توقعات پوره نه کړي، نو د کورنۍ د غړو په وړاندې خپل ارزښت له لاسه ورکوي. د بېلګې په ډول، ميرمن له خپل ميړه څخه د خواړه د برابرولو تمه لري. ميرمن هيله لري، کله چې ميلمانه کور ته بې راشي، د هغوی د خدمت لپاره وکړای شي خواړه برابر کړي؛ خو که د هغې دغه هيلې پوره نه شي، نو ميرمن بې هم له هغه څخه ګيله او شکايت کوي. ان د سړي ورونه هم به وواېي، چې دی بې ګټې او نکاره سړی دی. دا ټول د هغو وضعيتونو بېلګې دي، چې نارينه د ټولنې د هيلو او توقعاتو د نه پوره کولو په صورت کې ورسره مخامخېږي.

(ن، ځوان نارينه، کابل، نباري سيمه- متمرکز ډله ييز بحث)

هغه نارينه چې و نه شي کړای، دغه مسئوليتونه ترسره کړي، نو خلک ور ته ايلابي [خوشې سړی يا ناکاره] وايي. هغه نارينه دی، خو دا سې نارينه دی، چې نه شي کولی خپل ځان اداره کړي. هغه خپله کورنۍ او ماشومان له ياده باسي. په نورو کورنيو کې ويل کيږي، چې نومورې هيڅ کار نه شي کولی، نو غيرت نه لري او بې غيرته دی. بله بيلګه دا ده، که زه و نه شم کړای، د ځينو ستونزو له کبله خپل مسئوليتونه ترسره کړم او و نه شم کړای، چې وضعيت په سمه توګه مديريت کړم، نو دغه مهال دی، چې زه هم په دغه ډله کې شمېرل کېږم. کله چې تاسې دنده او تنخوا ولرئ، نو کولی شئ خپل ماشومان خصوصي ښوونځي ته ولېږئ، هغو ته لپ ټاپ کمپيوټر راونيسئ، انټرنټ ته د هغوی لاسرسی ممکن کړئ، خو که چيرې عايد ونه لرئ، نو نه شئ کولی دا ټولې آسانتياوې برابرې کړئ او دغه چاره بيوه ناکامي ګڼل کيږي.

(ا.و، ځوان نارينه، کابل، نباري سيمه- متمرکز ډله ييز بحث)

په باميانو او کابل کې د متمرکزو ډله ييزو بحثونو پاخه عمر لرونکو او ځوانو ګډون کوونکو څرګنده کړه، چې له نارينه وو څخه تمې تر هغې ډېرې زياتې دي، چې هغوی يې پوره کړای شي:

هو، دا په نارينه باندې يو ډول فشار دی، چې يو پردی سړی راشي او تا ته ووايي چې زوی دې زموږ هېنداره ماته کړې يا يې کوم بل بد کار کړی دی، هو، دا يو ډول فشار دی؛ ځکه موږ د خپلو ماشومانو او کورنۍ په اړه او مسئوليت لرو، دا ډېره بده ده، چې هر څوک زما له ماشومانو څخه شکايت ولري.

(پ ۵، پوخ نارينه، باميان-متمرکز ډله ييز بحث)

د نارينه وو اکثريت دغه ډول تمې نه شي پوره کولی. زما په باور بيوازې ٪۲۰ يې دغه چاره سرته رسولی شي، خو ۸۰ سلنه يې نه شي ترسره کولی. په باميانو کې ډېری نارينه د دې توقعاتو له عهدې څخه نه شي وتلی. ځينې نارينه شته، چې د خپلې ميرمنې او ماشومانو نفقه نه شي برابرولی؛ ځينې نورې کورنۍ هم شته، چې ميړه او ښځه دواړه کار کوي. په عمومي توګه، نر واکي وجود لري، او ډېری نارينه نه شي کولای دا ټولې تمې پوره کړي.

(س ک، ځوانه ښځه، باميان- متمرکز ډله ييز بحث)

د ډېرو فشارونو له کبله، ځينې نارينه وو پر ځان وژنې لاس پورې کوي. زموږ په کلي کې يو سړي له همدې امله ځان وژنه وکړه.

(ګ. ا، ځوان سړی، کابل، کلبوالله سيمه- متمرکز ډله ييز بحث)

۴.۱.۲ د ښځو ونډه او د کور چارې

جنسيتي توپير په کورنيو کارونو کې د نارينه وو او ښځو ترمنځ، په خورا روښانه توګه ترسترګو کيږي. سره له دې چې د جنسيت برابروالي په دې وروستيو لسيزه کې پرمختګ کړی دی، خو ښځې لاتراوسه هم د کور د کار خورا ډېره لويه برخه پر غاړه لري.

په ضمايمو کې ۸-۴ الف جدول ښيي، چې له ۴۰۰ ځواب ورکوونکو څخه تر ۸۵،۰ سلنه ډېر يې په دې باور دي، چې «ښځې بايد د کور کارونه ترسره کړي». د ځوانانو او د پاخه عمر ځواب ورکوونکو ترمنځ د دغه معياری اصل د منلو په کچه کې مهم احصاييوي (۰،۰۱ > *احصاييوي معنالرونکې سطح*) توپير تر سترګو کيږي. معلومات څرګندوي، چې د ځوانانو په پرتله د پاخه عمر ځواب ورکوونکو د دغه اصل منلو ته ډېره لېوالتيا درلوده. په باميانو (۰،۰۱ > *احصاييوي معنالرونکې سطح*) او کابل کې (۰،۰۵ > *احصاييوي معنالرونکې سطح*) د پاخه عمر ځواب ورکوونکو هم پورتنې خبره تاييد کړه. برعکس، د تخار په ولايت کې د پاخه عمر ځواب ورکوونکو په پرتله، ځوان ځواب ورکوونکې د دې اصل له منلو(۰،۱۰ > *احصاييوي معنالرونکې سطح*) سره ډېره لېوالتيا لري. له ننګرهار څخه معلومات، بيا، د پاخه عمر او ځوانو ځواب ورکوونکو ترمنځ کوم لوی توپير نه ښيي.

که څه هم توپير له احصاييوي پلوه مهم نه بريښي، خو د ځوانو ښځو په پرتله د پاخه عمر لرونکې ډېرې ښځې دغه معياري اصل چې «ښځې بايد د کور کارونه پر غاړه ولري» مني. له څلورو ولايتونو څخه په درېيو ولايتونو کې د ځوانو او پاخه عمر لرونکو ښځو ترمنځ کوم مهم توپير وجود نه درلود. د دې خبرې معنا دا ده، چې ښځينه ځواب ورکوونکې د دغه معياري اصل په اړه يوشان درېځ لري (په ضمايمو کې ۸-۴ الف جدول).

په ضمایمو کې د ۸-۴ ب جدول معلومات ښيي، چې ښځینه ځواب ورکوونکې، کله چې د زده کړې پر اساس ډلبندي شي، ډېر لوی (۰،۰۱ > */ احصاییوي معنالرونکې سطح*) توپیر تر سترګو کېږي. معلومات ځرګندوي، چې د لوړو زده کړو درلودونکې ښځې دې ته کمه لېوالتیا لري، چې نوموړی معیاري اصل ومني. له بلې خوا ، د نارینه وو ترمنځ چې د زده کړې د کچې پر اساس ډلبندي شوي وو ، په دې اړه کوم مهم توپیر نه لیدل کیږي. معنا دا چې که څه هم د زده کړې کچه کولی شي د کور د کارونو په شریکولو کې د ښځو په لید کې د بدلون لامل شي، خو دغه موضوع د افغان نارینه وو په برخه کې کومه اغیزه نه لري.

د ځواب ورکوونکو له خوا ، دغه عقیده، چې د کور کار باید د ښځو په غاړه وي، په پراخ ډول د منلو وړ وه. ټول معلومات ځرګندوي، کله چې ځواب ورکوونکي د قومیت پر اساس سره وویشل شي (۰،۰۱ > */ احصاییوي معنالرونکې سطح*)، نو غټ توپیرونه لیدل کیږي. په ضمایمو کې د ۴-۸ ج جدول معلومات ځرګندوي، چې په څېړنه کې له څلورو قومي ډلو څخه، پښتنو له دې عقیدې څخه د ملاتړ تر ټولو لوړه کچه ښودله.

په کابل (۰،۰۵ > */ احصاییوي معنالرونکې سطح*) او تخار کې (۰،۰۵ > */ احصاییوي معنالرونکې سطح*) توپیر د قومي ډلو په ځوابونو کې تر سترګو کیږي. په کابل کې، چیرې چې د درې ټبرونو استازیتوب کیږي، تاجک ډلې په ټینګار سره د پورتنۍ خبرې منلو ته ډېره لېوالتیا ښودله. له بلې خوا د تاجکانو تر ټولو لوړه کچه له دغه معیار سره توافق درلود. د نارینه ځواب ورکوونکو (۰،۰۱ > */ احصاییوي معنالرونکې سطح*) او همدا ډول ښځینه ځواب ورکوونکو ترمنځ (۰،۱۰ > */ احصاییوي معنالرونکې سطح*) توپیر د قومي ډلو پر اساس لیدل کیږي.

د کابل پرخلاف، په تخار کې د نارینه ځواب ورکوونکو په ځوابونو کې د قوم پر اساس (۰،۰۱ > */ احصاییوي معنالرونکې سطح*) توپیر تر سترګو کېږي. خو د تخار ولایت پر خلاف، په کابل کې د ښځینه ځواب ورکوونکو ترمنځ (۰،۰۵ > */ احصاییوي معنالرونکې سطح*) قومي توپیر ترسترګو کیږي.

د څېړنې په کیفي برخه کې د ښځو د ونډو په اړه، په ټولو ولایتونو کې د ګډون کوونکو او معلومات ورکوونکو اکثریت ځرګنده کړه، چې «د کور د چارو تنظیم د ښځو مسئوولیت دی»:

د تل په شان، هغه نارینه، چې د کور مشران دي، تل په کور کې نه وي. ښځې به د کور د تنظیم د مسئولینو په توګه، د کور کارونه ترسره کوي او ماشومان روزي او ترې ساتنه کوي. ښې ښځې هغه ښځې دي، چې پخپله د کور مسئوولیتونه په غاړه واخلي. هغوی د خپلو ماشومانو، هغه چې ښوونځي ته ځي یا نه ځي، د کړو وړو کنترول کوي. هغه ښځې د ټولنې د غړو له خوا تر ټولو ښې ګڼل کیږي، چې هغه دندې ترسره کړي، چې له هغو څخه یې تمه کیږي. موږ داسې ښځې هم لرو ، چې د ماشومانو د کنترول پروا نه ساتي، ماشومان یې تل په کوڅو کې ګرځي او په سیمه کې ځوانې نجونې او نور خلک ځوروي.

(پوخ سړی، کابل، ښاري سیمه- عمده معلوماتي مرکه)

ښځه باید کور او د میړه شتمنۍ ته پاملرنه وکړي، هغه باید ماشومانو ته په داسې حال کې چې پلار ټوله ورځ په بهر کې په کار بوخت وي، ور زده کړي چې څنګه چلند ولري، په دې توګه د کور ټول مسئوولیت د ښځو پر غاړه دی.

(م س، پوخ سړی، کابل، ښاري سیمه-متمرکز ډله بییز بحث)

د ماشومانو روزنه زیاتره د میندو کار دی. ښځه باید ماشومان ښوونځي ته ولیږي، پر هغوی پام وساتي، اجازه ور نه کړي، چې له کور څخه بهر لاړ شي، باید د خپلو ماشومانو پاکوالي ته پاملرنه وکړي، نو په دې ډول د ماشومانو روزنه په مور پورې اړه لري. دا د دې لپاره ده، چې نارینه له کور څخه بهر کار کوي او نه شي کولی ماشومانو ته پاملرنه وکړي، نو ځکه مور باید دې خبرو ته توجه وکړي.

(پ۴ ، پوخ نارینه، بامیان- متمرکز ډله بییز بحث)

موږ د کور کارونه لکه د ډوډۍ پخول، او کورنۍ ته پخلی کول، تر سره کوو. موږ کالي هم پرېمنځو او نور کارونه لکه د لښیاتو برابرول او نور هم په غاړه لرو.

(پخه ښځه، ننګرهار- عمده معلوماتي مرکه)

کله چې هغه کور ته راځي، کورتۍ یې اخلم، د هغه خونه له راتګ څخه مخکې پاکوم. کله چې کور ته راورسیږي، چای یې تیار وي، بخارۍ یې ګرمه وي، په اوړي کې یې پکۍ تیار وي، زه تل د هغه سپارښتنې پرځای کوم.

(ف۴ ، د پاخه عمر ښځه، تخار- متمرکز ډله بییز بحث)

ښځې د میړه په کور کې ډېرې ونډې لري؛ هغوی باید د کور اداره او مدیریت په غاړه ولري؛ او باید خپل ماشومان وروزي.

(م۱ ، ځوانه ښځه، بامیان- متمرکز ډله بییز بحث)

له کور څخه بهر د ښځو مسئوولیتونه د ښځینه ګډون کوونکو او ځواب ورکوونکو له خوا تایید شول. په هر صورت، په بامیانو کې د متمرکز ډله بییز بحث یوې ګډون کوونکې ځرګنده کړه، چې ښځې په کور کې خورا سختې دندې ترسره کوي:

زما په باور، دا یوه ستونزه ده؛ ځکه چې ښځې پخلی کوی او کالي پرېمنځي. په ټولنه کې د نارینه قدر کیږي، او نارینه فکر کوي، چې ښځې د دوی کنیزانې دي، هغوي باید په څه ډول له خپلو مېرمنو سره مرسته وکړي؟ ښځې له کور څخه بهر هم سخت/دانده کارونه کوي، لکه چې ما لیدلي ښځې دې ته اړې کیږي، چې کچالو وکري، هغوي مجبورېږي، چې ډېر دانده کارونه ترسره کړي، په خواشیني سره چې موږ یې زغموو.

(پ۴ ، ځوان سړی، بامیان- متمرکز ډله ییز بحث)

د نارینه وو او ښځو د امتیازونو ترمنځ توپیر هغه وخت راپورته شو، چې د کابل په ښاري سیمه کې په متمرکز ډله ییز بحث کې یوې ګډون کوونکې خپلې شخصي هیلې، چې نارینه وګڼل شي، له نورو برخوالو سره شریکې کړې، هغه وایي:

موږ هیله لرو، چې نارینه او آزاد واوسو، زموږ هیله زده کړه وه، موږ آرزو درلوده، چې زده کړې ولرو، موږ سواد نه لرو، نو څنګه کولای شو، په ټولنه کې د نارینه دریځ ولرو او له هغه څخه خوند واخلو؟ کله چې زه نارینه وو ته ګورم، چې په آزاده توګه بهر ته ځي او آزاد انتخاب لري، نو زه آرزو کوم، چې لکه هغوی څخه وای او ما هم د نارینه وو په شان د انتخاب آزادي درلودای. او ما هم کولای شوای لکه د هغوی په شان په آزاد ډول له کور څخه بهرتللی شوای.

(ف۴ ، ځوانه ښځه، کابل- متمرکز ډله ییز بحث)

۴.۱.۳ د جنسیت پراساس د کار په ویش کې د دین او فرهنګ ونډه

په افغانستان کې د نارینه وو او ښځو ونډې په دینداري پورې تړلې دي، له مرکو څخه دا لاندې اقتباس د دیندارو خلکو له خوا دغه لید تاییدوی:

کله چې د اسلام پیغمبر(ص) لور له حضرت علی سره واده وکړ، بله ورځ پیغمبر د هغې کورته ولاړ او ورته یې وویل، زما لوري سلام دې پر تا وي. د نارینه وو او ښځو دندې او مسئوولیتونه ستا او ستا د میړه ترمنځ ویشل شوي او مشخصې شوې دي. ستا د میړه دنده دا ده، چې نفقه برابره کړي او کورته ډوډۍ راوړي، کالي درته برابر کړي او ستا اړتیاوې پوره کړي، خو ستا مسئولیتوونه دا دي، چې د کور کارونه لکه پخلی، د کور پاک ساتل، د کالیو پرېمنځل، د ماشومانو روزل او خپل میړه ته درناوی، ترسره کړې. د دې ترڅنګ یې هغې ته وویل، هر هغه دنده او کړه وړه، چې میړه ته خدمت وي لوی خدای ته عبادت ګڼل کیږي.

(پوخ نارینه، پر مذهبي چارو پوه، ننګرهار- عمده معلوماتي مرکه)

په ننګرهار کې په یوه متمرکز ډله ییز بحث کې یوه ځواب ورکوونکي پر یوه ټکي باندې ټینګار وکړ، چې په جنسیت پورې تړلي د پښتنو معیارونه یې د اسلام تر کچې پورې مهم ګڼل. مرکه شوي شخص د دودونو او اسلام ترمنځ د تناقض په اړه خبرې وکړې. ځینې قومي قوانین او معیارونه په ځانګړو محافظه کارو سیمو کې د جنسیت د برابروالي په وړاندې خنډ ګرځي:

د بېلګې په توګه، په اسلام کې ښځې د زده کړې او کار حق لري، خو په ځینو قومي قوانینو کې ښځې د کار کولو حق نه لري؛ حتا ډېری خلک خپلو لوڼو ته اجازه نه ورکوي، چې زده کړې وکړي؛ ځکه چې هغوی فکر کوی، چې عزت او غیرت یې تر پوښتنې لاندې راځي. ځینې قومي دودونه او معیارونه د ښځو د میراث له حق سره مخالفت لري. که چیرې یوه ښځه له خپل ورور/پلار څخه خپل د میراث حق وغواړي، نو مجبوره ده، چې له خپلوانو سره د ټولو اړیکو غوڅېدل ومني.... نجونې حق نه لري پرېکړه وکړي، چې له چا سره او څه وخت واده وکړي؛ دا پلار او مور دي، چې پرېکړه کوي، لوڼې یې څه وخت او له چا سره واده وکړي.

(پوخ سړی، مذهبي کارپوه، ننګرهار- عمده معلوماتي مرکه)

د زیاترو مرکه شویو کسانو په وینا، ځوان او د پاخه عمر نارینه عقیده لري، چې ښځې تر هر چا ډېر باید د کور کارونه ترسره کړي؛ په هغه صورت کې، چې یو نارینه له ښځی سره د کور په کار کې مرسته وکړي، نو کیدای شي چې په ټولنه کې په دري ژبه «زنچو» او پښتو ژبه کې (نرښځی) ورته وویل شي:

کله چې ته له خپل مور یا میرمنې سره د کور په کار کې مرسته وکړې او د ماشوم په روزنه کې برخه واخلې، نو کیدای شي تا ته نرښځی وویل شي.

(ځوان نارینه، کابل ښاري سیمه- عمده معلوماتي مرکه)

زموږ په ټولنه کې نارینه له ښځو سره مرسته نه کوي؛ ځکه چې هغوی فکر کوي، که چیرې نور نارینه پرې خبر شي، چې دوی د کور په کار کې له خپلې میرمنې سره مرسته کړې ده، نو دا ډېر لوی شرم دی.

(پوخ سړی - ننګرهار- عمده معلوماتي مرکه)

پورتنی نقل شوې خبرې څرګندوي، هغه نارینه، چې د ښځو کارونه لکه د کور کارونه ترسره کوي، نارینه نه شمېرل کیږي. دا چې نارینه هغه چارې ترسره کړي، چې د ښځو ګڼل کېږي، هم د نارینه وو او هم د ښځو لپاره له سپکاویو ډکې دي.

۴.۲ برابروالی، واک او کنترول

۴.۲.۱ په رهبرۍ او جنسیت کې برابروالي

په ټولو ولايتونو کې دا مفهوم خپور دی، چې نارينه هم په کور دننه او بهر کې له واک او د رهبرۍ له ځواک برخمن وي. دغه موندنه د «په مراکش کې جنسيت، واک او ټولنيز بدلون» تر سرليک لاندې د کانوي لانګ [82] له ليکنې سره سمون لري، چې وايي: «د نارينه وو واک پر کار، د هغه په خبرو يا هوښيارتيا ، د پريکړو په کنټرول او د هغه په سياسي واک پورې متمرکز دی» [83] دوديزې کړنې ځرګندوي، چې کورنۍ په شعوري يا غيرشعورِي ډول د زامنو او لوڼو ترمنځ له ماشومتوب څخه توپير کوي. دا دوديز عادت په اوسنيو عصري ټولنو کې هم شتون لري[84]. په دې توګه هلکان داسې روزل کېږي، چې مسئووليتونه په غاړه واخلي، غښتلي واوسي، او په کور او بهر کې لارښوونکې ونډه ولري. د دې ترڅنګ، موندنې د ايګلي[85] د ځيړنې موندنې، دا خبرې هم جوتوي، چې نارينه او ښځې څنګه له يو بل سره په دې اړه توپير لري، چې څومره په آسنۍ سره تر اغيزې لاندې راځي او څومره اغيزناکه دي. د ښځو په تړاو دغه ليد شتون لري، چې هغوی په آسانۍ سره تر اغيزې لاندې راځي په داسې حال کې، چې نارينه د دې اغيزې خاوندان ګڼل کيږي. لکه څرنګه چې د بهاټای په تحليلونو کې هم ليدل کيږي، دغه بېلګه په سويلی آسيا کې هم عموميت لري. په آسيايي هيوادونو کې د نجونو ټولنيز کيدل فرق کوي، هغوی ته ويل کيږي، چې خپلو پلرونو او ورونو (که تر هغوی څخه مشران وي يا کشران) ته، او وروسته له واده خپلو ميړونو ته په لوړه او درنه ترګه وګوري او له هغوی څخه اطاعت وکړي. دغه توپيرونه د رسمي نابرابروالو زيږنده دي، چيرې چې نارينه وو ته په ټولنه کې لوړ موقف ورکول کيږي.[86]

د پورتنيو څېړنو پايلې، د جنسيت او رهبرۍ په اړه د دغې څېړنې د موندنو له خوا هم تاييد شوي دي. د ۴۰۰ ځواب ورکوونکو له جملې څخه د پاسه ۸۰,۰ سلنه يې لکه څرنګه چې په ضمايمو کې په ۹-۴ الف جدول هم ښودل شوي، د دې اصل پلويان دي، چې «نارينه د ښځو په پرتله غوره رهبران دي». ټول معلومات ښيي، چې په دې برخه کې د ځوانو او پاخه عمر ځواب ورکوونکو ترمنځ کوم لوی توپير نشته.

د تر څېړنې لاندې ولايتونو پر بنسټ، په (ضمايمو کې د ۹-۴ الف جدول)، د معلوماتو وېش ښيي، چې دغه معياري اصل په پراخه توګه، په ننګرهار کی (٪ ۹۳,۸)، د منلو وړ دی او ورپسې کابل (٪ ۸۵,۲)، باميان (٪ ۷۲,۲)، او تخار (٪۶۵) راځي. له ننګرهارڅخه معلومات ځرګندوي، چې دغه معيارچې «نارينه د ښځو په پرتله غوره رهبران دي»، د ټولونارينه ځواب ورکوونکو له خوا منل شوی دی.

له ننګرهار څخه د ښځينه ځواب ورکوونکو (٪ ۹۰,۰) باور لري، چې نارينه غوره رهبران دي. معلومات همدا راز ځرګندوي، چې له کابل پرته (۰,۱۰ > *احصاييوي معنالرونکې سطح*)، د رهبرۍ او جنسيت په تړاو د ځوانو او پاخه عمر لرونکو ښځو د نظريو ترمنځ کوم لوی توپير نه تر سترګو کېږي.

په ننګرهار کې، د محافظه کار ولايت او په باميانو کې د لږ محافظه ولايت په توګه، په متمرکزو ډله ييزو بحثونو کې د يو شمېر ځواب ورکوونکو توضيحات د يادونې وړ دي:

> *لکه چې ما درته وويل، موږ په کامه کې د زده کړې لرونکې آن يوه ښځه هم نه لرو، ترڅو وکړای شي، چې ټولنيزه مشره شي، ما په لومړي سرکې تا ته وويل، چې ښوونځي ته د ښځو د تګ اجازه نشته، نو څنګه به رهبر شي. موږ دلته مشهورې ښځې نه لرو، دلته اکثره نارينه شهرت لري. که چيرې نارينه خپلې لور، زوی يا ميرمنې ته اجازه ورکړي، نو هغوی په ټولنه کې يو څه کولی شي، خو هغوی ته ان د کور له دروازې بهر د تګ اجازه نشته. لکه څرنګه چې پخوا مې وويل، ښځې زده کړې نه لري، چې خپل حقونه ترلاسه کړي او يا له کور څخه بهرلاړې شي. نارينه پريکړه کوي، چې څوک له کور څخه بهرلاړشي او څوک دې لاړ نه شي.*
>
> *(ن.ا.ر، پخه ښځه، ننګرهار - عمده معلوماتي مرکه)*

> *موږ له دې حقيقت څخه انکار نه شو کولی، چې کيدای شي ښځې کولی شي، ښې مديراني وي؛ ځکه چې موږ په افغانستان کې ښې بيلګې لرو، موږ وزيرانې درلودې، د پارلمان غړې او نورې سياستوالې مو درلودې. دا صحيح کار نه دی، چې نجونې له ښوونځيو څخه وباسو، او له لوړو زده کړو څخه يې بې برخې کړو. زه ډاډه يم، تر ۱۰ کلونو وروسته به دې ديرش ميليوني مخ پر وده هيواد کې، که څوک نالوستی وي، که هغه نارينه يا ښځه وي، نو په دې هېواد کې د ژوند کولو لپاره به ځای و نه لري. ځکه چې افغانستان تل په اوسنۍ بڼه نه پاتې کيږي. ستونزه ټوله د موږ ده، موږ پر دې وياړو، چې ښوونځي او پوهنتون ته د تګ لپاره خپلو لوڼو ته اجازه نه ورکوو. په خواشينۍ سره، زموږ غوږونه د جهاد له کيسو څخه ډک دي، دا چې مجاهدين له کوم برخليک سره مخ شول او د بن تر کنفرانس وروسته هغوی څه وکړل؟؟*
>
> (ن، ځوان نارينه، کابل، ښاري سيمه – متمرکز ډله ييز بحث)

---

۸۲ دان کانوی-لونګ، «په مراکش کې جنسيت، واک او ټولنيز بدلون»، "Gender, Power and Social Change in Morocco" *په اسلامي نارينتوب کې*، د لهوسين اوزګاته ايډيټ(لندن: زد بوکس، ۲۰۰۲)..

۸۳ کري اف. پيچتر، *هلکتوب او نجلیتوب: د نارينتوب او ښځينتوب زده کړې*، "Being Boys, Being Girls: Learning Masculinities and Femininities" (مايدنهد: د پرانېستي پوهنتون چاپ، ۲۰۰۷)، ۴۸.

۸۴ اليس اچ. ايګلي، (جنسيت او ټولنيز اغيز: يو ټولنيز او رواني تحليل»، "Gender and Social Influence: A Social Psychological Analysis" *د امريکا د رواپوهنې مجله*، ۳۸، ۹ (۱۹۸۳).

۸۵ زرينه بهاتی، «په سويلی آسيا کې د جنسيت ټولنيز کيدل»، "Gender Socialisation South Asia" *د ښځو او اسلامی فرهنګ دايره المعارف: کورنۍ، قانون او سياست*، سواد جوزف او افسانه نجمآ بادی (ليدن، بوستون، ماڻس: ام ای: بريل، ۲۰۰۵)، ۲۰۳.

۸۶ ايګلي، «جنسيت او ټولنيز اغيز: يو ټولنيز او رواني تحليل»، "Gender and Social Influence: A Social Psychological Analysis". ايګلي، «جنسيت او ټولنيز اغيز: يو ټولنيز او رواني تحليل»، "Gender and Social Influence: A Social Psychological Analysis".

په لږو محافظه کارو ولایتونو کې د متمرکزو ډله ییزو بحثونو یو شمېر ځوابو ګډونوالو خپلې نظریې داسې بیان کړې، چې ښځې کولی شي په کور او ټولنه کې د غوره رهبر په بڼه په برابره توګه دنده ترسره کړي، که څه هم هغوی د تبعیضي او توپیري چلند له کبله د خپلو ورتیاوو د ودې لپاره له پوره فرصتونو څخه بې برخه دي. دا لاندې نظریې دي، چې له لږ محافظه کارو سیمو څخه په دې هکله لاس ته راغلي دي، چې ولې نارینه د ښځو په پرتله غوره مدیران ګڼل کیږي او لاملونه یې څه دي. دغه د نظریو اقتباس، د هغو کسانو د نظریو بدلون ښیي، چې د بشر حقوقو مسلو سره سروکار لري:

> *.... زه له دې خبرې سره مخالف یم، که چیرې موږ د افغانستان معاصر تاریخ ته وګورو، ښځو تل له موږ سره مرسته کړې ده. کله چې موږ د دې سیمې په هکله خبرې کوو، نو غواړم تاسو ته ووایم، چې دلته دود دی، چې ښځې په کور کې ساتل کیږي او نارینه د کورنۍ مشر ګڼل کیږي. نارینه خپل او ښځې خپل کارونه ترسره کوي.*
>
> *(ح. و، ځوان نارینه، کابل، ښاري سیمه – متمرکز ډله ییز بحث)*

> *نارینه د ښځې په پرتله ښې نظریې لري. نارینه اکثر له کور څخه بهر وي، نو ځکه په داسې پیښو خبر دي چې ښځې په اړه یې معلومات نه لري. ښځو په دې وروستیو کې له خپلو کورونو څخه په راوتلو پیل کړی دی، هغوی له ټولنې او خپلو حقونو څخه خبر شوي دي، نو ځکه په راتلونکي کې کېدای شي د هغوی حقونه له نارینه وو سره پرتله شي، خو اوس په افغانستان کې ښځې هڅه کوي، خپل موقفونه ښه کړي. پخوا، ښځو په خپلو حقونو نه پوهیدې او هغه څه یې منل، چې نارینه وو پرې تحمیلول. نارینه د کورنۍ د غښتلي ملاتړ په توګه ګڼل کیږي.*
>
> *(س.ک، ځوانه ښځه، بامیان – متمرکز ډله ییز بحث)*

لکه څرنګه چې په ضمایمو کې په ۹- ۴ ب جدول کې لیدل کیږي، د جنسیت او رهبرۍ څېړنه، کله چې د زده کړې له پلوه موضوع ته وکتل شي، بل ډول انځور وړاندې کوي. د معیار په هکله د ځواب ورکوونکو نظریې، هغه وخت چې د زده کړې پر اساس ډلبندي شي، خورا لوی توپیر پیدا کوي. له احصاییوي پلوه، په ټولو معلوماتو (**۰,۰۵** > *احصاییوي معنالرونکې سطح*)، د نارینه وو پوړې تړلي معلوماتو (**۰,۰۵** > *احصاییوي معنالرونکې سطح*) او د ښځو له خوا په ورکړ شویو معلوماتو (**۰,۰۵** > *احصاییوي معنالرونکې سطح*) کې ستر توپیر تر سترګو کېږي. د معلوماتو ټولیز انځور دا دی، چې د د زده کړې کچې په زیاتېدو سره، له دغه اصل سره هوکړه چې «نارینه، غوره رهبران دي» کمزوري کېږي. دغه چاره که څه هم هغه مهال صدق کوي، چې تر څېړنې لاندې ولایت پر بنسټ معلومات ووېشل شي، خو له احصاییوي پلوه پکې ستر توپیر پکې نه دی څرګند شوی. دغه کتنه څرګندوي، چې هغه ځواب ورکوونکي چې د لوړو زده کړو خاوندان دي، له دغو دودیزو نظریو څخه تیریږي او په دې باور دي، چې ښه مشرتوب د نارینه وو کوم میراث نه دی.

په ضمایمو کې په ۹-۴ج جدول کې راټول شوي معلومات د تر څېړنې لاندې قومي ډلو کې د غټو توپیرونو ښکارندویې کوي (**۰,۰۵** > *احصاییوي معنالرونکې سطح*). هغوی همدا ډول څرګنده کړه چې د پښتنو تر ټولو لوړه سلنه (**٪ ۳، ۵۸**) له دغه معیار سره هوکړه لري.

په ولایتي کچه، په کابل (۰,۱۰ > *احصاییوي معنالرونکې سطح*) او تخار (۰,۰۱ > *احصاییوي معنالرونکې سطح*) کې غټ توکمیز توپیرونه ترسترګو کیدل. په کابل کې، ډیرو پښتنو له دغه معیار د بشپړ ملاتړ خواته خپله لېوالتیا وښودله. له بلې خوا په تخار کې، ډیری تاجکانو له نوموړې خبرې سره د توافق خواته مینه درلوده (مل جدول **۹-۴**ج).

په قومي ډلو کې د لاربښوونې او مشرتابه په اړه د ښځو ځواب ورکوونکو په منځ کې لوی توپیرونه لیدل کیدل (۰,۱۰ > *احصاییوي معنالرونکې سطح*)، خو د نارینه وو په اړه موضوع داسې نه وه. په هرحال، که چیرې معلومات د ولایتونو پراساس ډلبندي شي د تخار له ولایت څخه د نارینه ځواب ورکوونکو (۰,۰۱ > *احصاییوي معنالرونکې سطح*) ترمنځ او له کابل څخه د ښځینه ځواب ورکوونکو ترمنځ (۰,۱۰ > *احصاییوي معنالرونکې سطح*) توپیرونه تر سترګو کیدل.

۴.۲.۲ د زده کړو کچه او جنسیت

زده کړه د بشري پانګې په توګه د اقتصاد په ودې باندې مثبته اغیزه لري. په تیره بیا، روزل شوې نجونې بشري پانګه او وده هڅوي[۸۷]. دودیزې ټولنې د نجونو په پرتله د هلکانو زده کړو ته ډیر پام کوي؛ ځکه چې د معیاري اصل پراساس نارینه اقتصادي مرستندویان ګڼل کیږي. دغه څېړنه څرګندوي، چې د نظریو اکثریت د دې موضوع ملاتړ کاوه، چې «نارینه باید تر ښځو څخه ډیرې زده کړې ولري» (په ضمایمو کې ۱۰- ۴ الف جدول). د ځواب ورکوونکو نیمایي کسان دا خبره منله، خو نیمايي نوروېې بیا مخالفت کاوه. د دې ترڅنګ، د پاخه عمر خاوندانو او ځوانانو ځواب ورکوونکو ترمنځ کوم غټ توپیرنه لیدل کیږي.

په ولایتي کچه، د ځواب ورکوونکو مجموعه له دې نظر سره، چې نارینه باید د ښځې په پرتله ډیرې زده کړې ولري، مخالف یا بشپړ مخالف وو، په بامیانو کې (**٪ ۳، ۵۲**)، ورپسې کابل کې (**٪ ۱، ۵۳**) او تخار کې (**٪۶، ۵۲**) وه، په ننګرهار کې ځواب ورکوونکي د ډیر لږ مقاومت (**٪ ۰، ۳۵**) ښکارندوی وو.

---

۸۷ تی. پل شولتز، *په ښځو او نارینه باندې بشري پانګونه: د واړه او لوي اقتصاد لاس ته راوړنې*، موقوته لیکنې، *"Human Capital Investment in Women and Men: Micro and Macro Evidence of Economic Returns, Occasional Papers"* – د اقتصادي ودې لپاره نړیوال مرکز، ګڼه ۴۴ سانفرانسیسکو: د اقتصادي ودې لپاره د نړیوال مرکز خپرونه، ۱۹۹۴.

په نارینه ځواب ورکوونکو کې ۴۳،۵ سلنې دا نظریه نه منله، چې نارینه باید د ښځو په پرتله ډیرې زده کړې ولري. د یاد معیاری اصل په وړاندې د نارینه وو ځواب ورکوونکو له خوا مخالفت په بامیانو کې ډیر زیات (٪۵۷,۵)، ورپسې تخار (٪۴۷,۵) او بیا کابل (٪۴۱,۳) کې ډیر، او ننګرهار کې لږ (٪۳۰,۰) و. د ځوانو او پاخه عمر لرونکو ځواب ورکوونکو ترمنځ غټ توپیرونه په بامیانو (۰,۰۵ > *احصاییوي معنالرونکې سطح*)، او کابل کې (۰,۱۰ > *احصاییوي معنالرونکې سطح*) تر سترګو کیدل. معلومات ښیي، چې په بامیانو کې د ځوانو ځواب ورکوونکو ترمنځ له دغه معیار سره د مخالفت تمایل ډیر بریښیده. په کابل کې خبره برعکس وه، دلته د پاخه عمر لرونکو ځواب ورکوونکو مخالفت (٪۵۵,۰) سلنه ده، چې د ځوانو ځواب ورکوونکو له (٪۲۷,۵) څخه دوه ځلې ډیره ده.

مخالفت د ښځینه ځواب ورکوونکو په منځ کې هم ډیرښکاري. معلومات څرګندوي، چې د ښځینه ځواب ورکوونکو ۵۲,۵ سلنې دا خبره ونه منله، چې هغوی باید د نارینه وو په پرتله کمې زده کړې ولري. مخالفت په کابل کې تر ټولو لوړ وو او د ځواب ورکوونکو ۲۵,۰ سلنه یاد معیارنه مانه، ورپسې تخار (٪۵۷,۵)، بیا بامیان (٪۵۵,۰) او بیا وروسته ننګرهار (٪۴۰,۰) راځي. د دې معنا دا ده، چې هم نارینه او هم ښځینه ځواب ورکوونکو د هلکانو اونجونو له خوا زده کړې ته په مساوی لاسرسی ټینګار وکړ.

په هر حال، معلومات څرګندوي، چې له دې خبرې سره توافق، چې نارینه باید ترښځې ډیره زده کړه ولري، لکه چې په ضمایمو کې ۱۰-۴ ب جدول کې ښودل شوي، د زده کړې په کچه پورې اړه لري. په ټولو معلوماتو کې (۰,۰۵ > *احصاییوي معنالرونکې سطح*)، د نارینه وو په معلوماتو کې (۰,۰۱ > *احصاییوي معنالرونکې سطح*)، د ښځو په معلوماتو کې (۰,۰۵ > *احصاییوي معنالرونکې سطح*)، په تخار کې ښځینه معلوماتو (۰,۱۰ > *احصاییوي معنالرونکې سطح*)، او د تخار په ولایت معلوماتو (۰,۰۵ > *احصاییوي معنالرونکې سطح*) کې غټ توپیرونه لیدل کیږي.

پورتنیو معلوماتو د هلکانو د زده کړې د ډیر اهمیت په اړه د ملاتړ لړوالی وښود. د بیلګې په توګه ټولو معلوماتو څرګنده کړه، چې د ځواب ورکوونکو ۲۹,۸ سلنه بشپړ له دغه معیاري اصل څخه پلوي وکړه، په داسې حال کې، چې د ځواب ورکوونکو یوازې ۱۳,۸ سلنه، چې لږ ترلږه د پوهنتون ترکچې یې لوست کړي وو، همدا شان نظر درلود. د نارینه او ښځینه ټول معلومات، په تخار کې ولایتي معلومات، او په تخار کې دښځو معلومات (په ضمایمو کې ۱۰-۴ ب جدول) همدا ډول تمایل ښیي.

د ښځو او نارینه وو د زده کړو په اړه د قومي ډلو پراساس توپیرونه په ضمایمو کې ۱۰-۴ ج جدول د ټولو معلوماتو له خوا ملاتړ و نه شول. د توجه وړ ده، کله چې معلومات د ولایتونو پراساس تجزیه شي، د قومیت پربنسټ په کابل (۰,۰۱ > *احصاییوي معنالرونکې سطح*) او تخار(۰,۰۱ > *احصاییوي معنالرونکې سطح*) کې غټ توپیرونه لیدل کیږي.

په تخار کې، تاجکانو له یاد معیار څخه خپل پراخ ملاتړ وښود. له بلې خوا کابل څخه ټولې ډلې له دې نظریې څخه په لوړه کچه ملاتړ وکړ.

کله چې معلومات د جنسیت پراساس تجزیه شي، له کابل (۰,۰۵ > *احصاییوي معنالرونکې سطح*)، او تخار (۰,۰۱ > *احصاییوي معنالرونکې سطح*) څخه د ښځو ځواب ورکوونکو ترمنځ د قومي ډلوپر بنسټ لوی توپیرونه لیدل کیږي. برسیره پردې، د ښځو ټول معلومات د قومي ډلو ترمنځ غټ توپیرونه (۰,۱۰ > *احصاییوي معنالرونکې سطح*) څرګندوي، خو دا خبره د ټولو نارینه ځواب ورکوونکو په اړه صدق نه کوي.

د کمې برخې ټولې موندنې په هغو مرکو کې، چې په ټولو ولایتونو کې ترسره شوې وې، په لا ډیر تفصیل سره روښانه شوي دي. په محافظه کارو ولایتونو، لکه ننګرهار کې ښځو د نارینه په پرتله، زده کړو ته خپل فرصتونه ډیر لږ وبلل. په بامیانو او کابل، دواړو کې ښځو زده کړوته د رسیدو له برابر حق څخه ملاتړ کاوه:

> *لکه چې درته ومې ویل، ډیر خلک نه غواړي، خپلې لوڼې ښوونځی ته ولیږي، هغوی فکر کوي، چې که چیرې نجونې ښوونځي ته ولاړې شي، نو خپل فرهنګ او هغه دودونه به هیرکړي، چې موږ یې دلته لرو. هغوی ته اجازه نه ورکول کیږي، چې په پوهنتون کې زده کړوته دوام ورکړي، ځینې یې تر ۱۰ یا ۱۲ کلونو عمرلري، ځکه چې دا دود نه دی، چې تر دې عمر وروسته نجونې له خپلې ټولنې بهر ولاړې شي.*
>
> *(ن. ا. ر، پخه ښځه، ننګرهار – عمده معلوماتي مرکه)*

> *ځینی کورنۍ، د کور ښځینه غړو ته اجازه نه ورکوي، چې له ۷ یا ۸ ټولګي څخه ډیره زده کړه وکړي، خو داسې کورنۍ هم شته، چې خپلو لوڼو ته اجازه ورکوي، چې تر دولسم ټولګی پورې زده کړې ترسره کړي.*
>
> *(نارینه ۳ ، مذهبي، ننګرهار – عمده معلوماتي مرکه)*

> *نجونې کولای شي تر ۱۲ ټولګي ښوونځی ته ولاړې شي. کله چې هغوی ښوونځی خلاص کړي نو اجازه نه لري، چې پوهنتون ته ولاړې شي؛ ځکه چې له یوې خوا پوهنتونونه لیرې واقع دي او له بلې خوا د هلکانو او نجونو لپاره جلا ټولګي نشته. د بیلګې په توګه، زما لور په ۱۲ ټولګي کې ده، او کله چې فراغت حاصل کړي، نو په کور کښیني، هغې ته اجازه نشته، چې په پوهنتون کې شامله شي...*
>
> *(ا. ب، ننګرهار، مذهبی نارینه – عمده معلوماتي مرکه)*

> *نارینه کولای شي تر هرکچې چې وغواړي زده کړې وکړي، خو ښځې یې نه شي کولای، ځکه چې کورنۍ او لویان هغوی ته اجازه نه ورکوي، چې زده کړو ته دوام ورکړي، ځکه چې هغوی ښځې دي، او یوازې نارینه حق لري، چې زده کړې ترسره کړي.*
>
> *(ن ۱ ، ځوانه ښځه، کابل، کلیواله سیمه متمرکزه ډله ییزه بحث)*

کورنۍ په هلکانو کې، پرخپل ځان باور، چې ګواکې غښتلي او له نجونو څخه ښه دي، پیاوړی کوي. نجونو سره له کوچینوالی څخه د کمزورۍ موجود په توګه چلند کیږي. پلار او مور خپلې لوڼې کار ته نه پرېږدي، هغوی ته ویل کیږي، چې تاسې کمزورې یاست. نجونو دا خبره منلې ده، چې توانیې ترهلکانو لږدي، او دغه نظریه له یوه نسل څخه بل ته انتقال شوې ده. خلک وایي، چې نجونې د کورنۍ دایمي غړي نه دي، یوه ورځ نه یوه ورځ هغوی ودیږي او د میړه کورنۍ ته ورځي، خوهلکان د عمر ترپایه له کورنۍ سره پاته کیږي. ددې معنا دا ده، چې هلکان د هغوی ملکیت او پانګه ده ، نو ځکه په هلکانو ډیر پام کوي.

(ز.ح ، ځوانه ښځه ، بامیان– متمرکزه ډله ییزه بحث).

یوه اندیښنه، چې ډیرې وختونه وجود لري، د هرې ټولنې فرهنګي میراث او جوړښتیز شرایط دي. برسیره پردي، په ننګرهار کې متمرکزو ډله ییزو بحثونو څرګنده کړه، چې ځینو پښتنو نارینه وو چې د پښتونولۍ تابع وو باور درلود ، چې اسلام ښځو ته اجازه ورکوي، چې زده کړې ترسره کړي، خو سره له دې د دوی فرهنګ او دودونه نجونو او ښځو ته اجازه نه ورکوي، چې له اتم ټولګي ډیرې زده کړې وکړي.

۴.۲.۳ ښځې او واده: پریکړې او له زیان ډک چلندونه

واده په ډېرو دودیزو ټولنو کې نه یوازې د دوو ځانګړو کسانو یوځای کیدنه ده، بلکې د دوو کورنیو یوځای کیدنه هم ده. په ډېرو مواردو کې، واده په دودیزو ټولنو کې د دې پرځای، چې د هغې نجلۍ او هلک له خوا چې سره واده کوي، پریکړه وشي، پریکړه د کورنۍ له خوا کیږي. لکه چې جین[88] ویلي دي، هلک او نجلۍ چې د یو بل د غوره کولو حق نه لري، یوازې یوه لار لري، چې هڅه وکړي، داسې لارې ولټوي، چې واده یې خوشاله او ژوند یې نیکمرغه وي[89]. د پاسو پټي په وینا ، نابرابروالی د ماشومانو او میندو پلرونو ترمنځ د قدرت توپیرونو د پایلو محصول دی.

لکه څرنګه چې په ضمایمو کې د ۱۱- ۴ الف جدول ښیي، د دغې څېړنې موندنې، د یاده شویو تحقیقاتو له پایلو سره سمون خوري. دا خبره څرګندوي، چې د ځواب ورکوونکو ترمنځ دا موضوع په ټولیزه توګه د منلو وړ ده، چې «ښځې نه شي کولی، د دې پریکړه وکړي، چې له چا سره او څه وخت واده وکړي». په داسې حال کې، چې هم ځوان او هم د پاخه عمر ځواب ورکوونکي دغه معیار مني، خو د پاخه عمر ځواب ورکوونکو د دغه معیار د منلو لپاره خپله ډېره لېوالتیا ښودلې ده (**۰،۰۵** > *احصاییوي معنالرونکې سطح*). د یاد معیار منل په ننګرهار کې خورا لوړ (%۷۲،۲) دي. په بامیانو (۰،۰۱ > *احصاییوي معنالرونکې سطح*) او کابل (۰،۰۱ > *احصاییوي معنالرونکې سطح*) توپیر د پاخه عمر او ځوانو ځواب ورکوونکو ترمنځ لیدل کیږي. معلومات څرګندوي، چې په دغو ولایتونو کې د پاخه عمر لرونکي ځواب ورکوونکي د یاد معیار له منلو څخه ډېر ملاتړ کوي.

د نارینه ځواب ورکوونکو ترمنځ، په ننګرهار کې د دغې نظریې منل تر ټولو په لوړه (**%۸۲،۵**) او په بامیانو کې تر ټولو ټیټه (**%۲۰،۰**) کچه کې ده.

که څه هم پخې او ځوانې ښځې دواړه دغه معیار مني، خو معلومات جوتوي، چې د پاخه عمر ځواب ورکوونکې ښځې د دغه معیار منلو ته ډېره لېوالتیا لري (**۰،۰۵** > *احصاییوي معنالرونکې سطح*). د تر څېړنې لاندې ولایتونو په کچه، پخې ښځینه ځواب ورکوونکې، په بامیانو کې (**۰،۱۰** > *احصاییوي معنالرونکې سطح*)، کابل (**۰،۱۰** > *احصاییوي معنالرونکې سطح*) او تخار کې (**۰،۱۰** > *احصاییوي معنالرونکې سطح*)، د دغه معیار له منلو سره تر ډېره هوکړه لري.

کله چې ټول معلومات د زده کړې پر اساس ډلبندي شي، نو د ځواب ورکوونکو ځوابونه په دې اړه چې «ښځې باید د دې پریکړې حق ونه لري، چې له چا سره او څه وخت واده وکړي» سره ډېر توپیر نه کوي. په هرصورت، په ضمایمو کې د ۱۱- ۴ ب جدول معلومات ښیي، چې له ټولو ښځینه ځواب ورکوونکو څخه ترلاسه شوي معلومات او همدا ډول په کابل کې د ښځینه ځواب ورکوونکو له خوا وړاندې شوي معلومات، په دې برخه کې د لوړې کچې توپیر څرګندوی دی. د تمې پرخلاف، د زده کړې کچې په زیاتېدو سره، د دغه معیار چې «ښځې باید د دې پریکړې حق ونه لري، چې له چاسره او څه وخت واده وکړي» د تایید کچه لا پسې لوړیږي.

باید یادونه وشي، چې په دې اړه، چې ښځې باید د خپل واده او د واده د وخت په اړه د پریکړې حق ولري او کنه، بېلابېلې نظریې شتون لري؛ دا په دې معنا ده، چې که څه هم، د ځواب ورکوونکو لوړه سلنه دغه معیار مني، خو یو زیات شمېر د دغه معیار له منلو سره مخالف هم دي. (په ضمایمو کې ۱۱- ۴ ب جدول).

په (ضمایمو کې په ۱۱- ۴ ب جدول) کې درج شوي معلومات، د واده په اړه د پریکړې کولو حق په تړاو د نظریو تنوع ښیي. که څه هم زیاتره ځواب ورکوونکي په دې اند دی، چې «ښځې باید د خپل میړه د غوره کولو او د خپل واده د وخت ټاکلو په اړه پرېکړه ونه کړي»، خو **۳۲،۱** سلنه ځواب ورکوونکي د دغه معیار د منلو پرخلاف هم دي.

---

۸۸ سوپرا ، جین. ۸ یادښت. *د جاپاني دود او دستور له مخې د زوج غوراوي، د سویلي اسیا د دود انعکاس دی.* له پراشینا جي. ګاګومل څخه اقتباس شوی «د نمانځنې پر بنسټ، په ترتیب شویو ودونو کې د نمانځنې پر دود یوه کتنه»: د نړیوال بشري حقونو له قانون سره سم، په واده کې د رضایت په شرط، په سویلي آسیا کې د اجباري ودوونو پخلاینه»، “A “Margin of Appreciation” for “Marriages of Appreciation”: Reconciling South Asian Adult Arranged Marriages with the Matrimonial Consent Requirement in International Human Rights Law” *د جورج ټاون مجله* ۹۷ (۲۰۰۹): **۵۹۲**. له goo.gl/http://7mJT۳O څخه ترلاسه شوی (د **۲۰۱۵** د جون پر ۸ مه ورته لاسرسی شو).

۸۹ د جنسیت نابرابروالی هغه مسله ده، چې تر ډېره د اجباري ودونو په برخه کې مطرح کېږي، ځکه ښځې (زیاتره ځوانې ښځې) د پاخه عمر لرونکو نارینه وو ته واده کېږي. مونیشا پسوپاتي، «په زور ودونه: مینه ورسره څه اړیکه لري؟»، “Arranged Marriages What’s Love Got to Do with It?” *د امریکایي زوج په دننه: نوی لید* ، نوې ننګونه، ایډیټ ماریلین یلوم او لارا ال. کارستنسن (برکلي: کالیفورنیا: د کالیفورنیا د پوهنتون چاپخونه، ۲۰۰۲م).

لکه څرنګه چې په ضمایمو کې په ۱۱- ۴ ج جدول کې لیدل کیږي، د قومي ډلو پر بنسټ، په ټولو معلوماتو (۰،۱۰ > *احصاییوي معنالرونکې سطح*) او همدا ډول کابل (۰،۱۰ > *احصاییوي معنالرونکې سطح*) او تخار کې (۰،۰۵ > *احصاییوي معنالرونکې سطح*) توپیر په دې برخه کې شتون لري.

ان که معلومات د جنسیت پراساس هم وویشل شي، په کابل (۰،۰۵ > *احصاییوي معنالرونکې سطح*) او تخار کې (۰،۱۰ > *احصاییوي معنالرونکې سطح*) د نارینه ځواب ورکوونکو ترمنځ له قومي اړخ لوی توپیرونه تر سترګو کېږي او همدار راز په کابل (۰،۱۰ > *احصاییوي معنالرونکې سطح*) او تخار کې (۰،۰۵ > *احصاییوي معنالرونکې سطح*) د ښځینه ځواب ورکوونکو ترمنځ هم له قومي اړخ توپیرونه موجود دي (په ضمایمو کې ۱۱- ۴ ج جدول).

په ټولیزه توګه، اجباري ودونه، هغه پیوستونونو ته وايي، چې د یو هلک او نجلۍ د واده په تړاو، له دوی پرته، نور کسان لکه مور او پلار او یا د کورنۍ نور غړي پرېکړه کوي[90]. دا تر څېړنې لاندې په ټولو څلورو ولایتونو کې دود دی. زیاتره مرکه شوي هوکړه لري، چې ښځې د خپل میړه د غوراوي حق نه لري. په حقیقت کې یوازې یو مرکه کوونکي وویل، چې ښځې باید د خپل واده د پرېکړې واک خپل مور او پلار ته ورنه کړي.

په مرکو او متمرکزو ډله ییزو بحثونو کې ګډون کوونکو دا لاندې نظریې له موږ سره شریکې کړې:

هو، دا ربښتیا ده، ښځې ولې پرېکړه نه شي کولی، چې له چا سره واده وکړي؟ لامل یې دا دی، چې ښځې ناقص العقلې او بې اهمیته دي. کله چې یوه نجلۍ یو ځوان فیشني هلک ووینې، له دې پرته، چې د هغه د زده کړې، شتمنۍ او په دې اړه چې د دې راتلونکی ژوند به څنګه وي، فکر وکړي، هغه هلک خوښوي، خو مور او پلار کله چې یو هلک د خپلې لور لپاره غوره کوي، دا ټول مسایل په پام کې نیسي.

(ح. د.م، پوخ سړی، کابل، نباري سیمه – متمرکز ډله ییز بحث)

هغوی وایي، چې ته آزاده یې چې هرڅه غواړې ویې کړې او چیرې چې غواړې ولاړه شې، له هر چا سره، چې غواړې واده وکړې، که غواړې په خپله خوښه واده وکړې، موږ نور نه غواړو تا د کورنۍ د غړې په توګه ومنو، موږ ته نور مور او پلار مه وایه.

(ف.۲، پخه ښځه، تخار- متمرکز ډله ییز بحث)

زه ۱۸ کلنه وم، چې له یو زوړ سړي سره واده شوم، خو ما هیڅکله نه غوښتل، چې له هغه سره واده وکړم، ما خپل پلار ته وویل، چې که ما په زور واده کړې، نو زه به ځان ووژنم. پلار مې راته وویل، ته چې نه غواړې واده وکړې، ډېر ښه، له مور سره دې یو ځای ورکه شه، زه به هغې ته هم طلاق ورکړم. نو مور مې راته وویل، چې دغه واده باید ومنم او ما هم قبول کړ.

(ف.۳، ۲۳، پخه ښځه، واده شوې، تخار – متمرکز ډله ییز بحث)

هغوی د خپلو ښځو په اړه ډېرې دردونکې پرېکړې وکړې. ځینې وختونه هغوی خپلې نجونې مجبوروي چې واده وکړي. هغوی ته ویل کیږي، چې زه دې پلار یم او د دې واک لرم، چې ستا په اړه پرېکړه وکړم.

(ز.ا، ځوانه ښځه، بامیان – متمرکز ډله ییز بحث)

هو، ما د خپل ژوند کیسه درته وکړه. زه یوازې ۷ یا ۸ کلنه وم، چې واده شوم، زموږ په ځای کې نجونې په ۱۴ یا ۱۵ کلنۍ کې ودیږي، که چیرې وروسته واده وکړي، نو خلک په هغوی پسې خبرې کوي، چې دوی کومه ناروغي یا په کور کې ستونزې لري.

(ن.ا. ر، پخه ښځه، ننګرهار – عمده معلوماتي مرکه)

ځینې مرکه شویو په ټولو ولایتونو کې د په بدو او بدل ورکړو دود په اړه خپلې نظریې شریکې کړې دي. هغوی په ټینګه له دغه دود/ رواج سره، چې د یو جرم د تاوان د ورکړې او یا د لګښتونو کچې د راکمولو په توګه، له ښځو څخه کار اخیستل کېږي، مخالفت کاوه او ویل یې چې دغه دود د ښکېلو خلکو ژوند ویجاړ کړی دی.

که یو هلک او یوه نجلۍ د خپل مور او پلار د پرېکړو پرخلاف، وتښتي، نو په دې صورت کې د هغوی نکاح اعتبار نه لري. اسلام دغه ډول واده ته اجازه نه ورکوي. کله چې هلک او نجلۍ تښتي، د هلک کورنۍ باید د نجلۍ کورنۍ ته یوه ځوانه نجلۍ په «بدو» کې ورکړي؛ ځکه چې دا د نجلۍ د کورنۍ لپاره لوی شرم ګڼل کیږي. که چیرې د هلک کورنۍ په بدو کې د یوې نجلۍ ورکړه ونه مني، نو د نجلۍ کورنۍ زموږ د دود پراساس کولی شي، د هلک له کورنۍ څخه هر څوک چې په لاس ورشي، ووژني.

(م.ر.و، پوخ سړی، ننګرهار- متمرکز ډله ییز بحث)

۹۰ ماریلین یلوم ولارا ال کارستنسن، *د امریکایي میړمنې او میړه ترمنځ:* نوې اندونه/نوې ستونزې، "*Inside the American Couple: New Thinking/New Challenges*" برکلي، کالیفورنیا: د کالیفورنیا پوهنتون چاپخونه، ۲۰۰۲م)، ۲۱۱.

دا ډېر ناوړه دودونه دي. داسې پېښې به پخوا رامنځته کېدې، نن ورځ، باید خلک نور دا کار ونه کړي. د بدو او بدل دود دواړه کورنۍ ویجاړوي. په بدل کې، که چیرې میړه خپله میرمن وځوروي، نو هغه بله کورنۍ هم خپله میرمن چې په بدل کې ورکړ شوې ده، ځوروي او دا د غچ اخیستنې یو ډول دی.

(ف ۱، ځوانه ښځه، تخار- متمرکز ډله ییز بحث)

د اسلامي قانون او زموږ د دودونو او فرهنګ له مخې پریکړې تل د کورنیو د مشرانو له خوا کیږي. د کورنیو نژدې (۹۰) سلنه خپلو لوڼو ته د واده په اړه د پریکړې حق ورکوي، هغوی له خپلو لوڼو څخه پوښتنه کوي، چې که دا واده یې خوښ دی او کنه، که چیرې هغوی رضایت ونه لري، نو بیا پلار او مور د واده پلان فسخ کوي. په پخوانیو وختونو کې، به ځینې نجونې په بدو ورکول کیدلې، خو اوس زموږ په ټولنه کې دغه دود په بشپړ ډول له منځه تللی دی. زه ډېر داسې پلرونه پیژنم، چې خپلې لوڼې یې په قمار کې بایللې دي او لوڼو حق نه درلود، چې پوښتنه وکړي، ولې په قمار کې د بایللو په پایله په زور ودېږي، خو اوس، له نیکمرغه ویلی شو، چې دا دود له منځه تللی دی. هېڅکله داسې پېښې نه رامنځته کېږي، چې یو ۱۲ کلن هلک له یوې (۲۰) کلنې ښځې سره واده وکړي، خو زموږ د هېواد په مختلفو سیمو کې ۱۴ کلنې نجونې، یو ۴۵ کلن او تر هغه زوړ نارینه وو ته ودېږي. باید اجازه ورنه کړل شي، چې یو (۲۰) کلن سړی له یوې ځوانې نجلۍ سره د پیسو، زرو یا ځمکې په مقابل کې، واده وکړي. زموږ دود داسې دی، چې که چیرې داسې کومه پېښه زموږ په کورنۍ کې واقع شي، نو مور حق لرو، په وړاندې یې مقاومت وکړو، خو که چیرې زموږ په ټولنه کې رامنځته شي، نو موږ حق نه لرو، په وړاندې یې مبارزه وکړو.

(ب. ا. ف، پوخ سړی، کابل- کلیواله سیمه)

اسلام د بدل لپاره یو شرط لري، چې له هغه پرته جواز نه لري. کله چې دوه کورنۍ نجونې د واده لپاره بدلوي، مهر یې هرومرو ټاکل کیږي. خو نن ورځ دغه څه په پام کې نه نیول کېږي او په دې توګه بدل حرام دی. د قانون او دود ترمنځ یو لړ ټکرونه موجود دي. یوه کورنۍ ویلی شي «که تاسې غواړئ چې خپله لور موږ ته راکړئ، موږ به هم خپله لور تاسې ته درکړو». دلته د مهر په اړه څه نه ویل کیږي. په داسې حالت کې، نجلۍ کولی شي، خپل مهر وټاکي. په دغه پړاو کې، د واده پریکړه هغه کوي، ځکه چې دا د هغې حق دی. په دې صورت کې، بدل د منلو وړ دی. کله چې نجلۍ ودیږي، نو پلار یې باید ورشي او له هغې څخه پوښتنه وکړي، چې «خپل مهر څومره ټاکې؟» او بل پلار هم باید همداسې وکړي، که چیرې مهر و نه ټاکل شي، نو بدل حرام دی.

(ن، ځوان نارینه، کابل، ښاري سیمه- متمرکز ډله ییز بحث)

بدل د بګرامیو په ولسوالۍ منفي اغیزه لرلې ده. په بدو کې ورکړه، زموږ په فرهنګ کې ښه شی نه دی او د اسلام د قوانینو پرضد دی.

(ن.ګ، ځوان نارینه، کابل، کلیواله سیمه- متمرکز ډله ییز بحث)

د دې کار یو لامل، چې کورنۍ یې سرته رسوي، بېوزلي دی. که چیرې یوه کورنۍ یو مشر زوی او مشره لور ولري او پلار یې د دې توان نه لري، چې زوی ته یې واده وکړي، نو لور بدلوي تر څو له ډېر څخه ځان وژغوري. کله چې کورنۍ و نه شي کړای، چې جهیز برابر کړي، نو بیا خپلې لوڼې بدلوي. دغه ناوړه دودونه کېدای شي د اجباري نکاح لامل وي... زموږ ګاونډیان نیستمن وو، غوښتل یې خپل زوی ته واده وکړي، خو پیسې یې نه درلودې، نو ځکه اړشول، چې خپلې لوڼې په بدل ورکړي، خو د هغوی زوی له خپلې میرمنې سره خوشاله نه وو، او په پای کې سره جلا شول، نو د هغوی زوم هم د دوی لور ته طلاق ورکړ. بیا وروسته د دوی زوی د خپل تره له لور سره واده وکړ، هغوی خپله لور بل چاته واده کړه، چې لا پخوا یې یوه میرمن درلوده. عمده لامل فقر او بېوزلي و.

(ګ، ځوانه ښځه، بامیان- متمرکز ډله ییز بحث)

۴.۲.۴ واک د نارینه وو په لاس کې دی

ځواب ورکوونکو دا خبره ومنله، چې «واک د نارینه وو حق دی». په ضمایمو کې د ۱۲- ۴ الف جدول معلومات ښیي، چې د ځواب ورکوونکو ۶۲,۵ سلنه له دغه اصل سره توافق درلود. د پاخه عمر لرونکو او ځوانو ځواب ورکوونکو ترمنځ ښکاره (۰,۰۱ > *احصاییوي معنالرونکې سطح*) توپیر شتون درلود او داسې معلومیږي، چې د پاخه عمر خاوندانو له دغه معیار سره د توافق ډېره لېوالتیا لرله.

له دغه موضوع توافق، په ننګرهار کې تر ټولو لوړه سلنه (۸۳,۸٪) ده، وروسته کابل (۷۱,۹٪)، بیا تخار(۵۳,۸٪) او تر ټولو وروسته بامیان (۵۱,۳٪) راځي. د پاخه عمر او ځوانو ځواب ورکوونکو ترمنځ غټ توپیر په کابل (۰,۰۵ > *احصاییوي معنالرونکې سطح*) او بامیانو کې (۰,۱۰ > *احصاییوي معنالرونکې سطح*) لیدل کیدای شي. په دې ولایتونو کې د پاخه عمر لرونکو نارینه ځواب ورکوونکو د دغه نظر منلو ته ډېر تمایل درلود (په ضمایمو کې ۱۲- ۴ الف جدول).

پایلې ښیي، چې دغه معیار د نارینه ځواب ورکوونکو له خوا په پراخ ډول منل شوی دی (۷۲,۰ ٪). په ننګرهار کې ټولو نارینه ځواب ورکوونکو، په کابل کې ۷۲,۳ سلنه، په تخارکې ۲۰,۰ سلنه او په بامیانو کې ۴۷,۵ سلنه، له دغه معیار سره توافق درلود. د پاخه عمر لرونکي او ځوان نارینه ځواب ورکوونکو په نظریو کې په کابل کې (۰,۰۵ > *احصاییوي معنالرونکې سطح*) د دغه معیار په اړه موجود دی. په دې توګه د پاخه عمر لرونکي نارینه ځواب ورکوونکو له دغه معیار سره د توافق ډېره لېوالتیا لرله (په ضمایمو کې ۱۲- ۴ الف جدول).

ښځینه ځواب ورکوونکي هم په تیره بیا په کابل کې (۲۷,۶٪) په لوړه کچه، خو په تخار کې تر ټولو ټیټه (۴۷,۵٪) کچه دغه معیاري اصل مني. د ټولو معلوماتو پایله څرګندوي، چې د پاخه او ځوانو ښځینه ځواب ورکوونکو ترمنځ لوی توپیر (۰،۰۵> *احصاییوي معنالرونکې سطح*) شتون لري. په هرحال، د ولایتونو په کچه معلومات له دغه موضوع څخه ملاتړ نه کوي. (په ضمایمو کې ۴- ۱۲ الف جدول).

د ګډون کوونکو او معلومات ورکوونکو اکثریت موافقت لري، چې په افغان کورنیو کې دا خبره منل شوي، چې نارینه تر ښځو لوړ ځای لري او میرمني باید ځانونه د میړونو تر لاس لاندي وګڼي. د څېړنو په ټولو سیمو کې څرګنده شوه، چې عمدي او ښکاره نابرابروالی د نارینه او ښځې ترمنځ موجود دی. دغه ډول توپیري چلند له ماشومتوب څخه له هلکانو او نجونو سره د چلند په برخه کې څرګند دی. ښځې هیله لري، چې په کور او تولنو کې، چې پکې ژوند کوي، برابروالی شتون ولري (په ضمایمو کې ۴- ۱۲ الف جدول).

له دې خبرې څخه د ملاتړ احتمال، چې «واک او قدرت د نارینه وو حق دی» د زده کړې کچې په زیاتېدو سره، کمېږي (په ضمایمو کې ۱۲- ۴ ب جدول). دغه چاره، د ټولو ترلاسه شویو معلوماتو په تړاو (۰،۰۵> *احصاییوي معنالرونکې سطح*)، په نارینه وو پورې ټولو اړوندو معلوماتو (۰،۰۵> *احصاییوي معنالرونکې سطح*)، په کابل کې په نارینه وو پورې اړوندو معلوماتو (۰،۰۵> *احصاییوي معنالرونکې سطح*) په ښځینه پورې اړوندو معلوماتو (۰،۰۵> *احصاییوي معنالرونکې سطح*)، په تخار ولایت پورې اړوندو معلوماتو (۰،۱۰> *احصاییوي معنالرونکې سطح*) او د تخار د ښځینه ځواب ورکوونکو معلوماتو (۰،۱۰> *احصاییوي معنالرونکې سطح*) په اړه هم صدق کوي.

ټول معلومات ښیي، چې د نالوستو ځواب ورکوونکو ۳۲,۸ سلنه او ۳۶,۳ سلنه په ترتیب سره خپل بشپړ توافق او خپل توافق له دغه معیار سره څرګند کړی دی. له بلې خوا لږ ترلږه د لیسانس په کچه د زده کړې خاوندانو ۲۳,۱ او ۳۲,۳ سلنه هم له دغه اصلي معیار سره، په ترتیب سره خپل بشپړ او عادي توافق ښودلی دی. په داسې حال کې، چې له یاد معیار سره، د زده کړې کچې په زیاتېدو سره، د توافق کچه راټیټېږي، په هماغه کچه له دغه معیار سره د مخالفت کچه لوړېږي. معنا دا چې، هغه ځواب ورکوونکي، چې د زده کړې له لوړې کچې څخه برخمن دي، له دغه معیار سره، مخالفت او یا بشپړ مخالفت لري (په ضمایمو کې ۱۲- ۴ ب جدول).

په ضمایمو کې د ۱۲- ۴ ج جدول معلومات ښیي، چې د نارینه وو او واک په تړاو د قومي ډلو په نظریو کې لوی توپیر موجود دی (۰،۰۱> *احصاییوي معنالرونکې سطح*). په داسې حال کې چې لیدلوري متکثر دی، خو دغه جدول ښیي، چې پښتنو له دغه معیار سره چې «واک د نارینه وو حق دی» د توافق په برخه کې، ترټولو لوړه سلنه جوړه کړې ده.

په ولایتي کچه د واک او جنسیت په اړه د نظریاتو لوی توپیر یوازې په تخار ولایت کې ترسترګو کېږي (۰،۰۱> *احصاییوي معنالرونکې سطح*)، په داسې حال کې، چې په کابل کې دغه توپیر بیا نه تر سترګو کېږي. په زړه پورې خبره خو لا دا ده، چې د نورو ولایتونو د قومي ډلو په پرتله، په تخار کې له دغه معیار سره د مخالفت سلنه د پښتنو ترمنځ ډېره لوړه ده (په ضمایمو کې ۱۲- ۴ ج جدول).

د دې ترڅنګ، په ضمایمو کې د ۱۲- ۴ ج جدول معلومات هم څرګندوي، چې د نارینه ځواب ورکوونکو پورې اړوندو ټولو معلوماتو کې د قومي ډلو په نظریو کې (۰،۰۱> *احصاییوي معنالرونکې سطح*) او ښځینه ځواب ورکوونکو معلوماتو کې (۰،۰۱> *احصاییوي معنالرونکې سطح*) توپیر تر سترګو کېده.

کیفي پایلې د جنیست او واک په اړه د معلومات ورکوونکو او ګډون کوونکو لید، چې نارینه د ښځو په پرتله پیاوړي ګڼي، یو ژور پوهاوی رامنځته کوي:

> *د نارینه وو یو امتیاز په دې کې دی، چې د ښځو په پرتله [ډېر] پیاوړي او غښتلي دي. د نارینه وو بل امتیاز دا دی، چې ښځې د هغوی لپاره هر څه کوي، او ښځې د نارینه په خدمت کې دي.*
>
> *(ح. د. م، پوخ سړی، کابل، ښاري سیمه - متمرکز ډله ییز بحث)*

> *خدای (ج) نارینه وو ته د ښځې په پرتله ډېر ځواک وربښلی دی، له همدې امله، په دې ټولنه کې ښځو ته ډېر فرصت نه ورکول کیږي.*
>
> *(د پاخه عمر لرونکې ښځه ۲ ، ننګرهار – متمرکز ډله ییز بحث)*

> *... نارینه د خپل مالي وضعیت او رهبرۍ ورتیا له امله کولی شي، کورنۍ په سمه توګه رهبري کړي. سیاسرې ناقص العقلې دي. هغوی چې هر څه وکړي، نارینه کېدای نه شي.*
>
> *(ف. ر، پوخ سړی، تخار – متمرکز ډله ییز بحث)*

> *دوی دغه ډول کړنې د خپلې کورنۍ د غړو په وړاندې ترسره کوي، ترڅو په کور کې خپل واک وښیي.*
>
> *(ب، ځوانه ښځه، کابل، کلیواله سیمه – متمرکز ډله ییز بحث)*

کیفي برخې هم په کور او هم په ټولنه کې له نارینه سره د برابروالي په تړاو د ښځو هیلې او آرزوګانې تایید کړي دي:

له هلکانو او نجونو سره چلند باید له ماشومتوب څخه پیل شوی وي، کورنۍ د لوڼو په پرتله زامنو ته ډېره پاملرنه کوي. کورنۍ باید له هغوی سره برابر چلند ولري، که چیرې خپل زامن په ښو او مجهزو ښوونځیو کې شاملوي، نو باید خپلې لوڼې هم په هماغه ډول ښوونځیو کې شاملې کړي. پلرونه باید هم خپل زامن او هم خپلې لوڼې له ځان سره بازار ته بوځي، هغوی کله چې له خپلو لوڼو سره بازار ته ځي، باید ونه شرمیږي.

(ګ، ځوانه ښځه، بامیان – متمرکز ډله ییز بحث)

ما لس کاله پخوا په زده کړه کې د ښځو ګډون، او هغه مثبته اغیزه چې زده کړې یې د هغوی په ژوند کې لري، منلې وو. او سمهال، ۹۵ سلنه نجونې ښوونځي ته ځي. اسلام د نارینه وو په شان، د ښځې د کارکولو مخالف نه دی، خو زموږ فرهنګ او دودونه د هغو له کارکولو سره مخالفت لري. په بهرنیو هېوادونو کې، ښځې د زده کړې او کار حق لري. هغوی کولی شي، په خپله پریکړه وکړي. که په بهرنیو هېوادونو کې یوه نجلۍ کوم ملګری ولري، کومه ستونزه نه ده؛ ځکه چې دغه چاره د هغوی له فرهنګ او دود سره ټکر نه لري، خو دلته خبره بل ډول ده. انټرنټ، رسنۍ، تلوېزیزې رسنۍ او ګرځنده ټیلفونونه ځوانې نجونې بې لارې ته هڅوي او هغوی د خپل دود او فرهنګ خلاف عمل کوي. حضرت محمد (ص) هیڅکله ښځو ته د ناقص العقل، خطاب نه دی کړی، په داسې حال کې، چې زموږ په ټولنه کې خلک تل ښځې ناقص العقله ګڼي. دا د حکومت مسئوولیت دی، چې له اسلامي قانون سره سم، ښځو ته د کار او دندې زمینې برابرې کړي.

(ب. ا. ف، پوخ سړی، کابل، کلیواله سیمه – متمرکز ډله ییز بحث)

یو ځواب ورکوونکي پخپلو خبرو کې، په تیره بیا د جنیست د برابروالي په تړاو، د حضرت محمد (ص) له لاښوونو څخه د اطاعت پر ارزښت ټینګار وکړ. په متمرکز ډله ییز بحث کې یو بل ګډون کوونکي، د نارینه وو او ښځو ترمنځ د برابر چلند له حق څخه ملاتړ وکړ. هغه ټینګار کاوه، چې د ښځو په اړه دودیز چلند له تضاد څخه ډک دي:

... دویم دا چې موږ ځان ته مسلمان وایو او حضرت محمد (ص) خپل پیغمبر بولو، موږ باید د هغه پر سنت عمل وکړو. پیغمبر د بشر حقونو (د ښځو او ماشومانو حقونو) لپاره کار کاوه. موږ باید د خپلو حقونو په اړه فکر وکړو. موږ باید هرو مرو ربښتیني واوسو او له خپلې ټولنې سره ښې اړیکې ولرو، ربښتینی انسان هغه دی، چې د هر چا حق وپېژني، کله چې موږ د یو بل حق وپېژنو، نو په ژوند کې له هیڅ راز ستونزو سره نه مخامخېږو. هر څوک چې غواړي په کورنۍ او ټولنه کې ستونزه ونه لري، نو د اسلام له لاښوونو سره سم دې ژوند وکړي. که چیرې موږ د غیرت په نوم ښوونځي ته د نجونو له تګ څخه مخنیوی وکړو، نو دغه چاره د بشر حقونو او هغو حقونو پر خلاف کړنه ده، چې اسلام هغوی ته منلي دي.

(ا. س، ۲۷، پوخ سړی، کابل، کلیواله سیمه- متمرکز ډله ییز بحث)

۴.۲.۵ د نارینه وو د ډېر ځواکمنتیا په اړه

ځواب ورکوونکي باور درلود، چې نارینه باید تل د ښځو په پرتله د ډېر قدرت او ځواک خاوندان وي. لکه څرنګه چې په ضمایمو کې د ۱۳-۴ الف جدول له معلوماتو څخه څرګندیږي، ۷۱,۸ سلنه ځواب ورکوونکو له دغه معیار سره خپله هوکړه ښودلې ده. د پاخه عمر خاوندانو او ځوانانو نظریې له یو بل سره (۰,۰۱> *احصاییوي معنالرونکې سطح*) توپیر لري. معلومات څرګندوي، چې د ځوانو ځواب ورکوونکو په پرتله، د پاخه عمر خاوندان ډېره لېوالتیا لري، چې دغه معیاری اصل ومني.

په ننګرهار کې د دغه معیار د منلو کچه (۹۰,۱٪) ترټولو لوړه او په تخار (۵۱,۳٪) کې تر ټولو ټیټه کچه ده. په ضمایمو کې د ۱۳- ۴ الف جدول معلومات ښیي، چې د پاخه عمر خاوندانو او ځوانو ځواب ورکوونکو نظریې په بامیانو (۰,۰۱> *احصاییوي معنالرونکې سطح*) او کابل کې (۰,۰۱> *احصاییوي معنالرونکې سطح*) سره ډېر توپیر لري. معلومات څرګندوي، چې په پورتنیو ولایتونو کې د پاخه عمر ځواب ورکوونکي، د ځوانانو په پرتله، ډېره لېوالتیا لري، چې دغه معیار ومني.

نارینه او ښځینه ځواب ورکوونکي دواړه پورتنی معیار مني. د نارینه ځواب ورکوونکو ۷۳ سلنه پورته خبره د منلو وړ ګڼي. د تر څېړنې لاندې څلورو ولایتونو په ډله کې، د دغه معیار د منلو ډېره لوړه کچه په ننګرهار او ټیټه کچه په تخار کې تر سترګو کېږي. په هرحال، په دې برخه کې د نسلونو د نظریو ترمنځ لوی توپیر موجود دی (۰,۰۱> *احصاییوي معنالرونکې سطح*). داسې برېښي، چې د پاخه عمر لرونکي نارینه ځواب ورکوونکي د دغه معیار منلو ته، چې «نارینه باید تل تر ښځو ځواکمن وي» لېوالتیا لري. همدارنګه د جنیست ترمنځ توپیرونه په بامیانو (۰,۰۱> لوړه احصاییوي کچه) او ننګرهار کې (۰,۱۰> *احصاییوي معنالرونکې سطح*) هم څرګند دي. معلومات څرګندوي، چې له دغو ولایتونو څخه د پاخه عمرلرونکي ځواب ورکوونکي د دغه معیار منلو ته ډېره لیوالتیا لري (په ضمایمو کې ۴-۱۳ الف جدول).

د ښځینه ځواب ورکوونکو په اړه، له دغه معیار سره د توافق تر ټولو لوړه کچه په ننګرهار (۸۵,۰٪)، بیا کابل (۷۸,۸٪) او ورپسې په بامیانو او تخار (دواړه ۲۰,۰٪) کې وه. معلومات همدا ډول څرګندوي، چې په بامیانو (۰,۱۰> *احصاییوي معنالرونکې سطح*) او کابل کې (۰,۰۵> *احصاییوي معنالرونکې سطح*) د پاخه عمر لرونکې ښځینه ځواب ورکوونکې د ځوانانو په پرتله د دغه معیاری اصل منلو ته ډېر میلان لري (په ضمایمو کې ۱۳- ۴ الف جدول).

په ضمايمو کې د ۱۳- ۴ ب جدول معلومات ښيي، کله چې ځواب ورکوونکي د زده کړې پراساس پر ډلو وويشل شي، د دغه معيار په اړه چې «نارينه بايد تل د ښځو په پرتله له ډېر زور او ځواک څخه برخمن وي» نظريې ډېر غټ توپير ښيي. په ځانګړې توګه، په ټولو معلوماتو (۰,۰۱>/*حصاييوي معنالرونکې سطح*)، نارينه وو پورې اړوندو ټولو معلوماتو (۰,۰۱>/*حصاييوي معنالرونکې سطح*)، په کابل کې په نارينه وو پورې اړوندو معلوماتو (۰,۱۰>/*حصاييوي معنالرونکې سطح*)، په ښځو پورې ټولو اړوندو معلوماتو (۰,۰۵> /*حصاييوي معنالرونکې سطح*) او په تخار ولايت پورې اړوندو معلوماتو کې (۰,۱۰>/*حصاييوي معنالرونکې سطح*) غټ توپيرونه ترسترګو کېداى شي.

د معلوماتو تحليل ښيي، چې د زده کړې کچې په زياتيدو سره هم مهاله، له دغه معيار څخه د ملاتړ کچه هم راټيټېږي. د دې خبرې معنا دا ده، چې زده کړه کولی شي د ځواک د انګيرنو په تړاو يو نسبي اغيز ولري (په ضمايمو کې ۱۳- ۴ ب جدول).

په دې اړه چې «نارينه بايد تل د ښځو په پرتله پياوړي او ځواکمن وي» د قومي ډلو پراساس نظريو کې لوى توپير (۰,۰۱>/*حصاييوي معنالرونکې سطح*) ښيي. د تر څېړنې لاندې څلورو قومي ډلو له جملې څخه، پښتانه له دغه نظريي څخه ډېر زيات ملاتړ کوي (په ضمايمو کې ۱۳-۴ ج جدول).

ان که د جنسيت له مخې، له قومي ډلو څخه ترلاسه شوي معلومات تفکيک هم شي، په نظريو او ليدلورو کې بيا لوى توپيرونه پر خپل ځاى پاتې کېږي. په تخار کې د قوميت پراساس نظريو کې کولی شو د نارينه وو (۰,۰۱> /*حصاييوي معنالرونکې سطح*) او ښځينه ځواب ورکوونکو (۰,۰۱> /*حصاييوي معنالرونکې سطح*) ترمنځ لوى توپير مشاهده کړو (په ضمايمو کې ۱۳- ۴ ج جدول).

کيفي پايلې هم د دې خبرې تاييد کوي، چې نارينه تر ښځو د ډېر زور او ځواک خاوندان دي. په ټوليزه توګه په ټولو څلورو ولايتونو کې ځواب ورکوونکي، د دغه نظريې په تړاو سره هوکړه لري:

نه، هغوى [نارينه او ښځې] سره مساوي نه دي، دا ټولو ته څرګنده ده، چې د ښځو وړتيا تر نارينه وو کمه ده. له فزيکي پلوه نارينه تر ښځو ډېر ځواکمن دي. په هوښيارتيا کې هم نارينه تر ښځو ځېرک دي.

(پوخ سړى۲، ننګرهار – عمده معلوماتي مرکه)

زما په کور کې ټولې پريکړې زما ميړه کوي.

(پخه ښځه، کابل، کليواله سيمه – متمرکز ډله ييز بحث)

د څېړنې په ټولو سيمو کې د ځوانو او د پاخه عمر لرونکو ښځو باور دا و، چې هم نارينه او هم ښځې کولی شي، د ځواک او قدرت خاوندان وي او واک يوازې د نارينه وو په انحصار کې نه دى. د ښځو نالوستى او له فرصتونو څخه د هغوى بې برخه کېدل، د هغوى د بې قدرتۍ لامل دى:

ښځه په هغه صورت کې کولی شي ځواکمنې وې، چې زده کړه يې کړې وي، په کامې ولسوالي کې ستونزه دا ده، چې ښځې زده کړې نه لري او نارينه هم د هغوى حق نه ورکوي.

(ف ۵، پخه ښځه، ننګرهار – متمرکز ډله ييز بحث)

ښځې هم کولی شي قدرت ولري. په پارلمان کې ډېرې ښځې دي، هغوى قدرت لري او کولی شي، خپلې نظريې بيان کړي. زموږ په کلي کې، موږ د قدرت خاوندانې ښځې نه لرو؛ ځکه چې دلته ښځې د زده کړې فرصتونه نه لري. دلته يوازې نارينه د زده کړې فرصت لري.

(ف ۱، ځوانه ښځه، تخار- متمرکز ډله ييز بحث)

...په کورنۍ کې نه شو ويلى، چې « د ميرمنې او ميړه ترمنځ» کوم يو يې ډېر ځواکمن دى. ځواک، د ښېګڼې او بديو په اړه د نورو د لارښوونې په معنا ده. ځواک يعنې دا چې يو څوک وکولی شي، د کورنۍ د مدير، مشر او سرپرست په توګه دنده ترسره کړي.

(م ح، ځوانه ښځه، باميان، متمرکز ډله ييزبحث).

... زه مخالف يم، که چيرې موږ د افغانستان معاصر تاريخ ته کتنه وکړو، ښځو تل له موږ سره مرسته کړې ده. کله چې په دې اړه خبرې کوو، زه دا منم، چې زموږ فرهنګ داسې دى، ښځې د کور په دننه محصور او نارينه د کورنۍ سرپرست دى. نارينه خپل او ښځې خپل کار ترسره کوي.

(ح. ا. و، ځوان سړى، کابل، ښاري سيمه- متمرکز ډله ييز بحث)

۴.۲.۷ وروستۍ پرېکړه د نارینه وو له خوا کېږي

په ضمایمو کې د ۱۴- ۴ الف جدول معلومات ښيي، چې د ټولو نارینه ځواب ورکوونکو ۷۷,۵٪ له دې خبرې سره موافقت لري، چې «وروستۍ پرېکړه د نارینه وو له خوا کېږي». تر نیمایي زیات د پاخه عمر لرونکي نارینه ځواب ورکوونکي له دغه معیار سره هوکړه لري؛ د دې پرخلاف، د ځوانو نارینه ځواب ورکوونکو له ډلې څخه، یوازې ۳۸,۰ سلنه یې له دغه معیار څخه ملاتړ کوي. د پاخه عمرونکو او ځوانو نارینه وو د ځوابونو بېلګې ته په پام سره داسې ښکاري، چې د پاخه عمر لرونکي ځواب ورکوونکي د دغه معیار منلو ته ډېره لېوالتیا لري (۰,۰۵</*حصاییوي معنالرونکې سطح*).

له ننګرهار څخه ټول نارینه ځواب ورکوونکي باور لري، چې وروستۍ پرېکړه باید تل د نارینه وو له خوا ترسره شي، په کابل او تخار کې ۷۷,۲ سلنه او ۷۰,۰ سلنه ځواب ورکوونکي له دغه معیار سره هوکړه لري.

په بامیانو (۰,۰۱</*حصاییوي معنالرونکې سطح*) او ننګرهار کې (۰,۰۵</*حصاییوي معنالرونکې سطح*) د ځوانو او پاخه عمر لرونکو نارینه ځواب ورکوونکو په ځوابونو کې لوی توپیر تر سترګو کېږي. په دغو ولایتونو کې د پاخه عمرلرونکي نارینه ځواب ورکوونکي له یاد معیار سره د هوکړې ډېره لیوالتیا ښیي. د دې پرخلاف موضوع په تخار کې تر سترګو کېږي، چیرته چې له احصاییوي پلوه له دغه مفکورې څخه د زیاترو ځوانو نارینه ځواب ورکوونکو احتمالي ملاتړ په لوړه کچه نه ده (په ضمایمو کې ۱۴- ۴ الف جدول).

په ننګرهار کې ښځینه ځواب او نارینه ځواب ورکوونکو دواړو باور درلود، چې وروستۍ پرېکړه باید تل د نارینه وو له خوا ترسره شي. په ضمایمو کې د ۱۴- ۴ الف جدول معلومات ښيي، چې ۸۵,۰ سلنه ښځینه ځواب ورکوونکې له دغه معیار هوکړه لري. په داسې حال کې چې کابل کې، ۷۱,۳ سلنه ښځینه ځواب ورکوونکو دغه چاره تایید کړې دی. په بامیانو او تخار ولایتونو کې په ترتیب سره ۵۷,۵٪ او ۴۵,۰٪ سلنه ښځینه ځواب ورکوونکې له دغه معیار سره هوکړه لري.

له نارینه وو څخه د ټولو ترلاسه شویو معلوماتو (۰,۱۰< /*حصاییوي معنالرونکې سطحه*) پرته، په ضمایمو کې د ۱۴- ۴ ب جدول معلومات ښيي، چې د موضوع په اړه نظریې که چیرې د زده کړې پر اساس ډلبندي شي، ډېر لوی توپیرنه کوي. معلومات ښکندوي، چې په دې اړه چې «نارینه باید وروستۍ خبره وکړي» د لیدلورو اکثریت وجود لري.

د نارینه ځواب ورکوونکو په اړه، معلومات ښیي، چې له دغه معیار څخه د ملاتړ کچه، د زده کړې کچې په زیاتېدو سره، راټیټیږي. د بیلګې په توګه، د هغو ځواب ورکونکو چې رسمی زده کړې یې نه درلودې، ۵۲,۵ سلنه یې له دغه اصل سره بشپړ توافق درلود، په داسې حال کې، چې د هغو ځواب ورکوونکو، چې لېترلږه د لیسانس تر کچې پورې یې زده کړې لرلې، ۴۱,۹ سلنه له پورتني اصل سره هوکړه لرله.

لکه څرنګه، چې په ضمایمو کې د ۱۴- ۴ ج جدول ښیي، که چیرې ځواب ورکوونکي په قومي ډلو سره وویشل شي، نو د وروستۍ پریکړه کولو په اړه نظریو لوی توپیر (۰,۰۱</*حصاییوي معنالرونکې سطح*) رامنځته کېږي. معلومات ښیي، چې پښتانه له دغه معیار سره د ملاتړ په برخه کې ډېره لیوالتیا لري. د ولایتونو په کچه د قومیت پراساس په کابل کې (۰,۰۵< /*حصاییوي معنالرونکې سطح*) لوی توپیر لیدل کیږي، خو په تخار کې موضوع داسې نه ده.

که چیرې معلومات د جنسیت پر بنسټ سره وویشل شي، لوی توپیر هم د نارینه وو (۰,۱۰< /*حصاییوي معنالرونکې سطح*) او هم ښځینه وو (۰,۰۵</*حصاییوي معنالرونکې سطح*) ځواب ورکوونکو ترمنځ لیدل کیږي. معلومات ښکندوي، چې پښتانه نارینه او ښځې د پورته اصل منلو ته ډېر تمایل لري (په ضمایمو کې ۱۴- ۴ ج جدول).

د دې څېړنې کیفي پایلې، د کمي برخې موندنې تاییدوي. ځواک د ټولني بنسټیز جوړښت ګڼل کیږي او په مختلفو درجو او بڼو د ټولنیزو فعالانو تر مالکیت لاندې قرار لري. ټولیز تمایل دا دی، چې هم محافظه کارو او هم معتدلو ولایتونو کې، ځواب ورکوونکو او مرکه شویو عقیده لرله، چې نارینه د ښځو په پرتله له ډېر ځواک څخه برخمن دي:

زموږ په کلي کې د نارینه وو واک او کنټرول ټینګ دی، موږ هغه څه ترسره کوو، چې هغوی وایي.

(پ ۹ ، پخه ښځه، کابل، کلیواله سیمه- متمرکز ډله ییز بحث)

نارینه تر ښځو د ډېر ځواک او واک خاوندان. د دندې موندنه او د کورنۍ د لګښتونو پوره کول د نارینه وو مسئولیت دی. نارینه د کور دننه چارو لکه د خواړه پخلی او نورو ته پاملرنه نه کوي، ځکه دغه چارې په ښځو پورې اړه لري. دویم لامل دا دی، چې کورنۍ د خپلو ماشومانو (زوی او لور) ترمنځ توپیر، ان له ماشومتوب څخه مني. په ماشومتوب کې، دوی د خپلو لوڼو له خوا د یو شمېر چارو د ترسره کېدو پر مخ خنډ ګرځي او هغوی ته وایي، چې تاسې نه شئ کولی، دغه چارې ترسره کړئ، ځکه کمزورې یاست. له همدې امله نجونې ځانونه کمزورې احساسوي. دغه ډول تفکر له یو نسل څخه بل نسل ته لېږدول کېږي. دغه مفکوره په ښځو کې د کمزورتیا د رامنځته کېدو لامل ګرځي.

(ز.ح، ځوانه ښځه، بامیان– متمرکز ډله ییز بحث)

۴.۳ نارینتوب او د ښځو په وړاندې تاوتریخوالی

د سویلي آسیا په هېوادونو کې بودیزم ،هندوئیزم، کانفسیوس او اسلامي دودونو ترکیب د نارینه وو او ښځو ټولنیز موقف ټاکلی دی. بې ګټې دودونو او نرواکۍ ښځې بې ارزښته کړي دي او د هغوی په وړاندې تاوتریخوالي لاره هواروي. دا چې نارینه چې د کور منل شوي واکمن دي او د کورنۍ د غړو ترمنځ اړیکې او پیښې، په بشپړ ډول شخصي موضوعات ګڼل کیږي، نو د کورنۍ تاوتریخوالي لپاره زمینه برابرېږي؛ کورنۍ تاوتریخوالی، هغه لانجه ده، چې په دودیزه توګه د ښځو وهل او ټکولو ته اشاره لري. د دې ترڅنګ دا یوازینۍ ستونزه نه ده، چې ښځې ورسره مخامخې دي، بلکې په جهیزیه پورې اړوندو جرمونو لکه د ناوې سوځول، د بدلمنۍ لپاره د ښځو تښتونه، ناموسي وژنو کې هم ښځې زیانمنېږي[91].

۴.۳.۱ د میرمنو وهل

د دغې څېړنې پایلې د میرمنو د وهل ټکولو په اړه د نظریاتو اکثریت څرګندوي. په ضمایمو کې د ۱۵- ۴ الف جدول معلومات ښیي، چې له ۴۰۰ ځواب ورکوونکو څخه تر نیمایي (۵۹,۲٪) زیات یې د میرمنو وهل ټکول د منلو وړ ګڼي، ۴۰,۵ سلنه یې له دې موضوع سره مخالفت ښیي. په معلوماتو کې د ځوانو او پاخه عمر لرونکو ځواب ورکوونکو په ځوابونو کې لوی توپیر نه لیدل کیږي.

د میرمنو د وهلو ټکولو د منلو کچه د ننګرهار په ځواب ورکوونکو کې تر ټولو لوړه کچه (۸۰,۱٪) او په بامیانو کې ترټولو ټیټه (۵۰,۱٪) ده.د ولایتونو پر اساس معلومات څرګندوي، چې د ځوانانو په پرتله، په بامیانو کې د پاخه عمر لرونکي ځواب ورکوونکي د میرمنو د وهلو ډېر پلوي کوي (۰,۰۵> / *احصاییوي معنالرونکې سطح*). که څه هم د پاخه عمرلرونکو نارینه ځواب ورکوونکو یو نسبت (۳۸,۰٪)، د میرمنو وهل ټکول ردوي، خو زیاتره نارینه (۲۲,۰٪) د میرمنو وهل ټکول د منلو وړ ګڼي. له دغه اړخه، بیا هم د ښځو د وهلو ټکولو د منلو لوړه کچه په ننګرهار (۷۰,۰٪) او ترټولو ټیټه کچه (۲۰,۰٪) یې په بامیانو ولایت کې ترسترګو کېږي. په همدې حال، له احصاییوي پلوه، په بامیانو کې د ځوانو او پاخه عمرلرونکو ځواب ورکوونکو ترمنځ لوی توپیر لیدل کیږي او د پاخه عمر لرونکي ځواب ورکوونکي د میرمنو د وهلو دود منلو ته ډېره لېوالتیا لري (په ضمایمو کې ۱۵- ۴ الف جدول).

د نارینه وو په شان، د ښځینه ځواب ورکوونکو اکثریت (۵۷,۳٪) هم د ښځو وهل ټکول د منلو وړ چاره ګڼي. د ښځینه ځواب ورکوونکو تر ټولو لوړه سلنه (۹۰,۰٪) په ننګرهار کې او تر ټولو ټیټه کچه په بامیان کې وه. په بامیانو کې د پاخه عمر لرونکو او ځوانوځواب ورکوونکو ترمنځ د د یادونې وړ توپیر وجود لري. په ضمایمو کې د ۱۵- ۴ جدول معلومات څرګندوي، چې د ځوانو ښځو په پرتله، د پاخه عمر لرونکې ښځې د میرمنې وهل ټکولو منلو ته ډېره لېوالتیا لري (په ضمایمو کې ۱۵- ۴ الف جدول).

په ضمایمو کې د ۱۵- ۴ ب جدول ټول معلومات ښیي، چې د زده کړې د کچې پر بنسټ ویشل شوې ډلې د میرمنو د وهلو په اړه ډېرې بېلابېلې نظریې لري (۰,۰۱> / *احصاییوي معنالرونکې سطح*). همدارنګه د دغه موضوع په اړه د تخار ولایت په ټولیزو معلوماتو (۰,۰۵> / *احصاییوي معنالرونکې سطح*)، په تخار کې په ښځو پورې اړوندو معلوماتو (۰,۰۵> / *احصاییوي معنالرونکې سطح*) او په ښځو پورې اړوندو معلوماتو (۰,۰۱> / *احصاییوي معنالرونکې سطح*) پراخ توپیر لري.

په یادو برخو کې د معلوماتو تحلیل ښیي، چې هر څومره د زده کړې کچه لوړېږي، د دې خبرې چې «د نارینه لپاره د منلو وړ دی چې خپلې میرمنې ووهي»، د منلو کچه را ټیټېږی (په ضمایمو کې ۱۵- ۴ ب جدول).

په همدې حال، په ولایتي کچه د قومي ډلو د نظریو ترمنځ لوړ توپیر شتون لري. په تخار کې (۰,۰۱> / *احصاییوي معنالرونکې سطح*)، معلومات ښیي، چې د تاجکانو لپاره دغه موضوع ډېر د منلو وړ ده، چې مېړه باید خپله میرمن ووهي. له بلې خوا په کابل کې هم ټولې ډلې، د میرمنو وهل د منلو وړ بولي (په ضمایمو کې ۱۵- ۴ ج جدول).

د نارینه ځواب ورکوونکو ترمنځ په کابل (۰,۰۵> / *احصاییوي معنالرونکې سطح*) او تخار (۰,۰۱> / *احصاییوي معنالرونکې سطح*) کې د میرمنو د وهلو په اړه، د قومي ډلو په لید کې خورا غټ توپیر ترسترګو کیږي، په داسې حال کې، چې د نارینه وو په ټولو معلوماتو کې موضوع بل ډول ده (په ضمایمو کې ۱۵- ۴ ج جدول). د ښځینه ځواب ورکوونکو په اړه، په ولایتي کچه، په تیره بیا کابل (۰,۱۰> / *احصاییوي معنالرونکې سطح*) او تخار (۰,۰۱> / *احصاییوي معنالرونکې سطح*) کې، او همدا ډول د ښځینه وو په ټولو معلوماتو کې (۰,۰۱> / *احصاییوي معنالرونکې سطح*) پراخ توپیر لیدل کیږي.

---

۹۱ اونیزا نیاز، «د سویلي آسیا په هیوادونو کې د ښځو په وړاندې تاوتریخوالی»، "Violence against Women in South Asian Countries" *د ښځو د اروایي روغتیا مجله* ۶، ۳ مه ګڼه (۲۰۰۳)، له http://goo.gl/1vP7pZ ترلاسه شوی (د ۲۰۱۵ د سپتمبر پر ۲۵مه ورته لاسرسی شوی).

۴.۳.۲ په کور د نارینه وو توند او له غوسې ډک چلند

په داسې حال کې، چې د ځواب ورکوونکو اکثریت د میرمنو وهل مني، خو د ځواب ورکوونکو اکثریت په کور کې د نارینه وو له خوا له غوسې ډک چلند ردوي. په ضمایمو کې ۱۲- ۴ الف جدول، ښیي، چې د ځواب ورکوونکو یوازې ۳۴,۸ سلنه له دغه معیاره سره هوکړه لرله. د ځوانو ځواب ورکوونکو په پرتله، د پاخه عمر لرونکي ځواب ورکوونکي په کور کې د نارینه وو له خوا توند چلند د منلو وړ ګڼې (۰,۰۱> *احصاییوي معنالرونکې سطح*).

دواړو نارینه او ښځینه ځواب ورکوونکو دغه چاره د منلو وړ نه بولي. په تخار کې د نارینه ځواب ورکوونکو له خوا د پورتني اصل د نه منلو کچه، تر ټولو لوړه وه، چیرته چې **۹۵,۰** سلنه (٪ **۴۵,۰** یې بشپړ مخالف + **۵۰,۰** سلنه مخالف) په کور کې له توند چلند سره مخالف وو. له بامیانو (**۰,۰۵**> *احصاییوي معنالرونکې سطح*) پرته، په نورو ولایتونو کې د ځوانو او پاخه عمر لرونکو نارینه ځواب ورکوونکو په نظریو کې کوم لوی توپیر وجود نه درلود (په ضمایمو کې ۱۲- ۴ الف جدول).

په کورکې له توندیو ډکو کړنو سره د ښځو ځواب ورکوونکو د مخالفت کچه په بامیانو کې تر ټولو لوړه او په ننګرهار کې تر ټولو ټیټه وه. معلومات څرګندوي، چې په بامیانو کې د (۰,۱۰> *احصاییوي معنالرونکې سطح*) ځوانو ښځو له دغه معیار سره د کلک مخالفت لېوالتیا وښودله (په ضمایمو کې ۱۲- ۴ الف جدول).

د لوړو زده کړو لرونکي ځواب ورکوونکي په کور کې د نارینه له خوا له ناوړه چلند او له غوسې ډکو کړو وړو سره مخالف دي. په ضمایمو کې ۱۲- ۴ب جدول، د هغو لیدلورو په تړاو، چې د لوړو زده کړو پر بنسټ شتون لري، د ستر توپیر (۰,۰۱> *احصاییوي معنالرونکې سطح*) ښودونکی دی. سربېره پر دې، ټول معلومات څرګندوي، چې له دغه معیار سره هوکړه، د زده کړې کچې په زیاتېدو سره، راټیټېږي.

په ضمایمو کې ۱۲- ۴ب جدول، په نارینه وو پورې اړوندو معلوماتو (۰,۰۱> *احصاییوي معنالرونکې سطح*)، په ښځینه وو پورې اړوندو معلوماتو (۰,۰۱> *احصاییوي معنالرونکې سطح*)، په کابل کې په نارینه وو پورې اړوندو معلوماتو (**۰,۰۵**> *احصاییوي معنالرونکې سطح*)، په کابل کې په ښځینه وو پورې اړوندو معلوماتو (۰,۰۱> لوړه احصاییوي کچه) او په کابل ولایت پورې اړوندو معلوماتو (۰,۰۱> *احصاییوي معنالرونکې سطح*) په تړاو، د ورته کتنو موید دی.

په دغو بیلګو کې، معلومات د کورني تاوتریخوالي په اړه د خلکو په نظر باندې د زده کړې معتدل اغیز ته اشاره کوي. د تر څېړنې لاندې ولایتونو په کچه، په بامیانو، ننګرهار او تخار کې په بېلابېلو کچه لوی توپیر نه تر سترګو کېږي (مل جدول ۱۲- ۴ب).

په ضمایمو کې د ۱۲- ۴ج جدول معلومات ښیي، چې ځواب ورکوونکي په کور کې د یوه نارینه له خوا له غوسې ډک چلند نه مني، په هرحال، د هغوی نظریې کله چې له قومي پلوه په پام کې ونیول شي، د غټو توپیرونو (۰,۰۱> *احصاییوي معنالرونکې سطح*) ښکارندوی دي. د تر څېړنې لاندې قومي ډلو له جملې څخه، پښتنو د دغه چلند تایید ته ډېره لېوالتیا لرله.

د ټولو قومي ډلو ترمنځ، په نارینه وو پورې اړوندو ټولو معلوماتو (**۰,۰۵**> *احصاییوي معنالرونکې سطح*) او په ښځو پورې اړوندو معلوماتو (۰,۰۱> *احصاییوي معنالرونکې سطح*) کې ستر توپیر تر سترګو کېږي. په کور کې د نارینه وو له خوا د غوسې ډک چلند په اړه تر څېړنې لاندې قومي ډلو کې د نارینه ځواب ورکوونکو (۰,۰۱> *احصاییوي معنالرونکې سطح*) او ښځینه ځواب ورکوونکو (**۰,۰۵**> *احصاییوي معنالرونکې سطح*) نظریې په پراخ ډول توپیر کوي. البته د کابل قومي ډلو د نارینه او ښځینه ځواب ورکوونکو نظریو ترمنځ کوم غټ توپیر نه لیدل کېږي (په ضمایمو کې ۱۲-۴ ج جدول).

له هغه ځایه، چې مخکني څېړنې، د فمینستي کړنلارو پر بنسټ وې، نو کله چې ښځې له ناوړه چلند او وهل ټکولو سره مخ کېده، دغه مسلې، د نارینتوب د واک د پراخ انځور په چوکاټ کې درک کېدلې[92]. تر ۱۹۸۰او ۱۹۹۰کلونو وروسته، د ښځو په وړاندې د نارینه وو له خوا د تاوتریخوالي په اړه له تیوریک لید څخه ترسره شوې څېړنې، پراخې شوې او د نارینه وو د واک په وړاندې د ښځو مقاومت د تایید وړ وګرځید[93].او سنۍ څېړنه د نارینه او نارینتوب خوځونکی قوې ته د کتنې بل لید وړاندې کوي. په ټولو ولایتونو کې ګډون کوونکو او معلومات ورکوونکو له نارینه وو څخه په کور دننه او ټولنه کې، د هغوی د مسئوولیتونو په اړه د افغاني فرهنګ او ټولنې په چوکاټ کې، سترو هیلو او توقعاتو ته انعکاس ورکوي.

د جنسیتي تاوتریخوالي په اړه پر مذهبي چارو پوه د نارینه عمده معلومات ورکوونکو باور دا و، چې اسلامي قوانین د ناشیزه « ناښځې»، سرغړونکې ښځې د وهلو اجازه ورکړې ده. په داسې وضعیت کې، فرهنګ په همماهاله توګه، هم د تغییر د تسهیلوونکې او هم د خنډ لامل په توګه څرګندېږي. ښځینه مرکه شویو همدا راز زیاته کړه، چې د تاوتریخوالي خواته د نارینه وو میلان هغه مهال ډېرېږي، چې د نارینه وو په وړاندې، د کورنۍ د ښځینه غړو له خوا پر هغوی د تحمیل شوي چلند له امله مقاومت وشي. د نارینه وو سره د متمرکزو ډله ییزو بحثونو په بهیر کې وویل شو، چې ناشیزه « ناښځه» هغو ښځو ته ویل کېږي، چې د میړه اطاعت نه کوي او د هغه غوښتنې نه پرځای کوي. ګډون کوونکو عقیده درلوده، چې په داسې حالتونو کې اسلامي تعلیمات میړه ته د میرمنې د وهلو اجازه ورکوي.

---

۹۲ الن پنس او نور، *د هغو نارینه وو لپاره د زده کړې ډلې، چې وهل ټکول کوي: د دولوت بیلګه*، "*Education Groups for Men Who Batter: The Duluth Model*" (نیویارک: د سپرینګر د چاپ کمپنی، ۱۹۹۳).

۹۳ لي اچ. بوکر، *دښځو د وهلو مخنیوی*، "*Beating Wife-Beating*" (د لکسینګتون، ام ای: د لکسینګتون کتابخونه، ۱۹۸۳).

سرببره پردې، ډېرو مرکه شوو نارینه وو په خپله ټولنه کې، پورتنۍ بیلګې تایید کړې دي. تاوتریخوالی هغه وخت ډېر واقع کیږي، چې نارینه د نفقې برابرونکی په توګه خپله ونډه ترسره نه کړي او یا خپلې میرمنې او د کورنۍ د نورو غړو د کنټرول وړتیا له لاسه ورکړي:

که رښتیا ووایم، زموږ په ټولنه کې ډېر نارینه پر خپلو میرمنو، خویندو او ماشومانو لاس پورته کوي. دا دلته یوه عادي خبره ده.

(نارینه ۱، ننګرهار – عمده معلوماتي مرکه)

که چیرې میرمنې د خپلو میړونو د غوښتنې اطاعت ونه کړي، نو دغه چاره به د دې لامل شي، چې تاوتریخوالي رامنځ ته شي... نارینه ټوله ورځ په سخت کار بوخت وي، تر څو د خپلې کورنۍ هوساینه برابره کړي، خو تر کار وروسته کله چې کورته راشي ډېر ستړي وي، او له دې سره ویني، چې میرمنې یې د هغوی غوښتنې نه پر ځای کوي. نو هغوی څه احساس کوي؟ یقیني خبره ده، چې وروسته له دوه دري ځلې د میرمنو په وهلو پیلوي.

(ا. ن. ز، پوخ سړی، ننګرهار- عمده معلوماتي مرکه)

لکه څرنګه چې ومې ویل، که چیرې زه د هغه غوښتنې ترسره نه کړم، نو هغه مې وهي.

(ځوانه ښځه، ننګرهار – عمده معلوماتي مرکه)

اجازه راکړه، چې زه خپله تجربه درته ووایم، میرمنې مې له ما سره ژبه کوله، نو ما ورته وویل، چې چوپ شه، وروسته مې په جدي توګه ورته وویل، خو دغه چاره هم اغیزه ونه کړه، نو ولاړ شوم او هغه مې ووهله. مالیدل چې هغه هڅه کوي، ما تر خپلې اغیزې لاندې راولي... یوه ورځ هغې را ته وویل، چې غواړي د پلار کورته چې په کندز کې و، ولاړه شي، ما ورته وویل، چې ډېر ښه، ته تلای شي. کله یې چې پلار راغی، نو وې ویل، چې غواړي خپله لور د څو ورځو لپاره خپل کورته بوځي، زما میرمنې له ما څخه پوښتنه وکړه، چې اجازه راکوې؟ ماورته وویل، هو ، ته باید ولاړه شي او تر هغو هلته اوسیږه چې خپله ګناه ومني.

(ف. ر، پوخ سړی، تخار – متمرکز ډله ییز بحث)

زموږ په کلي کې ، نارینه موږ ته اجازه نه راکوي، چې له کور څخه بهر لاړ شو. یو وخت، یوه ښځه د خپل میړه له اجازې پرته کوم چیرته ولاړه، کله چې میړه یې خبر شو، نو خپله میرمن یې د دوو ورځو او شپو لپاره پرله پسې ووهله.

(ف۲ ، پخه ښځه، تخار- متمرکز ډله ییز بحث)

زه به له تاسره زما د یوه ګاونډي تجربه چې یوه لور یې درلوده، شریکه کړم. دغې نجلۍ د پولیسو له یو افسر سره مینه پیدا کړه. یوه ورځ هغې له همدې سړي سره وتښتیدله. په هرحال، څو ورځې وروسته نوموړي پولیس خپل دفتر ته یوازې راوګرځید. پولیس نجلۍ د هغې کورنۍ ته بیرته راوستله. د نجلۍ پلار او وروڼو هغه ووژله، تراوسه هېڅوک پر دې موضوع خبر نه دی. پولیس هېڅکله له هغوی څخه پوښتنه ونه کړه.

(ف ۷، ځوانه ښځه، کابل، ښاري سیمه – متمرکز ډله ییز بحث)

زما له تجربې سره سم، کله چې نارینه کومه پریکړه وکړي، له خپلو ښځو سره سلا نه کوي او که ښځې د هغوی د پریکړو په وړاندې مقاومت وکړي، نو نارینه پوښتنه کوي، چې د کور نارینه څوک دی؟ هغوی وایي، موږ پر هر څه پوهیږو؛ ځکه چې نارینه یو، او تاسې په هیڅ شي نه پوهیږئ، ځکه چې ښځې یاست. د بیلګې په توګه، زما خور او د هغې میړه غوښتل، خپله لور واده کړي، خو لور یې نه غوښتل، چې واده شي، د هغې پلار هغه دومره ووهله، چې پښه اولاس یې ورمات کړل.

(ګ، ځوانه ښځه، بامیان – متمرکز ډله ییز بحث)

د درېیو لسیزو په بهیر کې، څېړنې د وهل شوو ښځو په اړه له رواني، ټولنیز – فرهنګي، تاریخي، اوسیاسي لیدلورو څخه په ګټې اخیستې سره، د معلوماتو یوه زیرمه رامنځته کړه[۹۴]. اوسنۍ څېړنې هڅه کړې، چې د جنسیت پر بنسټ ولاړ تاوتریخوالي پورې اړوندې مسلې د څېړلو په موخه، په نارینتوب پورې اړوندې ځانګړنې او مفاهیم وڅېړي. د ځواب ورکوونکو پورتنیو کیسو په ښکاره توګه څرګنده کړه، چې د ټولنیزو هیلو په ادا کولو کې د نه وړتیا او د کورنیو په غړو باندې د میړه او پلار په توګه د واک له لاسه ورکولو څخه ناهیلتوب، د تاوتریخوالي یولامل ګڼل کیږي. کله چې ښځې د هغوی د غوښتنو په وړاندې مقاومت وکړي، نو د هغوی واک او قدرت تر پوښتنې لاندې راځي. د تاوتریخوالي مختلفې بڼې لکه لفظي، فزیکي او رواني رامنځ ته کیدای شي:

زموږ نارینه زموږ خوارانو په وړاندې بې رحمه او سخت زړه دي. یو ځل ما ښوروا پخه کړه او د ګاونډي کورته ولاړم، تر ډوډۍ خوړلو وروسته ما غوښتل، چې دسترخوان صافي کړم او زموږ ګاونډۍ میوه برابروله. ما خپله کوچنۍ لور کورته ولیږله خو پلار یې هغه په لرګي ووهله، خو زما لور سرای ته تښتیدلې وه. کله چې زه کورته ولاړم هغه زه په لاس او ملا کې په لرګي ووهلم. هغه زما لور د دې لپاره وهلې وه، چې له یو هلک سره یې لوبې کولې، چې عمر یې زموږ له لور سره برابر و. هغه وخت چې زه یې ووهلم زه امیندواره وم. په پای کې زما خسر راغی او لرګی یې د

۹۴ کاترین کرکوود، د بد چلندو شریکانو پرېښودل: د بقاله پرهرونو څخه د عقل تر بدلون پورې، Leaving Abusive Partners: From the Scars of Survival to the Wisdom for Change (لندن، نیوبری پارک سیج: کالیفورنیا ۱۹۹۳).

هغه له لاس څخه واخيست او له هغه څخه غوښتنه وکړه، چې آرام شي. سبا ته زما خور زموږ کور ته راغله او زه يې له ځانه سره ښار ته بوتلم، خو زه نه شوای تللې او پر دې نه توانېدم، چې ګام واخلم، خور مې پوښتنه وکړه، چې څه خبره ده، خو ما هغې ته يوه خبره هم ونه کړه؛ ځکه نه مې غوښتل هغه خواشينې شي. کله چې هغې ټينګار وکړ، نو کيسه مې ورته وکړه، کله چې زما خور له هغه سره مخامخه شوه، نو زما ميړه هغې ته بې ووېل، چې زه يو نارينه يم او د نارينه وو لپاره د واده د پر انتخابونه شته، زه غوارم بل واده وکړم، زه مجبوره وم، چې دا موضوع تحمل کړم؛ ځکه چې ما شومان مې درلودل.

(ف. س، پخه ښځه، تخار – متمرکز ډله ييز بحث)

دلته ښځې زده کړې نه لري او هغوی مجبورې دي، چې د خپلو ميړونو اطاعت وکړي. پر ته له دې بايد په کورکې تاوتريخوالي ومني.

(ځوانه ښځه، ننګرهار- عمده معلوماتي مرکه)

ميړه، بايد لومړې هڅه وکړي، چې خپله ميرمنه وپوهوي، هغې ته بايد نصيحت وکړي که چيرې بيا د خپل ميړه خبرو ته غوږ ونه نيوه، نو کولی شي لږ تريخوالي وکړي او که بيا هم ونه شول، نو کولی شي، طلاق بې ورکړي، ځکه چې نه شي کولی له يو بل سره ژوند وکړي، نو ښه دا ده، چې سره جلا شي.

(ب ۴، پوخ سړی، باميان- متمرکز ډله ييز بحث)

کله چې ښځه د نارينه وو له اجازې پرته، چې د کور مشران دي، بهر ته ولاړه شي، کوم کار ترسره کړي، يا کوم پلان جوړ کړي، نو نارينه په غوسه کيږي او د وهلو ټکولو پيښې رامنځ ته کيږي. کله چې د کورنۍ غړي له نارينه وو څخه اطاعت ونه کړي، نو هغوی بې وهي.

(ح. و. م، پوخ سړی، کابل، ښاري سيمه – متمرکز ډله ييز بحث)

کله چې د څيړنې په ساحه کې له ګډون کوونکو څخه پوښتنه وشوه، چې پر جنسيت ولاړ کورنی تاوتريخوالی د منلو وړ دی، ځوابونه مختلف وو. په محافظه کارو سيمو لکه ننګرهار او تخارکې، که څه هم هغوی ادعا کوي، چې تاوتريخوالي ښه نه ده، خو په عين حال کې وايي، چې د ميرمنو وهل کله چې د کور د مشر له خبرو سره مخالفت وکړي، د توجيه وړ ده، په لږ محافظه کارو سيمو کې ځواب ورکوونکي په ټينګار سره وايي، چې تاوتريخوالی د منلو وړ نه دی. په لږ محافظه کارو سيمو لکه باميانو او کابل کې د محافظه کارو ساحو لکه ننګرهار او تخار په پرتله، د جنسيت د حقونو په اړه د خلکو د پوهاوي کچه لوړه ده.

نارينه بايد د کورنۍ د ښځينه غړو په وړاندې د بر زغم ولري، خو کله چې د نارينه وو اطاعت ونه کړي، نو نارينه حق لري، د کورنۍ له ښځينه غړو سره تونډ چلند وکړي.

(ځوان نارينه، ننګرهار- متمرکز ډله ييز بحث)

که چيرې هغه ناروغه نه وي او زما سپارښتنې ونه مني، نو زه بې لږ څه وهم او نيوکه پرې کوم، تر څو وډاره شي.

(م، ځوان نارينه، تخار – متمرکز ډله ييز بحث)

کله چې ونه غواړي، له خپل ميړه سره جنسي اړيکه ولري، يا له خپل ميړه سره ويده شي، ميړه بې حق لري، چې هغه ووهي. د جنسي اړيکې نه درلودل، ميړه ته حق ورکوي، چې خپله ميرمن ووهي.

(ف ۸، پخه ښځه، تخار- متمرکز ډله ييز بحث)

نه، دا سمه نه ده، موږ يو متل لرو، چې وايي که خلک له خپل عقل او هوښيارتيا څخه کار وانه اخلي، نو له ستونزو سره به مخامخ شي. کله چې نارينه په غوسه شي، نو خپله ميرمن يا د کور نورغړي وهي. په هر حال، د ژوند شرايطو بدلون کړي، اوس، نارينه خپلې ښځې نه شي وهلی، که چيری يو نارينه وغواړي، خپله ښځه ووهي، کيدای شي ميرمن بې هم هغه ووهي.

(ګ، ځوانه ښځه، باميان – متمرکز ډله ييز بحث)

نارينه حق نه لري، خپلې نظريې او پريکړې د تاوتريخوالي له لارې پر خپلې ميرمنې تحميل کړي، خو ځينې نارينه خپلې کورنۍ او ميرمنې مجبوروي، چې د هغوی پريکړې او نظريې ومني، هغوی له فزيکي تاوتريخوالي او ناوړه الفاظو څخه کار اخلي، خو په اساس کې هغوی حق نه لري، چې د تاوتريخوالي له لارې خپلې پريکړې پر نورو ومني.

(ګ، ځوانه ښځه، باميان – متمرکز ډله ييز بحث)

په هر صورت، د دغې څېړنې د ګډونوالو د پوهاوي کچې او واقعي کړنو ترمنځ لاتراوسه هم مغایرت وجود لري. ټولو ګډوالو په متمرکزو ډله ییزو بحثونو کې – هم په محافظه کارو او هم په لږو محافظه کارو ولایتونو کې – پر دې توافق درلود، چې د ښځو په وړاندې د نارینه وو له خوا له تاوتریخوالو څخه کار اخیستنه په لاندې شرایطو کې د توجیه وړ دی:

په اسلامي قانون کې، په ښکاره ډول ویل شوي، که چیرې ښځې په بدلمنۍ (له نورو نارینه وو سره اړیکې، تیلفوني یا نور ټولنیز تماسونه) کې ښکیله شي، باید ووهل شي او که چیرې تر وهلو وروسته توبه ونه کړي او بیا هم خپل بد کار ته دوام ورکړي، باید طلاق شي. زه فکر کوم، ځینې وختونه پر ښځو لاس پورته کول او ډارول یې د منلو وړ دي.

(م. ز، ځوان نارینه، کابل، کلیواله سیمه – متمرکز ډله ییز بحث)

کله چې ښځه د نارینه یا د کورنۍ د مشر له اجازې پرته، له کور څخه بهر ځي، کوم کار کوي یا پلان جوړوي، نو دا خبره د نارینه وو د غوسه کېدو لامل ګرځي او وهل کوي، کله چې د کورنۍ غړي له نارینه څخه اطاعت ونه کړي، نو هغه یې وهي.

(ح. و. م، پوخ سړي، کابل، ښاري سیمه- متمرکز ډله ییز بحث)

۵. د موندنو لنډيز او وړانديزونه

۵.۱ د نارينتوب د ځانګړتياوو په اړه انګېرنې

۵.۱.۱ د نارينه‌وو ونډه

د پاخه عمر لرونکي نارينه ځواب ورکوونکي ډېر تمايل لري، چې له دغې نظريې سره بشپړ توافق وکړي، چې «نارينه بايد د کورنۍ متکفل وي»، دا خبره د ځواب ورکوونکو له خوا په ټوليزه توګه د منلو وړ ده. سربېره پردې، ټول معلومات څرګندوي، چې دود او فرهنګ په نارينه‌وو باندې د کورنۍ د متکفل په توګه ډېره اغېزه لري، دا داسې ليد دی، چې تر څېړنې لاندې څلورو ولايتونو کې، د زده کړې د مختلفې کچې پراساس، توپير نه کوي، خو د دغه معيار په تړاو، په باميانو او تخار ولايتونو کې زده کړه، د ځواب ورکوونکو پر ليدلورو اغيز لري، که څه هم له احصاييوي پلوه په لوړه کچه نه ده. مګر په دوو نورو ولايتونو کابل او ننګرهار کې، چې هغه ځواب ورکوونکي، چې له لوړې زده کړې څخه برخمن دي، د دغه معيار، چې «نارينه د کورنۍ متکفل وي» منلو ته ډېره لېوالتيا ښيي. د ولايتونو په دننه، د تر څېړنې لاندې قومونو پر بنسټ، د معلوماتو وېش، د دغو ډلو ترمنځ لوی توپير ښيي. دغه توپيرونه تر ډېره په تخار ولايت کې تر سترګو کېږي؛ د جنسيت [نارينتوب او ښځينه توب] د مقولې له په پام کې نيولو پرته، په تخار ولايت کې تاجک ځواب ورکوونکو د دغه معيار، چې «نارينه بايد د کورنۍ متکفل وي» منلو ته خپله ډېره لېوالتيا ښودلې ده؛ په داسې حال کې چې ټولې قومي ډلې په دې اړه ډېر لږ تمايل ښيي. د تر څېړنې لاندې قومي ډلو له جملې څخه، پښتانه په ټوليزه توګه د دغه معيار، چې «نارينه بايد د کورنۍ متکفل وي» منلو ته ډېر متمايل ښکاري، په داسې حال کې، چې هزاره ګانو بيا په دې برخه کې خپله کمه لېوالتيا ښودلې ده.

نږدې ټولو ځواب ورکوونکو ومنله، چې «نارينه د خپلې کورنۍ د امنيت د خونديتوب مسووليت پر غاړه لري». په ننګرهار کې تر ټولو ډېرو ځواب ورکوونکو په بشپړ ډول له دې خبرې سره توافق درلود. د زده کړې له کچې پرته، ځواب ورکوونکو ومنله، چې نارينه بايد د خپلو کورنيو د خونديتوب او امنيت مسئووليت په غاړه ولري. له دې معيار او خبرې سره د قومي ډلو د موافقت کچه لوی توپيرونه ښيي. پښتنو ځواب ورکوونکو په بشپړ ډول او لوړه کچه له دې نظريې سره خپل توافق وښود، ورپسې ټوله ډله او بيا هزاره ګان او تاجکان په ترتيب سره راځي.

د دې نظريې په اړه، چې «نارينه بايد په هره بيه چې وي، د خپلې کورنۍ اړتياوې پوره کړي» حتا په ولايتي کچه، کله چې ځواب ورکوونکي د ځوانانو او پاخه عمر لرونکو، او نارينه‌وو او ښځو پر ډلو ووېشل شي، لوي توپير وجود نه لري. دغه موندنه حتا د زده کړو پراساس ويشل شويو ډلو ترمنځ هم سمه برېښي. له مجموعي پايلې څخه څرګندېږي، چې زده کړه په الزامي توګه د «جنسيتي معياري اصولو» په اړه د دغې څېړنې د ځواب ورکوونکو ليد او جهان بينۍ ته تغيير نه ورکوي. تر هغه ځايه چې په قوميت پورې اړه لري، د قومي ډلو ترمنځ په دې اړه لوی توپيرونه شتون لري، چې په ښکاره توګه په تخار کې تر سترګو کېږي. چېرې چې تاجکان د ځواب ورکوونکو لوړه سلنه جوړوي، چې له دغه معيار سره په بشپړ ډول هوکړه لري. ورپسې پښتانه وو، چې ياده نظريه يې په بشپړ ډول منله.

پايلې، تر څېړنې لاندې څلورو ولايتونو کې د دې معياري اصل منل ښيي، چې «نارينه بايد هغه څوک وي، چې ميرمن کولی شي په ټولو حالاتو کې پرې تکيه وکړي». د ځوابونو جوړښت څرګندوي، چې ښځينه ځواب ورکوونکې، د عمر د کچې له په پام کې نيولو پرته، دغه معيار مني چې «نارينه د تکيه کولو او ډاډ وړ دي». په يوه محافظه کاره ټولنه لکه ننګرهار کې، ښځې په کورنۍ او ټولنه کې د نارينه‌وو پر رول ټينګار کوي او د څېړنې د نورو ساحو په پرتله، ډېره لوړه سلنه د دې موضوع ملاتړې دي. داسې ښکاري، چې زده کړه پر دغې نظريې، کومه اغيزه نه لري. په کابل کې، ان د لوړو زده کړو لرونکو کسانو، د دغه معيار، چې «چې ښځې بايد په ټولو شرايطو کې پر خپل مېړه تکيه وکړي» منلو ته خپله ډېره لېوالتيا وښودله. همدا ډول معلومات څرګندوي، چې په قومي ډلو کې په دې اړه غټ توپيرونه په تخار کې يوازې د نارينه ځواب ورکوونکو ترمنځ ليدل کېږي، خو د کابل د نارينه‌وو په تړاو بيا صدق نه کوي.

د دغې څېړنې کيفي پايلې، نه يوازې د کمي موندنو مويد دي، بلکې په ورته وخت کې، تر دغه دستور چې نارينه د کورنۍ «متکفل» او مالي تامينوونکی ګڼي، هم پراخ مفهوم وړاندې کوي. نارينه د نفقې د برابرونکي په توګه مکلف دي، چې د کورنۍ ټولې اړتياوې، چې مالي اړتياوې يې يوه برخه ده، برابرې کړي. سربېره پر دې په افغاني ټولنه کې له نارينه‌وو څخه ډېرې نورې تمې هم کېږي. د تر څېړنې لاندې څلورو ولايتونو څخه په بحثونو او مرکو کې ټول نارينه ګډونوال، د دوديزو لکه «تامينوونکی»، «ملاتړ کوونکی» او «د مثل توليدونکی» ونډو د ادا کولو لپاره، کورني او ټولنيز فشارونه احساسوي. داهم څرګنده شوه، که چېرې نارينه د دغو تمو او توقعاتو په ترسره کولو کې بريالی نه شي، نو داسې فکر کوي، چې خپل عزت او ارزښت يې له لاسه ورکړي او دغه چاره د هغوی لپاره د ننګ او شرم د احساسولو لامل ګرځي. لکه څرنګه چې په متمرکز ډله ييز بحث کې يوې ګډون کوونکي ويل، چې دا ډول فشارونه د ځان وژنې تمايلات هم رامنځ ته کوي.

۵.۱.۲ د ښځو ونډې

د نارینه وو او ښځو ترمنځ د جنسیت نابرابروالی د کور په کارونو کې له ورایه څرګند برېږي؛ په ځانګړې توګه، چې د کور په چاپېریال کې په دې تړاو د نارینه وو او ښځینه وو د ونډو په برخه کې ژور درزونه تر سترګو کېږي. د ځوانو او پاخه عمر لرونکو ځواب ورکوونکو ترمنځ، د دغه معیاري اصل، چې «ښځې باید د کور دننه چارې سرته ورسوي» د منلو په برخه کې لوی توپیر تر سترګو کېږي؛ په دې توګه، د پاخه عمر لرونکي کسان د دغه اصل منلو ته ډېره لېوالتیا لري. سربیره پر دې، معلومات څرګندوي، چې د لوړو زده کړو لرونکو ښځو د دغه اصل منلو ته لږ تمایل درلود، چې «ښځی باید یوازې د کور دننه چارې ترسره کړي». د دې پرخلاف، لوړې زده کړې په دې برخه کې د نارینه وو پر نظریو لږ تاثیر لري. د تر څېړنې لاندې قومي ډلو له جملې څخه پښتانه، د یاد مفهوم له منلو سره ډېره علاقه لري. په کابل او تخار دواړو کې د قومي ډلو ترمنځ لوی توپیرونه لیدل کېږي. په کابل کې، چې له دریو قومي ډلو څخه استازیتوب کیږي، تولنه ډله، د دغه اصل له منلو سره بشپړ توافق لري، تاجکان د هغو کسانو ډېره لوړه سلنه جوړوي، چې له یاد اصل سره بشپړه هوکړه لري؛ او په دې برخه کې د نارینه او ښځینه ځواب ورکوونکو ترمنځ غټ توپیر تر سترګو کیږي. په تخار کې، د نارینه ځواب ورکوونکو ترمنځ غټ قومي توپیرونه لیدلی شو، خو په کابل کې دغه ډول تمایل نه تر سترګو کېږي. د تخار ولایت پرخلاف، په کابل کې بیا د ښځینه ځواب ورکوونکو ترمنځ د قوم پر اساس په دې برخه کې لوي توپیرونه موجود دی (۰,۰۵> *احصاییوي معنالرونکې سطح*).

د کیفي څېړنو په برخه کې، د لږ محافظه کار ولایت په توګه، له بامیانو ولایت څخه په متمرکزو ډله ییزو بحثونو کې ځینو ګډون کوونکو په ښکاره ویل، چې ښځې باید له کور څخه دباندې کارونه ترسره کړي او لکه د نارینه وو په شان متکفلې وي. په ظاهر کې په افغاني ټولنه کې د نارینه وو او ښځو ونډې، په دینداری پورې تړلې دي. د جنسیت پر اساس د کار ویش په ټولو ولایتونو کې انعطاف نه منونکی دی. ښځې او نارینه د یو بل په چارو کې مداخله نه کوي. که چیرې یو نارینه وغواړي، د کورنۍ له ښځینه غړو سره د کور په کارونو کې مرسته وکړي، نو د ټولنې له خوا به ورته «زنچو-نرښځي»، وویل شي.

۵.۱.۳ د جنسیت پر بنسټ د کار په ویش کې د دین او فرهنګ ونډه

د نارینه وو او ښځو ونډې په افغانستان کې په موجودې دینداري پورې تړلې دي؛ چې پربنسټ یې نارینه نفقه برابروي، او ښځې د کور د کارونو مسؤولیت په غاړه لري. سربیره پر دې، په پایلو کې لږ توپیر معلومیږي، چې د جنسیت په اړه پښتانه ځینې دودونه لري، چې د اسلام تر کچې ورته مهم ښکاري. موندنې د اسلام او دود ترمنځ تضادونه ښیي. ځینې قومي دودونه او معیارونه د جنسیت د برابرۍ په لار کې خنډونه ګڼل کیږي.

۵.۲ برابروالی، ځواک (قدرت)، او کنترول

د کور په کارونو کې نابرابروالی خورا ډېر څرګند دی او په دې برخه کې له ښځو څخه تمه دا ده، چې په دې اړه مسؤولیت پر غاړه ولري. د پاخه عمر لرونکي ځواب ورکوونکي د دغه اصل منلو ته ډېر تمایل لري.

که څه هم د دود او اسلام ترمنځ تناقض لیدل کیږي، خو دین د جنسیت پر اساس د کار په ویش کې ځانګړې ونډه لري. زیانمن فرهنګي او دودیز چلندونه په تیره بیا په محافظه کارو سیمو، لکه ننګرهار کې، د جنسیت د برابرالي په لار کې خنډ ګڼل کیږي.

په ټولو ولایتونو کې متداول مفهوم دا دی، چې نارینه هم په کور دننه او هم بهر کې د رهبرۍ او اقتدار له ځواک څخه برخمن وي. ټول معلومات د ځوانو او پاخه عمر لرونکو ځواب ورکوونکو ترمنځ کوم لوی توپیر نه ښیي. په هر حال، کله چې د زده کړې پر اساس د ځواب ورکوونکو د نظریو ډلبندی وشي، نو غټ توپیرونه پکې لیدل کیدای شي. په قومي ډلو کې د رهبرۍ په اړه د ښځینه ځواب ورکوونکو په نظریو کې، د نارینه وو پرخلاف، لوی توپیرونه ترسترګو کیږي.

د دغې څېړنې پایلې په دې اړه، چې «نارینه باید د ښځو په پرتله ډېرې زده کړې ولري» د ځواب ورکوونکو د نظریو د اکثریت، ښکارندویي کوي. د دې ترڅنګ، د پاخه عمر او ځوانو ځواب ورکوونکو د نظریو ترمنځ لوی توپیرونه لیدل کیږي. په هرحال، د دغه معیاري اصل د منلو په کچه کې چې د هلکانو زده کړه ډېره مهمه ګڼي، تېټوالی راغلی دی. ورته (مشابه) نتایج د نارینه وو له ټولو معلوماتو، د ښځینه وو له ټولو معلوماتو، او په کابل او تخارکې د ښځینه له معلوماتو څخه لاس ته راځي. په کابل او تخار کې د یادې نظریې په اړه، لوی قومي تفاوتونه وجود لري. د جنسیت پراساس ویشل شوي معلومات، په کابل او تخار کې د ښځینه ځواب ورکوونکو ترمنځ لوی قومي توپیرونه څرګندوي.

د ځواب ورکوونکو ترمنځ دا خبره په عمومي توګه د منلو وړ وه، چې ښځې د دې پریکړې حق نه لري، چې له چا سره او څه وخت واده وکړي. داسې معلومیږي، چې د پاخه عمر ځواب ورکوونکي د دغه مفهوم منلو ته ډېره علاقه لري. د دغه معیاري اصل منونکي په ننګرهار کې تر ټولو ډېر دي. کله چې ټول معلومات د زده کړې پراساس وویشل شي، نو د دغې نظریې په اړه کوم د یاد وړ توپیر نه لیدل کیږي. د تمې پرخلاف، د زده کړې کچې زیاتوالی، د دې نظریې، تآیید تقویه کوي، چې ښځې حق نه لري، د خپل واده په اړه پریکړه وکړي. لوی قومي توپیرونه حتا کله چې معلومات د جنسیت پراساس وویشل شي، پرخپل ځای پاتې کیږي. دا موضوع په کابل او تخارکې د ځواب ورکوونکو لپاره ډېر اهمیت لري. د ښځینه ځواب ورکوونکو ترمنځ د قوم پر اساس غټ توپیرونه شته.

په دې اړه چې «قدرت او واک باید د نارینه وو په لاس کې وي»، معلومات ښيي، چې د پاخه عمر او ځوانو ځواب ورکوونکو د نظریو ترمنځ په دې اړه لوی توپیر تر سترګو کېږي. همدا راز د پاخه عمر ډېر ځواب ورکوونکي د دې اصل ملاتړ کوي.د دغه اصل د منلو کچه په ننګرهار کې تر ټولو لوړه ده، ورپسې کابل او تخار راځي، په بامیانو کې د نوموړي اصل د منلو کچه تر ټولو ټیټه ده. په هرحال، هرڅومره چې د زده کړې کچه لوړیږي، ورسره د دغه اصل د منلو کچه ټیټیږی. پایلې، په عین حال کې څرګندوي، چې د نارینه او قدرت په تړاو د قومي ډلو نظریې سره لوی توپیرونه لري. د جنسیت او قدرت په اړه د نظریو لوی توپیرونه یوازې په تخار کې لیدل کیدای شي، خو په کابل کې نه تر سترګو کیږي. د نارینه او ښځینه ډلو ټول معلومات ښیي، چې د قومي ډلو نظریې سره لوی توپیرونه لري. پښتانه د دغه معیار بشپړ ملاتړ نه خپل ډېر تمایل ښکاره کړی. په تخار کې د نارینه او ښځینه وو ځواب ورکوونکو په نظریاتو کې د قومیت پراساس لوی توپیر لیدل کیږي.

د پاخه عمر لرونکو او ځوانو ځواب ورکوونکو د ځوابونو جوړښت څرګندوي، چې د پاخه عمر ځواب ورکوونکي دیره علاقه لري، چې له دې خبرې سره موافقه وښیي، چې « نارینه باید تل وروستۍ پرېکړه وکړي». د ځوانو او پاخه عمر ځواب ورکوونکو د ځوابونو ترمنځ تفاوت په بامیانو او ننګرهار کې ډېر ښه څرګندیږي.

د دغه معیار په اړه نظریې چې « نارینه باید تل وروستۍ پرېکړه کوونکی وي» کله چې د زده کړې پراساس وویشل شي، نو غټ توپیرنه څرګندوي. د پریکړې کولو په اړه، کله چې ځواب ورکوونکي د قومیت پربنسټ ډلبندي شي، د نظریو لوي توپیر لیدل کیږي. معلومات څرګندوي، چې پښتانه هغه قومي ډله ده، چې په بشپړ ډول له دې خبرې سره هوکړه لري.

۵.۳ د ښځو په وړاندې تاوتریخوالی

معلومات څرګندوي، چې د میرمنو د وهلو په اړه د ځوانو او پاخه عمر ځواب ورکوونکو د ځوابونو ترمنځ کوم لوی توپیر نه لیدل کیږي. د میرمنو د وهلو ټکولو پلویان په ننګرهار کې تر ټولو ډېر او په بامیانو کې تر ټولو لږ وو.

د زده کړې د کچې ډېروالی د دغه اصل د منلو په کچه کې ټیټوالی راولي، چې «په میرمنې باندې د نارینه (میړه) له خوا لاس پورته کول د منلو وړ دی». معلومات څرګندوي، چې په تخار کې، تاجکان د میرمنې د وهلو تر ټولو ډېر پلویان دي. له بلې خوا په کابل کې ټوله ډله د میرمنو وهل د منلو وړ ګڼي.

په کابل او تخار کې د میرمنې د وهلو په اړه د قومي ډلو په لید کې غټ توپیر تر سترګو کېږي، خو دغه ډول تمایل د نارینه وو په ټول معلومات کې نه لیدل کیږي. هغه ځواب ورکوونکي، چې ډېرې لوړې زده کړې لري، په کور کې د نارینه وو له خوا توند او تریخ چلند د منلو وړ نه ګڼي. په څېرنه کې له څلورو قومي ډلو څخه، پښتانه د داسې چلند د تایید پلویان دي.

پایلې څرګندوي، چې د نارینه وو له خوا د میرمنو د وهلو تایید پراخ دی، چې تر ټولو لوړه کچه یې په ننګرهار او ټیټه کچه یې په بامیانو کې څرګندېږي. ځواب ورکوونکي د ښځو او ماشومانو په وړاندې د تاوتریخوالی دودیزې نظریې مني، او کله چې میرمنې د میړه له نظر سره مخالفت وکړي، نو د هغوی وهل د منلو وړ بولي.

وړاندیزونه

۱. د جنسیت د نابرابروالي او د ښځو په وړاندې د تاوتریخوالي او هغو نارینه وو سره د مقابلې لپاره، چې له نارینتوب څخه نه بدلیدونکی او سخت برداشت لري، د پالیسي جوړونکو د لارښوونې لپاره باید د څیړنې پایلې خپرې شي.

۲. د جنسیت د برابروالي د مناسبې ودې لپاره باید د نارینتوب په اړه موجود معلومات، زده کړې او اړیکو ته انکشاف ورکړل شي. کیدای شي دغه کار د اطلاعاتو او فرهنګ وزارت له خوا پرمخ بوړل شي او باید د جنسیت د نابرابروالي د زیانونو په اړه د ټولنې د پوهاوی کچه لوړه شي.

۳. داسې پروګرامونه دې جوړ شي، چې د نارینتوب هغه مفهوم، چې د جنسیتي نابرابروالي او د ښځو او ماشومانو په وړاندې د تاوتریخوالي لپاره زمینه برابروي، له منځه ولاړ شي. دغه کار د مدني ټولنو او حکومتي ادارو، په تیره بیا د ښځو چارو وزارت (MoWA)، او د اطلاعاتو او فرهنګ وزارت (MoIC) ترمنځ د همغږۍ په پایله کې ترسره کیدای شي. یاد پروګرامونه او د ژوند په مهارتونو ولاړې زده کړې (یا بشپړه جنسیتي زده کړې) باید نارینه او ښځې دواړه ښکیل کړي، ترڅو د نارینتوب مفاهیم، چیرې چې نارینه احساس کوي، چې د جنسیت ټولنیزې هیلې (توقعات) نه دي پرځای شوي، حل کړي. دغه ډول غبرګونونه ډیری وخت د ښځو او ماشومانو په وړاندې د تاوتریخوالي لامل کیږي. په دې توګه، اړینه ده، هغه هڅې پیاوړې شي، چې د کورني تاوتریخوالی بیلا بیلې بڼې د نه منلو وړ ګڼي، ځکه چې د څیړنې موندنې ښیي، کله چې د پوهاوي کچه لوړه شي، نو په عمل کې یې تطبیق د یوې ننګونې په توګه پر خپل ځای پاته کیږي.

۴. داسې پروګرامونه باید جوړ شي، چې د ټولنې په کچه د مسئولو پلرونو – میندو او ښوونځیو (د پوهنې وزارت (MoE) ترمنځ شریکې اړیکې ټینګې او د پلرونو میندو- ښوونکو- ټولنیزې اتحادیې جوړې شي. دغه پروګرامونه، باید د روزنیزې برنامې داسې کړنلارې له ځانه سره ولري، چې د هغو جنسیتي ونډو، معیارونو، ارزښتونو او د نارینتوب مفکورو په تړاو، چې د کورنۍ تاوتریخوالي لامل ګرځي، روڼاندی رامنځته کړي.

۵. ښوونځیو، پوهنځیو او پوهنتونونو په تعلیمي نصاب (د پوهنې وزارت او لوړو زده کړو وزارت (MoHE) کې د داسې نوښتګرو جنسیتي پروګرامونو ځای پرځای کول، چې د نارینه او ښځو ونډه بیا تعریف کړي. په دغه نوي تعریف کې باید ښځې د رهبرۍ مسله او د هلکانو او نجونو حقوق په داسې ډول شامل شي، چې ټول هغه دودیز نظریات له مینځه ولاړشي، چې د جنسیتی نابرابروالي او تاوتریخوالي لامل کیږي. باید په تعلیمي نصاب کې د ښوونکو، پلرونو میندو او زده کوونکو لپاره د جنسیت په اړه داسې جوړښتونه رامنځته شي، چې هغوی د جنسیتي برابروالي په واقعي معنا پوه شي.

۶. د ټولیزو رسنیو او ټولنیزو شبکو څخه باید داسې ګټه واخیستل شي، چې ځوان وګړو ته د نارینتوب د هغو مفاهیمو په تړاو پوهاوی رامنځته کړي، چې د جنسیتي برابروالی لامل ګرځي. د عامه خدمتونو په چوکاټ کې د اطلاعاتو او فرهنګ وزارت (MoIC) او مخابراتو او معلوماتي تکنالوژي وزارت (MoCIT) تر مدیریت او د خصوصي مؤسسو او مدني ټولنو په مرسته، باید د موبایل ټیلفون د کمپینو له خوا، په جنسیتي برابروالي پورې اړوند ګټور او مشورتي پیغامونه باید عام خلکو ته ورسول شي.

۷. د افغان ټولنو په دودیز جوړښت کې د نارینه جنسیتي معیارونو او ارزښتونو په برخه کې د بدلون لپاره، د سیمه ییزو عمده فعالینو ښکېلتیا اړینه موضوع ده. په دغو فعالینو کې د کلیو ملکان، د ګذر وکیلان، مشران، مذهبي رهبران، ښوونکي او د ټولنې او ځوانانو شوراګانې شاملې دي، چې د تصمیم نیونې په برخه کې کره ونډه لري. په دغه موضوع کې د یادو خلکو ښکېلتیا په ټولنوکې د عادلانه جنسیتي اړیکو د رامنځته کېدو لپاره ډېره اساسي خبره ده. د یادو پروګرامونو او پروژو د تحقق لپاره باید نارینه د جنسیت د برابروالي د یوه اړخ په توګه ښکېل شي. روحانیون، د جوماتونو ملا امامان او پوهان چې کیدای شي، د جنسیتي دریځونو په تړاو اغیزمن وګڼل شي، باید د حج او اوقافو وزارت (MoHRA) له خوا جذب شي. دا به ډېر غوره وي، چې د نارینه وو له خوا نارینه وو ته وویل شي، چې په دې برخه کې بدلون ومني؛ او د دغه بدلون ګټې او لاملونه یو بل ته تشریح کړي.

۸. د مدني ټولنې او دغیر دولتی سازمانونو شبکې (هم سیمه ییز، ملي او هم نړیوال) کولی شي، داسې فرصتونه رامنځته کړي، چې پکې نارینه او ښځې د نارینه وو پر هوساینې او روغتیا د نارینتوب د ډولونو د اغیزو د څرنګوالي په تړاو سره خبرې اترې او بحث وکړي او په دې برخه کې د ټولنیزو فشارونو پایلې وڅېړي.

۹. په ټولیزه توګه د دې څیړنې په بهیرکې د نورو څیړنو لپاره درې وړاندیزونه اړین وبرېښېدل:

- د «جنسیت پراساس ولاړ تاوتریخوالي» د تعریف پراخول. دغه څیړنه د هغو لاملونو په اړه، چې د کورني تاوتریخوالي په اړه د نارینه وو او ښځو له خوا وړاندې کیږي، یوڅه رڼا اچوي، خو راتلونکې بشپړې څیړنې د دې لپاره اړینې دي، چې پر جنسیت د ولاړو تاوتریخوالو (GBV) بیلابیل ډولونه او محرک عوامل یې وڅیړي. په دې برخه کې، د مشارکتي او په جنسیت پورې حساس څېړندود څخه کار اخیستنه به ډېره اغیزمنه وي.
- د دې اړتیا لیدل کېږي، چې د افغانستان په ټولنه کې، د «جنسي او باوري د حقونو او روغتیا» له موضوع سره یوځای د نارینتوب ډولونه، د نارینه وو او ښځو له انده تر څېړنې لاندې ونیول شي؛ د بېلګې په توګه، ورغتیایي خدمتونو ته د لاسرسي په برخه کې، کومې اړتیاوې، مسلې، ستونزې او خنډونه موجود دي؟ د کورنۍ د تنظیم په برخه کې د نارینه وو ونډه څه ده؟
- د ځوانانو ترمنځ «د سیالانو څېړنه» بله کړنلاره ده، چې په راتلونکو څېړنو کېدای شي، د هغو کسانو له خوا د استفادې وړ وګرځي، چې په یوه امنه فضا کې، د نظرونو د تبادلې لپاره، د «جنسي او بارورۍ حقونو او روغتیا»، «پر جنسیت ولاړو تاوتریخوالو» او «جنسي تاوتریخوالو» پورې اړوندو مسلو د څېړلو لپوالتیا لري. د دې اړتیا ده، چې د افغان په جنسیتی پالیسیو باندې د لویدیځ د پوځې ښکېلتیا اغیزې او همدا ډول د پورتنیو مسئلو په اړه د نارینه وو د غبرګون په برخه کې، یوه ژوره څېړنه ترسره شي.

ضميمې

ضميمه جدول ۱-۳: د نورمالتوب آزمايښت (د شاپيرو -ويلک احصاييې)

	د نورمالتوب آزمايښت (د شاپيرو -ويلک احصاييې)					
	کولموګوروف سميرنووا	د آزادۍ درجه	معناداری سطح	شاپيرو - ويلک	د ازادۍ درجه	معناداری سطح
نارينه بايد د کورنۍ متکفل وي	۰,۳۳۸	۳۹۱	۰	۰,۷۳	۳۹۱	۰
نارينه بايد دکورنۍ د امنيت مسؤوليت پرغاړه ولري	۰,۳۹۲	۳۹۱	۰	۰,۲۵۷	۳۹۱	۰
نارينه بايد په کورنۍ کې له درنښت او واک څخه برخمن وي	۰,۳۳۹	۳۹۱	۰	۰,۷۱۳	۳۹۱	۰
نارينه بايد د خپلې کورنۍ اړتياوې په هره بيه پوره کړي که څه هم بهر ته د کار لپاره ولاړ شي	۰,۲۷۱	۳۹۱	۰	۰,۷۷	۳۹۱	۰
نارينه بايد هغه شخصوي، چې ميرمن په ټولو حالاتو کې پرې تکيه وکړي	۰,۳۲۵	۳۹۱	۰	۰,۷۳۴	۳۹۱	۰
په دې نړۍ کې د ښځې عمده دنده د کوچنيانو زيږول او د هغوی روزنه ده	۰,۲۴۵	۳۹۱	۰	۰,۸۱	۳۹۱	۰
نارينه د ښځو په پرتله د ښه کارکولو وړتيا لري	۰,۲۴۹	۳۹۱	۰	۰,۸۱۲	۳۹۱	۰
نارينه د ښځو په پرتله غوره رهبردی	۰,۲۲۱	۳۹۱	۰	۰,۸۰۲	۳۹۱	۰
نارينه بايد د ښځو په پرتله ډيرې زده کړې ولري	۰,۲۳۳	۳۹۱	۰	۰,۸۲۲	۳۹۱	۰
ښځې حق نه لري، د دې پريکړه وکړي، چې له چا سره او څه وخت واده وکړي	۰,۲۱۷	۳۹۱	۰	۰,۸۵۴	۳۹۱	۰
واک د نارينه وو په لاس کې دی	۰,۲۱	۳۹۱	۰	۰,۸۵۴	۳۹۱	۰
د مېړه له خوا پرميرمنې لاس پورته کول د منلو وړ اقدام دی	۰,۲۰۲	۳۹۱	۰	۰,۸۲۹	۳۹۱	۰
نارينه بايد په کور کې زيږ او سخت چلند ولري	۰,۲۲۲	۳۹۱	۰	۰,۸۲۱	۳۹۱	۰

ضمیمه جدول۲ - ۳: د نورمال توب د آزمایښت پایله (د کرانباچ الفا)

شاخصونه	اصلاح شوي موضوع ټولي متقابلې اړیکې کله چې موضوع ړنګه شي	کرانباچ الفا کله چې موضوع ړنګه شي
کرانباچ الفا		
نارینه باید هغه شوک وي، چې میرمن په ټولو حالاتو کې پرې تکیه وکړي	۰,۴۳۲	۰,۷۰۸
هیله مې دا وه، چې کاشکي زه نارینه وای	۰,۳۰۱	۰,۷۲
نارینه باید د کورنۍ متکفل وي	۰,۵۲۷	۰,۵۸۱
نارینه باید دکورنۍ د امنیت مسؤولیت پرغاړه ولري	۰,۵۱۲	۰,۲
نارینه باید په کورنۍ کېله درنښت او واک څخه برخمن وي	۰,۴۸۹	۰,۵۹۹
نارینه باید د خپلې کورنۍ اړتیاوې په هره بیه پوره کړي، که څه هم بهر ته د کار لپاره ولاړ شي	۰,۴۳۲	۰,۲۱۷
جنسیتي برابروالی		
ښځې باید د کور کارونه پرغاړه ولري	۰,۵۷۸	۰,۸۰۹
په دې نړۍ کې د ښځې عمده دنده د کوچنیانو زیږول او دهغوی روزنه ده.	۰,۴۷۸	۰,۸۱۸
نارینه د ښځو په پرتله دښه کارکولو وړتیا لري	۰,۷	۰,۷۹۵
نارینه د ښځو په پرتله غوره رهبران دي	۰,۲۰۲	۰,۸۰۵
نارینه باید د ښځو په پرتله ډیرې زده کړې ولري	۰,۵۷۹	۰,۸۰۷
یوازې نارینه د زده کړې حق لري	۰,۱۴۴	۰,۸۴۲
کنترول باید تل د نارینه په لاس کې وي	۰,۵۸۱	۰,۲۸۸
واک د نارینه وو په لاس کېږي	۰,۲۲۹	۰,۲۲۴
نارینه تل باید د ښځو په پرتله واکمن وي	۰,۲۱	۰,۲۷۸
ښځې حق نه لري، چې پریکړه وکړي له چا سره او څه وخت واده وکړي	۰,۳۳۲	۰,۷۴۲
وروستۍ پریکړه باید تل نارینه وکړي	۰,۵۵۸	۰,۴۸۵
تاوتریخوالی		
پرمیرمنې لاس پورته کول د نارینه لپاره د منلو وړ اقدام دی	۰,۵۴۸	۰,۷۵۲
نارینه باید په کور کې زیږ او توند چلند ولري	۰,۴۹۲	۰,۷۲۵
د نارینه لپاره د منلو وړ ده، چېد میرمنې او ماشومانو په وړاندې ترخې او توندې خبرې وکړي	۰,۲۲۵	۰,۷۳۲

۱-۴: ضمیمه جدول د مېتودولوژۍ پر اساس د کیفي معلومات ورکوونکو ټولنیز- دموګرافیک مشخصه

مشخصه (پروفایل)	ژوره مرکه	عمده معلوماتي مرکه	متمرکز ډله ییز بحث + دټولني لپاره پوښتنپاڼه	ټولټال
جنسیت				
نارینه	۵۲,۴	۶۰	۵۱,۵	۵۳,۳
ښځینه	۴۷,۶	۴۰	۴۸,۵	۴۶,۷
د عمر ګروپ				
۲۴ او تر هغه ټیټ	۴۱,۵	۸	۵۷,۷	۴۵,۲
۲۵-۳۴	۹,۸	۲۴	۱۱,۹	۱۳,۹
۳۵-۴۴	۲۴,۴	۳۲	۱۳,۷	۱۹,۷
۴۵-۵۴	۱۲,۲	۱۴	۸,۳	۱۰
۵۵ او تر هغه لوړ	۱۲,۲	۱۸	۸,۳	۱۰,۸
منځنی عمر (په کلونو)	۳۴	۴۰,۱۲	۲۹,۰۴	۳۱,۹۷
د زده کړې کچه				
نا لوستي	۴۲,۹	۲۰	۲۹	۲۹,۵
د لومړنۍ زده کړې/فارغان	۷,۱	۲	۴,۱	۴,۲
د عالي لیسې/فارغان	۲۸,۶	۱۸	۳۹,۶	۳۳,۷
د لیسانس په کچه/ له لیسانس څخه فارغان	۱۱,۹	۳۴	۱۸,۹	۲۰,۷
د ماسترۍ په کچه/ فارغ	۴,۸	-	-	۰,۸
اسلامي زده کړې	۲,۴	۲۴	-	۵
ځواب نشته	۲,۴	۲	۸,۳	۶,۱
مدني حالت				
مجرد	۳۵,۷	۱۰	۴۸,۸	۳۹,۲
متاهل	۵۴,۸	۸۴	۴۸,۲	۵۶,۲
کونډې/کونډ سړی	۲,۴	۲	-	۱,۵
کوژده شوي	۷,۱	-	۳	۳,۱
قوم				
هزاره	۱۹	۲۲	۲۲,۸	۲۲
پشه یی	۲,۴	۴	۱,۲	۱,۹
پښتون	۳۱	۳۴	۳۱,۱	۳۱,۷
تاجک	۴۵,۲	۳۰	۳۸,۹	۳۸,۲
ازبک	۲,۴	۸	۶	۵,۸
نور	-	۲	-	۰,۴
دنده				
بیکار	۹,۵	-	۱۰,۱	۸
د کور میرمن	۲۸,۶	۱۲	۳۰,۸	۲۷,۶
بزګر/بزګري	۷,۱	۴	۵,۹	۵,۷
سوداګر او متشبث	۴,۸	۴	۴,۱	۴,۲
ښوونکي او اړوند کارونه	۴,۸	۳۲	۵,۹	۱۰,۷
زده کوونکي	۲۱,۴	۴	۲۴,۳	۱۹,۹
مسلکي کارګر	۹,۵	۴	۰,۶	۲,۷
نور	۱۱,۹	۳۴	۱۲	۱۸,۸
ځواب نشته	۲,۴	۲	۲,۴	۲,۳
د موضوعاتو شمیر (۲۲۹)	۳۸	۴۸	۱۲۸	۲۲۸

۲-۴: ضمیمه جدول د ولایت پر بنسټ د کمي معلوماتو رکوونکو ټولنیزه- دموګرافیک هم شخصه(پروفایل)

مشخصه (پروفایل)	بامیان	کابل	ننګرهار	تخار	ټولټال
جنسیت					
نارینه	۵۰	۵۰	۵۰	۵۰	۵۰
ښځې	۵۰	۵۰	۵۰	۵۰	۵۰
د عمر ګروپ					
۲۴ او تر هغه ټیټ	۵۰	۵۰	۵۰	۵۰	۵۰
۲۵–۳۴	۲۲,۵	۲۱,۹	۱۲,۳	۱۷,۵	۲۰
۳۵–۴۴	۱۵	۸,۸	۱۷,۵	۱۲,۵	۱۲,۵
۴۵–۵۴	۷,۵	۹,۴	۱۰	۱۱,۳	۹,۵
او تر ۵۵ لوړ	۵	۱۰	۲,۳	۸,۸	۸
منځنی عمر په کلونو	۲۹,۹۵	۳۰,۳۸	۲۹,۹۲	۳۰,۵۵	۳۰,۲۴
دعمر کچه					
ځوان نارینه	۲۵	۲۵	۲۵	۲۵	۲۵
د پاخه عمر لرونکی نارینه	۲۵	۲۵	۲۵	۲۵	۲۵
ځواني ښځې	۲۵	۲۵	۲۵	۲۵	۲۵
د پاخه عمر لرونکې ښځې	۲۵	۲۵	۲۵	۲۵	۲۵
مدني حالت					
مجرد	۳۷,۵	۴۱,۳	۲۷,۵	۵۲,۳	۴۰,۸
متاهل	۶۱,۳	۵۸,۱	۷۰	۴۱,۳	۵۷,۸
کونډه/کونډ	۱,۳	۰,۲	۲,۵	۲,۵	۱,۵
قوم					
عرب	۰	۰,۲	۰	۰	۰,۳
پښتون	۰	۱۹,۴	۱۰۰	۲۲,۳	۳۳
پشه یي	۰	۵	۰	۰	۲
تاجک	۱,۳	۷۴,۴	۰	۳۲,۳	۳۷,۳
ازبک	۰	۰,۲	۰	۳۷,۵	۷,۸
هزاره	۹۸,۸	۰	۰	۰	۱۹,۸
د موضوعاتو شمیره	۸۰	۱۲۰	۸۰	۸۰	۴۰۰

۴-۳ الف- ضمیمه جدول. د ولایت، د عمر کچه او جنسیت پر اساس په دې اړه د ځواب ورکوونکو نظریې چې «نارینه باید د کورنۍ متکفل وي»

	بامیان			کابل			ننګرهار			تخار			ټول ولایتونه		
	د پاخه عمر لرونکي	ځوان	دواړه	د پاخه عمر لرونکي	ځوان	دواړه	د پاخه عمر لرونکي	ځوان	دواړه	د پاخه عمر لرونکي	ځوان	دواړه	د پاخه عمر لرونکي	ځوان	دواړه
نارینه															
بشپړ مخالف	-	۵	۲,۵	-	-		-	-	-	-	-	-	-	۱	۰,۵
مخالف	۵	۲۰	۱۲,۵	۵	۲,۵	۳,۸	-			۵	۵	۵	۴	۲	۵
موافق	۳۵	۲۵	۳۰	۲۷,۵	۷۰	۴۸,۸	-	۱۰	۵	۴۵	۲۰	۳۲,۵	۲۷	۳۹	۳۳
بشپړ موافق	۲۰	۵۰	۵۵	۲۷,۵	۲۷,۵	۴۷,۵	۱۰۰	۹۰	۹۵	۵۰	۷۵	۲۲,۵	۲۹	۵۴	۲۱,۵
منځني ($\bar{x}$)	۴	۳,۵	۴,۰۰***	۴,۰۰***	۳,۰۰***	۳,۰۰***	۴	۴	۴,۰۰***	۳,۵	۴	۴,۰۰***	۴,۰۰**	۴,۰۰**	۴
د معیار انحراف	۰,۲	۰,۹۵	۰,۸۱	۰,۵۹	۰,۴۹	۰,۵۷	۰	۰,۳۱	۰,۲۲	۰,۲	۰,۵۷	۰,۵۹	۰,۵۲	۰,۲۲	۰,۲۲
شمیر	۲۰	۲۰	۴۰	۴۰	۴۰	۸۰	۲۰	۲۰	۴۰	۲۰	۲۰	۴۰	۱۰۰	۱۰۰	۲۰۰
ښځینه															
بشپړ مخالف	-	۵	۲,۵	-	-		-							۱	۰,۵
مخالف	۱۰	۲۵	۱۷,۵	۵	۱۰	۷,۵	-			۱۵		۷,۵	۷	۹	۸
موافق	۵۰	۴۰	۴۵	۵۷,۵	۵۷,۵	۵۷,۵	۴۰	۲۵	۳۲,۵	۳۰	۴۰	۳۵	۴۷	۴۴	۴۵,۵
بشپړ موافق	۴۰	۳۰	۳۵	۳۷,۵	۳۲,۵	۳۵	۲۰	۷۵	۲۷,۵	۵۵	۲۰	۵۷,۵	۴۲	۴۲	۴۲
منځني ($\bar{x}$)	۳	۳	۳,۰۰***	۳	۳	۳,۰۰***	۴	۴	۴,۰۰***	۴	۴	۴,۰۰***	۳	۳	۳
د معیار انحراف	۰,۲۲	۰,۸۹	۰,۷۹	۰,۵۷	۰,۲۲	۰,۵۹	۰,۵	۰,۴۴	۰,۴۷	۰,۷۵	۰,۵	۰,۲۴	۰,۲۲	۰,۲۹	۰,۲۵
شمیر	۲۰	۲۰	۴۰	۴۰	۴۰	۸۰	۲۰	۲۰	۴۰	۲۰	۲۰	۴۰	۱۰۰	۱۰۰	۲۰۰
دواړه															
بشپړ مخالف	-	۵	۲,۵	-	-		-	-	-	-	-	-	-	۱	۰,۵
مخالف	۷,۵	۲۲,۵	۱۵	۵	۲,۳	۵,۲	-	-	-	۱۰	۲,۵	۲,۳	۵,۵	۷,۵	۲,۵
موافق	۴۲,۵	۳۲,۵	۳۷,۵	۴۲,۵	۲۳,۸	۵۳,۱	۲۰	۱۷,۵	۱۸,۸	۳۷,۵	۳۰	۳۳,۸	۳۷	۴۱,۵	۳۹,۳
بشپړ موافق	۵۰	۴۰	۴۵	۵۲,۵	۳۰	۴۱,۳	۸۰	۸۲,۵	۸۱,۳	۵۲,۵	۲۷,۵	۲۰	۵۷,۵	۵۰	۵۳,۸
منځني ($\bar{x}$)	۳,۵	۳	۳,۰۰***	۴,۰۰***	۳,۰۰***	۳,۰۰***	۴	۴	۴,۰۰***	۴	۴	۴,۰۰***	۴	۳,۵	۴
د معیار انحراف	۰,۲۴	۰,۹۲	۰,۸	۰,۵۹	۰,۵۲	۰,۵۹	۰,۴۱	۰,۳۸	۰,۳۹	۰,۲۸	۰,۵۳	۰,۲۲	۰,۲	۰,۲۷	۰,۲۴
شمیر	۴۰	۴۰	۸۰	۸۰	۸۰	۱۲۰	۴۰	۴۰	۸۰	۴۰	۴۰	۸۰	۲۰۰	۲۰۰	۴۰۰

الف: مان-ویتني یو-آزمایښت د پاخه؛ عمر او ځوانو ځواب ورکوونکو د پرتله کولو لپاره کارول شوی.
ب: کروسکال-والس اچ-آزمایښت د ولایتونو د پرتله کولو لپاره کارول شوی دی*** Sig<۰,۰۱؛ ** Sig<۰,۰۵؛ * Sig<۰,۱۰

۴-۳ ب- ضمیمه جدول د ولایت، زده کړې او جنسیت پر اساس په دې اړه، چې «نارینه باید د کورنۍ متکفل وي» د ځواب ورکوونکو نظریې

	بامیان					کابل					ننګرهار					تخار					ټول ولایتونه				
	نالوستي	لومړنی	ثانوي	پوهنتون	ټول	نالوستي	لومړنی	ثانوي	پوهنتون	ټول	نالوستي	لومړني	ثانوي	پوهنتون	ټول	نالوستي	لومړنی	ثانوي	پوهنتون	ټول	نالوستي	لومړنی	ثانوي	پوهنتون	ټول
نارینه																									
بشپړ مخالف	-	-	۶٫۷	-	۲٫۶	۵٫۳	-	۶٫۳	-	۳٫۸	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	۱٫۳	-	۰٫۵
مخالف	۹٫۱	-	۱۳٫۳	۲۰	۱۲٫۸	۴۷٫۴	۵۰	۵۶٫۳	۳۸٫۱	۴۸٫۸	-	-	-	-	-	-	-	۵	۵۰	۵	۳٫۴	-	۶٫۴	۷	۵٫۱
موافق	۱۸٫۲	۳۳٫۳	۳۳٫۳	۴۰	۳۰٫۸	۴۷٫۴	۵۰	۳۷٫۵	۶۱٫۹	۴۷٫۵	-	-	۱۸٫۲		۵٫۴	۳۸٫۹	-	۲۵	۵۰	۳۲٫۵	۳۰٫۵	۳۱٫۳	۳۸٫۵	۳۰٫۲	۳۳٫۷
بشپړ موافق	۷۲٫۷	۶۶٫۷	۴۶٫۷	۴۰	۵۳٫۸	-	-	-	-	-	۱۰۰	۱۰۰	۸۱٫۸	۱۰۰	۹۴٫۶	۶۱٫۱	-	۷۰		۶۲٫۵	۶۶٫۱	۶۸٫۸	۵۳٫۸	۶۲٫۸	۶۰٫۷
منځنی ($\tilde{X}$)	۴	۴	۳	۳	۴	۳	۳٫۵	۳	۴	۳	۴	۴	۴	۴	۴	*۴٫۰		*۴٫۰	*۲٫۵	۴	۴	۴	۴	۴	۴
د معیار انحراف	۰٫۷	۰٫۶	۰٫۹	۰٫۸	۰٫۸	۰٫۶	۰٫۵	۰٫۶	۰٫۵	۰٫۶	۰	۰	۰٫۴	۰	۰٫۲	۰٫۵		۰٫۶	۰٫۷	۰٫۶	۰٫۶	۰٫۵	۰٫۷	۰٫۶	۰٫۶
شمیر	۱۱	۳	۱۵	۱۰	۳۹	۱۹	۸	۳۲	۲۱	۸۰	۱۱	۵	۱۱	۱۰	۳۷	۱۸	۰	۲۰	۲	۴۰	۵۹	۱۶	۷۸	۴۳	۱۹۶
ښځینه																									
بشپړ مخالف	-	-	-	۱۱٫۱	۲٫۵	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	۴٫۵	۰٫۵
مخالف	-	۱۰۰	۳۷٫۵	۳۳٫۳	۱۷٫۵	۷		۸٫۳	۲۰	۷٫۵	-	-	-	-	-	۱۱٫۱	۱۶٫۷	-	-	۷٫۵	۴٫۵	۷٫۱	۱۰٫۵	۲۲٫۷	۸
موافق	۵۰	-	۳۷٫۵	۴۴٫۴	۴۵	۶۲٫۸	۶۶٫۷	۳۳٫۳	۵۰	۵۷٫۵	۳۷٫۹	۱۶٫۷	-	۵۰	۳۲٫۵	۳۳٫۳		۵۳٫۳	-	۳۵	۴۹٫۱	۳۹٫۳	۳۹٫۵	۴۵٫۵	۴۵٫۵
بشپړمخالف	۵۰	-	۲۵	۱۱٫۱	۳۵	۳۰٫۲	۳۳٫۳	۵۸٫۳	۳۰	۳۵	۶۲٫۱	۸۳٫۳	۱۰۰	۵۰	۶۷٫۵	۵۵٫۶	۸۳٫۳	۴۶٫۷	۱۰۰	۵۷٫۵	۴۶٫۴	۵۳٫۶	۵۰	۲۷٫۳	۴۶
منځنی ($\tilde{X}$)	۳٫۵	۲	۳	۳	***۳٫۰	۳	۳	۴	۳	***۳٫۰	۴	۴	۴	۳٫۵	***۴٫۰	۴	۴	۳	۴	***۴٫۰	*۳٫۰	*۴٫۰	*۳٫۵	*۳٫۰	۳
د معیار انحراف	۰٫۵		۰٫۸	۰٫۹	۰٫۸	۰٫۶	۰٫۵	۰٫۷	۰٫۷	۰٫۶	۰٫۵	۰٫۴	۰	۰٫۷	۰٫۵	۰٫۷	۰٫۸	۰٫۵		۰٫۶	۰٫۶	۰٫۶	۰٫۷	۰٫۸	۰٫۷
شمیر	۲۲	۱	۸	۹	۴۰	۴۳	۱۵	۱۲	۱۰	۸۰	۲۹	۶	۳	۲	۴۰	۱۸	۶	۱۵	۱	۴۰	۱۱۲	۲۸	۳۸	۲۲	۲۰۰
دواړه																									
بشپړ مخالف	-	-	۴٫۳	۵٫۳	۲٫۵	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	۰٫۹	۱٫۵	۰٫۵
مخالف	۳	۲۵	۲۱٫۷	۲۶٫۳	۱۵٫۲	۶٫۵	-	۶٫۸	۶٫۵	۵٫۶	-	-	-	-	-	۵٫۶	۱۶٫۷	۲٫۹	۳۳٫۳	۶٫۳	۴٫۱	۴٫۵	۷٫۸	۱۲٫۳	۶٫۶
موافق	۳۹٫۴	۲۵	۳۴٫۸	۴۲٫۱	۳۸	۵۸٫۱	۶۰٫۹	۵۰	۴۱٫۹	۵۳٫۱	۲۷٫۵	۹٫۱	۱۴٫۳	۸٫۳	۱۹٫۵	۳۶٫۱		۳۷٫۱	۳۳٫۳	۳۳٫۸	۴۲٫۷	۳۶٫۴	۳۸٫۸	۳۵٫۴	۳۹٫۶
بشپړ موافق	۵۷٫۶	۵۰	۳۹٫۱	۲۶٫۳	۴۴٫۳	۳۵٫۵	۳۹٫۱	۴۳٫۲	۵۱٫۶	۴۱٫۳	۷۲٫۵	۹۰٫۹	۸۵٫۷	۹۱٫۷	۸۰٫۵	۵۸٫۳	۸۳٫۳	۶۰	۳۳٫۳	۶۰	۵۳٫۲	۵۹٫۱	۵۲٫۶	۵۰٫۸	۵۳٫۳
منځنی ($\tilde{X}$)	۴	۳٫۵	۳	۳	***۳٫۰	۳	۳	۳	۴	***۳٫۰	۴	۴	۴	۴	***۴٫۰	۴	۴	۴	۳	***۴٫۰	۴	۴	۴	۴	۴
د معیار انحراف	۰٫۶	۱	۰٫۹	۰٫۹	۰٫۸	۰٫۶	۰٫۵	۰٫۶	۰٫۶	۰٫۶	۰٫۵	۰٫۳	۰٫۴	۰٫۳	۰٫۴	۰٫۶	۰٫۸	۰٫۶	۱	۰٫۶	۰٫۶	۰٫۶	۰٫۷	۰٫۸	۰٫۶
شمیر	۳۳	۴	۲۳	۱۹	۷۹	۶۲	۲۳	۴۴	۳۱	۱۶۰	۴۰	۱۱	۱۴	۱۲	۷۷	۳۶	۶	۳۵	۳	۸۰	۱۷۱	۴۴	۱۱۶	۶۵	۳۹۶

الف کروسکال-والس آزمېښت د ولایتونو او زده کړې د پرتله کولو لپاره د Sig<10 *ه ؛ Sig<.05 ** ؛ Sig< 0.01 *** ؛

ب د شمیرې آزمایښت نه شي کېدای؛ ځکه چې یوازې یوه ډله/ محدودې ډلې د پرتله کولو لپاره شتون لري

۳-۴ ج - ضمیمه جدول. د ولایت، قوم او جنسیت پر اساس په دې اړه، چې «نارینه باید د کورنۍ متکفل وي» د ځواب ورکوونکو نظریې

	بامیان			کابل				ننګرهار		تخار				ټول ولایتونه				
	تاجک	هزاره	ټول	تاجک	پښتون	نور	ټول	پښتانه	ټول	تاجک	پښتون	نور	ټول	تاجک	پښتون	هزاره	نور	ټول
نارینه																		
بشپړ مخالف		۲٫۵	۲٫۵	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	۲٫۵	-	۰٫۵
مخالف		۱۲٫۵	۱۲٫۵	۱٫۷	۱۲٫۵	-	۳٫۸	-	-	-	۱۵٫۴	-	۵	۱٫۴	۵٫۸	۱۲٫۵	-	۵
موافق		۳۰	۳۰	۵۲٫۵	۳۱٫۳	۶۰	۴۸٫۸	۵	۵	۷٫۷	۵۳٫۸	۳۵٫۷	۳۲٫۵	۴۴٫۴	۲۰٫۳	۳۰	۴۲٫۱	۳۳
بشپړ موافق		۵۵	۵۵	۴۵٫۸	۵۶٫۳	۴۰	۴۷٫۵	۹۵	۹۵	۹۲٫۳	۳۰٫۸	۶۴٫۳	۶۲٫۵	۵۴٫۲	۷۳٫۹	۵۵	۵۷٫۹	۶۱٫۵
منځني ($\tilde{X}$)		۴	***۴٫۰۰	۳	۴	۳	***۳٫۰۰	۴	***۴٫۰۰	***۴٫۰۰	****۳٫۰۰	***۴٫۰۰	***۴٫۰۰	۴	۴	۴	۴	۴
د معیار انحراف		۰٫۸۰۷	۰٫۸۰۷	۰٫۵۳	۰٫۷۲۷	۰٫۵۴۸	۰٫۵۷	۰٫۲۲۱	۰٫۲۲۱	۰٫۲۷۷	۰٫۶۸۹	۰٫۴۹۷	۰٫۵۹۴	۰٫۵۳	۰٫۵۸۱	۰٫۸۰۷	۰٫۵۰۷	۰٫۶۲
شمیر	-	۴۰	۴۰	۵۹	۱۶	۵	۸۰	۴۰	۴۰	۱۳	۱۳	۱۴	۴۰	۷۲	۶۹	۴۰	۱۹	۲۰۰
ښځینه																		
بشپړ مخالف	-	۲٫۶	۲٫۵	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	۲٫۶	-	۰٫۵
مخالف	-	۱۷٫۹	۱۷٫۵	۸٫۳	۶٫۷	-	۷٫۵	-	-	-	۱۲٫۵	۱۲٫۵	۷٫۵	۶٫۵	۳٫۲	۱۷٫۹	۹٫۵	۸
موافق	-	۴۶٫۲	۴۵	۶۱٫۷	۵۳٫۳	۲۰	۵۷٫۵	۳۲٫۵	۳۲٫۵	۳۷٫۵	-	۵۰	۳۵	۵۵٫۸	۳۳٫۳	۴۶٫۲	۴۲٫۹	۴۵٫۵
بشپړ موافق	۱۰۰	۳۳٫۳	۳۵	۳۰	۴۰	۸۰	۳۵	۶۷٫۵	۶۷٫۵	۶۲٫۵	۸۷٫۵	۳۷٫۵	۵۷٫۵	۳۷٫۷	۶۳٫۵	۳۳٫۳	۴۷٫۶	۴۶
منځني ($\tilde{X}$)	۴	۳	***۳٫۰۰	*۳٫۰۰	*۳٫۰۰	*۴٫۰۰	***۳٫۰۰	۴	***۴٫۰۰	*۴٫۰۰	*۴٫۰۰	*۳٫۰۰	***۴٫۰۰	***۳٫۰۰	***۴٫۰۰	***۳٫۰۰	***۳٫۰۰	۳
د معیار انحراف		۰٫۷۸۸	۰٫۷۹۱	۰٫۵۹	۰٫۶۱۷	۰٫۴۴۷	۰٫۵۹۵	۰٫۴۷۴	۰٫۴۷۴	۰٫۵	۰٫۷۰۷	۰٫۶۸۳	۰٫۶۴۱	۰٫۵۹۱	۰٫۵۵۵	۰٫۷۸۸	۰٫۶۶۹	۰٫۶۵
شمیر	۱	۳۹	۴۰	۶۰	۱۵	۵	۸۰	۴۰	۴۰	۱۶	۸	۱۶	۴۰	۷۷	۶۳	۳۹	۲۱	۲۰۰
دواړه																		
بشپړ مخالف	-	۲٫۵	۲٫۵	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	۲٫۵	-	۰٫۵
مخالف	-	۱۵٫۲	۱۵	۵	۹٫۷	-	۵٫۶	-	-	-	۱۴٫۳	۶٫۷	۶٫۳	۴	۴٫۵	۱۵٫۲	۵	۶٫۵
موافق	-	۳۸	۳۷٫۵	۵۷٫۱	۴۱٫۹	۴۰	۵۳٫۱	۱۸٫۸	۱۸٫۸	۲۴٫۱	۳۳٫۳	۴۳٫۳	۳۳٫۸	۵۰٫۳	۲۶٫۵	۳۸	۴۲٫۵	۳۹٫۳
بشپړ موافق	۱۰۰	۴۴٫۳	۴۵	۳۷٫۸	۴۸٫۴	۶۰	۴۱٫۳	۸۱٫۳	۸۱٫۳	۷۵٫۹	۵۲٫۴	۵۰	۶۰	۴۵٫۶	۶۸٫۹	۴۴٫۳	۵۲٫۵	۵۳٫۸
منځني ($\tilde{X}$)	۴	۳	***۳٫۰۰	۳	۳	۴	***۳٫۰۰	۴	***۴٫۰۰	*۴٫۰۰	*۴٫۰۰	*۳٫۵۰	***۴٫۰۰	***۳٫۰۰	***۴٫۰۰	***۳٫۰۰	***۴٫۰۰	۴
د معیار انحراف	-	۰٫۸۰۴	۰٫۸۰۳	۰٫۵۷	۰٫۶۲۷	۰٫۵۱۶	۰٫۵۸۷	۰٫۳۹۳	۰٫۳۹۳	۰٫۴۳۵	۰٫۷۴	۰٫۶۲۲	۰٫۶۱۵	۰٫۵۷۱	۰٫۵۶۸	۰٫۸۰۴	۰٫۵۹۹	۰٫۶۴
شمیر	۱	۷۹	۸۰	۱۱۹	۳۱	۱۰	۱۲۰	۸۰	۸۰	۲۹	۲۱	۳۰	۸۰	۱۴۹	۱۳۲	۷۹	۴۰	۴۰۰

الف. کروسکال-والیس اچ-آزمېښت د ولایتونو او قومیت د پرتله کولو لپاره ده.. *Sig<. **Sig<.05; ***Sig<0.01;

ب. هیڅ احصاییوي شمیر نه شي کېدای؛ ځکه یوازې یوه ډله / محدود قومونه د پرتله کولو لپاره وجود لري.

۴-۴ الف- ضمیمه جدول. د ولايت، د عمر دورې (کچې) او جنسیت پر اساس په دې اړه چې «نارينه بايد د کورنۍ د خونديتوب مسئوول وي» د ځواب ورکوونکو نظريې

	باميان					کابل					ننګرهار					تخار					ټول ولايتونه				
	نالوستي	لومړنی	ثانوي	پوهنتون	ټول	نالوستي	لومړنی	ثانوي	پوهنتون	ټول	نالوستي	لومړنی	ثانوي	پوهنتون	ټول	نال وستي	لومړنی	ثانوي	پوهنتون	ټول	نالوستي	لومړنی	ثانوي	پوهنتون	ټول
نارينه																									
بشپړ مخالف	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
مخالف	-	-	-	۱۰	۲,۲	۵,۳	-	-	-	۱,۳	-	-	-	-	-	-	-	۵	-	۲,۵	۱,۷	-	۱,۳	۲,۳	۱,۵
موافق	۹,۱	-	۲۷	۲۰	۱۷,۹	۴۲,۱	۵۰	۵۹	۳۸	۴۸,۸	-	-	۹,۱	-	۲,۷	-	-	۱۰	-	۵	۱۵,۳	۲۵	۳۳	۲۳	۲۵
بشپړ موافق	۹۰,۹	۱۰۰	۷۳	۷۰	۷۹,۵	۵۲,۷	۵۰	۴۱	۲۲	۵۰	۱۰۰	۱۰۰	۹۱	۱۰۰	۹۷,۳	۱۰۰	-	۸۵	۱۰۰	۹۲,۵	۸۳,۱	۷۵	۲۵	۷۴	۷۴
منځني ($\bar{X}$)	۴	۴	۴	۴	***۴,۰	۴	۳,۵	۳	۴	***۳,۵	۴	۴	۴	۴	***۴,۰	۴	-	۴	۴	***۴,۰	۴	۴	۴	۴	۴
د معيار انحراف	۰,۳	۰	۰,۵	۰,۷	۰,۵	۰,۷	۰,۵	۰,۵	۰,۵	۰,۵	۰	۰	۰,۳	۰	۰,۲	۰	-	۰,۵	۰	۰,۴	۰,۴	۰,۴	۰,۵	۰,۵	۰,۵
شمير	۱۱	۳	۱۵	۱۰	۳۹	۱۹	۸	۳۲	۲۱	۸۰	۱۱	۵	۱۱	۱۰	۳۷	۱۸	۰	۲۰	۲	۴۰	۵۹	۱۲	۷۸	۴۳	۱۹۲
ښځينه																									
بشپړ مخالف	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	۵,۲	-	-	-	۲,۵	۰,۹	-	-	-	۰,۵
مخالف	-	۱۰۰	۱۳	۱۱	۷,۵	۲,۳	-	-	-	۱,۳	-	-	-	-	-	۵,۲	-	-	-	۲,۵	۱,۸	۳,۲	۲,۲	۴,۵	۲,۵
موافق	۵۰	-	۵۰	۵۲	۵۰	۲۲,۸	۲۰	۳۳	۳۰	۵۳,۸	۴۱,۴	۱۷,۷	-	۵۰	۳۵	۲۲,۲	۳۳,۳	۳۳	-	۲۷,۵	۴۸,۲	۴۲,۹	۳۴	۴۱	۴۴
بشپړ موافق	۵۰	-	۳۸	۳۳	۴۲,۵	۳۴,۹	۴۰	۲۷	۷۰	۴۵	۵۸,۲	۸۳,۳	۱۰۰	۵۰	۲۵	۲۲,۷	۲۲,۷	۲۷	۱۰۰	۲۷,۵	۴۹,۱	۵۳,۲	۲۳	۵۵	۵۳
منځني ($\bar{X}$)	۳,۵	۲	۳	۳	**۳,۰	*۳,۰	*۳,۰	*۴,۰	*۴,۰	**۳,۰	۴	۴	۴	۳,۵	**۴,۰	۴	۴	۴	۴	**۴,۰	۳	۴	۴	۴	۴
د معيار انحراف	۰,۵	-	۰,۷	۰,۷	۰,۲	۰,۵	۰,۵	۰,۵	۰,۵	۰,۵	۰,۵	۰,۴	۰	۰,۷	۰,۵	۰,۹	۰,۵	۰,۵	-	۰,۷	۰,۲	۰,۲	۰,۵	۰,۲	۰,۲
شمير	۲۲	۱	۸	۹	۴۰	۴۳	۱۵	۱۲	۱۰	۸۰	۲۹	۲	۳	۲	۴۰	۱۸	۲	۱۵	۱	۴۰	۱۱۲	۲۸	۳۸	۲۲	۲۰۰
دواړه																									
بشپړ مخالف	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	۲,۸	-	-	-	۱,۳	۰,۲	-	-	-	۰,۳
مخالف	-	۲۵	۴,۳	۱۱	۵,۱	۳,۲	-	-	-	۱,۳	-	-	-	-	-	۲,۸	-	۲,۹	-	۲,۵	۱,۸	۲,۳	۱,۷	۳,۱	۲
موافق	۳۲,۴	-	۳۵	۳۷	۳۴,۲	۵۷,۵	۵۷,۵	۵۲	۳۲	۵۱,۳	۳۰	۹,۱	۷,۱	۸,۳	۱۹,۵	۱۱,۱	۳۳,۳	۲۰	-	۱۲,۳	۳۷,۸	۳۲,۴	۳۴	۲۹	۳۵
بشپړ موافق	۲۳,۲	۷۵	۲۱	۵۳	۲۰,۸	۴۰,۳	۴۳,۵	۴۸	۲۵	۴۷,۵	۷۰	۹۰,۹	۹۳	۹۲	۸۰,۵	۸۳,۳	۲۲,۷	۷۷	۱۰۰	۸۰	۲۰,۸	۲۱,۴	۲۵	۲۸	۲۳
منځني ($\bar{X}$)	۴	۴	۴	۴	***۴,۰	۳	۳	۳	۴	***۳,۰	۴	۴	۴	۴	***۴,۰	۴	۴	۴	۴	***۴,۰	۴	۴	۴	۴	۴
د معيار انحراف	۰,۵	۱	۰,۲	۰,۷	۰,۲	۰,۲	۰,۵	۰,۵	۰,۵	۰,۵	۰,۵	۰,۳	۰,۳	۰,۳	۰,۴	۰,۲	۰,۵	۰,۵	۰	۰,۲	۰,۲	۰,۵	۰,۵	۰,۵	۰,۵
شمير	۳۳	۴	۲۳	۱۹	۷۹	۲۲	۲۳	۴۴	۳۱	۱۲۰	۴۰	۱۱	۱۴	۱۲	۷۷	۳۲	۲	۳۵	۳	۸۰	۱۷۱	۴۴	۱۱۲	۲۵	۳۹۲

يادښتونه: الف. کروسکال – والس اچ-آزمايښت دولايتونو او زده کړې د پړتله کولو لپاره کارول شوی ده. ب. د احصايې هيڅ ډول آزمايښت حساب کيدای نه شي؛ ځکه يو ازې يوه ډله / محدودې قومي ډلې د پرتله کيدو لپاره شتون لري Sig<10* ;Sig<.05** ;Sig< 0.01***

۴-۴ب- ضمیمه جدول. د ولایت، زده کړې او جنسیت پر اساس په دې اړه، چې «نارینه باید د خپلې کورنۍ د خوندیتوب مسئوول وي» د ځواب ورکوونکو نظریې

نارینه	بامیان: تاجک	بامیان: هزاره	بامیان: ټول	کابل: تاجک	کابل: پښتون	کابل: نور	کابل: ټول	ننګرهار: پښتون	ننګرهار: ټول	تخار: تاجک	تخار: پښتون	تخار: نور	تخار: ټول	ټول ولایتونه: تاجک	ټول ولایتونه: پښتون	ټول ولایتونه: هزاره	ټول ولایتونه: نور	ټول ولایتونه: ټول
بشپړ مخالف	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
مخالف	-	۲,۵	۲,۵	-	۲,۳	-	۱,۳	-	-	-	-	۷,۱	۲,۵	-	۱,۴	۲,۵	۵,۳	۱,۵
موافق	-	۱۷,۵	۱۷,۵	۴۹,۲	۴۳,۸	۲۰	۴۸,۸	۲,۵	۲,۵	۷,۷	۷,۷	-	۵	۴۱,۷	۱۳	۱۷,۵	۱۵,۸	۲۴,۵
بشپړ موافق	-	۸۰	۸۰	۵۰,۸	۵۰	۴۰	۵۰	۹۷,۵	۹۷,۵	۹۲,۳	۹۲,۳	۹۲,۹	۹۲,۵	۵۸,۳	۸۵,۵	۸۰	۷۸,۹	۷۴
منځني ($\bar{X}$)	-	۴	***۴,۰	۴	۳,۵	۳	***۳,۵	۴	***۴,۰	۴	۴	۴	***۴,۰	***۴,۰	***۴,۰	***۴,۰	***۴,۰	۴
د معیار انحراف	-	۰,۵	۰,۵	۰,۵	۰,۲	۰,۵	۰,۵	۰,۲	۰,۲	۰,۳	۰,۳	۰,۵	۰,۴	۰,۵	۰,۴	۰,۵	۰,۲	۰,۵
شمیر	-	۴۰	۴۰	۵۹	۱۲	۵	۸۰	۴۰	۴۰	۱۳	۱۳	۱۴	۴۰	۷۲	۲۹	۴۰	۱۹	۲۰۰
ښځینه F																		
بشپړمخالف	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	۲,۳	۲,۵	-	-	-	۴,۸	۰,۵
مخالف	-	۷,۷	۷,۵	۱,۷	-	-	۱,۳	-	-	-	-	۲,۳	۲,۵	۱,۳	-	۷,۷	۴,۸	۲,۵
موافق	-	۵۱,۳	۵۰	۵۲,۷	۴۲,۷	۴۰	۵۳,۸	۳۵	۳۵	۲۵	۵۰	۱۸,۸	۲۷,۵	۴۹,۴	۳۹,۷	۵۱,۳	۲۳,۸	۴۴
بشپړموافق	۱۰۰	۴۱	۴۲,۵	۴۱,۷	۵۳,۳	۲۰	۴۵	۲۵	۲۵	۷۵	۵۰	۲۸,۸	۲۷,۵	۴۹,۴	۲۰,۳	۴۱	۲۲,۷	۵۳
منځني ($\bar{X}$)	۴	۳	**۳,۰	۳	۴	۴	**۳,۰	۴	**۴,۰	۴	۳,۵	۴	**۴,۰	۳	۴	۳	۴	۴
د معیار انحراف	-	۰,۲	۰,۲	۰,۵	۰,۵	۰,۵	۰,۵	۰,۵	۰,۵	۰,۴	۰,۵	۰,۹	۰,۷	۰,۵	۰,۵	۰,۲	۰,۸	۰,۲
شمیر	۱	۳۹	۴۰	۲۰	۱۵	۵	۸۰	۴۰	۴۰	۱۲	۸	۱۲	۴۰	۷۷	۲۳	۳۹	۲۱	۲۰۰
دواړه																		
بشپړ مخالف	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	۳,۳	۱,۳	-	-	-	۲,۵	۰,۳
مخالف	-	۵,۱	۵	۰,۸	۳,۲	-	۱,۳	-	-	-	-	۲,۷	۲,۵	۰,۷	۰,۸	۵,۱	۵	۲
موافق	-	۳۴,۲	۳۳,۸	۵۲,۹	۴۵,۲	۵۰	۵۱,۳	۱۸,۸	۱۸,۸	۱۷,۲	۲۳,۸	۱۰	۱۲,۳	۴۵,۲	۲۵,۸	۳۴,۲	۲۰	۳۴,۳
بشپړ موافق	۱۰۰	۲۰,۸	۲۱,۳	۴۲,۲	۵۱,۲	۵۰	۴۷,۵	۸۱,۳	۸۱,۳	۸۲,۸	۷۲,۲	۸۰	۸۰	۵۳,۷	۷۳,۵	۲۰,۸	۷۲,۵	۲۳,۵
منځني ($\bar{X}$)	۴	۴	***۴,۰	۳	۴	۳,۵	***۳,۰	۴	***۴,۰	۴	۴	۴	***۴,۰	***۴,۰	***۴,۰	***۴,۰	***۴,۰	۴
د معیار انحراف	-	۰,۲	۰,۲	۰,۵	۰,۲	۰,۵	۰,۵	۰,۴	۰,۴	۰,۴	۰,۴	۰,۸	۰,۲	۰,۵	۰,۵	۰,۲	۰,۷	۰,۵
شمیر	۱	۷۹	۸۰	۱۱۹	۳۱	۱۰	۱۲۰	۸۰	۸۰	۲۹	۲۱	۳۰	۸۰	۱۴۹	۱۳۲	۷۹	۴۰	۴۰۰

الف.کروسکال- والس اچ- آزمایینت د ولایتونو او قومیت پر اساس د پرتله کیدو لپاره کارول شوی.

ب. د احصاییې لپاره هیڅ ډول محاسبه کیدای نه شي؛ ځکه چې یوازې یوه ډله/ محدود قومي کروپونه د پرتله کیدو Sig<10 *؛ Sig<.05 **؛ Sig< 0.01 ***

۴-۴ج- ضمیمه جدول. د ولایت، قومیت او جنسیت پر اساس په دې اړه چې «نارینه باید د خپلې کورنۍ د خوندیتوب مسئول وي» د ځواب ورکوونکو نظریې

نارینه	بامیان			کابل				ننګرهار		تخار				ټول ولایتونه				
	تاجک	هزاره	ټول	تاجک	پښتون	نور	ټول	پښتون	ټول	تاجک	پښتون	نور	ټول	تاجک	پښتون	هزاره	نور	ټول
بشپړ مخالف	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
مخالف	-	۲,۵	۲,۵	-	۶,۳	-	۱,۳	-	-	-	-	۷,۱	۲,۵	-	۱,۴	۲,۵	۵,۳	۱,۵
موافق	-	۱۷,۵	۱۷,۵	۴۹,۲	۴۳,۸	۶۰	۴۸,۸	۲,۵	۲,۵	۷,۷	۷,۷	-	۵	۴۱,۷	۱۳	۱۷,۵	۱۵,۸	۲۴,۵
بشپړ موافق	-	۸۰	۸۰	۵۰,۸	۵۰	۴۰	۵۰	۹۷,۵	۹۷,۵	۹۲,۳	۹۲,۳	۹۲,۹	۹۲,۵	۵۸,۳	۸۵,۵	۸۰	۷۸,۹	۷۴
منځني (X̄)	-	۴	***۴,۰	۴	۳,۵	۳	***۳,۵	۴	***۴,۰	۴	۴	۴	***۴,۰	***۴,۰	***۴,۰	***۴,۰	***۴,۰	۴
د معیار انحراف	-	۰,۵	۰,۵	۰,۵	۰,۶	۰,۵	۰,۵	۰,۲	۰,۲	۰,۳	۰,۳	۰,۵	۰,۴	۰,۵	۰,۴	۰,۵	۰,۶	۰,۵
شمیر	-	۴۰	۴۰	۵۹	۱۲	۵	۸۰	۴۰	۴۰	۱۳	۱۳	۱۴	۴۰	۷۲	۶۹	۴۰	۱۹	۲۰۰
ښځینه F																		
بشپړ مخالف	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	۶,۳	۲,۵	-	-	-	۴,۸	۰,۵
مخالف	-	۷,۷	۷,۵	۱,۷	-	-	۱,۳	-	-	-	-	۶,۳	۲,۵	۱,۳	-	۷,۷	۴,۸	۲,۵
موافق	-	۵۱,۳	۵۰	۵۶,۷	۴۶,۷	۴۰	۵۳,۸	۳۵	۳۵	۲۵	۵۰	۱۸,۸	۳۷,۵	۴۹,۴	۳۹,۷	۵۱,۳	۲۳,۸	۴۴
بشپړ موافق	۱۰۰	۴۱	۴۲,۵	۴۱,۷	۵۳,۳	۶۰	۴۵	۶۵	۶۵	۷۵	۵۰	۶۸,۸	۶۷,۵	۴۹,۴	۶۰,۳	۴۱	۶۶,۷	۵۳
منځني (X̄)	۴	۳	**۳,۰	۳	۴	۴	**۳,۰	۴	**۴,۰	۴	۳,۵	۴	**۴,۰	۳	۴	۳	۴	۴
د معیار انحراف	-	۰,۶	۰,۶	۰,۵	۰,۵	۰,۵	۰,۵	۰,۵	۰,۵	۰,۴	۰,۵	۰,۹	۰,۷	۰,۵	۰,۵	۰,۶	۰,۸	۰,۶
شمیر	۱	۳۹	۴۰	۶۰	۱۵	۵	۸۰	۴۰	۴۰	۱۲	۸	۱۲	۴۰	۷۷	۶۳	۳۹	۲۱	۲۰۰
دواړه																		
بشپړ مخالف	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	۳,۳	۱,۳	-	-	-	۲,۵	۰,۳
مخالف	-	۵,۱	۵	۰,۸	۳,۲	-	۱,۳	-	-	-	-	۶,۷	۲,۵	۰,۷	۰,۸	۵,۱	۵	۲
موافق	-	۳۴,۲	۳۳,۸	۵۲,۹	۴۵,۲	۵۰	۵۱,۳	۱۸,۸	۱۸,۸	۱۷,۲	۲۳,۸	۱۰	۱۶,۳	۴۵,۶	۲۵,۸	۳۴,۲	۲۰	۳۴,۳
بشپړ موافق	۱۰۰	۶۰,۸	۶۱,۳	۴۶,۲	۵۱,۶	۵۰	۴۷,۵	۸۱,۳	۸۱,۳	۸۲,۸	۷۶,۲	۸۰	۸۰	۵۳,۷	۷۳,۵	۶۰,۸	۷۲,۵	۶۳,۵
منځني (X̄)	۴	۴	***۴,۰	۳	۴	۳,۵	***۳,۰	۴	***۴,۰	۴	۴	۴	***۴,۰	***۴,۰	***۴,۰	***۴,۰	***۴,۰	۴
د معیار انحراف	-	۰,۶	۰,۶	۰,۵	۰,۶	۰,۵	۰,۵	۰,۴	۰,۴	۰,۴	۰,۴	۰,۸	۰,۶	۰,۵	۰,۵	۰,۶	۰,۷	۰,۵
شمیر	۱	۷۹	۸۰	۱۱۹	۳۱	۱۰	۱۲۰	۸۰	۸۰	۲۹	۲۱	۳۰	۸۰	۱۴۹	۱۳۲	۷۹	۴۰	۴۰۰

الف.کروسکال-والس اچ-آزماینښت د ولایتونو او قومیت پر اساس د پرتله کیدو لپاره کارول شوی. *** Sig<10 * Sig<.05; ** Sig<0.01;
ب. د احصاییې لپاره هیڅ ډول محاسبه کیدای نه شي؛ ځکه چې یوازې یوه ډله/ محدود قومي ګروپونه د پرتله کیدو لپاره شتون لري.

۴-۵ الف- ضمیمه جدول. د ولایت، د عمر کچې او جنسیت پر اساس په دې اړه چې «نارینه باید په خپلې کورنۍ کې له درنښت او واک څخه برخمن وي» د ځواب ورکوونکو نظریې

	بامیان			کابل			ننګرهار			تخار			ټول ولایتونه		
	د پاخه عمر لرونکي	ځوانان	دواړه	د پاخه عمر لرونکي	ځوانان	دواړه	د پاخه عمر لرونکي	ځوان	دواړه	د پاخه عمر لرونکي	ځوانان	دواړه	د پاخه عمر لرونکي	ځوانان	دواړه
نارینه															
بشپړ مخالف	-	-	-	-	-	-	-	۵	۲٫۵	-	-	-	-	۱	۰٫۵
مخالف	۵	۲۰	۱۲٫۵	-	۲٫۵	۱٫۳	-	-	-	۵	۵	۵	۲	۶	۴
موافق	۵	۳۰	۱۷٫۵	۳۵	۶۲٫۵	۴۸٫۸	-	۱۰	۵	۴۵	۳۵	۴۰	۲۴	۴۰	۳۲
بشپړ موافق	۹۰	۵۰	۷۰	۶۵	۳۵	۵۰	۱۰۰	۸۵	۹۲٫۵	۵۰	۶۰	۵۵	۷۴	۵۳	۶۳٫۵
منځني ($\bar{X}$)	***۴٫۰۰	***۳٫۵۰	***۴٫۰۰	***۴٫۰۰	***۳٫۰۰	***۳٫۵۰	**۴٫۰۰	**۴٫۰۰	***۴٫۰۰	۳٫۵	۴	۴٫۰۰***	۴٫۰۰***	۴٫۰۰***	۴
د معیار انحراف	۰٫۴۹	۰٫۸	۰٫۷۱	۰٫۴۸	۰٫۵۳	۰٫۵۳	۰	۰٫۷۲	۰٫۵۲	۰٫۶	۰٫۶	۰٫۶	۰٫۴۹	۰٫۶۶	۰٫۶
شمیر	۲۰	۲۰	۴۰	۴۰	۴۰	۸۰	۲۰	۲۰	۴۰	۲۰	۲۰	۴۰	۱۰۰	۱۰۰	۲۰۰
ښځینه															
بشپړ مخالف	-	۵	۲٫۵	-	-	-	-	-	-	۵	-	۲٫۵	۱	۱	۱
مخالف	-	۱۰	۵	۲٫۵		۱٫۳	۵	۵	۵	۱۵	-	۷٫۵	۵	۳	۴
موافق	۷۰	۵۵	۶۲٫۵	۵۷٫۵	۷۰	۶۳٫۸	۴۰	۲۵	۳۲٫۵	۳۰	۳۵	۳۲٫۵	۵۱	۵۱	۵۱
بشپړ موافق	۳۰	۳۰	۳۰	۴۰	۳۰	۳۵	۵۵	۷۰	۶۲٫۵	۵۰	۶۵	۵۷٫۵	۴۳	۴۵	۴۴
منځني ($\bar{X}$)	۳	۳	**۳٫۰۰	۳	۳	**۳٫۰۰	۴	۴	۴٫۰۰**	۳٫۵	۴	۴٫۰۰**	۳	۳	۳
د معیار انحراف	۰٫۴۷	۰٫۷۹	۰٫۶۵	۰٫۵۴	۰٫۴۶	۰٫۵	۰٫۶۱	۰٫۵۹	۰٫۵۹	۰٫۹۱	۰٫۴۹	۰٫۷۵	۰٫۶۳	۰٫۶	۰٫۶۱
شمیره	۲۰	۲۰	۴۰	۴۰	۴۰	۸۰	۲۰	۲۰	۴۰	۲۰	۲۰	۴۰	۱۰۰	۱۰۰	۲۰۰
دواړه															
بشپړ مخالف	-	۲٫۵	۱٫۳	-	-	-	-	۲٫۵	۱٫۳	۲٫۵	-	۱٫۳	۰٫۵	۱	۰٫۸
مخالف	۲٫۵	۱۵	۸٫۸	۱٫۳	۱٫۳	۱٫۳	۲٫۵	۲٫۵	۲٫۵	۱۰	۲٫۵	۶٫۳	۳٫۵	۴٫۵	۴
موافق	۳۷٫۵	۴۲٫۵	۴۰	۴۶٫۳	۶۶٫۳	۵۶٫۳	۲۰	۱۷٫۵	۱۸٫۸	۳۷٫۵	۳۵	۳۶٫۳	۳۷٫۵	۴۵٫۵	۴۱٫۵
بشپړ موافق	۶۰	۴۰	۵۰	۵۲٫۵	۳۲٫۵	۴۲٫۵	۷۷٫۵	۷۷٫۵	۷۷٫۵	۵۰	۶۲٫۵	۵۶٫۳	۵۸٫۵	۴۹	۵۳٫۸
منځني ($\bar{X}$)	**۴٫۰۰	**۳٫۰۰	***۳٫۵۰	**۴٫۰۰	**۳٫۰۰	***۳٫۰۰	۴	۴	۴٫۰۰***	۳٫۵	۴	۴٫۰۰***	۴٫۰۰*	۳٫۰۰*	۴
د معیار انحراف	۰٫۵۵	۰٫۷۹	۰٫۷	۰٫۵۳	۰٫۴۹	۰٫۵۲	۰٫۴۹	۰٫۶۵	۰٫۵۷	۰٫۷۷	۰٫۵۵	۰٫۶۷	۰٫۵۹	۰٫۶۳	۰٫۶۱
شمیره	۴۰	۴۰	۸۰	۸۰	۸۰	۱۲۰	۴۰	۴۰	۸۰	۴۰	۴۰	۸۰	۲۰۰	۲۰۰	۴۰۰

یادښتونه: الف. مان- ویټني یو-آزمايښت د پاخه عمر خاوندان او ځوانو ځواب ورکوونکو د پرتله کولو لپاره کارول شوي. *** Sig< 0.01; ** Sig<.05; * Sig<10
ب کروسکال- والس اچ- آزمايښت د ولایتونو پرتله کولو لپاره پرتله شوي.

۴-۵ ب - ضمیمه جدول. په دې اړه، چې «نارینه باید په خپلې کورنۍ کې له درنښت او واک څخه برخمن وي» د ولایت، زده کړې او جنسیت پر اساس د ځواب ورکوونکو نظریې

	بامیان نالوستي	بامیان لومړني	بامیان ثانوي	بامیان پوهنتون	بامیان ټول	کابل نالوستي	کابل لومړني	کابل ثانوي	کابل پوهنتون	کابل ټول	ننګرهار نالوستي	ننګرهار لومړني	ننګرهار ثانوي	ننګرهار پوهنتون	ننګرهار ټول	تخار نالوستي	تخار لومړني	تخار ثانوي	تخار پوهنتون	تخار ټول	ټول ولایتونه نالوستي	ټول ولایتونه لومړني	ټول ولایتونه ثانوي	ټول ولایتونه پوهنتون	ټول ولایتونه ټول
نارینه																									
بشپړ مخالف	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	۹,۱	-	۲,۷	-	-	-	-	-	-	-	۱,۳	-	۰,۵
مخالف	-	-	۱۳,۳	۳۰	۱۲,۸	-	-	۳,۱	-	۱,۳	-	-	-	-	-	۵,۶	-	۵	-	۵	۱,۷	-	۵,۱	۷	۴,۱
موافق	۱۸,۲	-	۲۶,۷	۱۰	۱۷,۹	۴۷,۴	۵۰	۵۳,۱	۴۲,۹	۴۸,۸	-	-	۹,۱	۱۰	۵,۴	۳۸,۹	-	۳۵	۱۰۰	۴۰	۳۰,۵	۲۵	۳۷,۲	۳۰,۲	۳۲,۷
بشپړ موافق	۸۱,۸	۱۰۰	۶۰	۶۰	۶۹,۲	۵۲,۶	۵۰	۴۳,۸	۵۷,۱	۵۰	۱۰۰	۱۰۰	۸۱,۸	۹۰	۹۱,۹	۵۵,۶	-	۶۰	-	۵۵	۶۷,۸	۷۵	۵۶,۴	۶۲,۸	۶۲,۸
منځني ($\bar{X}$)	۴	۴	۴	۴	۴,۰**	۴	۳,۵	۳	۴	۳,۵**	۴	۴	۴	۴	۴,۰**	۴	-	۴	۳	۴,۰**	۴	۴	۴	۴	۴
د معیار انحراف	۰,۴	۰	۰,۷	۰,۹	۰,۷	۰,۵	۰,۵	۰,۶	۰,۵	۰,۵	۰	۰	۰,۹	۰,۳	۰,۵	۰,۶	-	۰,۶	۰	۰,۶	۰,۵	۰,۴	۰,۷	۰,۶	۰,۶
شمیره	۱۱	۳	۱۵	۱۰	۳۹	۱۹	۸	۳۲	۲۱	۸۰	۱۱	۵	۱۱	۱۰	۳۷	۱۸	۰	۲۰	۲	۴۰	۵۹	۱۲	۷۸	۴۳	۱۹۶
ښځینه																									
بشپړمخالف	-	-	-	۱۱,۱	۲,۵	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	۵,۶	-	-	-	۲,۵	۰,۹	-	-	۴,۵	۱
مخالف	-	-	-	۲۲,۲	۵	-	۶,۷	-	-	۱,۳	۶,۹	-	-	-	۵	۱۶,۷	-	-	-	۷,۵	۴,۵	۳,۶	-	۹,۱	۴
مواافقي	۶۸,۲	-	۶۲,۵	۵۵,۶	۶۲,۵	۷۲,۱	۶۰	۴۱,۷	۶۰	۶۳,۸	۳۷,۹	۱۶,۷	-	۵۰	۳۲,۵	۲۷,۸	۱۶,۷	۴۶,۷	-	۳۲,۵	۵۵,۴	۳۹,۳	۴۴,۷	۵۴,۵	۵۱
بشپړموافق	۳۱,۸	۱۰۰	۳۷,۵	۱۱,۱	۳۰	۲۷,۹	۳۳,۳	۵۸,۳	۴۰	۳۵	۵۵,۲	۸۳,۳	۱۰۰	۵۰	۶۲,۵	۵۰	۸۳,۳	۵۳,۳	۱۰۰	۵۷,۵	۳۹,۳	۵۷,۱	۵۵,۳	۳۱,۸	۴۴
منځني ($\bar{X}$)	۳	۴	۳	۳	۳,۰**	۳	۳	۴	۳	۳,۰**	۴	۴	۴	۳,۵	۴,۰**	۳,۵	۴	۴	۴	۴,۰**	۳,۰*	۴,۰*	۴,۰*	۳,۰*	۳
د معیار انحراف	۰,۵	-	۰,۵	۰,۹	۰,۶	۰,۵	۰,۶	۰,۵	۰,۵	۰,۵	۰,۶	۰,۴	۰	۰,۷	۰,۶	۰,۹	۰,۴	۰,۵	-	۰,۷	۰,۶	۰,۶	۰,۵	۰,۸	۰,۶
شمیر	۲۲	۱	۸	۹	۴۰	۴۳	۱۵	۱۲	۱۰	۸۰	۲۹	۲	۳	۲	۴۰	۱۸	۲	۱۵	۱	۴۰	۱۱۲	۲۸	۳۸	۲۲	۲۰۰
دواړه																									
بشپړ مخالف	-	-	-	۵,۳	۱,۳	-	-	-	-	-	-	-	۷,۱	-	۱,۳	۲,۸	-	-	-	۱,۳	۰,۶	-	۰,۹	۱,۵	۰,۸
بشپړ موافق	-	-	۸,۷	۲۶,۳	۸,۹	-	۴,۳	۲,۳	-	۱,۳	۵	-	-	-	۲,۶	۱۱,۱	-	۲,۹	-	۶,۳	۳,۵	۲,۳	۳,۴	۷,۷	۴
موافق	۵۱,۵	-	۳۹,۱	۳۱,۶	۴۰,۵	۶۴,۵	۵۶,۵	۵۰	۴۸,۴	۵۲,۳	۲۷,۵	۹,۱	۷,۱	۱۶,۷	۱۹,۵	۳۳,۳	۱۶,۷	۴۰	۶۶,۷	۳۶,۳	۴۶,۸	۳۴,۱	۳۹,۷	۳۸,۵	۴۱,۹
بشپړ موافق	۴۸,۵	۱۰۰	۵۲,۲	۳۶,۸	۴۹,۴	۳۵,۵	۳۹,۱	۴۷,۷	۵۱,۶	۴۲,۵	۶۷,۵	۹۰,۹	۸۵,۷	۸۳,۳	۷۶,۶	۵۲,۸	۸۳,۳	۵۷,۱	۳۳,۳	۵۶,۳	۴۹,۱	۶۳,۶	۵۶	۵۲,۳	۵۳,۳
منځني ($\bar{X}$)	۳	۴	۴	۳	۳,۰***	۳	۳	۳	۴	۳,۰***	۴	۴	۴	۴	۴,۰***	۴	۴	۴	۳	۴,۰***	۳	۴	۴	۴	۴
د معیار انحراف	۰,۵	۰	۰,۷	۰,۹	۰,۷	۰,۵	۰,۶	۰,۵	۰,۵	۰,۵	۰,۶	۰,۳	۰,۸	۰,۴	۰,۶	۰,۸	۰,۴	۰,۶	۰,۶	۰,۷	۰,۶	۰,۵	۰,۶	۰,۷	۰,۶
شمیر	۳۳	۴	۲۳	۱۹	۷۹	۲۲	۲۳	۴۴	۳۱	۱۲۰	۴۰	۱۱	۱۴	۱۲	۷۷	۳۲	۲	۳۵	۳	۸۰	۱۷۱	۴۴	۱۱۲	۲۵	۳۹۲

یادښتونه: الف. کروسکال– والس آزمایښت د ولایتونو او زده کړې پر اساس د پرتله کولو لپاره کارول شوی، *** Sig<۰,۰۱; ** Sig<.۰۵; * Sig<۱۰
ب. د احصاییې هیڅ ډول آزمایښت د محاسبې وړ نه ده؛ ځکه چې یوازې یوې ډلې/محدودو قومي ډلو د مقایسې لپاره شتون درلود

۴-۵ ج- ضمیمه جدول. په دې اړه چې «نارینه باید په کورنۍ کې له درنښت او واک څخه برخمن وي» د ولایت، قومیت او جنسیت پر اساس د ځواب ورکوونکو نظریې

	بامیان			کابل				ننګرهار		تخار				ولایتونه				
	تاجک	هزاره	ټول	تاجک	پښتون	نور	ټول	پښتون	ټول	تاجک	پښتون	نور	ټول	تاجک	پښتون	هزاره	نور	ټول
نارینه																		
بشپړ مخالف	-	-	-	-	-	-	-	۲،۵	۲،۵	-	-	-	-	-	۱،۴	-	-	۰،۵
مخالف	-	۱۲،۵	۱۲،۵	۱،۷	-	-	۱،۳	-	-	-	۷،۷	۷،۱	۵	۱،۴	۱،۴	۱۲،۵	۵،۳	۴
موافق	-	۱۷،۵	۱۷،۵	۴۹،۲	۴۳،۸	۲۰	۴۸،۸	۵	۵	-	۲۱،۵	۵۷،۱	۴۰	۴۰،۳	۲۴،۲	۱۷،۵	۵۷،۹	۳۲
بشپړ موافق	-	۷۰	۷۰	۴۹،۲	۵۲،۳	۴۰	۵۰	۹۲،۵	۹۲،۵	۱۰۰	۳۰،۸	۳۵،۷	۵۵	۵۸،۳	۷۲،۵	۷۰	۳۷،۸	۲۳،۵
منځنی ($\bar{x}$)	-	۴	۴،۰***	۳	۴	۳	۳،۵***	۴	۴،۰***	۴،۰***	۳،۰***	۳،۰***	۴،۰***	۴،۰**	۴،۰**	۴،۰**	۳،۰**	۴
د معیار انحراف	-	۰،۷	۰،۷	۰،۵	۰،۵	۰،۵	۰،۵	۰،۵	۰،۵	۰	۰،۲	۰،۲	۰،۲	۰،۵	۰،۲	۰،۷	۰،۲	۰،۲
شمیر	-	۴۰	۴۰	۵۹	۱۲	۵	۸۰	۴۰	۴۰	۱۳	۱۳	۱۴	۴۰	۷۲	۲۹	۴۰	۱۹	۲۰۰
ښځینه																		
بشپړ مخالف		۲،۲	۲،۵	-	-	-	-	-	-	-	-	۲،۳	۲،۵	-	-	۲،۲	۴،۸	۱
مخالف		۵،۱	۵	-	۲،۷	-	۱،۳	۵	۵	۲،۳	-	۱۲،۵	۷،۵	۱،۳	۴،۸	۵،۱	۹،۵	۴
موافق		۲۴،۱	۲۲،۵	۲۸،۳	۵۳،۳	۴۰	۲۳،۸	۳۲،۵	۳۲،۵	۳۱،۳	۲۵	۳۷،۵	۳۲،۵	۵۹،۷	۳۲،۵	۲۴،۱	۳۸،۱	۵۱
بشپړ موافق	۱۰۰	۲۸،۲	۳۰	۳۱،۷	۴۰	۲۰	۳۵	۲۲،۵	۲۲،۵	۲۲،۵	۷۵	۴۳،۸	۵۷،۵	۳۹	۵۸،۷	۲۸،۲	۴۷،۲	۴۴
منځنی ($\bar{x}$)	۴	۳	۳،۰**	۳	۳	۴	۳،۰**	۴	۴،۰**	۴	۴	۳	۴،۰**	۳،۰**	۴،۰**	۳،۰**	۳،۰**	۳
د معیار انحراف	-	۰،۲	۰،۲	۰،۵	۰،۲	۰،۵	۰،۵	۰،۲	۰،۲	۰،۲	۰،۵	۰،۹	۰،۷	۰،۵	۰،۲	۰،۲	۰،۸	۰،۲
شمیر	۱	۳۹	۴۰	۲۰	۱۵	۵	۸۰	۴۰	۴۰	۱۲	۸	۱۲	۴۰	۷۷	۲۳	۳۹	۳۱	۲۰۰
دواړه																		
تېشپړمخالف	-	۱،۳	۱،۳	-	-	-	-	۱،۳	۱،۳	-	-	۳،۳	۱،۳	-	۰،۸	۱،۳	۲،۵	۰،۸
مخالف	-	۸،۹	۸،۸	۰،۸	۳،۲	-	۱،۳	۲،۵	۲،۵	۳،۴	۴،۸	۱۰	۶،۳	۱،۳	۳	۸،۹	۷،۵	۴
موافق	-	۴۰،۵	۴۰	۵۸،۸	۴۸،۴	۵۰	۵۲،۳	۱۸،۸	۱۸،۸	۱۷،۲	۴۷،۲	۴۶،۷	۳۲،۳	۵۰،۳	۳۰،۳	۴۰،۵	۴۷،۵	۴۱،۵
پېشپړ موافق	۱۰۰	۴۹،۴	۵۰	۴۰،۳	۴۸،۴	۵۰	۴۲،۵	۷۷،۵	۷۷،۵	۷۹،۳	۴۷،۲	۴۰	۵۲،۳	۴۸،۳	۲۵،۹	۴۹،۴	۴۲،۵	۵۳،۸
منځنی ($\bar{x}$)	۴	۳	۳،۵***	۳	۳	۳،۵	۳،۰***	۴	۴،۰***	۴،۰***	۳،۰***	۳،۰***	۴،۰***	۳،۰***	۴،۰***	۳،۰***	۳،۰***	۴
د معیار انحراف		۰،۷	۰،۷	۰،۵	۰،۲	۰،۵	۰،۵	۰،۲	۰،۲	۰،۵	۰،۲	۰،۸	۰،۷	۰،۵	۰،۲	۰،۷	۰،۷	۰،۲
شمیر	۱	۷۹	۸۰	۱۱۹	۳۱	۱۰	۱۲۰	۸۰	۸۰	۲۹	۲۱	۳۰	۸۰	۱۴۹	۱۳۲	۷۹	۴۰	۴۰۰

یادښتونه الف. کروسکال اچ– والس آزماینښت د ولایتونو، قومیت د پرتله کولو لپاره کارول شوی ده Sig<10 *؛ Sig<.05 **؛ Sig< 0.01 ***
ب. هیڅ ډول احصائیوي آزماییښت کیدای نه شي ځکه چې یوازې یوې ډلې / محدود قومي ډلو وجود درلود

۴-۲ الف- ضمیمه جدول. په دې اړه، چې «نارینه باید د خپلې کورنۍ اړتیاوې په هره بیه پوره کړي» د ولایت، عمر کچې او جنسیت پر اساس د ځواب ورکوونکو نظریې

	باميان			کابل			ننګرهار			تخار			ټول ولايتونه		
	د پاخه عمر لرونکي	ځوانان	دواړه	د پاخه عمر لرونکي	ځوان	دواړه	د پاخه عمر لرونکي	ځوانان	دواړه	د پاخه عمر لرونکي	ځوان	دواړه	د پاخه عمر لرونکي	ځوان	ټول
نارینه															
بشپړ مخالف	-	-	-	-	۲,۵	۱,۳	۵	-	۲,۵	-	-	-	۱	۱	۱
مخالف	۱۰	۳۰	۲۰	-	۵	۲,۵	۲۰	۵	۱۲,۵	۵	۵	۵	۷	۱۰	۸,۵
موافق	۱۰	۲۵	۱۷,۵	۴۵	۷۵	۶۰	-	۱۵	۷,۵	۳۵	۱۵	۲۵	۲۷	۴۱	۳۴
بشپړ موافق	۸۰	۴۵	۶۲	۵۵	۱۷,۵	۳۶,۳	۷۵	۸۰	۷۷,۵	۶۰	۸۰	۷۰	۶۵	۴۸	۵۶,۵
منځنی ($\tilde{X}$)	**۴,۰۰	**۳,۰۰	***۴,۰۰	***۴,۰۰	***۳,۰۰	***۳,۰۰	۴	۴	***۴,۰۰	۴	۴	***۴,۰۰	**۴,۰۰	**۳,۰۰	۴
د معیار انحراف	۰,۶۲	۰,۸۸	۰,۸۱	۰,۵	۰,۵۷	۰,۵۹	۱	۰,۵۵	۰,۸۱	۰,۶	۰,۵۵	۰,۵۸	۰,۶۷	۰,۷	۰,۶۹
شمېر	۲۰	۲۰	۴۰	۴۰	۴۰	۸۰	۲۰	۲۰	۴۰	۲۰	۲۰	۴۰	۱۰۰	۱۰۰	۲۰۰
ښځینه															
بشپړ مخالف	-	۵	۲,۵	-	-	-	-	-	-	۱۵	۱۵	۱۵	۳	۴	۳,۵
مخالف	۲۵	۲۵	۲۵	۷,۵	۱۲,۵	۱۰	۵	-	۲,۵	۴۵	۳۰	۳۷,۵	۱۸	۱۲	۱۷
موافق	۴۵	۳۵	۴۰	۶۲,۵	۶۷,۵	۶۵	۳۵	۳۰	۳۲,۵	۲۰	۳۵	۲۷,۵	۴۵	۴۷	۴۶
بشپړ موافق	۳۰	۳۵	۳۲,۵	۳۰	۲۰	۲۵	۶۰	۷۰	۶۵	۲۰	۲۰	۲۰	۳۴	۳۳	۳۳,۵
منځنی ($\tilde{X}$)	۳	۳	***۳,۰۰	۳	۳	***۳,۰۰	۴	۴	***۴,۰۰	۲	۳	***۲,۰۰	۳	۳	۳
د معیار انحراف	۰,۷۶	۰,۹۲	۰,۸۳	۰,۵۸	۰,۵۷	۰,۵۸	۰,۶	۰,۴۷	۰,۵۴	۱	۰,۹۹	۰,۹۹	۰,۸	۰,۸۱	۰,۸
شمېر	۲۰	۲۰	۴۰	۴۰	۴۰	۸۰	۲۰	۲۰	۴۰	۲۰	۲۰	۴۰	۱۰۰	۱۰۰	۲۰۰
دواړه															
تبشپړ مخالف	-	۲,۵	۱,۳	-	۱,۳	۰,۶	۲,۵	-	۱,۳	۷,۵	۷,۵	۷,۵	۲	۲,۵	۲,۳
مخالف	۱۷,۵	۲۷,۵	۲۲,۵	۳,۸	۸,۸	۶,۳	۱۲,۵	۲,۵	۷,۵	۲۵	۱۷,۵	۲۱,۳	۱۲,۵	۱۳	۱۲,۸
موافق	۲۷,۵	۳۰	۲۸,۸	۵۳,۸	۷۱,۳	۶۲,۵	۱۷,۵	۲۲,۵	۲۰	۲۷,۵	۲۵	۲۶,۳	۳۶	۴۴	۴۰
بشپړ موافق	۵۵	۴۰	۴۷,۵	۴۲,۵	۱۸,۸	۳۰,۶	۶۷,۵	۷۵	۷۱,۳	۴۰	۵۰	۴۵	۴۹,۵	۴۰,۵	۴۵
منځنی ($\tilde{X}$)	۴	۳	***۳,۰۰	***۳,۰۰	***۳,۰۰	***۳,۰۰	۴	۴	***۴,۰۰	۳	۳,۵	***۳,۰۰	۳	۳	۳
د معیار انحراف	۰,۷۷	۰,۸۹	۰,۸۴	۰,۵۶	۰,۵۷	۰,۵۹	۰,۸۲	۰,۵۱	۰,۶۸	۰,۹۹	۰,۹۸	۰,۹۸	۰,۷۷	۰,۷۷	۰,۷۷
شمېر	۴۰	۴۰	۸۰	۸۰	۸۰	۱۲۰	۴۰	۴۰	۸۰	۴۰	۴۰	۸۰	۲۰۰	۲۰۰	۴۰۰

یادښت: الف. مان ویټنی – آزمایښت د پاخه عمر او ځوانو ځواب ورکوونکو د پرتله کولو لپاره کارول شوي. ب. کروسکال – والس والس اچ تست د ولایتونو د مقایسې لپاره په کار وړل شوي دي Sig<10 *; Sig<.05 **; Sig< 0.01 ***

۴-۲ ب- ضمیمه جدول. د دې په اړه چې «نارینه باید د خپلې کورنۍ اړتیاوې په هر صورت پوره کړي» د ولایت، زده کړې او جنسیت پر اساس د ځواب ورکوونکو نظریې

	باميان					کابل					ننګرهار					تخار					ټول ولایتونه				
	نالوستي	لومړني	ثانوي	پوهنتون	ټول	نالوستي	لومړني	ثانوي	پوهنتون	ټول	نالوستي	لومړنی	ثانوي	پوهنتون	ټول	نالوستي	لومړي	ثانوي	پوهنتون	ټول	نالوستي	لومړني	ثانوي	پوهنتون	ټول۹۹
نارینه																									
بشپړ مخالف	۹٫۱	۳۳٫۳	۲۶٫۷	۲۰	۲۰٫۵	-	-	۳٫۱	-	۱٫۳	-	۲۰	-	-	۲٫۷	-	-	-	-	-	-	۲٫۳	۱٫۳	-	۱
مخالف	-	۳۳٫۳	۱۳٫۳	۴۰	۱۷٫۹	-	-	-	۹٫۵	۲٫۵	۱۸٫۲	۴۰	۹٫۱	-	۱۳٫۵	-	-	۵	۵۰	۵	۵٫۱	۱۸٫۸	۷٫۷	۱۱٫۲	۸٫۷
موافق	۹۰٫۹	۳۳٫۳	۲۰	۴۰	۲۱٫۵	۵۲٫۲	۷۵	۲۲٫۵	۵۷٫۱	۲۰	-	-	۹٫۱	۱۰	۵٫۴	۲۷٫۸	-	۲۵		۲۵	۲۵٫۴	۴۳٫۸	۳۵٫۹	۳۹٫۵	۳۴٫۲
بشپړ موافق	-	-	-	-	-	۴۷٫۴	۲۵	۳۴٫۴	۳۳٫۳	۳۶٫۳	۸۱٫۸	۴۰	۸۱٫۸	۹۰	۷۸٫۴	۷۲٫۲	-	۷۰	۵۰	۷۰	۲۹٫۵	۳۱٫۳	۵۵٫۱	۴۸٫۸	۵۲٫۱
منځني ($\tilde{X}$)	۴	۳	۴	۳	۴٫۰*	۳	۳	۳	۳	۳٫۰*	۴	۲	۴	۴	۴٫۰*	۴	-	۴	۳	۴٫۰*	۴٫۰**	۳٫۰**	۴٫۰**	۳٫۰**	۴
د معیار انحراف	۰٫۲	۱	۰٫۹	۰٫۸	۰٫۸	۰٫۵	۰٫۵	۰٫۲	۰٫۲	۰٫۲	۰٫۸	۱٫۳	۰٫۲	۰٫۳	۰٫۸	۰٫۵	-	۰٫۲	۱٫۴	۰٫۲	۰٫۲	۰٫۹	۰٫۷	۰٫۷	۰٫۷
شمیره	۱۱	۳	۱۵	۱۰	۳۹	۱۹	۸	۳۲	۲۱	۸۰	۱۱	۵	۱۱	۱۰	۳۷	۱۸	۰	۲۰	۲	۴۰	۵۹	۱۲	۷۸	۴۳	۱۹۲
ښځینه																									
بشپړمخالف	-	-	-	۱۱٫۱	۲٫۵	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	۱۲٫۷	۱۲٫۷	۱۳٫۳	--	۱۵	۲٫۷	۳٫۲	۵٫۳	۴٫۵	۳٫۵
مخالف	۱۳٫۲	-	۵۰	۳۳٫۳	۲۵	۷	۲۰	۱۲٫۷	-	۱۰	۳٫۴	-	-	-	۲٫۵	۳۸٫۹	۱۲٫۷	۴۶٫۷	-	۳۷٫۵	۱۲٫۵	۱۴٫۳	۳۴٫۲	۱۳٫۲	۱۷
موافق	۵۰	-	۱۲٫۵	۴۴٫۴	۴۰	۲۹٫۸	۷۳٫۳	۵۰	۵۰	۲۵	۳۷٫۹	۱۲٫۷	-	۵۰	۳۲٫۵	۱۱٫۱	۵۰	۳۳٫۳	۱۰۰	۲۷٫۵	۴۸٫۲	۵۳٫۲	۳۱٫۲	۵۰	۴۲
بشپړمخالف	۳۶٫۴	۱۰۰	۳۷٫۵	۱۱٫۱	۳۲٫۵	۲۳٫۳	۲٫۷	۳۳٫۳	۵۰	۲۵	۵۸٫۲	۸۳٫۳	۱۰۰	۵۰	۲۵	۳۳٫۳	۱۲٫۷	۲٫۷	-	۲۰	۳۶٫۲	۲۸٫۲	۲۸٫۹	۳۱٫۸	۳۳٫۵
منځني ($\tilde{X}$)	۳	۴	۲٫۵	۳	۳٫۰***	۳٫۰*	۳٫۰*	۳٫۰*	۳٫۵*	۳٫۰***	۴	۴	۴	۳٫۵	۴٫۰***	۲	۳	۲	۳	۲٫۰***	۳	۳	۳	۳	۳
د معیار انحراف	۰٫۷		۱	۰٫۹	۰٫۸	۰٫۵	۰٫۵	۰٫۷	۰٫۵	۰٫۲	۰٫۲	۰٫۴	۰	۰٫۷	۰٫۵	۱٫۱	۱	۰٫۸		۱	۰٫۸	۰٫۸	۰٫۹	۰٫۸	۰٫۸
شمیر	۲۲	۱	۸	۹	۴۰	۴۳	۱۵	۱۲	۱۰	۸۰	۲۹	۲	۳	۲	۴۰	۱۸	۲	۱۵	۱	۴۰	۱۱۲	۲۸	۳۸	۲۲	۲۰۰
دواړه																									
بشپړ مخالف	-	-	-	۵٫۳	۱٫۳	-	-	۲٫۳	-	۰٫۲	-	۹٫۱	-	-	۱٫۳	۸٫۳	۱۲٫۷	۵٫۷	-	۷٫۵	۱٫۸	۴٫۵	۲٫۲	۱٫۵	۲٫۳
مخالف	۱۲٫۱	۲۵	۳۴٫۸	۲۲٫۳	۲۲٫۸	۴٫۸	۱۳	۴٫۵	۲٫۵	۲٫۳	۷٫۵	۱۸٫۲	۷٫۱	-	۷٫۸	۱۹٫۴	۱۲٫۷	۲۲٫۹	۳۳٫۳	۲۱٫۳	۹٫۹	۱۵٫۹	۱۲٫۴	۱۲٫۳	۱۲٫۹
موافق	۳۳٫۳	۲۵	۱۳	۴۲٫۱	۲۹٫۱	۲۴٫۵	۷۳٫۹	۵۹٫۱	۵۴٫۸	۲۲٫۵	۲۷٫۵	۹٫۱	۷٫۱	۱۲٫۷	۱۹٫۵	۱۹٫۴	۵۰	۲۸٫۲	۳۳٫۳	۲۲٫۳	۴۰٫۴	۵۰	۳۴٫۵	۴۳٫۱	۴۰٫۲
بشپړ موافق	۵۴٫۵	۵۰	۵۲٫۲	۲۲٫۳	۴۲٫۸	۳۰٫۲	۱۳	۳۴٫۱	۳۸٫۷	۳۰٫۲	۲۵	۲۳٫۲	۸۵٫۷	۸۳٫۳	۷۱٫۴	۵۲٫۸	۱۲٫۷	۴۲٫۹	۳۳٫۳	۴۵	۴۸	۲۹٫۵	۴۲٫۲	۴۳٫۱	۴۴٫۷
منځني ($\tilde{X}$)	۴	۳٫۵	۴	۳	۳٫۰***	۳	۳	۳	۳	۳٫۰***	۴	۴	۴	۴	۴٫۰***	۴	۳	۳	۳	۳٫۰***	۳	۳	۳	۳	۳
د معیار انحراف	۰٫۷	۱	۰٫۹	۰٫۹	۰٫۸	۰٫۵	۰٫۵	۰٫۷	۰٫۲	۰٫۲	۰٫۲	۱٫۱	۰٫۲	۰٫۴	۰٫۷	۱	۱	۱	۱	۱	۰٫۷	۰٫۸	۰٫۸	۰٫۷	۰٫۸
شمیر	۳۳	۴	۲۳	۱۹	۷۹	۲۲	۲۳	۴۴	۳۱	۱۲۰	۴۰	۱۱	۱۴	۱۲	۷۷	۳۶	۲	۳۵	۳	۸۰	۱۷۱	۴۴	۱۱۲	۲۵	۳۹۶

یادښت: الف. مان ویتنی – آزمایښت د پاخه عمر او ځوانو ځواب ورکوونکو د پرتله کولو لپاره کارول شوي Sig<10 *؛ Sig<.05 **؛ Sig< 0.01 ***
ب. کروسکال – والس والس اچ تست د ولایتونو د مقایسې لپاره په کار وړل شوي دي

۴-۲ ج - ضمیمه جدول. په دې اړه چې «نارینه په هره بیه چې وي، باید د خپلې کورنۍ اړتیاوې پوره کړي» د ولایت، قومیت او جنسیت پر اساس د ځواب ورکوونکو نظریې

	بامیان			کابل				ننګرهار		تخار				ټول ولایتونه				
	تاجک	هزاره	ټول	تاجک	پښتون	نور	ټول	پښتون	ټول	تاجک	پښتون	نور	ټول	تاجک	پښتون	هزاره	نور	ټول
نارینه																		
بشپړ مخالف	-	-	-	۱٫۷			۱٫۳	۲٫۵	۲٫۵	-	-	-	-	۱٫۴	۱٫۴	-	-	۱
مخالف	-	۲۰	۲۰	۳٫۴			۲٫۵	۱۲٫۵	۱۲٫۵	-	۱۵٫۴	-	۵	۲٫۸	۱۰٫۱	۲۰	-	۸٫۵
موافق	-	۱۷٫۵	۱۷٫۵	۶۱	۵۶٫۳	۶۰	۶۰	۷٫۵	۷٫۵	۱۵٫۴	۵۳٫۸	۷٫۱	۲۵	۵۲٫۸	۲۷٫۵	۱۷٫۵	۲۱٫۱	۳۴
بشپړ موافق	-	۶۲٫۵	۶۲٫۵	۳۳٫۹	۴۳٫۸	۴۰	۳۶٫۳	۷۷٫۵	۷۷٫۵	۸۴٫۶	۳۰٫۸	۹۲٫۹	۷۰	۴۳٫۱	۶۰٫۹	۶۲٫۵	۷۸٫۹	۵۶٫۵
منځني (x̃)	-	۴	***۴٫۰	۳	۳	۳	***۳٫۰	۴	***۴٫۰	***۴٫۰	***۳٫۰	***۴٫۰	***۴٫۰	*۳٫۰	*۴٫۰	*۴٫۰	*۴٫۰	۴
د معیار انحراف	-	۰٫۸	۰٫۸	۰٫۶	۰٫۵	۰٫۵	۰٫۶	۰٫۸	۰٫۸	۰٫۴	۰٫۷	۰٫۳	۰٫۶	۰٫۶	۰٫۷	۰٫۸	۰٫۴	۰٫۷
شمیر	-	۴۰	۴۰	۵۹	۱۶	۵	۸۰	۴۰	۴۰	۱۳	۱۳	۱۴	۴۰	۷۲	۶۹	۴۰	۱۹	۲۰۰
ښځینه																		
بشپړ مخالف	-	۲٫۶	۲٫۵	-	-	-	-	-	-	۲۵	۲۵	-	۱۵	۵٫۲	۳٫۲	۲٫۶	-	۳٫۵
مخالف	-	۲۵٫۶	۲۵	۶٫۷	۲۰	۲۰	۱۰	۲٫۵	۲٫۵	۵۶٫۳	۱۲٫۵	۳۱٫۳	۳۷٫۵	۱۶٫۹	۷٫۹	۲۵٫۶	۲۸٫۶	۱۷
موافق	-	۴۱	۴۰	۶۵	۶۶٫۷	۶۰	۶۵	۳۲٫۵	۳۲٫۵	۱۸٫۸	۵۰	۲۵	۲۷٫۵	۵۴٫۵	۴۲٫۹	۴۱	۳۳٫۳	۴۶
بشپړ موافق	۱۰۰	۳۰٫۸	۳۲٫۵	۲۸٫۳	۱۳٫۳	۲۰	۲۵	۶۵	۶۵	-	۱۲٫۵	۴۳٫۸	۲۰	۲۳٫۴	۴۶	۳۰٫۸	۳۸٫۱	۳۳٫۵
منځني (x̃)	۴	۳	***۳٫۰	۳	۳	۳	***۳٫۰	۴	***۴٫۰	***۲٫۰	***۳٫۰	***۳٫۰	***۲٫۰	**۳٫۰	**۳٫۰	**۳٫۰	**۳٫۰	۳
د معیار انحراف		۰٫۸	۰٫۸	۰٫۶	۰٫۶	۰٫۷	۰٫۶	۰٫۵	۰٫۵	۰٫۷	۱٫۱	۰٫۹	۱	۰٫۸	۰٫۸	۰٫۸	۰٫۸	۰٫۸
شمیر	۱	۳۹	۴۰	۶۰	۱۵	۵	۸۰	۴۰	۴۰	۱۶	۸	۱۶	۴۰	۷۷	۶۳	۳۹	۲۱	۲۰۰
دواړه																		
بشپړ مخالف	-	۱٫۳	۱٫۳	۰٫۸	-	-	۰٫۶	۱٫۳	۱٫۳	۱۳٫۸	۹٫۵	-	۷٫۵	۳٫۴	۲٫۳	۱٫۳	-	۲٫۳
مخالف	-	۲۲٫۸	۲۲٫۵	۵	۹٫۷	۱۰	۶٫۳	۷٫۵	۷٫۵	۳۱	۱۴٫۳	۱۶٫۷	۲۱٫۳	۱۰٫۱	۹٫۱	۲۲٫۸	۱۵	۱۲٫۸
موافق	-	۲۹٫۱	۲۸٫۸	۶۳	۶۱٫۳	۶۰	۶۲٫۵	۲۰	۲۰	۱۷٫۲	۵۲٫۴	۱۶٫۷	۲۶٫۳	۵۳٫۷	۳۴٫۸	۲۹٫۱	۲۷٫۵	۴۰
بشپړ موافق	۱۰۰	۴۶٫۸	۴۷٫۵	۳۱٫۱	۲۹	۳۰	۳۰٫۶	۷۱٫۳	۷۱٫۳	۳۷٫۹	۲۳٫۸	۶۶٫۷	۴۵	۳۲٫۹	۵۳٫۸	۴۶٫۸	۵۷٫۵	۴۵
منځني (x̃)	۴	۳	***۳٫۰	۳	۳	۳	***۳٫۰	۴	***۴٫۰	**۳٫۰	**۳٫۰	**۴٫۰	***۳٫۰	**۳٫۰	**۴٫۰	**۳٫۰	**۴٫۰	۳
د معیار انحراف		۰٫۸	۰٫۸	۰٫۶	۰٫۶	۰٫۶	۰٫۶	۰٫۷	۰٫۷	۱٫۱	۰٫۹	۰٫۸	۱	۰٫۷	۰٫۸	۰٫۸	۰٫۷	۰٫۸
شمیر	۱	۷۹	۸۰	۱۱۹	۳۱	۱۰	۱۲۰	۸۰	۸۰	۲۹	۲۱	۳۰	۸۰	۱۴۹	۱۳۲	۷۹	۴۰	۴۰۰

یادښتونه: الف. کروسکال – والس اچ-تست د ولایتونو او قومیت د پرتله کولو لپاره کیږي. *** Sig<10؛ ** Sig<.05؛ * Sig< 0.01
ب. هیڅ احصاییوي آزماینښت نه ترسره کیږي؛ ځکه چې یوازې یوډله/یوځو قومي ډلې د پرتله کولو لپاره شتون لري.

۴-۷ الف- ضمیمه جدول په دې اړه چې«ښځې باید په ټولو حالاتو کې په نارینه تکیه وکړي»دولایت، عمر کچې او جنسیت پر اساس د ځواب ورکوونکو نظریې

	بامیان			کابل			ننګرهار			تخار			ټول ولایتونه		
	د پاخه عمر لرونکي	ځوان	دواړه	د پاخه عمر لرونکی	ځوان	دواړه	د پاخه عمر لرونکی	ځوان	دواړه	د پاخه عمر لرونکی	ځوان	دواړه	د پاخه عمر لرونکی	ځوان	دواړه
نارینه															
بشپړ خالف	-	۱۰٫۵	۵٫۱	-	-	-	-	-	-	۵	۱۰	۷٫۵	۱	۴	۲٫۵
مخالف	۱۰	۲۱٫۱	۱۵٫۴	-	۷٫۵	۳٫۸	۵	-	۲٫۵	۲۰	۱۰	۱۵	۷	۹٫۱	۸
موافق	۳۵	۲۶٫۳	۳۰٫۸	۳۲٫۵	۵۵	۴۳٫۸	-	۱۰	۵	۳۵	۱۰	۲۲٫۵	۲۷	۳۱٫۳	۲۹٫۱
بشپړ موافق	۵۵	۴۲٫۱	۴۸٫۷	۶۷٫۵	۳۷٫۵	۵۲٫۵	۹۵	۹۰	۹۲٫۵	۴۰	۷۰	۵۵	۶۵	۵۵٫۶	۶۰٫۳
منځني (X̃)	۴	۳	***۳٫۰۰	***۴٫۰۰	***۳٫۰۰	***۴٫۰۰	۴	۴	***۴٫۰۰	۳	۴	***۴٫۰۰	۴	۴	۴
د معیار انحراف	۰٫۲۹	۱٫۰۵	۰٫۹	۰٫۴۷	۰٫۷۱	۰٫۵۷	۰٫۴۵	۰٫۳۱	۰٫۳۸	۰٫۹۱	۱٫۰۵	۰٫۹۸	۰٫۲۷	۰٫۸۲	۰٫۷۵
شمیر	۲۰	۱۹	۳۹	۴۰	۴۰	۸۰	۲۰	۲۰	۴۰	۲۰	۲۰	۴۰	۱۰۰	۹۹	۱۹۹
ښځینه															
بشپړ مخالف	-	-	-	-	۲٫۵	۱٫۳	-	-	-	۱۰	-	۵	۲	۱	۱٫۵
مخالف	-	۵	۲٫۵	-	-	-	-	-	-	۳۰	۲۰	۲۵	۶	۵	۵٫۵
موافق	۷۰	۴۰	۵۵	۵۲٫۵	۵۷٫۵	۵۵	۴۰	۳۰	۳۵	۳۰	۴۵	۳۷٫۵	۴۹	۴۶	۴۷٫۵
بشپړ موافق	۳۰	۵۵	۴۲٫۵	۴۷٫۵	۴۰	۴۳٫۸	۶۰	۷۰	۶۵	۳۰	۳۵	۳۲٫۵	۴۳	۴۸	۴۵٫۵
منځني (X̃)	۳	۴	***۳٫۰۰	۳	۳	***۳٫۰۰	۴	۴	***۴٫۰۰	۳	۳	***۳٫۰۰	۳	۳	۳
د معیار انحراف	۰٫۴۷	۰٫۷۱	۰٫۵۵	۰٫۵۱	۰٫۶۲	۰٫۵۷	۰٫۵	۰٫۴۷	۰٫۴۸	۱٫۰۱	۰٫۷۵	۰٫۸۹	۰٫۶۸	۰٫۶۴	۰٫۶۶
شمیر	۲۰	۲۰	۴۰	۴۰	۴۰	۸۰	۲۰	۲۰	۴۰	۲۰	۲۰	۴۰	۱۰۰	۱۰۰	۲۰۰
دواړه															
بشپړ مخالف	-	۵٫۱	۲٫۵	-	۱٫۳	۰٫۶	-	-	-	۷٫۵	۵	۶٫۳	۱٫۵	۲٫۵	۲
مخالف	۵	۱۲٫۸	۸٫۹	-	۳٫۸	۱٫۹	۲٫۵	-	۱٫۳	۲۵	۱۵	۲۰	۶٫۵	۷	۶٫۸
موافق	۵۲٫۵	۳۳٫۳	۴۳	۴۲٫۵	۵۶٫۳	۴۹٫۴	۲۰	۲۰	۲۰	۳۲٫۵	۲۷٫۵	۳۰	۳۸	۳۸٫۷	۳۸٫۳
بشپړ موافق	۴۲٫۵	۴۸٫۷	۴۵٫۶	۵۷٫۵	۳۸٫۸	۴۸٫۱	۷۷٫۵	۸۰	۷۸٫۸	۳۵	۵۲٫۵	۴۳٫۸	۵۴	۵۱٫۸	۵۲٫۹
منځني (X̃)	۳	۳	***۳٫۰۰	***۴٫۰۰	***۳٫۰۰	***۳٫۰۰	۴	۴	***۴٫۰۰	۳	۴	***۳٫۰۰	۴	۴	۴
د معیار انحراف	۰٫۵۹	۰٫۸۸	۰٫۷۴	۰٫۵	۰٫۷۱	۰٫۵۷	۰٫۴۹	۰٫۴۱	۰٫۴۵	۰٫۹۶	۰٫۹۱	۰٫۹۴	۰٫۶۹	۰٫۷۳	۰٫۷۱
شمیر	۴۰	۳۹	۷۹	۸۰	۸۰	۱۲۰	۴۰	۴۰	۸۰	۴۰	۴۰	۸۰	۲۰۰	۱۹۹	۳۹۹

یادښتونه: الف. مان ویټنی آزمایښت پاخه او ځوان ځواب ورکوونکو لپاره دی
ب. والس اچ آزمایښت د ولایتونو پرتله کولو لپاره د Sig<10 *؛ Sig<.05 **؛ Sig< 0.01 ***

۴-۷ب - ضمیمه جدول. په دې اړه چې «ښځې باید په ټولو حالاتو کې په نارینه تکیه وکړي» د ولایت، زده کړې او جنسیت پر اساس د ځواب ورکوونکو نظریې

	بامیان					کابل					ننګرهار					تخار					ټول ولایتونه				
	نالوستی	لومړنی	ثانوي	پوهنتون	ټول	نالوستی	لومړنی	ثانوي	پوهنتون	ټول	نالوستی	لومړنی	ثانوي	پوهنتون	ټول	نالوستي	لومړنی	ثانوي	پوهنتون	ټول	نالوستي	لومړنی	ثانوي	پوهنتون	ټول
نارینه																									
په ټینګه مخالف	-	-	۱۴,۳	-	۵,۳	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	۵,۶	-	۱۰	-	۷,۵	۱,۷	-	۵,۲	-	۲,۶
مخالف	۹,۱	-	۲۱,۴	۲۰	۱۵,۸	-	-	۹,۴	-	۳,۸	-	۲۰	-	-	۲,۷	۲۲,۲	-	۱۰	-	۱۵	۸,۵	۶,۳	۱۰,۴	۴,۷	۸,۲
موافق	۳۶,۴	۶۶,۷	۲۱,۴	۳۰	۳۱,۶	۴۲,۱	۵۰	۵۰	۳۳,۳	۴۳,۸	-	-	۱۸,۲	-	۵,۴	۲۷,۸	-	۱۰	۱۰۰	۲۲,۵	۲۸,۸	۳۷,۵	۲۹,۹	۲۷,۹	۲۹,۷
په ټینګه موافق	۵۴,۵	۳۳,۳	۴۲,۹	۵۰	۴۷,۴	۵۷,۹	۵۰	۴۰,۶	۶۶,۷	۵۲,۵	۱۰۰	۸۰	۸۱,۸	۱۰۰	۹۱,۹	۴۴,۴	-	۷۰	-	۵۵	۶۱	۵۶,۳	۵۴,۵	۶۷,۴	۵۹,۵
منځني (X̃)	۴	۳	۳	۳,۵	***۳,۰	۴	۳,۵	۳	۴	***۴,۰	۴	۴	۴	۴	***۴,۰	۳	-	۴	۳	***۴,۰	۴	۴	۴	۴	۴
معیاري ...	۰,۷	۰,۶	۱,۱	۰,۸	۰,۹	۰,۵	۰,۵	۰,۶	۰,۵	۰,۶	۰	۰,۹	۰,۴	۰	۰,۴	۱	-	۱	۰	۱	۰,۷	۰,۶	۰,۹	۰,۶	۰,۸
شمیر	۱۱	۳	۱۵	۱۰	۳۹	۱۹	۸	۳۲	۲۱	۸۰	۱۱	۵	۱۱	۱۰	۳۷	۱۸	۰	۲۰	۲	۴۰	۵۹	۱۶	۷۸	۴۳	۱۹۶
ښځینه																									
په ټینګه مخالف	-	-	-	-	-	-	-	۸,۳	-	۱,۳	-	-	-	-	-	۱۱,۱	-	-	-	۵	۱,۸	-	۲,۶	-	۱,۵
مخالف	-	-	۱۲,۵	-	۲,۵	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	۱۶,۷	۶۶,۷	۲۰	-	۲۵	۲,۷	۱۴,۳	۱۰,۵	-	۵,۵
موافق	۵۹,۱	-	۲۵	۷۷,۸	۵۵	۶۵,۱	۶۶,۷	۲۵	۳۰	۵۵	۴۱,۴	۱۶,۷	-	۵۰	۳۵	۳۸,۹	۱۶,۷	۴۰	۱۰۰	۳۷,۵	۵۳,۶	۴۲,۹	۲۸,۹	۵۴,۵	۴۷,۵
په ټینګه موافق	۴۰,۹	۱۰۰	۶۲,۵	۲۲,۲	۴۲,۵	۳۴,۹	۳۳,۳	۶۶,۷	۷۰	۴۳,۸	۵۸,۶	۸۳,۳	۱۰۰	۵۰	۶۵	۳۳,۳	۱۶,۷	۴۰	-	۳۲,۵	۴۲	۴۲,۹	۵۷,۹	۴۵,۵	۴۵,۵
منځني (X̃)	۳	۴	۴	۳	***۳,۰	۳	۳	۴	۴	***۳,۰	۴	۴	۴	۳,۵	***۴,۰	۳	۲	۳	۳	***۳,۰	۳	۳	۴	۳	۳
معیاري	۰,۵	-	۰,۸	۰,۴	۰,۵	۰,۵	۰,۵	۰,۹	۰,۵	۰,۶	۰,۵	۰,۴	۰	۰,۷	۰,۵	۱	۰,۸	۰,۸	-	۰,۹	۰,۶	۰,۷	۰,۸	۰,۵	۰,۷
شمیر	۲۲	۱	۸	۹	۴۰	۴۳	۱۵	۱۲	۱۰	۸۰	۲۹	۶	۳	۲	۴۰	۱۸	۶	۱۵	۱	۴۰	۱۱۲	۲۸	۳۸	۲۲	۲۰۰
دواړه																									
ټینګ مخالف	-	-	۹,۱	-	۲,۶	-	-	۲,۳	-	۰,۶	-	-	-	-	-	۸,۳	-	۵,۷	-	۶,۳	۱,۸	-	۴,۳	-	۲
مخالف	۳	-	۱۸,۲	۱۰,۵	۹	-	-	۶,۸	-	۱,۹	-	۹,۱	-	-	۱,۳	۱۹,۴	۶۶,۷	۱۴,۳	-	۲۰	۴,۷	۱۱,۴	۱۰,۴	۳,۱	۶,۸
موافق	۵۱,۵	۵۰	۲۲,۷	۵۲,۶	۴۳,۶	۵۸,۱	۶۰,۹	۴۳,۲	۳۲,۳	۴۹,۴	۳۰	۹,۱	۱۴,۳	۸,۳	۲۰,۸	۳۳,۳	۱۶,۷	۲۲,۹	۱۰۰	۳۰	۴۵	۴۰,۹	۲۹,۶	۳۶,۹	۳۸,۷
په ټینګه موافق	۴۵,۵	۵۰	۵۰	۳۶,۸	۴۴,۹	۴۱,۹	۳۹,۱	۴۷,۷	۶۷,۷	۴۸,۱	۷۰	۸۱,۸	۸۵,۷	۹۲	۷۷,۹	۳۸,۹	۱۶,۷	۵۷,۱	-	۴۳,۸	۴۸,۵	۴۷,۷	۵۵,۷	۶۰	۵۲,۴
منځني (X̃)	۳	۳,۵	۳,۵	۳	***۳,۰	*۳,۰	*۳,۰	*۳,۰	*۴,۰	***۳,۰	۴	۴	۴	۴	***۴,۰	۳	۲	۴	۳	***۳,۰	۳	۳	۴	۴	۴
معیاري...	۰,۶	۰,۶	۱	۰,۷	۰,۷	۰,۵	۰,۵	۰,۷	۰,۵	۰,۶	۰,۵	۰,۶	۰,۴	۰,۳	۰,۵	۱	۰,۸	۰,۹	۰	۰,۹	۰,۷	۰,۷	۰,۸	۰,۶	۰,۷
شمیر	۳۳	۴	۲۳	۱۹	۷۹	۶۲	۲۳	۴۴	۳۱	۱۶۰	۴۰	۱۱	۱۴	۱۲	۷۷	۳۶	۶	۳۵	۳	۸۰	۱۷۱	۴۴	۱۱۶	۶۵	۳۹۶

یادښت الف کروسکال -والیس اچ- آزمیښت د ولایتونو ،زده کړې د پرتله کولو لپاره ده. *** Sig< 0.01; ** Sig<.05; * Sig<10
ب. هیڅ احصاییوي شمیرنښي کیدای؛ ځکه یوازې یوه ډله / محدودتیرونه د پرتله کولولپاره وجودلري؛

۴-۷ ج- ضمیمه جدول. په دې اړه، چې«ښځې باید په ټولو حالاتو کې په نارینه تکیه وکړي»دولایت، قومیت او جنسیت پر اساس دځواب ورکوونکو نظریې

	بامیان			کابل				ننګرهار		تخار				ټول ولایتونه				
	تاجک	هزاره	ټول	تاجک	پښتون	نور	ټول	پښتون	ټول	تاجک	پښتون	نور	ټول	تاجک	پښتون	هزاره	نور	ټول
نارینه																		
بشپړ مخالف	-	۵,۱	۵,۱	-	-	-	-	-	-	-	-	۲۱,۴	۷,۵	-	-	۵,۱	۱۵,۸	۲,۵
مخالف	-	۱۵,۴	۱۵,۴	۵,۱	-	-	۳,۸	۲,۵	۲,۵	-	۷,۷	۳۵,۷	۱۵	۴,۲	۲,۹	۱۵,۴	۲۶,۳	۸
موافق	-	۳۰,۸	۳۰,۸	۴۲,۴	۴۳,۸	۶۰	۴۳,۸	۵	۵	۱۵,۴	۳۸,۵	۱۴,۳	۲۲,۵	۳۷,۵	۲۰,۳	۳۰,۸	۲۶,۳	۲۹,۱
بشپړ موافق	-	۴۸,۷	۴۸,۷	۵۲,۵	۵۶,۳	۴۰	۵۲,۵	۹۲,۵	۹۲,۵	۸۴,۶	۵۳,۸	۲۸,۶	۵۵	۵۸,۳	۷۶,۸	۴۸,۷	۳۱,۶	۶۰,۳
منځني ($\tilde{X}$)	-	۳	***۳,۰	۴	۴	۳	***۴,۰	۴	***۴,۰	***۴,۰	***۴,۰	***۲,۰	***۴,۰	***۴,۰	***۴,۰	***۳,۰	***۳,۰	۴
د معیار انحراف	-	۰,۹	۰,۹	۰,۶	۰,۵	۰,۵	۰,۶	۰,۴	۰,۴	۰,۴	۰,۷	۱,۲	۱	۰,۶	۰,۵	۰,۹	۱,۱	۰,۸
شمیر	-	۴۰	۴۰	۵۹	۱۶	۵	۸۰	۴۰	۴۰	۱۳	۱۳	۱۴	۴۰	۷۲	۶۹	۴۰	۱۹	۲۰۰
ښځینه																		
بشپړ مخالف	-	-	-	-	-	-	-	-	-	۶,۳	-	۶,۳	۵	۲,۶	-	-	۴,۸	۱,۵
مخالف	-	۲,۶	۲,۵	۱,۷	-	-	۱,۳	-	-	۲۵	۵۰	۱۲,۵	۲۵	۵,۲	۶,۳	۲,۶	۹,۵	۵,۵
موافق	-	۵۶,۴	۵۵	۵۸,۳	۴۶,۷	۴۰	۵۵	۳۵	۳۵	۴۳,۸	۲۵	۳۷,۵	۳۷,۵	۵۴,۵	۳۶,۵	۵۶,۴	۳۸,۱	۴۷,۵
بشپړ موافق	۱۰۰	۴۱	۴۲,۵	۴۰	۵۳,۳	۶۰	۴۳,۸	۶۵	۶۵	۲۵	۲۵	۴۳,۸	۳۲,۵	۳۷,۷	۵۷,۱	۴۱	۴۷,۶	۴۵,۵
منځني ($\tilde{X}$)	۴	۳	***۳,۰	۳	۴	۴	***۳,۰	۴	***۴,۰	۳	۲,۵	۳	***۳,۰	۳	۴	۳	۳	۳
د معیار انحراف		۰,۵	۰,۵	۰,۶	۰,۵	۰,۵	۰,۶	۰,۵	۰,۵	۰,۹	۰,۹	۰,۹	۰,۹	۰,۷	۰,۶	۰,۵	۰,۸	۰,۷
شمیر	۱	۳۹	۴۰	۶۰	۱۵	۵	۸۰	۴۰	۴۰	۱۶	۸	۱۶	۴۰	۷۷	۶۳	۳۹	۲۱	۲۰۰
دواړه																		
بشپړ مخالف	-	۲,۶	۲,۵	۰,۸	-	-	۰,۶	-	-	۳,۴	-	۱۳,۳	۶,۳	۱,۳	-	۲,۶	۱۰	۲
مخالف	-	۹	۸,۹	۲,۵	-	-	۱,۹	۱,۳	۱,۳	۱۳,۸	۲۳,۸	۲۳,۳	۲۰	۴,۷	۴,۵	۹	۱۷,۵	۶,۸
موافق	-	۴۳,۶	۴۳	۵۰,۴	۴۵,۲	۵۰	۴۹,۴	۲۰	۲۰	۳۱	۳۳,۳	۲۶,۷	۳۰	۴۶,۳	۲۸	۴۳,۶	۳۲,۵	۳۸,۳
بشپړ موافق	۱۰۰	۴۴,۹	۴۵,۶	۴۶,۲	۵۴,۸	۵۰	۴۸,۱	۷۸,۸	۷۸,۸	۵۱,۷	۴۲,۹	۳۶,۷	۴۳,۸	۴۷,۷	۶۷,۴	۴۴,۹	۴۰	۵۲,۹
منځني ($\tilde{X}$)	۴	۳	***۳,۰	۳	۴	۳,۵	***۳,۰	۴	***۴,۰	۴	۳	۳	***۳,۰	***۳,۰	***۴,۰	***۳,۰	***۳,۰	۴
د معیار انحراف		۰,۷	۰,۷	۰,۶	۰,۵	۰,۵	۰,۶	۰,۴	۰,۴	۰,۸	۰,۸	۱,۱	۰,۹	۰,۶	۰,۶	۰,۷	۱	۰,۷
شمیر	۱	۷۹	۸۰	۱۱۹	۳۱	۱۰	۱۲۰	۸۰	۸۰	۲۹	۲۱	۳۰	۸۰	۱۴۹	۱۳۲	۷۹	۴۰	۴۰۰

یادد‌ښت الف کروسکال -والیس اچ- آزمېښت د ولایتونو، او هم داډو لدقومیت د پرتله کولو لپاره ده. *** Sig< 0.01; ** Sig<.05; * Sig<10
ب. هیڅ احصاییوي شمېرنښې کېدای ځکه یوازې یوه ډله / محدود تېرونه د پرتله کولو لپاره وجودلري؛

۴-۸ الف- ضمیمه جدول. په دې اړه، چې «ښځې باید کور دننه چارې په غاړه ولري» دولایت، عمرکچې او جنسیت پر اساس د ځواب ورکوونکو نظریې

	باميان			کابل			ننګرهار			تخار			ټول ولايتونه		
	د پاخه عمر لرونکي	ځوان	دواړه	د پاخه عمر لرونکي	ځوان	دواړه	د پاخه عمر لرونکي	ځوان	دواړه	د پاخه عمر لرونکي	ځوان	دواړه	د پاخه عمر لرونکي	ځوان	دواړه
نارينه															
بشپړ مخالف	-	۱۰	۵	-	۲،۵	۱،۳	-	-	-	۵	-	۲،۵	۱	۳	۲
مخالف	۵	۴۰	۲۲،۵	۵	۲۰	۱۲،۵	-	-	-	۲۵	۱۰	۱۷،۵	۸	۱۸	۱۳
موافق	۲۵	۳۰	۳۷،۵	۵۷،۵	۲۰	۵۸،۸	-	۵	۲،۵	۳۵	۳۵	۳۵	۳۵	۳۸	۳۶،۵
بشپړ موافق	۷۰	۲۰	۴۵	۳۷،۵	۱۷،۵	۲۷،۵	۱۰۰	۹۵	۹۷،۵	۳۵	۵۵	۴۵	۵۲	۴۱	۴۸،۵
منځني ($\bar{x}$)	***۴،۰۰	***۲،۵۰	۳	***۳،۰۰	***۳،۰۰	۳	۴	۴	۴	۳	۴	۳	**۴،۰۰	**۳،۰۰	۳
د معيار انحراف	.۵۸۷	.۹۴	.۹۳۹	.۵۷	.۷۹	.۷۲	۰	.۲۲	.۱۲	.۹۲	.۷۹	.۸۳	.۷۹	.۸۳	.۷۷
شمير	۲۰	۲۰	۴۰	۴۰	۴۰	۸۰	۲۰	۲۰	۴۰	۲۰	۲۰	۴۰	۱۰۰	۱۰۰	۲۰۰
ښځينه															
بشپړ مخالف	-	۱۰	۵	-	۵	۲،۵	-	-	-	-	۵	۲،۵	-	۵	۲،۵
مخالف	۱۰	۱۰	۱۰	۵	۱۵	۱۰	۵	۱۵	۱۰	۳۰	۵	۱۷،۵	۱۱	۱۲	۱۱،۵
موافق	۲۰	۵۵	۵۷،۵	۵۰	۵۷،۵	۵۳،۸	۴۵	۳۵	۴۰	۲۵	۴۰	۳۲،۵	۴۲	۴۹	۴۷،۵
بشپړ موافق	۳۰	۲۵	۲۷،۵	۴۵	۲۲،۵	۳۳،۸	۵۰	۵۰	۵۰	۴۵	۵۰	۴۷،۵	۴۳	۳۴	۳۸،۵
منځني ($\bar{x}$)	۳	۳	۳	**۳،۰۰	**۳،۰۰	۳	۳،۵	۳،۵	۳،۵	۳	۳،۵	۳	۳	۳	۳
د معيار انحراف	.۷۱۲	.۸۸۷	.۷۷۴	.۵۹	.۷۷	.۷۱	.۷	.۷۵	.۲۷	.۸۸	.۸۱	.۸۴	.۷۲	.۸۱	.۷۴
شمير	۲۰	۲۰	۴۰	۴۰	۴۰	۸۰	۲۰	۲۰	۴۰	۲۰	۲۰	۴۰	۱۰۰	۱۰۰	۲۰۰
دواړه															
بشپړ مخالف	-	۱۰	۵	-	۳،۸	۱،۹	-	-	-	۲،۵	۲،۵	۲،۵	.۵	۴	۲،۳
مخالف	۷،۵	۲۵	۱۶،۳	۵	۱۷،۵	۱۱،۳	۲،۵	۷،۵	۵	۲۷،۵	۷،۵	۱۷،۵	۹،۵	۱۵	۱۲،۳
موافق	۴۲،۵	۴۲،۵	۴۲،۵	۵۳،۸	۵۸،۸	۵۶،۳	۲۲،۵	۲۰	۲۱،۳	۳۰	۳۷،۵	۳۳،۸	۴۰،۵	۴۳،۵	۴۲
بشپړ موافق	۵۰	۲۲،۵	۳۶،۳	۴۱،۳	۲۰	۳۰،۶	۷۵	۷۲،۵	۷۳،۸	۴۰	۵۲،۵	۴۶،۳	۴۹،۵	۳۷،۵	۴۳،۵
منځني ($\bar{x}$)	***۳،۵۰	***۳،۰۰	***۳،۰۰	**۳،۰۰	**۳،۰۰	***۳،۰۰	۴	۴	***۴،۰۰	*۳،۰۰	*۴،۰۰	***۳،۰۰	***۳،۰۰	***۳،۰۰	۳
د معيار انحراف	.۷۳۲	.۹۲	.۸۵۱	.۵۸	.۷۳	.۷۹	.۵۱	.۷۲	.۵۷	.۸۹	.۷۴	.۸۳	.۷۸	.۸۲	.۷۷
شمير	۴۰	۴۰	۸۰	۸۰	۸۰	۱۶۰	۴۰	۴۰	۸۰	۴۰	۴۰	۸۰	۲۰۰	۲۰۰	۴۰۰

يادښتونه الف منويتني يو-آزميښت دپاخه عمر او ځوانو ځواب ورکوونکو دپرتله کولو لپاره کارول کيږي

ب: کروسکال- واليساچ- آزميښت دولايتونو دپرتله کولو لپاره په کاريږي؛*** Sig<10 *Sig<.05; ** Sig< 0.01;

۴-۸ ب- ضمیمه جدول په دې اړه، چې «ښځې باید کور دننه چارې په غاړه ولري» دولایت، زده کړې او جنسیت پراساس دځواب ورکوونکو نظریې

	بامیان					کابل					ننګرهار					تخار					ټول ولایتونه				
	نالوستي	لومړنۍ	ثانوي	پوهنتون	ټول	نالوستي	لومړنۍ	ثانوي	پوهنتون	ټول	نالوستي	لومړنۍ	ثانوي	پوهنتون	ټول	نالوستي	لومړنۍ	ثانوي	پوهنتون	ټول	نالوستي	لومړنۍ	ثانوي	پوهنتون	ټول
نارینه																									
بشپړ مخالف	-	-	۱۳,۳	-	۵,۱	-	-	۳,۱	-	۱,۳	-	-	-	-	-	۵,۶	-	-	-	۲,۵	۱,۷	-	۳,۸		۲
مخالف	۹,۱	-	۳۳,۳	۳۰	۲۳,۱	۱۰,۵	-	۱۸,۸	۹,۵	۱۲,۵	-	-	-	-	-	۲۷,۸	-	۱۰	-	۱۷,۵	۱۳,۶	-	۱۶,۷	۱۱,۶	۱۳,۳
موافق	۲۷,۳	۳۳,۳	۲۶,۷	۳۰	۲۸,۲	۶۳,۲	۶۲,۵	۵۳,۱	۶۱,۹	۵۸,۸	-	-	۹,۱	-	۲,۷	۱۶,۷	-	۴۵	۱۰۰	۳۵	۳۰,۵	۳۷,۵	۳۹,۷	۴۱,۹	۳۷,۲
بشپړ موافق	۶۳,۶	۶۶,۷	۲۶,۷	۴۰	۴۳,۶	۲۶,۳	۳۷,۵	۲۵	۲۸,۶	۲۷,۵	۱۰۰	۱۰۰	۹۰,۹	۱۰۰	۹۷,۳	۵۰	-	۴۵	-	۴۵	۵۴,۲	۶۲,۵	۳۹,۷	۴۶,۵	۴۷,۴
منځنی (X‾)	۴	۴	۳	۳	***۳,۰	۳	۳	۳	۳	***۳,۰	۴	۴	۴	۴	***۴,۰	۳,۵	-	۳	۳	***۳,۰	۴	۴	۳	۳	۳
د معیار انحراف	۰,۷	۰,۶	۱	۰,۹	۰,۹	۰,۶	۰,۵	۰,۸	۰,۶	۰,۷	۰	۰	۰,۳	۰	۰,۲	۱	-	۰,۷	۰	۰,۸	۰,۸	۰,۵	۰,۸	۰,۷	۰,۸
شمیره	۱۱	۳	۱۵	۱۰	۳۹	۱۹	۸	۳۲	۲۱	۸۰	۱۱	۵	۱۱	۱۰	۳۷	۱۸	۰	۲۰	۲	۴۰	۵۹	۱۶	۷۸	۴۳	۱۹۶
ښځینه																									
بشپړ مخالف	-	-	۱۲,۵	۱۱,۱	۵	-	-	۸,۳	۱۰	۲,۵	-	-	-	-	-	-	-	۶,۷	-	۲,۵	-	-	۷,۹	۹,۱	۲,۵
مخالف	۴,۵	-	-	۳۳,۳	۱۰	۷	۶,۷	۱۶,۷	۲۰	۱۰	۶,۹	۱۶,۷	۳۳,۳	-	۱۰	۲۷,۸	-	۱۳,۳	-	۱۷,۵	۹,۸	۷,۱	۱۳,۲	۲۲,۷	۱۱,۵
موافق	۵۹,۱	۱۰۰	۵۰	۵۵,۶	۵۷,۵	۵۱,۲	۸۰	۳۳,۳	۵۰	۵۳,۸	۴۱,۴	۳۳,۳	-	۱۰۰	۴۰	۲۷,۸	۵۰	۲۶,۷	۱۰۰	۳۲,۵	۴۶,۴	۶۴,۳	۳۱,۶	۵۹,۱	۴۷,۵
بشپړ موافق	۳۶,۴	-	۳۷,۵	-	۲۷,۵	۴۱,۹	۱۳,۳	۴۱,۷	۲۰	۳۳,۸	۵۱,۷	۵۰	۶۶,۷	-	۵۰	۴۴,۴	۵۰	۵۳,۳	-	۴۷,۵	۴۳,۸	۲۸,۶	۴۷,۴	۹,۱	۳۸,۵
منځنی (X‾)	۳	۳	۳	۳	۳	۳	۳	۳	۳	۳	۴	۳,۵	۴	۳	۳,۵	۳	۳,۵	۴	۳	۳	***۳,۰	***۳,۰	***۳,۰	***۳,۰	***۳,۰
د معیار انحراف	۰,۶	-	۱	۰,۷	۰,۸	۰,۶	۰,۵	۱	۰,۹	۰,۷	۰,۶	۰,۸	۱,۲	۰	۰,۷	۰,۹	۰,۵	۱	-	۰,۸	۰,۷	۰,۶	۱	۰,۸	۰,۷
شمیر	۲۲	۱	۸	۹	۴۰	۴۳	۱۵	۱۲	۱۰	۸۰	۲۹	۶	۳	۲	۴۰	۱۸	۲	۱۵	۱	۴۰	۱۱۲	۲۸	۳۸	۲۲	۲۰۰
دواړه																									
بشپړ مخالف	-	-	۱۳	۵,۳	۵,۱	-	-	۴,۵	۳,۲	۱,۹	-	-	-	-	-	۲,۸	-	۲,۹	-	۲,۵	۰,۶	-	۵,۲	۳,۱	۲,۳
مخالف	۶,۱	-	۲۱,۷	۳۱,۶	۱۶,۵	۸,۱	۴,۳	۱۸,۲	۱۲,۹	۱۱,۳	۵	۹,۱	۷,۱	-	۵,۲	۲۷,۸	-	۱۱,۴	-	۱۷,۵	۱۱,۱	۴,۵	۱۵,۵	۱۵,۴	۱۲,۴
موافق	۴۸,۵	۵۰	۳۴,۸	۴۲,۱	۴۳	۵۴,۸	۷۳,۹	۴۷,۷	۵۸,۱	۵۶,۳	۳۰	۱۸,۲	۷,۱	۱۶,۷	۲۲,۱	۲۲,۲	۵۰	۳۷,۱	۱۰۰	۳۳,۸	۴۰,۹	۵۴,۵	۳۷,۱	۴۷,۷	۴۲,۴
بشپړ موافق	۴۵,۵	۵۰	۳۰,۴	۲۱,۱	۳۵,۴	۳۷,۱	۲۱,۷	۲۹,۵	۲۵,۸	۳۰,۶	۶۵	۷۲,۷	۸۵,۷	۸۳,۳	۷۲,۷	۴۷,۲	۵۰	۴۸,۶		۴۶,۳	۴۷,۴	۴۰,۹	۴۲,۲	۳۳,۸	۴۲,۹
منځنی (X‾)	۳	۳,۵	۳	۳	***۳,۰	۳	۳	۳	۳	***۳,۰	۴	۴	۴	۴	***۴,۰	۳	۳,۵	۳	۳	***۳,۰	۳	۳	۳	۳	۳
د معیار انحراف	۰,۶	۰,۶	۱	۰,۹	۰,۹	۰,۶	۰,۵	۰,۸	۰,۷	۰,۷	۰,۶	۰,۷	۰,۶	۰,۴	۰,۶	۰,۹	۰,۵	۰,۸	۰	۰,۸	۰,۷	۰,۶	۰,۹	۰,۸	۰,۸
شمیر	۳۳	۴	۲۳	۱۹	۷۹	۶۲	۲۳	۴۴	۳۱	۱۶۰	۴۰	۱۱	۱۴	۱۲	۷۷	۳۶	۲	۳۵	۳	۸۰	۱۷۱	۴۴	۱۱۶	۶۵	۳۹۶

یاددښت الف کروسکال -والیس اچ- آزمیینت د ولایتونو، او هم دا ډول دقومیت د پرتله کولو لپاره ده. *** Sig< 0.01; ** Sig<.05; * Sig<10

ب. هیڅ احصاییوي شمیرنښي کیدای څکه یوازې یوه ډله / محدود تېرونه د پرتله کولو لپاره وجودلري؛

۴-۸ ج -ضمیمه جدول. په دې اړه، چې «ښځې باید د کور د ننه چارې په غاړه ولري» دولایت، قومیت او جنسیت پر اساس د ځواب ورکوونکو نظریې

	باميان			کابل				ننګرهار		تخار				ټول ولایتونه				
	تاجک	هزاره	ټول	تاجک	پښتون	نور	ټول	پښتون	ټول	تاجک	پښتون	نور	ټول	تاجک	پښتون	هزاره	نور	ټول
نارینه																		
بشپړ مخالف	-	۵	۵	-	۲,۳	-	۱,۳	-	-	-	۷,۷	-	۲,۵	-	۲,۹	۵	-	۲
مخالف	-	۲۲,۵	۲۲,۵	۱۳,۲	۱۲,۵	-	۱۲,۵	-	-	-	۱۵,۴	۳۵,۷	۱۷,۵	۱۱,۱	۵,۸	۲۲,۵	۳۲,۳	۱۳
موافق	-	۲۷,۵	۲۷,۵	۲۱	۵۰	۲۰	۵۸,۸	۲,۵	۲,۵	۲۳,۱	۲۱,۵	۲۱,۴	۳۵	۵۴,۲	۲۴,۲	۲۷,۵	۳۱,۲	۳۲,۵
بشپړ موافق	-	۴۵	۴۵	۲۵,۴	۳۱,۳	۴۰	۲۷,۵	۹۷,۵	۹۷,۵	۷۲,۹	۱۵,۴	۴۲,۹	۴۵	۳۴,۷	۲۲,۷	۴۵	۴۲,۱	۴۸,۵
منځني ($\tilde{X}$)	-	۳	***۳,۰	۳	۳	۳	***۳,۰	۴	***۴,۰	***۴,۰	***۳,۰	***۳,۰	***۳,۰	***۳,۰	***۴,۰	***۳,۰	***۳,۰	۳
د معیار انحراف	-	۰,۹	۰,۹	۰,۲	۰,۹	۰,۵	۰,۷	۰,۲	۰,۲	۰,۴	۰,۸	۰,۹	۰,۸	۰,۲	۰,۷	۰,۹	۰,۸	۰,۸
شمیره	-	۴۰	۴۰	۵۹	۱۲	۵	۸۰	۴۰	۴۰	۱۳	۱۳	۱۴	۴۰	۷۲	۲۹	۴۰	۱۹	۲۰۰
ښځینه																		
بشپړ مخالف	-	۵,۱	۵	۳,۳	-	-	۲,۵	-	-	-	-	۲,۳	۲,۵	۲,۲	-	۵,۱	۴,۸	۲,۵
مخالف	-	۱۰,۳	۱۰	۱۳,۳	-	-	۱۰	۱۰	۱۰	۱۸,۸	-	۲۵	۱۷,۵	۱۴,۳	۲,۳	۱۰,۳	۱۹	۱۱,۵
موافق	-	۵۹	۵۷,۵	۵۲,۷	۵۳,۳	۲۰	۵۳,۸	۴۰	۴۰	۱۸,۸	۲۲,۵	۳۱,۳	۳۲,۵	۴۸,۱	۴۲	۵۹	۲۸,۲	۴۷,۵
بشپړ موافق	۱۰۰	۲۵,۲	۲۷,۵	۳۲,۷	۴۲,۷	۸۰	۳۳,۸	۵۰	۵۰	۲۲,۵	۳۷,۵	۳۷,۵	۴۷,۵	۳۵,۱	۴۷,۲	۲۵,۲	۴۷,۲	۳۸,۵
منځني ($\tilde{X}$)	۴	۳	۳	**۳,۰	**۳,۰	**۴,۰	۳	۳,۵	۳,۵	۴	۳	۳	۳	*۳,۰	*۳,۰	*۳,۰	*۳,۰	۳
د معیار انحراف	-	۰,۸	۰,۸	۰,۷	۰,۵	۰,۴	۰,۷	۰,۷	۰,۷	۰,۸	۰,۵	۱	۰,۸	۰,۸	۰,۲	۰,۸	۰,۹	۰,۷
شمیر	۱	۳۹	۴۰	۲۰	۱۵	۵	۸۰	۴۰	۴۰	۱۲	۸	۱۲	۴۰	۷۷	۲۳	۳۹	۳۱	۲۰۰
دواړه																		
بشپړ مخالف	-	۵,۱	۵	۱,۷	۳,۲	-	۱,۹	-	-	-	۴,۸	۳,۳	۲,۵	۱,۳	۱,۵	۵,۱	۲,۵	۲,۳
مخالف	-	۱۲,۵	۱۲,۳	۱۳,۴	۲,۵	-	۱۱,۳	۵	۵	۱۰,۳	۹,۵	۳۰	۱۷,۵	۱۲,۸	۲,۱	۱۲,۵	۲۲,۵	۱۲,۳
موافق	-	۴۳	۴۲,۵	۵۸,۸	۵۱,۲	۴۰	۵۲,۳	۲۱,۳	۲۱,۳	۲۰,۷	۲۱,۹	۲۲,۷	۳۳,۸	۵۱	۳۴,۸	۴۳	۳۰	۴۲
بشپړ موافق	۱۰۰	۳۵,۴	۳۲,۳	۲۲,۱	۳۸,۷	۲۰	۳۰,۲	۷۳,۸	۷۳,۸	۲۹	۲۳,۸	۴۰	۴۲,۳	۳۴,۹	۵۷,۲	۳۵,۴	۴۵	۴۳,۵
منځني ($\tilde{X}$)	۴	۳	***۳,۰	**۳,۰	**۳,۰	**۴,۰	***۳,۰	۴	***۴,۰	**۴,۰	**۳,۰	**۳,۰	***۳,۰	***۳,۰	***۴,۰	***۳,۰	***۳,۰	۳
د معیار انحراف	-	۰,۹	۰,۹	۰,۷	۰,۷	۰,۵	۰,۷	۰,۲	۰,۲	۰,۷	۰,۷	۰,۹	۰,۸	۰,۷	۰,۷	۰,۹	۰,۹	۰,۸
شمیر	۱	۷۹	۸۰	۱۱۹	۳۱	۱۰	۱۲۰	۸۰	۸۰	۲۹	۲۱	۳۰	۸۰	۱۴۹	۱۳۲	۷۹	۴۰	۴۰۰

یادښت الف کروسکال -والیس اچ- آزمېښت د ولایتونو، او هم دا ډول د قومیت د پرتله کولو لپاره ده. *** Sig< 0.01; ** Sig<.05; * Sig<10
ب. هیڅ احصاییوي شمیرنښې کېدای ځکه یوازې یوه ډله / محدود ډېرونه د پرتله کولو لپاره وجود لري؛

۹-۴الف- ضمیمه جدول. په دې اړه، چې«نارینه د ښځو په پرتله غوره رهبران دي»دولایت، عمر کچې او جنسیت پر اساس د ځواب ورکوونکو نظریې

	بامیان			کابل			ننګرهار			تخار			ټول ولایتونه		
	د پاخه عمر لرونکي	ځوان	دواړه	د پاخه عمر لرونکي	ځوان	دواړه	د پاخه عمر لرونکي	ځوان	دواړه	د پاخه عمر لرونکي	ځوان	دواړه	د پاخه عمر لرونکي	ځوان	دواړه
نارینه															
بشپړمخالف	-	۱۰	۵	-	-	-	-	-	-	۲۵	۱۰	۱۷٫۵	۵	۴	۴٫۵
مخالف	۱۰	۴۵	۲۷٫۵	۲۰	۱۵	۱۷٫۵	۵	-	۲٫۵	۵	۳۰	۱۷٫۵	۱۲	۲۱	۱۲٫۵
موافق	۴۰	۵	۲۲٫۵	۴۷٫۵	۲۲٫۵	۵۵	-	۱۰	۵	۳۰	۱۵	۲۲٫۵	۳۳	۳۱	۳۲
بشپړ موافق	۵۰	۴۰	۴۵	۳۲٫۵	۲۲٫۵	۲۷٫۵	۹۵	۹۰	۹۲٫۵	۴۰	۴۵	۴۲٫۵	۵۰	۴۴	۴۷
منځنی ($\tilde{X}$)	*۳٫۵۰	*۲٫۰۰	***۳٫۰۰	۳	۳	***۳٫۰۰	۴	۴	***۴٫۰۰	۳	۳	***۳٫۰۰	۳٫۵	۳	۳
د معیار انحراف	۰٫۲۸	۱٫۱۲	۰٫۹۷	۰٫۷۲	۰٫۲۲	۰٫۲۷	۰٫۴۵	۰٫۳۱	۰٫۳۸	۱٫۲۳	۱٫۱	۱٫۱۵	۰٫۸۷	۰٫۸۹	۰٫۸۸
شمیر	۲۰	۲۰	۴۰	۴۰	۴۰	۸۰	۲۰	۲۰	۴۰	۲۰	۲۰	۴۰	۱۰۰	۱۰۰	۲۰۰
ښځینه															
بشپړ مخالف	-	۵	۲٫۵	-	-	-	-	-	-	۵	۵	۵	۱	۲	۱٫۵
مخالف	۱۰	۳۰	۲۰	۵	۱۷٫۵	۱۱٫۳	۱۵	۵	۱۰	۳۰	۳۰	۳۰	۱۳	۲۰	۱۲٫۵
موافق	۵۵	۳۵	۴۵	۵۰	۵۲٫۵	۵۱٫۳	۴۰	۲۵	۳۲٫۵	۴۵	۳۰	۳۷٫۵	۴۸	۳۹	۴۳٫۵
بشپړموافق	۳۵	۳۰	۳۲٫۵	۴۵	۳۰	۳۷٫۵	۴۵	۷۰	۵۷٫۵	۲۰	۳۵	۲۷٫۵	۳۸	۳۹	۳۸٫۵
منځنی ($\tilde{X}$)	۳	۳	***۳٫۰۰	*۳٫۰۰	*۳٫۰۰	***۳٫۰۰	۳	۴	***۴٫۰۰	۳	۳	***۳٫۰۰	۳	۳	۳
د معیار انحراف	۰٫۷۴	۰٫۹۱	۰٫۸	۰٫۵۹	۰٫۲۹	۰٫۲۵	۰٫۷۳	۰٫۵۹	۰٫۲۸	۰٫۸۳	۰٫۹۴	۰٫۸۸	۰٫۷۱	۰٫۸۱	۰٫۷۲
شمیر	۲۰	۲۰	۴۰	۴۰	۴۰	۸۰	۲۰	۲۰	۴۰	۲۰	۲۰	۴۰	۱۰۰	۱۰۰	۲۰۰
دواړه															
بشپړ مخالف	-	۷٫۵	۳٫۸	-	-	-	-	-	-	۱۵	۷٫۵	۱۱٫۳	۳	۳	۳
مخالف	۱۰	۳۷٫۵	۲۳٫۸	۱۲٫۵	۱۲٫۳	۱۴٫۴	۱۰	۲٫۵	۲٫۳	۱۷٫۵	۳۰	۲۳٫۸	۱۲٫۵	۲۰٫۵	۱۲٫۵
موافق	۴۷٫۵	۲۰	۳۳٫۸	۴۸٫۸	۵۷٫۵	۵۳٫۱	۲۰	۱۷٫۵	۱۸٫۸	۳۷٫۵	۲۲٫۵	۳۰	۴۰٫۵	۳۵	۳۷٫۸
بشپړ موافق	۴۲٫۵	۳۵	۳۸٫۸	۳۸٫۸	۲۲٫۳	۳۲٫۵	۷۰	۸۰	۷۵	۳۰	۴۰	۳۵	۴۴	۴۱٫۵	۴۲٫۸
منځنی ($\tilde{X}$)	**۳٫۰۰	**۳٫۰۰	***۳٫۰۰	۳	۳	***۳٫۰۰	۴	۴	***۴٫۰۰	۳	۳	***۳٫۰۰	۳	۳	۳
د معیار انحراف	۰٫۲۲	۱٫۰۱	۰٫۸۸	۰٫۲۷	۰٫۲۵	۰٫۲۲	۰٫۲۷	۰٫۴۸	۰٫۵۹	۱٫۰۳	۱٫۰۱	۱٫۰۲	۰٫۷۹	۰٫۸۵	۰٫۸۲
شمیر	۴۰	۴۰	۸۰	۸۰	۸۰	۱۲۰	۴۰	۴۰	۸۰	۴۰	۴۰	۸۰	۲۰۰	۲۰۰	۴۰۰

یادښتونه الف منویتني یو-آزمېښت د پاخه عمر او ځوانو ځواب ورکوونکو د پرتله کولو لپاره کارولکیږي؛
ب: کروسکال- والیس اچ- آزمېښت د ولایتونو د پرتله کولو لپاره په کاریږي *** Sig<10 ;* Sig<.05 ;** Sig< 0.01

۴-۹ب- ضمیمه جدول. په دې اړه، چې«نارینه د ښځو په پرتله غوره رهبران دی» دولایت، زده کړې او جنسیت پراساس دځواب ورکوونکو نظریې

	باميان					کابل					ننګرهار					تخار					ټول ولایتونه				
	نالو ستي	لو مرنۍ	ثانوي	پو هنتون	ټول	نالو ستي	لو مرنۍ	ثانوي	پو هنتون	ټول	نالو ستي	لو مرنۍ	ثانوي	پو هنتون	ټول	نالو ستي	لو مرنۍ	ثانوي	پو هنتون	ټول	نالو ستي	لو مرنۍ	ثانوي	پو هنتون	ټول
نارینه																									
بشپړ مخالف	-	-	۶٫۷	۱۰	۵٫۱	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	۱۶٫۷	-	۱۵	۵۰	۱۷٫۵	۵٫۱		۵٫۱	۴٫۷	۴٫۲
مخالف	۹٫۱	-	۴۶٫۷	۳۰	۲۸٫۲	۱۵٫۸		۲۵	۱۴٫۳	۱۷٫۵	-	-	-	۱۰	۲٫۷	۵٫۶	-	۳۰		۱۷٫۵	۸٫۵		۲۶٫۹	۱۶٫۳	۱۶٫۸
موافق	۳۶٫۴	۳۳٫۳	۱۳٫۳	۲۰	۲۳٫۱	۴۷٫۴	۶۲٫۵	۵۹٫۴	۵۲٫۴	۵۵	-	-	۹٫۱	۱۰	۵٫۴	۲۷٫۸	-	۱۵	۵۰	۲۲٫۵	۳۰٫۵	۳۷٫۵	۳۲٫۱	۳۴٫۹	۳۲٫۷
بشپړ موافق	۵۴٫۵	۶۶٫۷	۳۳٫۳	۴۰	۴۳٫۶	۳۶٫۸	۳۷٫۵	۱۵٫۶	۳۳٫۳	۲۷٫۵	۱۰۰	۱۰۰	۹۰٫۹	۸۰	۹۱٫۹	۵۰	-	۴۰		۴۲٫۵	۵۵٫۹	۶۲٫۵	۳۵٫۹	۴۴٫۲	۴۵٫۹
منځنی (X~)	۴	۴	۲	۳	۳	۳	۳	۳	۳	۳	۴	۴	۴	۴	۴	۳٫۵	-	۳	۲	۳	۴٫۰**	۴٫۰**	۳٫۰**	۳٫۰**	۳
د معیار انحراف	۰٫۷	۰٫۶	۱	۱٫۱	۱	۰٫۷	۰٫۵	۰٫۶	۰٫۷	۰٫۷	۰	۰	۰٫۳	۰٫۷	۰٫۴	۱٫۱	-	۱٫۲	۱٫۴	۱٫۲	۰٫۸	۰٫۵	۰٫۹	۰٫۹	۰٫۹
شمیر	۱۱	۳	۱۵	۱۰	۳۹	۱۹	۸	۳۲	۲۱	۸۰	۱۱	۵	۱۱	۱۰	۳۷	۱۸	۰	۲۰	۲	۴۰	۵۹	۱۲	۷۸	۴۳	۱۹۶
ښځینه																									
بشپړ مخالف	-	-	-	۱۱٫۱	۲٫۵	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	۵٫۶	۱۶٫۷	-	-	۵	۰٫۹	۳٫۶	-	۴٫۵	۱٫۵
مخالف	-	۱۰۰	۲۵	۵۵٫۶	۲۰	۱۱٫۶	-	۱۶٫۷	۲۰	۱۱٫۳	۱۰٫۳	۱۶٫۷	-	-	۱۰	۱۶٫۷	۵۰	۴۰	-	۳۰	۹٫۸	۱۷٫۹	۲۶٫۳	۳۱٫۸	۱۶٫۵
موافق	۵۴٫۵	-	۳۷٫۵	۳۳٫۳	۴۵	۴۶٫۵	۷۳٫۳	۴۱٫۷	۵۰	۵۱٫۳	۳۷٫۹	۱۶٫۷	-	۵۰	۳۲٫۵	۵۰	۱۶٫۷	۳۳٫۳	-	۳۷٫۵	۴۶٫۴	۴۶٫۴	۳۴٫۲	۴۰٫۹	۴۳٫۵
بشپړ موافق	۴۵٫۵	-	۳۷٫۵	-	۳۲٫۵	۴۱٫۹	۲۶٫۷	۴۱٫۷	۳۰	۳۷٫۵	۵۱٫۷	۶۶٫۷	۱۰۰	۵۰	۵۷٫۵	۲۷٫۸	۱۶٫۷	۲۶٫۷	۱۰۰	۲۷٫۵	۴۲٫۹	۳۲٫۱	۳۹٫۵	۲۲٫۷	۳۸٫۵
منځنی (X~)	۳	۲	۳	۲	۳٫۰***	۳	۳	۳	۳	۳٫۰***	۴	۴	۴	۳٫۵	۴٫۰***	۳	۲	۳	۴	۳٫۰***	۳٫۰**	۳٫۰**	۳٫۰**	۳٫۰**	۳
د معیار انحراف	۰٫۵	-	۰٫۸	۰٫۷	۰٫۸	۰٫۷	۰٫۵	۰٫۸	۰٫۷	۰٫۷	۰٫۷	۰٫۸	۰	۰٫۷	۰٫۷	۰٫۸	۱	۰٫۸		۰٫۹	۰٫۷	۰٫۸	۰٫۸	۰٫۹	۰٫۸
شمیر	۲۲	۱	۸	۹	۴۰	۴۳	۱۵	۱۲	۱۰	۸۰	۲۹	۶	۳	۲	۴۰	۱۸	۶	۱۵	۱	۴۰	۱۱۲	۲۸	۳۸	۲۲	۲۰۰
دواړه																									
بشپړ مخالف	-	-	۴٫۳	۱۰٫۵	۳٫۸	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	۱۱٫۱	۱۶٫۷	۸٫۶	۳۳٫۳	۱۱٫۳	۲٫۳	۲٫۳	۳٫۴	۴٫۶	۳
مخالف	۳	۲۵	۳۹٫۱	۴۲٫۱	۲۴٫۱	۱۲٫۹	-	۲۲٫۷	۱۶٫۱	۱۴٫۴	۷٫۵	۹٫۱	-	۸٫۳	۶٫۵	۱۱٫۱	۵۰	۳۴٫۳	-	۲۳٫۸	۹٫۴	۱۱٫۴	۲۶٫۷	۲۱٫۵	۱۶٫۷
موافق	۴۸٫۵	۲۵	۲۱٫۷	۲۶٫۳	۳۴٫۲	۴۶٫۸	۶۹٫۶	۵۴٫۵	۵۱٫۶	۵۳٫۱	۲۷٫۵	۹٫۱	۷٫۱	۱۷	۱۹٫۵	۳۸٫۹	۱۶٫۷	۲۲٫۹	۳۳٫۳	۳۰	۴۰٫۹	۴۳٫۲	۳۲٫۸	۳۶٫۹	۳۸٫۱
بشپړ موافق	۴۸٫۵	۵۰	۳۴٫۸	۲۱٫۱	۳۸	۴۰٫۳	۳۰٫۴	۲۲٫۷	۳۲٫۳	۳۲٫۵	۶۵	۸۱٫۸	۹۲٫۹	۷۵	۷۴	۳۸٫۹	۱۶٫۷	۳۴٫۳	۳۳٫۳	۳۵	۴۷٫۴	۴۳٫۲	۳۷٫۱	۳۶٫۹	۴۲٫۲
منځنی (X~)	۳	۳٫۵	۳	۲	۳٫۰***	۳	۳	۳	۳	۳٫۰***	۴	۴	۴	۴	۴٫۰***	۳	۲	۳	۳	۳٫۰***	۳٫۰**	۳٫۰**	۳٫۰**	۳٫۰**	۳
د معیار انحراف	۰٫۶	۱	۱	۱	۰٫۹	۰٫۷	۰٫۵	۰٫۷	۰٫۷	۰٫۷	۰٫۶	۰٫۶	۰٫۳	۰٫۷	۰٫۶	۱	۱	۱	۱٫۵	۱	۰٫۷	۰٫۸	۰٫۹	۰٫۹	۰٫۸
شمیر	۳۳	۴	۲۳	۱۹	۷۹	۲۲	۲۳	۴۴	۳۱	۱۲۰	۴۰	۱۱	۱۴	۱۲	۷۷	۳۶	۶	۳۵	۳	۸۰	۱۷۱	۴۴	۱۱۲	۶۵	۳۹۶

یاددښت الف کروسکال -والیس اچ- آزمیښت د ولایتونو ،زده کړې دپرتله کولو لپاره ده. *** Sig<10 * ;Sig<.05 ** ;Sig< 0.01
ب. هیڅ احصاییوي شمیرنشي کیدای ځکه یوازې یوه ډله / محدود ټېرونه دپرتله کولولپاره وجودلري؛

۴-۹ ج- ضمیمه جدول. په دې اړه، چې «نارینه د ښځو په پرتله غوره رهبران دي» دولایت، قومیت او جنسیت پر اساس د ځواب ورکوونکو نظریې

	باميان			کابل			ننگرهار			تخار				ټول ولايتونه				
	تاجک	هزاره	ټول	تاجک	پښتون	نور	ټول	پښتون	ټول	تاجک	پښتون	نور	ټول	تاجک	پښتون	هزاره	نور	ټول
نارینه																		
بشپړ مخالف	-	۵	۵	-	-	-	-	-	-	-	۵۳,۸	-	۱۷,۵	-	۱۰,۱	۵	-	۴,۵
مخالف	-	۲۷,۵	۲۷,۵	۱۸,۲	۱۲,۵	۲۰	۱۷,۵	۲,۵	۲,۵	-	۳۰,۸	۲۱,۴	۱۷,۵	۱۵,۳	۱۰,۱	۲۷,۵	۲۱,۱	۱۲,۵
موافق	-	۲۲,۵	۲۲,۵	۵۵,۹	۵۰	۲۰	۵۵	۵	۵	۱۵,۴	۱۵,۴	۳۵,۷	۲۲,۵	۴۸,۲	۱۷,۴	۲۲,۵	۴۲,۱	۳۲
بشپړ موافق	-	۴۵	۴۵	۲۵,۴	۳۷,۵	۲۰	۲۷,۵	۹۲,۵	۹۲,۵	۸۴,۲	-	۴۲,۹	۴۲,۵	۳۲,۱	۲۲,۳	۴۵	۳۲,۸	۴۷
منځني (X̃)	-	۳	۳,۰***	۳	۳	۳	۳,۰***	۴	۴,۰***	۴,۰***	۱,۰***	۳,۰***	۳,۰***	۳	۴	۳	۳	۳
د معیار انحراف	-	۱	۱	۰,۷	۰,۷	۰,۷	۰,۷	۰,۴	۰,۴	۰,۴	۰,۸	۰,۸	۱,۲	۰,۷	۱	۱	۰,۸	۰,۹
شمیره	-	۴۰	۴۰	۵۹	۱۲	۵	۸۰	۴۰	۴۰	۱۳	۱۳	۱۴	۴۰	۷۲	۲۹	۴۰	۱۹	۲۰۰
ښځینه																		
بشپړ مخالف	-	۲,۲	۲,۵	-	-	-	-	-	-	-	۱۲,۵	۲,۳	۵	-	۱,۲	۲,۲	۴,۸	۱,۵
مخالف	-	۲۰,۵	۲۰	۱۳,۳	۲,۷	-	۱۱,۳	٪۱۰,۰۰	۱۰	۲۵	۵۰	۲۵	۳۰	۱۵,۲	۱۴,۳	۲۰,۵	۱۹	۱۲,۵
موافق	-	۴۲,۲	۴۵	۵۲,۷	۳۳,۳	۴۰	۵۱,۳	٪۳۲,۵۰	۳۲,۵	۴۳,۸	۱۲,۵	۴۳,۸	۳۷,۵	۵۳,۲	۳۰,۲	۴۲,۲	۴۲,۹	۴۳,۵
بشپړ موافق	۱۰۰	۳۰,۸	۳۲,۵	۳۰	۲۰	۲۰	۳۷,۵	٪۵۷,۵۰	۵۷,۵	۳۱,۳	۲۵	۲۵	۲۷,۵	۳۱,۲	۵۴	۳۰,۸	۳۳,۳	۳۸,۵
منځني (X̃)	۴	۳	۳,۰***	۳,۰*	۴,۰*	۴,۰*	۳,۰***	۴	۴,۰***	۳	۲	۳	۳,۰***	۳,۰*	۴,۰*	۳,۰*	۳,۰*	۳
د معیار انحراف		۰,۸	۰,۸	۰,۲	۰,۲	۰,۵	۰,۷	۰,۷	۰,۷	۰,۸	۱,۱	۰,۹	۰,۹	۰,۷	۰,۸	۰,۸	۰,۹	۰,۸
شمیر	۱	۳۹	۴۰	۲۰	۱۵	۵	۸۰	۴۰	۴۰	۱۲	۸	۱۲	۴۰	۷۷	۲۳	۳۹	۲۱	۲۰۰
دواړه																		
بشپړ مخالف	-	۳,۸	۳,۸	-	-	-	-	-	-	-	۳۸,۱	۳,۳	۱۱,۳	-	۲,۱	۳,۸	۲,۵	۳
مخالف	-	۲۴,۱	۲۳,۸	۱۲	۹,۷	۱۰	۱۴,۴	۲,۳	۲,۳	۱۳,۸	۳۸,۱	۲۳,۳	۲۳,۸	۱۵,۴	۱۲,۱	۲۴,۱	۲۰	۱۲,۵
موافق	-	۳۴,۲	۳۳,۸	۵۲,۳	۴۱,۹	۵۰	۵۳,۱	۱۸,۸	۱۸,۸	۳۱	۱۴,۳	۴۰	۳۰	۵۱	۲۳,۵	۳۴,۲	۴۲,۵	۳۷,۸
بشپړ موافق	۱۰۰	۳۸	۳۸,۸	۲۷,۷	۴۸,۴	۴۰	۳۲,۵	۷۵	۷۵	۵۵,۲	۹,۵	۳۳,۳	۳۵	۳۳,۲	۵۸,۳	۳۸	۳۵	۴۲,۸
منځني (X̃)	۴	۳	۳,۰***	۳,۰*	۳,۰*	۳,۰*	۳,۰***	۴	۴,۰***	۴,۰***	۲,۰***	۳,۰***	۳,۰***	۳,۰**	۴,۰**	۳,۰**	۳,۰**	۳
د معیار انحراف		۰,۹	۰,۹	۰,۷	۰,۷	۰,۷	۰,۷	۰,۲	۰,۲	۰,۷	۱	۰,۹	۱	۰,۷	۰,۹	۰,۹	۰,۸	۰,۸
شمیر	۱	۷۹	۸۰	۱۱۹	۳۱	۱۰	۱۲۰	۸۰	۸۰	۲۹	۲۱	۳۰	۸۰	۱۴۹	۱۳۲	۷۹	۴۰	۴۰۰

یادداښت الف کروسکال -والیس اچ- آزمیښت د ولایتونو، او هم دا ډول دقومیت د پرتله کولو لپاره ده. *** Sig< 0.01; ** Sig<.05; * Sig<10
ب. هیڅ احصاییوي شمیرنښي کیدای څکه یوازې یوه ډله/ محدود ډېرونه دپرتله کولولپاره وجودلري؛

۴-۱۰ الف- ضمیمه جدول. په دې اړه، چې «نارینه د ښځې په پرتله باید ډېرې زده کړې ولري» د ولایت، عمر کچې او جنسیت پر اساس د ځواب ورکوونکو نظریې

	بامیان			کابل			ننګرهار			تخار			ټول ولایتونه		
	د پاخه عمر لرونکی	ځوان	دواړه	د پاخه عمر لرونکی	ځوان	دواړه	د پاخه عمر لرونکی	ځوان	دواړه	د پاخه عمر لرونکی	ځوان	دواړه	د پاخه عمر لرونکی	ځوان	دواړه
نارینه															
بشپړ مخالف	۲۰	۳۰	۲۵	۵	۵	۵	۱۰	-	۵	۳۰	۳۰	۳۰	۱۴	۱۴	۱۴
مخالف	۲۰	۴۵	۳۲٫۵	۵۰	۲۲٫۵	۳۶٫۳	۱۵	۳۵	۲۵	۱۵	۲۰	۱۷٫۵	۳۰	۲۹	۲۹٫۵
موافق	۱۰	۱۵	۱۲٫۵	۲۷٫۵	۵۰	۳۸٫۸	۵	۱۰	۷٫۵	۱۵	۱۰	۱۲٫۵	۱۷	۲۷	۲۲
بشپړ موافق	۵۰	۱۰	۳۰	۱۷٫۵	۲۲٫۵	۲۰	۷۰	۵۵	۶۲٫۵	۴۰	۴۰	۴۰	۳۹	۳۰	۳۴٫۵
منځني ($\bar{X}$)	**۳٫۵۰	**۲٫۰۰	***۲٫۰۰	*۲٫۰۰	*۳٫۰۰	***۳٫۰۰	۴	۴	***۴٫۰۰	۳	۲٫۵	***۳٫۰۰	۳	۳	۳
د معیار انحراف	۱٫۲۵	۰٫۹۴	۱٫۱۸	۰٫۸۴	۰٫۸۱	۰٫۸۴	۱٫۰۹	۰٫۹۵	۱٫۰۱	۱٫۳۱	۱٫۳۱	۱٫۲۹	۱٫۱۱	۱٫۰۴	۱٫۰۷
شمیره	۲۰	۲۰	۴۰	۴۰	۴۰	۸۰	۲۰	۲۰	۴۰	۲۰	۲۰	۴۰	۱۰۰	۱۰۰	۲۰۰
ښځینه															
بشپړ مخالف	۵	۱۰	۷٫۵	۱۰	۱۰	۱۰	-	-	-	۳۵	۴۰	۳۷٫۵	۱۲	۱۴	۱۳
مخالف	۴۰	۵۵	۴۷٫۵	۵۲٫۵	۵۷٫۵	۵۵	۴۰	۴۰	۴۰	۱۵	۲۵	۲۰	۴۰	۴۷	۴۳٫۵
موافق	۴۵	۲۰	۳۲٫۵	۲۰	۲۵	۲۲٫۵	۴۰	۳۵	۳۷٫۵	۱۰	۲۰	۱۵	۲۷	۲۵	۲۶
بشپړ موافق	۱۰	۱۵	۱۲٫۵	۱۷٫۵	۷٫۵	۱۲٫۵	۲۰	۲۵	۲۲٫۵	۴۰	۱۵	۲۷٫۵	۲۱	۱۴	۱۷٫۵
منځني ($\bar{X}$)	۳	۲	**۲٫۰۰	۲	۲	**۲٫۰۰	۳	۳	**۳٫۰۰	۲٫۵	۲	**۲٫۰۰	۲	۲	۲
د معیار انحراف	۰٫۷۵	۰٫۸۸	۰٫۸۲	۰٫۹	۰٫۷۲	۰٫۸۳	۰٫۷۷	۰٫۸۱	۰٫۷۸	۱٫۳۶	۱٫۱۲	۱٫۲۵	۰٫۹۶	۰٫۹	۰٫۹۳
شمیر	۲۰	۲۰	۴۰	۴۰	۴۰	۸۰	۲۰	۲۰	۴۰	۲۰	۲۰	۴۰	۱۰۰	۱۰۰	۲۰۰
دواړه															
بشپړ مخالف	۱۲٫۵	۲۰	۱۲٫۳	۷٫۵	۷٫۵	۷٫۵	۵	-	۲٫۵	۳۲٫۵	۳۵	۳۳٫۸	۱۳	۱۴	۱۳٫۵
مخالف	۳۰	۵۰	۴۰	۵۱٫۳	۴۰	۴۵٫۶	۲۷٫۵	۳۷٫۵	۳۲٫۵	۱۵	۲۲٫۵	۱۸٫۸	۳۵	۳۸	۳۶٫۵
موافق	۲۷٫۵	۱۷٫۵	۲۲٫۵	۲۳٫۸	۳۷٫۵	۳۰٫۶	۲۲٫۵	۲۲٫۵	۲۲٫۵	۱۲٫۵	۱۵	۱۳٫۸	۲۲	۲۶	۲۴
بشپړ موافق	۳۰	۱۲٫۵	۲۱٫۳	۱۷٫۵	۱۵	۱۶٫۳	۴۵	۴۰	۴۲٫۵	۴۰	۲۷٫۵	۳۳٫۸	۳۰	۲۲	۲۶
منځني ($\bar{X}$)	**۳٫۰۰	**۲٫۰۰	***۲٫۰۰	۲	۳	***۲٫۰۰	۳	۳	***۳٫۰۰	۳	۲	***۲٫۰۰	۳	۲	۲٫۵
د معیار انحراف	۱٫۰۳	۰٫۹۲	۱٫۰۱	۰٫۸۷	۰٫۸۴	۰٫۸۵	۰٫۹۷	۰٫۸۹	۰٫۹۳	۱٫۳۲	۱٫۲۳	۱٫۲۷	۱٫۰۴	۰٫۹۹	۱٫۰۱
شمیر	۴۰	۴۰	۸۰	۸۰	۸۰	۱۲۰	۴۰	۴۰	۸۰	۴۰	۴۰	۸۰	۲۰۰	۲۰۰	۴۰۰

یادښتونه الف منویتني یو-آزمېښت د پاخه عمر او ځوانو ځواب ورکوونکو د پرتله کولو لپاره کارول کېږي؛
ب: کروسکال- والیس اچ- آزمېښت د ولایتونو د پرتله کولو لپاره په کارېږي *** Sig<10 *Sig<.05; ** Sig< 0.01;

۴-۱۰ ب- ضمیمه جدول په دې اړه، چې«نارینه د ښځې په پرتله باید ډېرې زده کړې ولري» دولایت، زده کړې او جنسیت پر اساس دځواب ورکوونکو نظریې

	بامیان					کابل					ننګرهار					تخار					ټول ولایتونه				
	نالوستي	لومړنۍ	ثانوي	پوهنتون	ټول	نالوستي	لومړنۍ	ثانوي	پوهنتون	ټول	نالوستي	لومړنۍ	ثانوي	پوهنتون	ټول	نالوستي	لومړنۍ	ثانوي	پوهنتون	ټول	نالوستي	لومړنۍ	ثانوي	پوهنتون	ټول
نارینه																									
بشپړ مخالف	۹,۱	-	۳۳,۳	۴۰	۲۵,۶	-	-	۶,۳	۹,۵	۵	۹,۱	۲۰	-	-	۵,۴	۲۲,۲	-	۳۵	۵۰	۳۰	۱۰,۲	۶,۳	۱۷,۹	۱۲,۳	۱۴,۳
مخالف	۹,۱	۳۳,۳	۴۰	۵۰	۳۳,۳	۴۲,۱	۲۵	۳۴,۴	۳۸,۱	۳۶,۳	۹,۱	-	۲۷,۳	۴۰	۲۱,۶	۱۶,۷	-	۱۵	۵۰	۱۷,۵	۲۲	۱۸,۸	۲۹,۵	۴۱,۹	۲۹,۱
موافق	۱۸,۲	۳۳,۳	۶,۷	۱۰	۱۲,۸	۳۱,۶	۵۰	۴۰,۶	۳۸,۱	۳۸,۸	-	-	۱۸,۲	۱۰	۸,۱	۱۶,۷	-	۱۰		۱۲,۵	۱۸,۶	۳۱,۳	۲۳,۱	۲۳,۳	۲۲,۴
بشپړ موافق	۶۳,۶	۳۳,۳	۲۰	-	۲۸,۲	۲۶,۳	۲۵	۱۸,۸	۱۴,۳	۲۰	۸۱,۸	۸۰	۵۴,۵	۵۰	۶۴,۹	۴۴,۴	-	۴۰		۴۰	۴۹,۲	۴۳,۸	۲۹,۵	۱۸,۶	۳۴,۲
منځني ($\tilde{X}$)	۴	۳	۲	۲	۲	۳	۳	۳	۳	۳	۴	۴	۴	۳,۵	۴	۳	-	۲,۵	۱,۵	۳	۳,۰***	۳,۰***	۳,۰***	۲,۰***	۳
د معیار انحراف	۱	۱	۱,۱	۰,۷	۱,۲	۰,۸	۰,۸	۰,۹	۰,۹	۰,۸	۱	۱,۳	۰,۹	۱	۱	۱,۲	-	۱,۴	۰,۷	۱,۳	۱,۱	۱	۱,۱	۱	۱,۱
شمیر	۱۱	۳	۱۵	۱۰	۳۹	۱۹	۸	۳۲	۲۱	۸۰	۱۱	۵	۱۱	۱۰	۳۷	۱۸	۰	۲۰	۲	۴۰	۵۹	۱۲	۷۸	۴۳	۱۹۶
ښځینه																									
بشپړ مخالف	-	-	-	۳۳,۳	۷,۵	۹,۳	۶,۷	۱۶,۷	۱۰	۱۰	-	-	-	-	-	۲۷,۸	۸۳,۳	۳۳,۳	-	۳۷,۵	۸	۲۱,۴	۱۸,۴	۱۸,۲	۱۳
مخالف	۳۱,۸	۱۰۰	۷۵	۵۵,۶	۴۷,۵	۵۸,۱	۶۶,۷	۳۳,۳	۵۰	۵۵	۳۴,۵	۳۳,۳	۶۶,۷	۱۰۰	۴۰	۱۶,۷	۱۶,۷	۲۰	۱۰۰	۲۰	۴۰,۲	۵۰	۳۹,۵	۵۹,۱	۴۳,۵
موافق	۵۴,۵	-	-	۱۱,۱	۳۲,۵	۲۰,۹	۲۰	۲۵	۳۰	۲۲,۵	۴۴,۸	۳۳,۳	-	-	۳۷,۵	۱۱,۱	-	۲۶,۷	-	۱۵	۳۲,۱	۱۷,۹	۱۸,۴	۱۸,۲	۲۲
بشپړ موافق	۱۳,۶	-	۲۵	-	۱۲,۵	۱۱,۶	۶,۷	۲۵	۱۰	۱۲,۵	۲۰,۷	۳۳,۳	۳۳,۳	-	۲۲,۵	۴۴,۴	-	۲۰	-	۲۷,۵	۱۹,۶	۱۰,۷	۲۳,۷	۴,۵	۱۷,۵
منځني ($\tilde{X}$)	۳	۲	۲	۲	۲,۰**	۲	۲	۲,۵	۲	۲,۰**	۳	۳	۲	۲	۳,۰**	۳,۰*	۱,۰*	۲,۰*	۲,۰*	۲,۰**	۳,۰**	۲,۰**	۲,۰**	۲,۰**	۲
د معیار انحراف	۰,۷	-	۰,۹	۰,۷	۰,۸	۰,۸	۰,۷	۱,۱	۰,۸	۰,۸	۰,۷	۰,۹	۱,۲	۰	۰,۸	۱,۳	۰,۴	۱,۲		۱,۲	۰,۹	۰,۹	۱,۱	۰,۸	۰,۹
شمیر	۲۲	۱	۸	۹	۴۰	۴۳	۱۵	۱۲	۱۰	۸۰	۲۹	۶	۳	۲	۴۰	۱۸	۶	۱۵	۱	۴۰	۱۱۲	۲۸	۳۸	۲۲	۲۰۰
دواړه																									
بشپړ مخالف	۳	-	۲۱,۷	۳۶,۸	۱۲,۵	۶,۵	۴,۳	۹,۱	۹,۷	۷,۵	۲,۵	۹,۱	-	-	۲,۶	۲۵	۸۳,۳	۳۴,۳	۳۳,۳	۳۳,۸	۸,۸	۱۵,۹	۱۸,۱	۱۲,۹	۱۳,۶
مخالف	۲۴,۲	۵۰	۵۲,۲	۵۲,۶	۴۰,۵	۵۳,۲	۵۲,۲	۳۴,۱	۴۱,۹	۴۵,۶	۳۷,۵	۱۸,۲	۳۵,۷	۵۰	۳۱,۲	۱۶,۷	۱۶,۷	۱۷,۱	۶۶,۷	۱۸,۸	۳۳,۹	۳۸,۶	۳۲,۸	۴۷,۷	۳۶,۴
موافق	۴۲,۴	۲۵	۴,۳	۱۰,۵	۲۲,۸	۲۴,۲	۳۰,۴	۳۶,۴	۳۵,۵	۳۰,۶	۳۲,۵	۱۸,۲	۱۴,۳	۸,۳	۲۳,۴	۱۳,۹	-	۱۷,۱	-	۱۳,۸	۲۷,۵	۲۲,۷	۲۱,۶	۲۱,۵	۲۴,۲
بشپړ موافق	۳۰,۳	۲۵	۲۱,۷	-	۲۰,۳	۱۶,۱	۱۳	۲۰,۵	۱۲,۹	۱۶,۳	۳۷,۵	۵۴,۵	۵۰	۴۲	۴۲,۹	۴۴,۴	-	۳۱,۴	-	۳۳,۸	۲۹,۸	۲۲,۷	۲۷,۶	۱۳,۸	۲۵,۸
منځني ($\tilde{X}$)	۳	۲,۵	۲	۲	۲,۰***	۲	۲	۳	۲	۲,۰***	۳	۴	۳,۵	۲,۵	۳,۰***	۳,۰**	۱,۰**	۲,۰**	۲,۰**	۲,۰***	۳,۰**	۲,۰**	۲,۰**	۲,۰**	۲,۵
د معیار انحراف	۰,۸	۱	۱,۱	۰,۷	۱	۰,۸	۰,۸	۰,۹	۰,۹	۰,۹	۰,۹	۱,۱	۰,۹	۱	۰,۹	۱,۳	۰,۴	۱,۳	۰,۶	۱,۳	۱	۱	۱,۱	۰,۹	۱
شمیر	۳۳	۴	۲۳	۱۹	۷۹	۶۲	۲۳	۴۴	۳۱	۱۶۰	۴۰	۱۱	۱۴	۱۲	۷۷	۳۶	۶	۳۵	۳	۸۰	۱۷۱	۴۴	۱۱۶	۶۵	۳۹۶

یادداښت الف کروسکال -والیس اچ- آزمیښت د ولایتونو ،زده کړې د پرتله کولو لپاره ده. *** Sig<10 * Sig<.05; ** Sig< 0.01;
ب. هیڅ احصاییوي شمیرنښې کېدای څکه یوازې یوه ډله / محدود تېرونه د پرتله کولو لپاره وجود لري؛

۱۰-۴ج- ضمیمه جدول. په دې اړه، چې «نارینه د ښځې په پرتله باید ډېرې زده کړې ولري» دولایت، قومیت او جنسیت پراساس دځواب ورکوونکو نظریې

	بامیان			کابل				ننګرهار		تخار				ټول ولایتونه				
	تاجک	هزاره	ټول	تاجک	پښتون	نور	ټول	پښتون	ټول	تاجک	پښتون	نور	ټول	تاجک	پښتون	هزاره	نور	ټول
نارینه																		
بشپړ مخالف	-	۲۵	۲۵	۵٫۱	۲٫۳	-	۵	۵	۵	-	۸۴٫۲	۷٫۱	۳۰	۴٫۲	۲۰٫۳	۲۵	۵٫۳	۱۴
مخالف	-	۳۲٫۵	۳۲٫۵	۳۵٫۷	۵۰	-	۳۷٫۳	۲۵	۲۵	۱۵٫۴	۷٫۷	۲۸٫۷	۱۷٫۵	۳۱٫۹	۳۷٫۵	۳۲٫۵	۳۱٫۱	۲۹٫۵
موافق	-	۱۲٫۵	۱۲٫۵	۴۲٫۴	۱۸٫۸	۲۰	۳۸٫۸	۷٫۵	۷٫۵	۲۳٫۱	-	۱۴٫۳	۱۲٫۵	۳۸٫۹	۸٫۷	۱۲٫۵	۳۲٫۳	۲۲
بشپړ موافق	-	۳۰	۳۰	۱۷٫۹	۲۵	۴۰	۲۰	۲۲٫۵	۲۲٫۵	۷۱٫۵	۷٫۷	۵۰	۴۰	۲۵	۴۳٫۵	۳۰	۴۷٫۴	۳۴٫۵
منځني (X̄)	-	۲	۲٫۰***	۳	۲	۳	۳٫۰***	۴	۴٫۰***	۴٫۰***	۱٫۰***	۳٫۵***	۳٫۰***	۳	۳	۲	۳	۳
د معیار انحراف	-	۱٫۲	۱٫۲	۰٫۸	۱	۰٫۵	۰٫۸	۱	۱	۰٫۸	۰٫۹	۱٫۱	۱٫۳	۰٫۹	۱٫۲	۱٫۲	۱	۱٫۱
شمیر	-	۴۰	۴۰	۵۹	۱۲	۵	۸۰	۴۰	۴۰	۱۳	۱۳	۱۴	۴۰	۷۲	۶۹	۴۰	۱۹	۲۰۰
ښځینه																		
بشپړ مخالف	-	۷٫۷	۷٫۵	۱۱٫۷	۲٫۷	-	۱۰	-	-	-	۵۰	۲۸٫۸	۳۷٫۵	۹٫۱	۷٫۹	۷٫۷	۵۲٫۴	۱۳
مخالف	-	۴۸٫۷	۴۷٫۵	۵۲٫۷	۲۲٫۷	-	۵۵	۴۰	۴۰	۱۸٫۸	۳۷٫۵	۱۲٫۵	۲۰	۴۸٫۱	۴۲	۴۸٫۷	۹٫۵	۴۳٫۵
موافق	-	۳۳٫۳	۳۲٫۵	۱۸٫۳	۲۰	۸۰	۲۲٫۵	۳۷٫۵	۳۷٫۵	۱۸٫۸	۱۲٫۵	۱۲٫۵	۱۵	۱۸٫۲	۳۰٫۲	۳۳٫۳	۲۸٫۷	۳۲
بشپړ موافق	۱۰۰	۱۰٫۳	۱۲٫۵	۱۳٫۳	۲٫۷	۲۰	۱۲٫۵	۲۲٫۵	۲۲٫۵	۲۲٫۵	-	۲٫۳	۲۷٫۵	۲۴٫۷	۱۵٫۹	۱۰٫۳	۹٫۵	۱۷٫۵
منځني (X̄)	۴	۲	۲٫۰**	۲٫۰**	۲٫۰**	۳٫۰**	۲٫۰**	۳	۳٫۰**	۴٫۰***	۱٫۵***	۱٫۰***	۲٫۰***	۲٫۰*	۲٫۰*	۲٫۰*	۱٫۰*	۲
د معیار انحراف		۰٫۸	۰٫۸	۰٫۹	۰٫۷	۰٫۴	۰٫۸	۰٫۸	۰٫۸	۰٫۸	۰٫۷	۱	۱٫۲	۱	۰٫۹	۰٫۸	۱٫۱	۰٫۹
شمیر	۱	۳۹	۴۰	۶۰	۱۵	۵	۸۰	۴۰	۴۰	۱۲	۸	۱۲	۴۰	۷۷	۲۳	۳۹	۳۱	۲۰۰
دواړه																		
بشپړ مخالف	-	۱۲٫۵	۱۲٫۳	۸٫۴	۲٫۵	-	۷٫۵	۲٫۵	۲٫۵	-	۷۱٫۴	۴۰	۳۳٫۸	۲٫۷	۱۴٫۴	۱۲٫۵	۳۰	۱۳٫۵
مخالف	-	۴۰٫۵	۴۰	۴۲٫۲	۵۸٫۱	-	۴۵٫۷	۳۲٫۵	۳۲٫۵	۱۷٫۲	۱۹	۲۰	۱۸٫۸	۴۰٫۳	۳۲٫۴	۴۰٫۵	۱۵	۳۲٫۵
موافق	-	۲۲٫۸	۲۲٫۵	۳۰٫۳	۱۹٫۴	۷۰	۳۰٫۲	۲۲٫۵	۲۲٫۵	۲۰٫۷	۴٫۸	۱۳٫۳	۱۳٫۸	۲۸٫۲	۱۸٫۹	۲۲٫۸	۲۷٫۵	۲۴
بشپړ موافق	۱۰۰	۲۰٫۳	۲۱٫۳	۱۵٫۱	۱۲٫۱	۳۰	۱۲٫۳	۴۲٫۵	۴۲٫۵	۲۲٫۱	۴٫۸	۲۲٫۷	۳۳٫۸	۲۴٫۸	۳۰٫۳	۲۰٫۳	۲۷٫۵	۲۲
منځني (X̄)	۴	۲	۲٫۰***	۲٫۰***	۲٫۰***	۳٫۰***	۲٫۰***	۳	۳٫۰***	۴٫۰***	۱٫۰***	۲٫۰***	۲٫۰***	۳	۲	۲	۳	۲٫۵
د معیار انحراف		۱	۱	۰٫۹	۰٫۹	۰٫۵	۰٫۹	۰٫۹	۰٫۹	۰٫۸	۰٫۸	۱٫۳	۱٫۳	۰٫۹	۱٫۱	۱	۱٫۲	۱
شمیر	۱	۷۹	۸۰	۱۱۹	۳۱	۱۰	۱۲۰	۸۰	۸۰	۲۹	۲۱	۳۰	۸۰	۱۴۹	۱۳۲	۷۹	۴۰	۴۰۰

یادد ښت الف کروسکال-والیس اچ-آزمیښت د ولایتونو، او همدا ډول د قومیت د پرتله کولو لپاره ده. *** Sig<10 ; ** Sig<.05; * Sig< 0.01
ب هیڅ احصاییوي شمیرنښي کیدای ځکه یوازې یوه ډله / محدود تېرونه د پرتله کولو لپاره وجود لري؛

۴-۱۱ الف- ضمیمه جدول. په دې اړه، چې «ښځې د دې پرېکړې حق لري، چې له چا سره او څه وخت واده وکړي» دولایت، عمر کچې او جنسیت پراساس دځواب ورکوونکو نظریې

	بامیان			کابل			ننګرهار			تخار			ټول ولایتونه		
	د پاخه عمر لرونکی	ځوان	دواړه	د پاخه عمر لرونکی	ځوان	دواړه	د پاخه عمر لرونکی	ځوان	دواړه	د پاخه عمر لرونکی	ځوان	دواړه	د پاخه عمر لرونکی	ځوان	دواړه
نارینه															
بشپړمخالف	۵	۲۵	۱۵	۲,۵	۵	۳,۸	۱۰	-	۵	۱۵	۵	۱۰	۷	۸	۷,۵
مخالف	۲۰	۳۰	۲۵	۲۲,۵	۲۷,۵	۲۵	۱۰	۱۵	۱۲,۵	۱۵	۱۰	۱۲,۵	۱۸	۲۲	۲۰
موافق	۱۵	۲۰	۱۷,۵	۵۵	۵۲,۵	۵۳,۸	۱۰	۳۰	۲۰	۲۵	۲۵	۲۵	۳۲	۳۲	۳۴
بشپړموافق	۲۰	۲۵	۴۲,۵	۲۰	۱۵	۱۷,۵	۷۰	۵۵	۲۲,۵	۴۵	۲۰	۵۲,۵	۴۳	۳۴	۳۸,۵
منځنی (X̄)	**۴,۰۰	**۲,۰۰	***۳,۰۰	۳	۳	***۳,۰۰	۴	۴	***۴,۰۰	۳	۴	***۴,۰۰	۳	۳	۳
د معیار انحراف	۰,۹۸	۱,۱۵	۱,۱۴	۰,۷۳	۰,۷۷	۰,۷۵	۱,۰۵	۰,۷۵	۰,۹	۱,۱۲	۰,۸۸	۱,۰۲	۰,۹۴	۰,۹۴	۰,۹۴
شمیر	۲۰	۲۰	۴۰	۴۰	۴۰	۸۰	۲۰	۲۰	۴۰	۲۰	۲۰	۴۰	۱۰۰	۱۰۰	۲۰۰
ښځینه															
بشپړمخالف	-	۵	۲,۵	۲,۵	۱۰	٦,۳	-	-	-	۱۵	۳۵	۲۵	۴	۱۲	۸
مخالف	۱۰	۴۰	۲۵	۱۷,۵	۲۵	۲۱,۳	۴۰	۳۵	۳۷,۵	۳۵	۴۰	۳۷,۵	۲۴	۳۳	۲۸,۵
موافق	۲۵	۳۵	۵۰	۴۲,۵	۴۲,۵	۴۲,۵	۴۰	۴۵	۴۲,۵	۲۵	۱۰	۱۷,۵	۴۳	۳۵	۳۹
بشپړموافق	۲۵	۲۰	۲۲,۵	۳۷,۵	۲۲,۵	۳۰	۲۰	۲۰	۲۰	۲۵	۱۵	۲۰	۲۹	۲۰	۲۴,۵
منځنی (X̄)	*۳,۰۰	*۳,۰۰	***۳,۰۰	*۳,۰۰	*۳,۰۰	***۳,۰۰	۳	۳	***۳,۰۰	*۲,۵۰	*۲,۰۰	***۲,۰۰	**۳,۰۰	**۳,۰۰	۳
د معیار انحراف	۰,۵۹	۰,۸۲	۰,۷۲	۰,۸	۰,۹۲	۰,۸۸	۰,۷۷	۰,۷۵	۰,۷۵	۱,۰۵	۱,۰۵	۱,۰۷	۰,۸۳	۰,۹۴	۰,۹
شمیر	۲۰	۲۰	۴۰	۴۰	۴۰	۸۰	۲۰	۲۰	۴۰	۲۰	۲۰	۴۰	۱۰۰	۱۰۰	۲۰۰
دواړه															
بشپړمخالف	۲,۵	۱۵	۸,۸	۲,۵	۷,۵	۵	۵	-	۲,۵	۱۵	۲۰	۱۷,۵	۵,۵	۱۰	۷,۸
مخالف	۱۵	۳۵	۲۵	۲۰	۳۲,۳	۲۳,۱	۲۵	۲۵	۲۵	۲۵	۲۵	۲۵	۲۱	۲۷,۵	۲۴,۳
موافق	۴۰	۲۷,۵	۳۳,۸	۴۸,۸	۴۷,۵	۴۸,۱	۲۵	۳۷,۵	۳۱,۳	۲۵	۱۷,۵	۲۱,۳	۳۷,۵	۳۵,۵	۳۶,۵
بشپړموافق	۴۲,۵	۲۲,۵	۳۲,۵	۲۸,۸	۱۸,۸	۲۳,۸	۴۵	۳۷,۵	۴۱,۳	۳۵	۳۷,۵	۳۲,۳	۳۲	۲۷	۳۱,۵
منځنی (X̄)	***۳,۰۰	***۲,۵۰	۳	*۳,۰۰	*۳,۰۰	۳	۳	۳	۳	۳	۳	۳	**۳,۰۰	**۳,۰۰	۳
د معیار انحراف	۰,۸	۱,۰۱	۰,۹۲	۰,۷۷	۰,۸۴	۰,۸۱	۰,۹۲	۰,۷۹	۰,۸۷	۱,۰۹	۱,۱۸	۱,۱۳	۰,۸۹	۰,۹۵	۰,۹۲۹
شمیر	۴۰	۴۰	۸۰	۸۰	۸۰	۱۲۰	۴۰	۴۰	۸۰	۴۰	۴۰	۸۰	۲۰۰	۲۰۰	۴۰۰

یادښتونه الف منویتني یو-آزمیښت دپاخه عمراوځوانوځوابورکوونکودپرتله کولولپاره کارولکیږي.
ب کروسکال- والیس اچ- آزمیښت د ولایتونو د پرتله کولولپاره په کاریږي *** Sig<10 ;* Sig<.05; ** Sig< 0.01

۴-۱۱ ب- ضمیمه جدول. په دې اړه، چې «ښځې د دې پرېکړې حق لري، چې له چا سره او څه وخت واده وکړي» دولایت، زده کړې او جنسیت پر اساس دځواب ورکوونکو نظریې

	باميان					کابل					ننګرهار					تخار					ټول ولایتونه				
	نالو ستي	لومړنۍ	ثانوي	پوهنتون	ټول	نالو ستي	لومړنۍ	ثانوي	پوهنتون	ټول	نالو ستي	لومړنۍ	ثانوي	پوهنتون	ټول	نالو ستي	لومړنۍ	ثانوي	پوهنتون	ټول	نالو ستي	لومړنۍ	ثانوي	پوهنتون	ټول
نارینه																									
بشپړ مخالف	۱۸,۲	-	۲۰	۱۰	۱۵,۴	-	-	۶,۳	۴,۸	۳,۸	-	۲۰	-	۱۰	۵,۴	۵,۶	-	۵	۱۰۰	۱۰	۵,۱	۶,۳	۷,۷	۱۱,۶	۷,۷
مخالف	۹,۱	۳۳,۳	۲۶,۷	۴۰	۲۵,۶	۲۶,۳	۵۰	۱۵,۶	۲۸,۶	۲۵	۹,۱	۲۰	۹,۱	۱۰	۱۰,۸	۱۶,۷	-	۱۰	-	۱۲,۵	۱۶,۹	۳۷,۵	۱۵,۴	۲۵,۶	۱۹,۹
موافق	۱۸,۲	۳۳,۳	۲۰	۱۰	۱۷,۹	۵۷,۹	۲۵	۶۲,۵	۴۷,۶	۵۳,۸	-	۲۰	۴۵,۵	۱۰	۱۸,۹	۲۲,۲	-	۳۰	-	۲۵	۲۸,۸	۲۵	۴۳,۶	۲۷,۹	۳۴,۲
بشپړ موافق	۵۴,۵	۳۳,۳	۳۳,۳	۴۰	۴۱	۱۵,۸	۲۵	۱۵,۶	۱۹	۱۷,۵	۹۰,۹	۴۰	۴۵,۵	۷۰	۶۴,۹	۵۵,۶	-	۵۵	-	۵۲,۵	۴۹,۲	۳۱,۳	۳۳,۳	۳۴,۹	۳۸,۳
منځني ($\tilde{X}$)	۴	۳	۳	۲,۵	۳	۳	۲,۵	۳	۳	۳	۴	۳	۳	۴	۴	۴,۰*	-	۴,۰*	۱,۰*	۴	۳	۳	۳	۳	۳
د معیار انحراف	۱,۲	۱	۱,۲	۱,۱	۱,۱	۰,۷	۰,۹	۰,۸	۰,۸	۰,۷	۰,۶	۱,۳	۰,۷	۱,۱	۰,۹	۱	-	۰,۹	۰	۱	۰,۹	۱	۰,۹	۱	۰,۹
شمیره	۱۱	۳	۱۵	۱۰	۳۹	۱۹	۸	۳۲	۲۱	۸۰	۱۱	۵	۱۱	۱۰	۳۷	۱۸	۰	۲۰	۲	۴۰	۵۹	۱۶	۷۸	۴۳	۱۹۶
ښځینه																									
بشپړ مخالف	-	-	۱۲,۵	-	۲,۵	۲,۳	-	۲۵	۱۰	۶,۳	-	-	-	-	-	۳۳,۳	-	۲۶,۷	-	۲۵	۶,۳		۲۱,۱	۴,۵	۸
مخالف	۲۲,۷	۱۰۰	۲۵	۲۲,۲	۲۵	۱۴	۲۶,۷	۳۳,۳	۳۰	۲۱,۳	۳۴,۵	۱۶,۷	۶۶,۷	۱۰۰	۳۷,۵	۱۶,۷	۶۶,۷	۵۳,۳	-	۳۷,۵	۲۱,۴	۳۵,۷	۴۲,۱	۳۱,۸	۲۸,۵
موافق	۵۴,۵	-	۳۷,۵	۵۵,۶	۵۰	۵۱,۲	۵۳,۳	۲۵	۱۰	۴۲,۵	۴۴,۸	۶۶,۷	-	-	۴۲,۵	۱۶,۷	۳۳,۳	۶,۷	۱۰۰	۱۷,۵	۴۴,۶	۵۰	۱۸,۴	۳۱,۸	۳۹
بشپړ موافق	۲۲,۷	-	۲۵	۲۲,۲	۲۲,۵	۳۲,۶	۲۰	۱۶,۷	۵۰	۳۰	۲۰,۷	۱۶,۷	۳۳,۳	-	۲۰	۳۳,۳	-	۱۳,۳	-	۲۰	۲۷,۷	۱۴,۳	۱۸,۴	۳۱,۸	۲۴,۵
منځني ($\tilde{X}$)	۳	۲	۳	۳	۳,۰***	۳,۰*	۳,۰*	۲,۰*	۳,۵*	۳,۰***	۳	۳	۲	۲	۳,۰***	۲,۵	۲	۲	۳	۲,۰***	۳,۰***	۳,۰***	۲,۰***	۳,۰***	۳
د معیار انحراف	۰,۷		۱	۰,۷	۰,۸	۰,۷	۰,۷	۱,۱	۱,۲	۰,۹	۰,۷	۰,۶	۱,۲	۰	۰,۷	۱,۳	۰,۵	۱		۱,۱	۰,۹	۰,۷	۱	۰,۹	۰,۹
شمیر	۲۲	۱	۸	۹	۴۰	۴۳	۱۵	۱۲	۱۰	۸۰	۲۹	۶	۳	۲	۴۰	۱۸	۲	۱۵	۱	۴۰	۱۱۲	۲۸	۳۸	۲۲	۲۰۰
دواړه																									
بشپړ مخالف	۶,۱	-	۱۷,۴	۵,۳	۸,۹	۱,۶	-	۱۱,۴	۶,۵	۵	-	۹,۱	-	۸,۳	۲,۶	۱۹,۴	-	۱۴,۳	۶۶,۷	۱۷,۵	۵,۸	۲,۳	۱۲,۱	۹,۲	۷,۸
مخالف	۱۸,۲	۵۰	۲۶,۱	۳۱,۶	۲۵,۳	۱۷,۷	۳۴,۸	۲۰,۵	۲۹	۲۳,۱	۲۷,۵	۱۸,۲	۲۱,۴	۲۵	۲۴,۷	۱۶,۷	۶۶,۷	۲۸,۶	-	۲۵	۱۹,۹	۳۶,۴	۲۴,۱	۲۷,۷	۲۴,۲
موافق	۴۲,۴	۲۵	۲۶,۱	۳۱,۶	۳۴,۲	۵۳,۲	۴۳,۵	۵۲,۳	۳۵,۵	۴۸,۱	۳۲,۵	۴۵,۵	۳۵,۷	۸,۳	۳۱,۲	۱۹,۴	۳۳,۳	۲۰	۳۳,۳	۲۱,۳	۳۹,۲	۴۰,۹	۳۵,۳	۲۹,۲	۳۶,۶
بشپړ موافق	۳۳,۳	۲۵	۳۰,۴	۳۱,۶	۳۱,۶	۲۷,۴	۲۱,۷	۱۵,۹	۲۹	۲۳,۸	۴۰	۲۷,۳	۴۲,۹	۵۸,۳	۴۱,۶	۴۴,۴	-	۳۷,۱	-	۳۶,۳	۳۵,۱	۲۰,۵	۲۸,۴	۳۳,۸	۳۱,۳
منځني ($\tilde{X}$)	۳	۲,۵	۳	۳	۳	۳	۳	۳	۳	۳	۳	۳	۳	۴	۳	۳	۲	۳	۱	۳	۳	۳	۳	۳	۳
د معیار انحراف	۰,۹	۱	۱,۱	۰,۹	۱	۰,۷	۰,۸	۰,۹	۰,۹	۰,۸	۰,۸	۰,۹	۰,۸	۱,۱	۰,۹	۱,۲	۰,۵	۱,۱	۱,۲	۱,۱	۰,۹	۰,۸	۱	۱	۰,۹
شمیر	۳۳	۴	۲۳	۱۹	۷۹	۶۲	۲۳	۴۴	۳۱	۱۲۰	۴۰	۱۱	۱۴	۱۲	۷۷	۳۶	۲	۳۵	۳	۸۰	۱۷۱	۴۴	۱۱۶	۶۵	۳۹۶

یادداښت الف کروسکال -والیس اچ- آزمیښت د ولایتونو، زده کړې دپرتله کولولپاره ده. *** Sig< 0.01; ** Sig<.05; * Sig<10
ب. هیڅ احصاییوي شمیرنښي کیدای ځکه یوازې یوه ډله / محدود ډېرونه دپرتله کولولپاره وجودلري؛

۴-۱۱ ج - ضمیمه جدول. په دې اړه، چې «ښځې د دې پرېکړې حق لري، چې له چا سره او څه وخت واده وکړي» دولایت، قومیت او جنسیت پر اساس د ځواب ورکوونکو نظریې

	بامیان			کابل				ننګرهار		تخار				ټول ولایتونه				
	تاجک	هزاره	ټول	تاجک	پښتون	نور	ټول	پښتون	ټول	تاجک	پښتون	نور	ټول	تاجک	پښتون	هزاره	نور	ټول
نارینه																		
بشپړ مخالف	-	۱۵	۱۵	۳,۴	-	۲۰	۳,۸	۵	۵	-	۲۳,۱	۷,۱	۱۰	۲,۸	۷,۲	۱۵	۱۰,۵	۷,۵
مخالف	-	۲۵	۲۵	۱۸,۶	۵۰	۲۰	۲۵	۱۲,۵	۱۲,۵	-	۳۸,۵	-	۱۲,۵	۱۵,۳	۲۶,۱	۲۵	۵,۳	۲۰
موافق	-	۱۷,۵	۱۷,۵	۵۵,۹	۴۳,۸	۶۰	۵۳,۸	۲۰	۲۰	۳۸,۵	-	۳۵,۷	۲۵	۵۲,۸	۲۱,۷	۱۷,۵	۴۲,۱	۳۴
بشپړ موافق	-	۴۲,۵	۴۲,۵	۲۲	۶,۳	-	۱۷,۵	۶۲,۵	۶۲,۵	۶۱,۵	۳۸,۵	۵۷,۱	۵۲,۵	۲۹,۲	۴۴,۹	۴۲,۵	۴۲,۱	۳۸,۵
منځنی (X¯)	-	۳	۳,۰***	۳,۰**	۲,۵**	۳,۰**	۳,۰***	۴	۴,۰***	۴,۰*	۲,۰*	۴,۰*	۴,۰***	۳	۳	۳	۳	۳
د معیار انحراف	-	۱,۱	۱,۱	۰,۷	۰,۶	۰,۹	۰,۷	۰,۹	۰,۹	۰,۵	۱,۳	۰,۹	۱	۰,۷	۱	۱,۱	۱	۰,۹
شمیر	-	۴۰	۴۰	۵۹	۱۶	۵	۸۰	۴۰	۴۰	۱۳	۱۳	۱۴	۴۰	۷۲	۶۹	۴۰	۱۹	۲۰۰
ښځینه																		
بشپړ مخالف	-	۲,۶	۲,۵	۵	۶,۷	۲۰	۶,۳	-	-	۱۸,۸	۱۲,۵	۳۷,۵	۲۵	۷,۸	۳,۲	۲,۶	۳۳,۳	۸
مخالف	-	۲۵,۶	۲۵	۲۱,۷	۱۳,۳	۴۰	۲۱,۳	۳۷,۵	۳۷,۵	۲۵	۵۰	۴۳,۸	۳۷,۵	۲۲,۱	۳۳,۳	۲۵,۶	۴۲,۹	۲۸,۵
موافق	-	۵۱,۳	۵۰	۴۶,۷	۲۶,۷	۴۰	۴۲,۵	۴۲,۵	۴۲,۵	۱۲,۵	۳۷,۵	۱۲,۵	۱۷,۵	۳۹	۳۸,۱	۵۱,۳	۱۹	۳۹
بشپړ موافق	۱۰۰	۲۰,۵	۲۲,۵	۲۶,۷	۵۳,۳	-	۳۰	۲۰	۲۰	۴۳,۸	-	۶,۳	۲۰	۳۱,۲	۲۵,۴	۲۰,۵	۴,۸	۲۴,۵
منځنی (X¯)	۴	۳	۳,۰***	۳,۰*	۴,۰*	۲,۰*	۳,۰***	۳	۳,۰***	۳,۰**	۲,۰**	۲,۰**	۲,۰***	۳,۰***	۳,۰***	۳,۰***	۲,۰***	۳
د معیار انحراف		۰,۸	۰,۸	۰,۸	۱	۰,۸	۰,۹	۰,۷	۰,۷	۱,۲	۰,۷	۰,۹	۱,۱	۰,۹	۰,۸	۰,۸	۰,۹	۰,۹
شمیر	۱	۳۹	۴۰	۶۰	۱۵	۵	۸۰	۴۰	۴۰	۱۶	۸	۱۶	۴۰	۷۷	۶۳	۳۹	۲۱	۲۰۰
دواړه																		
بشپړ مخالف	-	۸,۹	۸,۸	۴,۲	۳,۲	۲۰	۵	۲,۵	۲,۵	۱۰,۳	۱۹	۲۳,۳	۱۷,۵	۵,۴	۵,۳	۸,۹	۲۲,۵	۷,۸
مخالف	-	۲۵,۳	۲۵	۲۰,۲	۳۲,۳	۳۰	۲۳,۱	۲۵	۲۵	۱۳,۸	۴۲,۹	۲۳,۳	۲۵	۱۸,۸	۲۹,۵	۲۵,۳	۲۵	۲۴,۳
موافق	-	۳۴,۲	۳۳,۸	۵۱,۳	۳۵,۵	۵۰	۴۸,۱	۳۱,۳	۳۱,۳	۲۴,۱	۱۴,۳	۲۳,۳	۲۱,۳	۴۵,۶	۲۹,۵	۳۴,۲	۳۰	۳۶,۵
بشپړ موافق	۱۰۰	۳۱,۶	۳۲,۵	۲۴,۴	۲۹	-	۲۳,۸	۴۱,۳	۴۱,۳	۵۱,۷	۲۳,۸	۳۰	۳۶,۳	۳۰,۲	۳۵,۶	۳۱,۶	۲۲,۵	۳۱,۵
منځنی (X¯)	۴	۳	۳	۳,۰*	۳,۰*	۲,۵*	۳	۳	۳	۴,۰**	۲,۰**	۳,۰**	۳	۳,۰*	۳,۰*	۳,۰*	۳,۰*	۳
د معیار انحراف		۱	۱	۰,۸	۰,۹	۰,۸	۰,۸	۰,۹	۰,۹	۱	۱,۱	۱,۲	۱,۱	۰,۸	۰,۹	۱	۱,۱	۰,۹
شمیر	۱	۷۹	۸۰	۱۱۹	۳۱	۱۰	۱۶۰	۸۰	۸۰	۲۹	۲۱	۳۰	۸۰	۱۴۹	۱۳۲	۷۹	۴۰	۴۰۰

یادښت الف کروسکال -والیس اچ- آزمېښت د ولایتونو قومیت د پرتله کولو لپاره ده. *** Sig< 0.01; ** Sig<.05; * Sig<10
ب. هیڅ احصاییوي شمېرنښي کیدای ځکه یوازې یوه ډله / محدود ټبرونه د پرتله کولو لپاره وجود لري؛

۴-۱۲ الف- ضمیمه جدول. په دې اړه، چې «واک او قدرت د نارینه و و په لاس کې» دولایت، عمرکچې او جنسیت پر اساس دځواب ورکوونکو نظریې

	بامیان			کابل			ننګرهار			تخار			ټول ولایتونه		
	د پاخه عمر لرونکی	ځوان	دواړه	د پاخه عمر لرونکی	ځوان	دواړه	د پاخه عمر لرونکی	ځوان	دواړه	د پاخه عمر لرونکی	ځوان	دواړه	د پاخه عمر لرونکی	ځوان	دواړه
نارینه															
بشپړ مخالف	۱۰	۲۵	۱۷٫۵	-	۵	۲٫۵	-	-		۲۵	۲۵	۲۵	۷	۱۲	۹٫۵
مخالف	۳۵	۳۵	۳۵	۱۷٫۵	۲۵	۲۱٫۳	-	-		۱۰	۲۰	۱۵	۱۲	۲۱	۱۸٫۵
موافق	۱۵	۲۰	۱۷٫۵	۵۲٫۵	۵۷٫۵	۵۵	-	۱۰	۵	۳۰	۱۵	۲۲٫۵	۳۰	۳۲	۳۱
بشپړ موافق	۴۰	۲۰	۳۰	۳۰	۱۲٫۵	۲۱٫۳	۱۰۰	۹۰	۹۵	۳۵	۴۰	۳۷٫۵	۴۷	۳۵	۴۱
منځنی ($\tilde{X}$)	۳	۲	***۲٫۰۰	**۳٫۰۰	**۳٫۰۰	***۳٫۰۰	۴	۴	***۴٫۰۰	۳	۳	***۳٫۰۰	*۳٫۰۰	*۳٫۰۰	۳
د معیار انحراف	۱٫۰۹	۱٫۰۹	۱٫۱	۰٫۶۹	۰٫۷۳	۰٫۷۳	۰	۰٫۳۱	۰٫۲۲	۱٫۲۱	۱٫۳۶	۱٫۲۲	۰٫۹۴	۱٫۰۲	۰٫۹۹
شمیر	۲۰	۲۰	۴۰	۴۰	۴۰	۸۰	۲۰	۲۰	۴۰	۲۰	۲۰	۴۰	۱۰۰	۱۰۰	۲۰۰
ښځینه															
بشپړ مخالف	۵	۲۰	۱۲٫۵	-	۷٫۵	۳٫۸	-	-	-	۱۰	۲۰	۱۵	۳	۱۱	۷
مخالف	۳۰	۳۵	۳۲٫۵	۲۵	۳۲٫۵	۲۸٫۸	۱۰	۵۵	۳۲٫۵	۳۵	۴۰	۳۷٫۵	۲۵	۳۹	۳۲
موافق	۴۵	۲۵	۳۵	۵۲٫۵	۴۵	۴۸٫۸	۵۵	۲۰	۳۷٫۵	۲۰	۳۰	۲۵	۴۵	۳۳	۳۹
بشپړ موافق	۲۰	۲۰	۲۰	۲۲٫۵	۱۵	۱۸٫۸	۳۵	۲۵	۳۰	۳۵	۱۰	۲۲٫۵	۲۷	۱۷	۲۲
منځنی ($\tilde{X}$)	۳	۲	۳	۳	۳	۳	**۳٫۰۰	**۲٫۰۰	۳	۳	۲	۲	**۳٫۰۰	**۲٫۵۰	۳
د معیار انحراف	۰٫۸۳	۱٫۰۵	۰٫۹۵	۰٫۷	۰٫۸۳	۰٫۷۸	۰٫۶۴	۰٫۸۶	۰٫۸	۱٫۰۶	۰٫۹۲	۱٫۰۱	۰٫۸	۰٫۹	۰٫۸۸
شمیر	۲۰	۲۰	۴۰	۴۰	۴۰	۸۰	۲۰	۲۰	۴۰	۲۰	۲۰	۴۰	۱۰۰	۱۰۰	۲۰۰
دواړه															
بشپړ مخالف	۷٫۵	۲۲٫۵	۱۵	-	۶٫۳	۳٫۱	-	-	-	۱۷٫۵	۲۲٫۵	۲۰	۵	۱۱٫۵	۸٫۳
مخالف	۳۲٫۵	۳۵	۳۳٫۸	۲۱٫۳	۲۸٫۸	۲۵	۵	۲۷٫۵	۱۶٫۳	۲۲٫۵	۳۰	۲۶٫۳	۲۰٫۵	۳۰	۲۵٫۳
موافق	۳۰	۲۲٫۵	۲۶٫۳	۵۲٫۵	۵۱٫۳	۵۱٫۹	۲۷٫۵	۱۵	۲۱٫۳	۲۵	۲۲٫۵	۲۳٫۸	۳۷٫۵	۳۲٫۵	۳۵
بشپړ موافق	۳۰	۲۰	۲۵	۲۶٫۳	۱۳٫۸	۲۰	۶۷٫۵	۵۷٫۵	۶۲٫۵	۳۵	۲۵	۳۰	۳۷	۲۶	۳۱٫۵
منځنی ($\tilde{X}$)	*۳٫۰۰	*۲٫۰۰	***۳٫۰۰	**۳٫۰۰	**۳٫۰۰	***۳٫۰۰	۴	۴	***۴٫۰۰	۳	۲	***۳٫۰۰	***۳٫۰۰	***۳٫۰۰	۳
د معیار انحراف	۰٫۹۲	۱٫۰۲	۱٫۰۲	۰٫۶۹	۰٫۷۸	۰٫۷۵	۰٫۵۹	۰٫۸۸	۰٫۷۶	۱٫۱۲	۱٫۱۱	۱٫۱۲	۰٫۸۸	۰٫۹۸	۰٫۹۴۳
شمیر	۴۰	۴۰	۸۰	۸۰	۸۰	۱۲۰	۴۰	۴۰	۸۰	۴۰	۴۰	۸۰	۲۰۰	۲۰۰	۴۰۰

یادښتونه الف منویتني یو-آزمېښت دپاخه عمر او ځوانو ځوابورکوونکو د پرتله کولو لپاره کارولکیږي؛ *** Sig<10 *; Sig<.05 **; Sig< 0.01
ب. کروسکال- والیس اچ- آزمېښت د ولایتونو د پرتله کولو لپاره په کارېږي.

۱۲-۴ب- ضمیمه جدول. په دې اړه، چې «واک او قدرت د نارینه وو په لاس کې» د ولایت، زده کړې او جنسیت پر اساس د ځواب ورکوونکو نظریې

	باميان					کابل					ننګرهار					تخار					ټول ولايتونه				
	نالوستي	لومړنۍ	ثانوي	پوهنتون	ټول	نالوستي	لومړنۍ	ثانوي	پوهنتون	ټول	نالوستي	لومړنۍ	ثانوي	پوهنتون	ټول	نالوستي	لومړنۍ	ثانوي	پوهنتون	ټول	نالوستي	لومړنۍ	ثانوي	پوهنتون	ټول
نارينه																									
بشپړ مخالف	۹,۱	-	۲۶,۷	۲۰	۱۷,۹	-	-	-	۹,۵	۲,۵	-	-	-	-	-	۲۲,۲	--	۲۵	۵۰	۲۵	۸,۵	-	۱۱,۵	۱۱,۶	۹,۷
مخالف	۲۷,۳	-	۴۰	۴۰	۳۳,۳	۱۰,۵	-	۲۵	۳۳,۳	۲۱,۳	-	-	-	-	-	۱۶,۷	-	۱۵	-	۱۵	۱۳,۶	-	۲۱,۸	۲۵,۶	۱۸,۴
موافق	۹,۱	۶۶,۷	۱۳,۳	۲۰	۱۷,۹	۵۲,۶	۷۵	۵۶,۳	۴۷,۶	۵۵	-	-	۹,۱	۱۰	۵,۴	۱۶,۷	-	۲۵	۵۰	۲۲,۵	۲۳,۷	۵۰	۳۳,۳	۳۲,۶	۳۱,۶
بشپړ موافق	۵۴,۵	۳۳,۳	۲۰	۲۰	۳۰,۸	۳۶,۸	۲۵	۱۸,۸	۹,۵	۲۱,۳	۱۰۰	۱۰۰	۹۰,۹	۹۰	۹۴,۶	۴۴,۴	-	۳۵	-	۳۷,۵	۵۴,۲	۵۰	۳۳,۳	۳۰,۲	۴۰,۳
منځني ($\tilde{X}$)	۴	۳	۲	۲	***۲,۰	**۳,۰	**۳,۰	**۳,۰	**۳,۰	***۳,۰	۴	۴	۴	۴	***۴,۰	۳	-	۳	۲	***۳,۰	**۴,۰	**۳,۵	**۳,۰	**۳,۰	۳
د معيار انحراف	۱,۱	۰,۶	۱,۱	۱,۱	۱,۱	۰,۷	۰,۵	۰,۷	۰,۸	۰,۷	۰	۰	۰,۳	۰,۳	۰,۲	۱,۲	-	۱,۲	۱,۴	۱,۲	۱	۰,۵	۱	۱	۱
شمير	۱۱	۳	۱۵	۱۰	۳۹	۱۹	۸	۳۲	۲۱	۸۰	۱۱	۵	۱۱	۱۰	۳۷	۱۸	۰	۲۰	۲	۴۰	۵۹	۱۶	۷۸	۴۳	۱۹۶
ښځينه																									
بشپړ مخالف	-	-	۲۵	۳۳,۳	۱۲,۵	-	-	۱۶,۷	۱۰	۳,۸	-	-	-	-	-	۵,۶	۳۳,۳	۲۰	-	۱۵	۰,۹	۷,۱	۱۸,۴	۱۸,۲	۷
مخالف	۳۱,۸	۱۰۰	۲۵	۳۳,۳	۳۲,۵	۳۰,۲	۲۶,۷	۲۵	۳۰	۲۸,۸	۲۰,۷	۵۰	۶۶,۷	۱۰۰	۳۲,۵	۳۳,۳	۶۶,۷	۲۶,۷	۱۰۰	۳۷,۵	۲۸,۶	۴۲,۹	۲۸,۹	۴۰,۹	۳۲
موافق	۳۶,۴	-	۳۷,۵	۳۳,۳	۳۵	۴۸,۸	۷۳,۳	۲۵	۴۰	۴۸,۸	۴۸,۳	۱۶,۷	-	-	۳۷,۵	۲۷,۸	-	۳۳,۳	-	۲۵	۴۲,۹	۴۲,۹	۲۸,۹	۳۱,۸	۳۹
بشپړ موافق	۳۱,۸	-	۱۲,۵	-	۲۰	۲۰,۹	-	۳۳,۳	۲۰	۱۸,۸	۳۱	۳۳,۳	۳۳,۳	-	۳۰	۳۳,۳	-	۲۰	-	۲۲,۵	۲۷,۷	۷,۱	۲۳,۷	۹,۱	۲۲
منځني ($\tilde{X}$)	۳	۲	۲,۵	۲	۳	۳	۳	۳	۳	۳	۳	۲,۵	۲	۲	۳	*۳,۰	*۲,۰	*۳,۰	*۲,۰	۲	***۳,۰	***۲,۵	***۳,۰	***۲,۰	۳
د معيار انحراف	۰,۸	-	۱,۱	۰,۹	۱	۰,۷	۰,۵	۱,۱	۰,۹	۰,۸	۰,۷	۱	۱,۲	۰	۰,۸	۱	۰,۵	۱,۱	-	۱	۰,۸	۰,۷	۱,۱	۰,۹	۰,۹
شمير	۲۲	۱	۸	۹	۴۰	۴۳	۱۵	۱۲	۱۰	۸۰	۲۹	۶	۳	۲	۴۰	۱۸	۶	۱۵	۱	۴۰	۱۱۲	۲۸	۳۸	۲۲	۲۰۰
دواړه																									
بشپړ مخالف	۳	-	۲۶,۱	۲۶,۳	۱۵,۲	-	-	۴,۵	۹,۷	۳,۱	-	-	-	-	-	۱۳,۹	۳۳,۳	۲۲,۹	۳۳,۳	۲۰	۳,۵	۴,۵	۱۳,۸	۱۳,۸	۸,۳
مخالف	۳۰,۳	۲۵	۳۴,۸	۳۶,۸	۳۲,۹	۲۴,۲	۱۷,۴	۲۵	۳۲,۳	۲۵	۱۵	۲۷,۳	۱۴,۳	۱۷	۱۶,۹	۲۵	۶۶,۷	۲۰	۳۳,۳	۲۶,۳	۲۳,۴	۲۷,۳	۲۴,۱	۳۰,۸	۲۵,۳
موافق	۲۷,۳	۵۰	۲۱,۷	۲۶,۳	۲۶,۶	۵۰	۷۳,۹	۴۷,۷	۴۵,۲	۵۱,۹	۳۵	۹,۱	۷,۱	۸,۳	۲۲,۱	۲۲,۲	-	۲۸,۶	۳۳,۳	۲۳,۸	۳۶,۳	۴۵,۵	۳۱,۹	۳۲,۳	۳۵,۴
بشپړ موافق	۳۹,۴	۲۵	۱۷,۴	۱۰,۵	۲۵,۳	۲۵,۸	۸,۷	۲۲,۷	۱۲,۹	۲۰	۵۰	۶۳,۶	۷۸,۶	۷۵	۶۱	۳۸,۹	-	۲۸,۶	-	۳۰	۳۶,۸	۲۲,۷	۳۰,۲	۲۳,۱	۳۱,۱
منځني ($\tilde{X}$)	۳	۳	۲	۲	***۳,۰	۳	۳	۳	۳	***۳,۰	۳,۵	۴	۴	۴	***۴,۰	*۳,۰	*۲,۰	*۳,۰	*۲,۰	***۳,۰	**۳,۰	**۳,۰	**۳,۰	**۳,۰	۳
د معيار انحراف	۰,۹	۰,۸	۱,۱	۱	۱	۰,۷	۰,۵	۰,۸	۰,۸	۰,۸	۰,۷	۰,۹	۰,۷	۰,۸	۰,۸	۱,۱	۰,۵	۱,۱	۱	۱,۱	۰,۹	۰,۸	۱	۱	۰,۹
شمير	۳۳	۴	۲۳	۱۹	۷۹	۶۲	۲۳	۴۴	۳۱	۱۶۰	۴۰	۱۱	۱۴	۱۲	۷۷	۳۶	۶	۳۵	۳	۸۰	۱۷۱	۴۴	۱۱۶	۶۵	۳۹۶

يادډښت الف کروسکال -واليس اچ- آزمېښت د ولايتونو او زده کړې د پرتله کولو لپاره ده. *** Sig< 0.01; ** Sig<.05; * Sig<10

ب. هيڅ احصاييوي شمېرنښي کېدای ځکه يوازې يوه ډله / محدوده تېرونه د پرتله کولو لپاره وجودلري؛

۱۲-۴ج- ضمیمه جدول. په دې اړه چې«واک او قدرت د نارینه وو په لاس کې» دولایت، قومیت او جنسیت پر اساس دځواب ورکوونکو نظریې

	باميان			کابل			ننګرهار		تخار				ټول ولایتونه					
	تاجک	هزاره	ټول	تاجک	پښتون	نور	ټول	پښتون	ټول	تاجک	پښتون	نور	ټول	تاجک	پښتون	هزاره	نور	ټول
نارینه																		
بشپړمخالف	-	۱۷٫۵	۱۷٫۵	۳٫۴	-	-	۲٫۵	-	-	-	۴۲٫۲	۲۸٫۲	۲۵	۲٫۸	۸٫۷	۱۷٫۵	۲۱٫۱	۹٫۵
مخالف	-	۳۵	۳۵	۱۸٫۲	۳۷٫۵	-	۲۱٫۳	-	-	-	۳۰٫۸	۱۴٫۳	۱۵	۱۵٫۳	۱۴٫۵	۳۵	۱۰٫۵	۱۸٫۵
موافق	-	۱۷٫۵	۱۷٫۵	۵۵٫۹	۵۰	۲۰	۵۵	۵	۵	۲۳٫۱	۱۵٫۴	۲۸٫۲	۲۲٫۵	۵۰	۱۷٫۴	۱۷٫۵	۳۲٫۸	۳۱
بشپړ موافق	-	۳۰	۳۰	۲۲	۱۲٫۵	۴۰	۲۱٫۳	۹۵	۹۵	۷۲٫۹	۷٫۷	۲۸٫۲	۳۷٫۵	۳۱٫۹	۵۹٫۴	۳۰	۳۱٫۲	۴۱
منځني(X̃)	-	۲	***۲٫۰	۳	۳	۳	***۳٫۰	۴	***۴٫۰	***۴٫۰	***۲٫۰	***۳٫۰	***۳٫۰	***۳٫۰	***۴٫۰	***۲٫۰	***۳٫۰	۳
د معیار انحراف	-	۱٫۱	۱٫۱	۰٫۷	۰٫۷	۰٫۵	۰٫۷	۰٫۲	۰٫۲	۰٫۴	۱	۱٫۲	۱٫۲	۰٫۸	۱	۱٫۱	۱٫۱	۱
شمیر	-	۴۰	۴۰	۵۹	۱۲	۵	۸۰	۴۰	۴۰	۱۳	۱۳	۱۴	۴۰	۷۲	۲۹	۴۰	۱۹	۲۰۰
ښځینه																		
بشپړ مخالف	-	۱۲٫۸	۱۲٫۵	۱٫۷	۲٫۷	۲۰	۳٫۸	-	-	-	۲۵	۲۵	۱۵	۱٫۳	۴٫۸	۱۲٫۸	۲۳٫۸	۷
مخالف	-	۳۳٫۳	۳۲٫۵	۳۱٫۷	۲۰	۲۰	۲۸٫۸	۳۲٫۵	۳۲٫۵	۲٫۳	۲۲٫۵	۵۲٫۳	۳۷٫۵	۳۲	۳۳٫۳	۳۳٫۳	۴۷٫۲	۳۲
موافق		۳۵٫۹	۳۵	۵۱٫۷	۴۲٫۷	۲۰	۴۸٫۸	۳۷٫۵	۳۷٫۵	۳۷٫۵	۱۲٫۵	۱۸٫۸	۲۵	۴۸٫۱	۳۲٫۵	۳۵٫۹	۱۹	۳۹
بشپړ موافق	۱۰۰	۱۷٫۹	۲۰	۱۵	۲۲٫۷	۴۰	۱۸٫۸	۳۰	۳۰	۵۲٫۳	-	-	۲۲٫۵	۲۴٫۷	۲۵٫۴	۱۷٫۹	۹٫۵	۲۲
منځني(X̃)	۴	۳	۳	۳	۳	۳	۳	۳	۳	***۴٫۰	***۲٫۰	***۲٫۰	۲	***۳٫۰	***۳٫۰	***۳٫۰	***۲٫۰	۳
د معیار انحراف		۰٫۹	۱	۰٫۷	۰٫۹	۱٫۳	۰٫۸	۰٫۸	۰٫۸	۰٫۲	۰٫۲	۰٫۷	۱	۰٫۸	۰٫۹	۰٫۹	۰٫۹	۰٫۹
شمیر	۱	۳۹	۴۰	۲۰	۱۵	۵	۸۰	۴۰	۴۰	۱۲	۸	۱۲	۴۰	۷۷	۲۳	۳۹	۲۱	۲۰۰
دواړه																		
بشپړ مخالف	-	۱۵٫۲	۱۵	۲٫۵	۳٫۲	۱۰	۳٫۱	-	-	-	۳۸٫۱	۲۲٫۷	۲۰	۲	۲٫۸	۱۵٫۲	۲۲٫۵	۸٫۳
مخالف	-	۳۴٫۲	۳۳٫۸	۲۵٫۲	۲۹	۱۰	۲۵	۱۲٫۳	۱۲٫۳	۳٫۴	۴۲٫۹	۳۲٫۷	۲۲٫۳	۲۰٫۸	۲۳٫۵	۳۴٫۲	۳۰	۲۵٫۳
موافق	-	۲۲٫۲	۲۲٫۳	۵۳٫۸	۴۸٫۴	۴۰	۵۱٫۹	۲۱٫۳	۲۱٫۳	۳۱	۱۴٫۳	۲۳٫۳	۲۳٫۸	۴۹	۲۲٫۵	۲۲٫۲	۲۷٫۵	۳۵
بشپړ موافق	۱۰۰	۲۴٫۱	۲۵	۱۸٫۵	۱۹٫۴	۴۰	۲۰	۲۲٫۵	۲۲٫۵	۲۵٫۵	۴٫۸	۱۳٫۳	۳۰	۲۸٫۲	۴۳٫۲	۲۴٫۱	۲۰	۳۱٫۵
منځني(X̃)	۴	۳	***۳٫۰	۳	۳	۳	***۳٫۰	۴	***۴٫۰	***۴٫۰	***۲٫۰	***۲٫۰	***۳٫۰	***۳٫۰	***۳٫۰	***۳٫۰	***۲٫۰	۳
د معیار انحراف		۱	۱	۰٫۷	۰٫۸	۱	۰٫۸	۰٫۸	۰٫۸	۰٫۲	۰٫۹	۱	۱٫۱	۰٫۸	۱	۱	۱٫۱	۰٫۹
شمیر	۱	۷۹	۸۰	۱۱۹	۳۱	۱۰	۱۲۰	۸۰	۸۰	۲۹	۲۱	۳۰	۸۰	۱۴۹	۱۳۲	۷۹	۴۰	۴۰۰

یادښت الف کروسکال -والیس اچ- آزمېښت د ولایتونو او قومیت دپرتله کولو لپاره ده. *** Sig< 0.01; ** ;Sig<.05; * Sig<10
ب. هیڅ احصاییوي شمیرنښي کیدای ځکه یوازې یوه ډله / محدود ټېرونه دپرتله کولولپاره وجودلري

۱۳-۱۴الف- ضمیمه جدول. په دې اړه، چې «نارینه باید تل د ښځو په پرتله ځواکمن وي» د ولایت، عمر کچې او جنسیت پر اساس د ځواب ورکوونکو نظریې

نارینه	بامیان: د پاخه عمر لرونکی	بامیان: ځوان	بامیان: دواړه	کابل: د پاخه عمر لرونکی	کابل: ځوان	کابل: دواړه	ننګرهار: د پاخه عمر لرونکی	ننګرهار: ځوان	ننګرهار: دواړه	تخار: د پاخه عمر لرونکی	تخار: ځوان	تخار: دواړه	ټول ولایتونه: د پاخه عمر لرونکی	ټول ولایتونه: ځوان	ټول ولایتونه: دواړه
بشپړ مخالف	۱۰	۳۰	۲۰	۲,۵	۵	۳,۸	-	-	-	۲۰	۳۵	۳۷,۵	۷	۱۵	۱۱
مخالف	۲۰	۳۰	۲۵	۱۰	۲۰	۱۵	-	۱۰	۵	۲۵	۱۵	۲۰	۱۳	۱۹	۱۲
موافق	۱۵	۳۰	۲۲,۵	۴۲,۵	۲۲,۵	۵۲,۵	-	۵	۲,۵	۱۰	-	۵	۲۲	۳۲	۲۷
بشپړ موافق	۵۵	۱۰	۳۲,۵	۴۵	۱۲,۵	۲۸,۸	۱۰۰	۸۵	۹۲,۵	۴۵	۵۰	۴۷,۵	۵۸	۳۴	۴۲
منځني (X‾)	***۴,۰۰	***۲,۰۰	***۳,۰۰	۳	۳	***۳,۰۰	*۴,۰۰	*۴,۰۰	***۴,۰۰	۳	۳	***۳,۰۰	***۴,۰۰	***۳,۰۰	۳
د معیار انحراف	۱,۰۹	۱,۰۱	۱,۱۴	۰,۷۲	۰,۷۱	۰,۷۷	۰	۰,۷۴	۰,۴۶	۱,۲۴	۱,۴۲	۱,۳۲	۰,۹۵	۱,۰۶	۱,۰۳
شمیر	۲۰	۲۰	۴۰	۴۰	۴۰	۸۰	۲۰	۲۰	۴۰	۲۰	۲۰	۴۰	۱۰۰	۱۰۰	۲۰۰
ښځینه															
بشپړ مخالف	-	۲۰	۱۰	۲,۵	۲,۵	۲,۵	-	-	-	۲۰	۲۵	۲۲,۵	۵	۱۰	۷,۵
مخالف	۲۵	۳۵	۳۰	۱۰	۲۷,۵	۱۸,۸	۱۰	۲۰	۱۵	۱۵	۴۰	۲۷,۵	۱۴	۳۰	۲۲
موافق	۵۵	۳۰	۴۲,۵	۵۵	۵۵	۵۵	۴۵	۳۵	۴۰	۲۰	۵	۱۲,۵	۴۲	۳۲	۴۱
بشپړ موافق	۲۰	۱۵	۱۷,۵	۳۲,۵	۱۵	۲۳,۸	۴۵	۴۵	۴۵	۴۵	۳۰	۳۷,۵	۳۵	۲۴	۲۹,۵
منځني (X‾)	*۳,۰۰	*۲,۰۰	***۳,۰۰	**۳,۰۰	**۳,۰۰	***۳,۰۰	۳	۳	***۳,۰۰	۳	۲	***۲,۵۰	***۳,۰۰	***۳,۰۰	۳
د معیار انحراف	۰,۷۹	۰,۹۹	۰,۸۹	۰,۷۱	۰,۷۱	۰,۷۳	۰,۶۷	۰,۷۹	۰,۷۲	۱,۲۱	۱,۱۹	۱,۲۱	۰,۸۳	۰,۹۴	۰,۹
شمیر	۲۰	۲۰	۴۰	۴۰	۴۰	۸۰	۲۰	۲۰	۴۰	۲۰	۲۰	۴۰	۱۰۰	۱۰۰	۲۰۰
دواړه															
بشپړ مخالف	۵	۲۵	۱۵	۲,۵	۳,۸	۳,۱	-	-	-	۲۰	۳۰	۲۵	۲	۱۲,۵	۹,۳
مخالف	۲۲,۵	۳۲,۵	۲۷,۵	۱۰	۲۳,۸	۱۶,۹	۵	۱۵	۱۰	۲۰	۲۷,۵	۲۳,۸	۱۳,۵	۲۴,۵	۱۹
موافق	۳۵	۳۰	۳۲,۵	۴۸,۸	۵۸,۸	۵۳,۸	۲۲,۵	۲۰	۲۱,۳	۱۵	۲,۵	۸,۸	۳۴	۳۴	۳۴
بشپړ موافق	۳۷,۵	۱۲,۵	۲۵	۳۸,۸	۱۳,۸	۲۶,۳	۷۲,۵	۶۵	۶۸,۸	۴۵	۴۰	۴۲,۵	۴۷,۵	۲۹	۳۷,۸
منځني (X‾)	***۳,۰۰	***۲,۰۰	***۳,۰۰	***۳,۰۰	***۳,۰۰	***۳,۰۰	۴	۴	***۴,۰۰	۳	۲	***۳,۰۰	***۳,۰۰	***۳,۰۰	۳
د معیار انحراف	۰,۹	۰,۹۹	۱,۰۲	۰,۷۳	۰,۷۱	۰,۷۵	۰,۵۷	۰,۷۵	۰,۶۷	۱,۲۱	۱,۳	۱,۲۲	۰,۸۹	۱	۰,۹۷
شمیر	۴۰	۴۰	۸۰	۸۰	۸۰	۱۶۰	۴۰	۴۰	۸۰	۴۰	۴۰	۸۰	۲۰۰	۲۰۰	۴۰۰

یادښتونه الف منویتني یو-آزمېښت د پاخه عمر او ځوانو ځواب ورکوونکو د پرتله کولو لپاره کارولکیږي؛
ب: کروسکال- والیساچ- آزمېښت د ولایتونو د پرتله کولو لپاره په کاریږي؛ *** Sig<10 *;Sig<.05 **; Sig< 0.01

۱۳-۴ب- ضمیمه جدول. په دې اړه، چې«نارینه باید تل د ښځو په پرتله ځواکمن وي» د ولایت، زده کړې او جنسیت پر اساس د ځواب ورکوونکو نظریې

	بامیان: نالو ستي	بامیان: لومړنۍ	بامیان: ثانوي	بامیان: پوهنتون	بامیان: ټول
نارینه					
بشپړ مخالف	۹,۱	-	۳۳,۳	۲۰	۲۰,۵
مخالف	۹,۱	-	۲۶,۷	۵۰	۲۵,۶
موافق	۹,۱	۶۶,۷	۲۶,۷	۲۰	۲۳,۱
بشپړ موافق	۷۲,۷	۳۳,۳	۱۳,۳	۱۰	۳۰,۸
منځني ($\tilde{X}$)	۴	۳	۲	۲	**۳,۰
د معیار انحراف	۱	۰,۶	۱,۱	۰,۹	۱,۱
شمیر	۱۱	۳	۱۵	۱۰	۳۹
ښځینه					
بشپړ مخالف	-	-	۲۵	۲۲,۲	۱۰
مخالف	۲۲,۷	۱۰۰	۲۵	۴۴,۴	۳۰
موافق	۵۴,۵	-	۳۷,۵	۲۲,۲	۴۲,۵
بشپړ موافق	۲۲,۷	-	۱۲,۵	۱۱,۱	۱۷,۵
منځني ($\tilde{X}$)	۳	۲	۲,۵	۲	***۳,۰
د معیار انحراف	۰,۷	-	۱,۱	۱	۰,۹
شمیر	۲۲	۱	۸	۹	۴۰
دواړه					
بشپړ مخالف	۳	-	۳۰,۴	۲۱,۱	۱۵,۲
مخالف	۱۸,۲	۲۵	۲۶,۱	۴۷,۴	۲۷,۸
موافق	۳۹,۴	۵۰	۳۰,۴	۲۱,۱	۳۲,۹
بشپړ موافق	۳۹,۴	۲۵	۱۳	۱۰,۵	۲۴,۱
منځني ($\tilde{X}$)	۳	۳	۲	۲	***۳,۰
د معیار انحراف	۰,۸	۰,۸	۱,۱	۰,۹	۱
شمیر	۳۳	۴	۲۳	۱۹	۷۹

	کابل: نالو ستي	کابل: لومړنۍ	کابل: ثانوي	کابل: پوهنتون	کابل: ټول
نارینه					
بشپړ مخالف	-	-	۹,۴	-	۳,۸
مخالف	۱۰,۵	-	۱۵,۶	۲۳,۸	۱۵
موافق	۴۲,۱	۶۲,۵	۵۳,۱	۵۷,۱	۵۲,۵
بشپړ موافق	۴۷,۴	۳۷,۵	۲۱,۹	۱۹	۲۸,۸
منځني ($\tilde{X}$)	*۳,۰	*۳,۰	*۳,۰	*۳,۰	**۳,۰
د معیار انحراف	۰,۷	۰,۵	۰,۹	۰,۷	۰,۸
شمیر	۱۹	۸	۳۲	۲۱	۸۰
ښځینه					
بشپړ مخالف	۲,۳	۶,۷	-	-	۲,۵
مخالف	۱۱,۶	۶,۷	۴۱,۷	۴۰	۱۸,۸
موافق	۵۸,۱	۸۰	۲۵	۴۰	۵۵
بشپړ موافق	۲۷,۹	۶,۷	۳۳,۳	۲۰	۲۳,۸
منځني ($\tilde{X}$)	۳	۳	۳	۳	***۳,۰
د معیار انحراف	۰,۷	۰,۶	۰,۹	۰,۸	۰,۷
شمیر	۴۳	۱۵	۱۲	۱۰	۸۰
دواړه					
بشپړ مخالف	۱,۶	۴,۳	۶,۸	-	۳,۱
مخالف	۱۱,۳	۴,۳	۲۲,۷	۲۹	۱۶,۹
موافق	۵۳,۲	۷۳,۹	۴۵,۵	۵۱,۶	۵۳,۸
بشپړ موافق	۳۳,۹	۱۷,۴	۲۵	۱۹,۴	۲۶,۳
منځني ($\tilde{X}$)	۳	۳	۳	۳	***۳,۰
د معیار انحراف	۰,۷	۰,۶	۰,۹	۰,۷	۰,۷
شمیر	۶۲	۲۳	۴۴	۳۱	۱۲۰

	ننګرهار: نالو ستي	ننګرهار: لومړنۍ	ننګرهار: ثانوي	ننګرهار: پوهنتون	ننګرهار: ټول
نارینه					
بشپړ مخالف	-	-	-	-	-
مخالف	-	-	۱۸,۲	-	۵,۴
موافق	-	-	-	۱۰	۲,۷
بشپړ موافق	۱۰۰	۱۰۰	۸۱,۸	۹۰	۹۱,۹
منځني ($\tilde{X}$)	۴	۴	۴	۴	**۴,۰
د معیار انحراف	۰	۰	۰,۸	۰,۳	۰,۵
شمیر	۱۱	۵	۱۱	۱۰	۳۷
ښځینه					
بشپړ مخالف	-	-	-	-	-
مخالف	۱۳,۸	-	۳۳,۳	۵۰	۱۵
موافق	۴۸,۳	۳۳,۳	-	-	۴۰
بشپړ موافق	۳۷,۹	۶۶,۷	۶۶,۷	۵۰	۴۵
منځني ($\tilde{X}$)	۳	۴	۴	۳	***۳,۰
د معیار انحراف	۰,۷	۰,۵	۱,۲	۱,۴	۰,۷
شمیر	۲۹	۲	۳	۲	۴۰
دواړه					
بشپړ مخالف	-	-	-	-	-
مخالف	۱۰	-	۲۱,۴	۸,۳	۱۰,۴
موافق	۳۵	۱۸,۲	-	۸,۳	۲۲,۱
بشپړ موافق	۵۵	۸۱,۸	۷۸,۶	۸۳,۳	۶۷,۵
منځني ($\tilde{X}$)	۴	۴	۴	۴	***۴,۰
د معیار انحراف	۰,۷	۰,۴	۰,۹	۰,۶	۰,۷
شمیر	۴۰	۱۱	۱۴	۱۲	۷۷

	تخار: نالو ستي	تخار: لومړنۍ	تخار: ثانوي	تخار: پوهنتون	تخار: ټول
نارینه					
بشپړ مخالف	۱۶,۷	-	۳۵	۵۰	۲۷,۵
مخالف	۲۲,۲	-	۱۵	۵۰	۲۰
موافق	۵,۶	-	۵	-	۵
بشپړ موافق	۵۵,۶	-	۴۵	-	۴۷,۵
منځني ($\tilde{X}$)	۴	-	۲,۵	۱,۵	**۳,۰
د معیار انحراف	۱,۲	-	۱,۴	۰,۷	۱,۳
شمیر	۱۸	۰	۲۰	۲	۴۰
ښځینه					
بشپړ مخالف	۲۲,۲	۳۳,۳	۲۰	-	۲۲,۵
مخالف	۱۶,۷	۳۳,۳	۳۳,۳	۱۰۰	۲۷,۵
موافق	-	۳۳,۳	۲۰	-	۱۲,۵
بشپړ موافق	۶۱,۱	-	۲۶,۷	-	۳۷,۵
منځني ($\tilde{X}$)	۴	۲	۲	۲	***۲,۵
د معیار انحراف	۱,۳	۰,۹	۱,۱	-	۱,۲
شمیر	۱۸	۶	۱۵	۱	۴۰
دواړه					
بشپړ مخالف	۱۹,۴	۳۳,۳	۲۸,۶	۳۳,۳	۲۵
مخالف	۱۹,۴	۳۳,۳	۲۲,۹	۶۶,۷	۲۳,۸
موافق	۲,۸	۳۳,۳	۱۱,۴	-	۸,۸
بشپړ موافق	۵۸,۳	-	۳۷,۱	-	۴۲,۵
منځني ($\tilde{X}$)	*۴,۰	*۲,۰	*۲,۰	*۲,۰	***۳,۰
د معیار انحراف	۱,۳	۰,۹	۱,۳	۰,۶	۱,۳
شمیر	۳۶	۶	۳۵	۳	۸۰

	ټول ولایتونه: نالو ستي	ټول ولایتونه: لومړنۍ	ټول ولایتونه: ثانوي	ټول ولایتونه: پوهنتون	ټول ولایتونه: ټول
نارینه					
بشپړ مخالف	۶,۸	-	۱۹,۲	۷	۱۱,۲
مخالف	۱۱,۹	-	۱۷,۹	۲۵,۶	۱۲,۳
موافق	۱۲,۹	۴۳,۸	۲۸,۲	۳۴,۹	۳۷,۶
بشپړ موافق	۶۴,۴	۵۶,۳	۳۴,۶	۳۲,۶	۴۴,۹
منځني ($\tilde{X}$)	***۴,۰	***۴,۰	***۳,۰	***۳,۰	۳
د معیار انحراف	۰,۹	۰,۵	۱,۱	۰,۹	۱
شمیر	۵۹	۱۲	۷۸	۴۳	۱۹۶
ښځینه					
بشپړ مخالف	۴,۵	۱۰,۷	۱۳,۲	۹,۱	۷,۵
مخالف	۱۵,۲	۱۴,۳	۳۴,۲	۴۵,۵	۲۲
موافق	۴۵,۵	۵۷,۱	۲۳,۷	۲۷,۳	۴۱
بشپړ موافق	۳۴,۸	۱۷,۹	۲۸,۹	۱۸,۲	۲۹,۵
منځني ($\tilde{X}$)	**۳,۰	**۳,۰	**۳,۰	**۲,۰	۳
د معیار انحراف	۰,۸	۰,۹	۱	۰,۹	۰,۹
شمیر	۱۱۲	۲۸	۳۸	۲۲	۲۰۰
دواړه					
بشپړ مخالف	۵,۳	۶,۸	۱۷,۲	۷,۷	۹,۳
مخالف	۱۴	۹,۱	۲۳,۳	۳۲,۳	۱۹,۲
موافق	۳۵,۷	۵۲,۳	۲۶,۷	۳۲,۳	۳۴,۳
بشپړ موافق	۴۵	۳۱,۸	۳۲,۸	۲۷,۷	۳۷,۱
منځني ($\tilde{X}$)	***۳,۰	***۳,۰	***۳,۰	***۳,۰	۳
د معیار انحراف	۰,۹	۰,۸	۱,۱	۰,۹	۱
شمیر	۱۷۱	۴۴	۱۱۲	۶۵	۳۹۲

یادداښت الف کروسکال-والیس اچ-آزمېښت د ولایتونو اوزده کړې د پرتله کولو لپاره ده. *** Sig<10 * Sig<.05; ** Sig< 0.01;
ب. هیڅ احصاییوي شمیرنشي کیدای ځکه یوازې یوه ډله / محدود تېرونه د پرتله کولو لپاره وجودلري؛

۴-۱۳ ج - ضمیمه جدول. په دې اړه، چې «نارینه باید تل د ښځو په پرتله څواکمن وي» دولایت، قوم او جنسیت پر اساس د ځواب ورکوونکو نظریې

	باميان			کابل				ننګرهار		تخار				ټول ولايتونه				
	تاجک	هزاره	ټول	تاجک	پښتون	نور	ټول	پښتون	ټول	تاجک	پښتون	نور	ټول	تاجک	پښتون	هزاره	نور	ټول
نارینه																		
بشپړ مخالف	-	۲۰	۲۰	۵,۱	-	-	۳,۸	-	-	-	۵۳,۸	۲۸,۲	۲۷,۵	۴,۲	۱۰,۱	۲۰	۲۱,۱	۱۱
مخالف	-	۲۵	۲۵	۱۳,۲	۲۵	-	۱۵	۵	۵	-	۳۰,۸	۲۸,۲	۲۰	۱۱,۱	۱۴,۵	۲۵	۲۱,۱	۱۲
موافق	-	۲۲,۵	۲۲,۵	۴۹,۲	۲۲,۵	٪۲۰,۰۰	۵۲,۵	۲,۵	۲,۵	۷,۷	۷,۷	-	۵	۴۱,۷	۱۷,۴	۲۲,۵	۱۵,۸	۲۷
بشپړ موافق	-	۳۲,۵	۳۲,۵	۳۲,۲	۱۲,۵	٪۴۰,۰۰	۲۸,۸	۹۲,۵	۹۲,۵	۹۲,۳	۷,۷	۴۲,۹	۴۷,۵	۴۳,۱	۵۸	۳۲,۵	۴۲,۱	۴۲
منځني ($\tilde{X}$)	-	۳	***۳,۰	۳	۳	۳	***۳,۰	۴	***۴,۰	***۴,۰	***۱,۰	***۲,۰	***۳,۰	**۳,۰	**۴,۰	**۳,۰	**۳,۰	۳
د معیار انحراف	-	۱,۱	۱,۱	۰,۸	۰,۲	۰,۵	۰,۸	۰,۵	۰,۵	۰,۳	۰,۹	۱,۳	۱,۳	۰,۸	۱	۱,۱	۱,۲	۱
شمیره	-	۴۰	۴۰	۵۹	۱۲	۵	۸۰	۴۰	۴۰	۱۳	۱۳	۱۴	۴۰	۷۲	۲۹	۴۰	۱۹	۲۰۰
ښځینه																		
بشپړ مخالف	-	۱۰,۳	۱۰	۳,۳	-	-	۲,۵	-	-	-	۲۵	۴۳,۸	۲۲,۵	۲,۲	۳,۲	۱۰,۳	۳۳,۳	۷,۵
مخالف	-	۳۰,۸	۳۰	۲۱,۷	۲,۷	۲۰	۱۸,۸	۱۵	۱۵	۱۸,۸	۵۰	۲۵	۲۷,۵	۲۰,۸	۱۷,۵	۳۰,۸	۲۳,۸	۲۲
موافق	-	۴۳,۲	۴۲,۵	۵۵	۲۰	۴۰	۵۵	۴۰	۴۰	۱۲,۵	۲۵	۲,۳	۱۲,۵	۴۵,۵	۴۲,۹	۴۳,۲	۱۴,۳	۴۱
بشپړ موافق	۱۰۰	۱۵,۴	۱۷,۵	۲۰	۳۳,۳	۴۰	۲۳,۸	۴۵	۴۵	۲۸,۸	-	۲۵	۳۷,۵	۳۱,۲	۳۲,۵	۱۵,۴	۲۸,۲	۲۹,۵
منځني ($\tilde{X}$)	۴	۳	***۳,۰	۳	۳	۳	***۳,۰	۳	***۳,۰	***۴,۰	***۲,۰	***۲,۰	***۲,۵	***۳,۰	***۳,۰	***۳,۰	***۲,۰	۳
د معیار انحراف		۰,۹	۰,۹	۰,۷	۰,۲	۰,۸	۰,۷	۰,۷	۰,۷	۰,۸	۰,۸	۱,۳	۱,۲	۰,۸	۰,۸	۰,۹	۱,۲	۰,۹
شمیر	۱	۳۹	۴۰	۲۰	۱۵	۵	۸۰	۴۰	۴۰	۱۲	۸	۱۲	۴۰	۷۷	۲۳	۳۹	۲۱	۲۰۰
دواړه																		
بشپړ مخالف	-	۱۵,۲	۱۵	۴,۲	-	-	۳,۱	-	-	-	۴۲,۹	۳۲,۷	۲۵	۳,۴	۲,۸	۱۵,۲	۲۷,۵	۹,۳
مخالف	-	۲۷,۸	۲۷,۵	۱۷,۲	۱۲,۱	۱۰	۱۲,۹	۱۰	۱۰	۱۰,۳	۳۸,۱	۲۲,۷	۲۳,۸	۱۲,۱	۱۵,۹	۲۷,۸	۲۲,۵	۱۹
موافق	-	۳۲,۹	۳۲,۵	۵۲,۱	۲۱,۳	۵۰	۵۳,۸	۲۱,۳	۲۱,۳	۱۰,۳	۱۴,۳	۳,۳	۸,۸	۴۳,۲	۲۹,۵	۳۲,۹	۱۵	۳۴
بشپړ موافق	۱۰۰	۲۴,۱	۲۵	۲۲,۱	۲۲,۲	۴۰	۲۲,۳	۲۸,۸	۲۸,۸	۷۹,۳	۴,۸	۳۳,۳	۴۲,۵	۳۲,۹	۴۷,۷	۲۴,۱	۳۵	۳۷,۸
منځني ($\tilde{X}$)	۴	۳	***۳,۰	۳	۳	۳	***۳,۰	۴	***۴,۰	***۴,۰	***۲,۰	***۲,۰	***۳,۰	***۳,۰	***۳,۰	***۳,۰	***۲,۵	۳
د معیار انحراف		۱	۱	۰,۸	۰,۲	۰,۷	۰,۷	۰,۷	۰,۷	۰,۷	۰,۹	۱,۳	۱,۳	۰,۸	۰,۹	۱	۱,۲	۱
شمیر	۱	۷۹	۸۰	۱۱۹	۳۱	۱۰	۱۲۰	۸۰	۸۰	۲۹	۲۱	۳۰	۸۰	۱۴۹	۱۳۲	۷۹	۴۰	۴۰۰

یادداښت الف کروسکال -والیس اچ- آزمېښت د ولایتونو او قومیت د پرتله کولو لپاره ده. *** Sig<10 ** Sig<.05; * Sig< 0.01;
ب. هیڅ احصاییوي شمېرنښې کېدای څکه یوازې یوه ډله / محدود ټېرونه د پرتله کولو لپاره وجود لري؛

۱۴-۱۴الف- ضمیمه جدول. په دې اړه، چې«مېره باید تل وروستی پرېکړه وکړي» دولایت، عمر کچې او جنسیت پر اساس دځواب ورکوونکو نظریې

	بامیان			کابل			ننګرهار			تخار			ټول ولایتونه		
	د پاخه عمر لرونکی	ځوان	دواړه	د پاخه عمر لرونکی	ځوان	دواړه	د پاخه عمر لرونکی	ځوان	دواړه	د پاخه عمر لرونکی	ځوان	دواړه	د پاخه عمر لرونکی	ځوان	دواړه
نارینه															
بشپړ مخالف	۱۰	۱۰	۱۰	-	-	-	-	-	-	۵	-	۲٫۵	۳	۲	۲٫۵
مخالف	۱۰	۴۵	۲۷٫۵	۲۲٫۵	۲۲٫۵	۲۲٫۵	-	-	-	۴۰	۱۵	۲۷٫۵	۱۹	۲۱	۲۰
موافق	۱۵	۳۰	۲۲٫۵	۳۷٫۵	۶۰	۴۸٫۸	-	۲۰	۱۰	۱۰	۲۵	۱۷٫۵	۲۰	۳۹	۲۹٫۵
بشپړ موافق	۶۵	۱۵	۴۰	۴۰	۱۷٫۵	۲۸٫۸	۱۰۰	۸۰	۹۰	۴۵	۶۰	۵۲٫۵	۵۸	۳۸	۴۸
منځني ($\tilde{X}$)	***۴٫۰۰	***۲٫۰۰	***۳٫۰۰	۳	۳	***۳٫۰۰	**۴٫۰۰	**۴٫۰۰	***۴٫۰۰	۳	۴	***۴٫۰۰	**۴٫۰۰	**۳٫۰۰	۳
د معیار انحراف	۱٫۰۴	۰٫۸۹	۱٫۰۵	۰٫۷۸	۰٫۶۴	۰٫۷۲	۰	۰٫۴۱	۰٫۳	۱٫۰۵	۰٫۷۶	۰٫۹۴	۰٫۸۹	۰٫۸۱	۰٫۸۵
شمیر	۲۰	۲۰	۴۰	۴۰	۴۰	۸۰	۲۰	۲۰	۴۰	۲۰	۲۰	۴۰	۱۰۰	۱۰۰	۲۰۰
ښځینه															
بشپړ مخالف	-	۵	۲٫۵	-	۲٫۵	۱٫۳	-	-	-	۲۰	۱۰	۱۵	۴	۴	۴
مخالف	۳۵	۴۵	۴۰	۱۷٫۵	۲۷٫۵	۲۲٫۵	۱۰	۲۰	۱۵	۵۰	۳۰	۴۰	۲۶	۳۰	۲۸
موافق	۵۰	۳۵	۴۲٫۵	۶۰	۵۰	۵۵	۵۵	۳۰	۴۲٫۵	۱۵	۵۰	۳۲٫۵	۴۸	۴۳	۴۵٫۵
بشپړ موافق	۱۵	۱۵	۱۵	۲۲٫۵	۲۰	۲۱٫۳	۳۵	۵۰	۴۲٫۵	۱۵	۱۰	۱۲٫۵	۲۲	۲۳	۲۲٫۵
منځني ($\tilde{X}$)	۳	۲٫۵	***۳٫۰۰	۳	۳	***۳٫۰۰	۳	۳٫۵	***۳٫۰۰	۲	۳	***۲٫۰۰	۳	۳	۳
د معیار انحراف	۰٫۷	۰٫۸۲	۰٫۷۶	۰٫۶۴	۰٫۷۶	۰٫۷	۰٫۶۴	۰٫۸	۰٫۷۲	۰٫۹۷	۰٫۸۲	۰٫۹	۰٫۷۹	۰٫۸۲	۰٫۸۱
شمیر	۲۰	۲۰	۴۰	۴۰	۴۰	۸۰	۲۰	۲۰	۴۰	۲۰	۲۰	۴۰	۱۰۰	۱۰۰	۲۰۰
دواړه															
بشپړ مخالف	۵	۷٫۵	۶٫۳	-	۱٫۳	۰٫۶	-	-	-	۱۲٫۵	۵	۸٫۸	۳٫۵	۳	۳٫۳
مخالف	۲۲٫۵	۴۵	۳۳٫۸	۲۰	۲۵	۲۲٫۵	۵	۱۰	۷٫۵	۴۵	۲۲٫۵	۳۳٫۸	۲۲٫۵	۲۵٫۵	۲۴
موافق	۳۲٫۵	۳۲٫۵	۳۲٫۵	۴۸٫۸	۵۵	۵۱٫۹	۲۷٫۵	۲۵	۲۶٫۳	۱۲٫۵	۳۷٫۵	۲۵	۳۴	۴۱	۳۷٫۵
بشپړ موافق	۴۰	۱۵	۲۷٫۵	۳۱٫۳	۱۸٫۸	۲۵	۶۷٫۵	۶۵	۶۶٫۳	۳۰	۳۵	۳۲٫۵	۴۰	۳۰٫۵	۳۵٫۳
منځني ($\tilde{X}$)	***۳٫۰۰	***۲٫۰۰	***۳٫۰۰	*۳٫۰۰	*۳٫۰۰	***۳٫۰۰	۴	۴	***۴٫۰۰	*۲٫۰۰	*۳٫۰۰	***۳٫۰۰	۳	۳	۳
د معیار انحراف	۰٫۹۲	۰٫۸۵	۰٫۹۲	۰٫۷۱	۰٫۷	۰٫۷۱	۰٫۵۹	۰٫۶۸	۰٫۶۳	۱٫۰۶	۰٫۸۹	۰٫۹۹	۰٫۸۷	۰٫۸۳	۰٫۸۵
شمیر	۴۰	۴۰	۸۰	۸۰	۸۰	۱۲۰	۴۰	۴۰	۸۰	۴۰	۴۰	۸۰	۲۰۰	۲۰۰	۴۰۰

یادښتونه الف منویتني یو-آزمېښت دپاخه عمر او ځوانو ځواب ورکوونکو دپرتله کولو لپاره کارولکېږي؛
ب: کروسکال- والیساچ- آزمېښت دولایتونو دپرتله کولولپاره په کارېږي؛ *** Sig<10 *Sig<.05; ** Sig< 0.01;

۴-۱۴ ب- ضمیمه جدول. په دې اړه، چې «مېره باید تل وروستۍ پرېکړه وکړي» د ولایت، زده کړې او جنسیت پر اساس د ځواب ورکوونکو نظریې

	باميان					کابل					ننګرهار					تخار					ټول ولایتونه				
	نالو ستي	لومړنۍ	ثانوي	پوهنتون	ټول	نالو ستي	لومړنۍ	ثانوي	پوهنتون	ټول	نالو ستي	لومړنۍ	ثانوي	پوهنتون	ټول	نالو ستي	لومړنۍ	ثانوي	پوهنتون	ټول	نالو ستي	لومړنۍ	ثانوي	پوهنتون	ټول
نارینه																									
بشپړ مخالف	۱۸,۲	-	۲,۷	۱۰	۱۰,۳	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	۵,۲	-	-	-	۲,۵	۵,۱	-	۱,۳	۲,۳	۲,۲
مخالف	-	-	۴۰	۵۰	۲۸,۲	۱۵,۸	۳۷,۵	۲۱,۹	۲۳,۸	۲۲,۵	-	-	-	-	-	۲۲,۲	-	۲۵	۱۰۰	۲۷,۵	۱۱,۹	۱۸,۸	۲۳,۱	۲۷,۹	۲۰,۴
موافق	۱۸,۲	-	۳۳,۳	۲۰	۲۳,۱	۵۲,۷	۳۷,۵	۵۰	۴۷,۲	۴۸,۸	-	-	۳۶,۴	-	۱۰,۸	۱۱,۱	-	۲۵	-	۱۷,۵	۲۳,۷	۱۸,۸	۳۸,۵	۲۷,۹	۳۰,۱
بشپړ موافق	۲۳,۷	۱۰۰	۲۰	۲۰	۳۸,۵	۳۱,۷	۲۵	۲۸,۱	۲۸,۷	۲۸,۸	۱۰۰	۱۰۰	۲۳,۷	۱۰۰	۸۹,۲	۲۱,۱	-	۵۰	-	۵۲,۵	۵۹,۳	۲۲,۵	۳۷,۲	۴۱,۹	۴۶,۹
منځني (X̃)	۴	۴	۳	۲	*۳,۰	۳	۳	۳	۳	*۳,۰	۴	۴	۴	۴	*۴,۰	۴	-	۳,۵	۲	*۴,۰	*۴,۰	*۴,۰	*۳,۰	*۳,۰	۳
د معیار انحراف	۱,۲	۰	۰,۹	۱	۱	۰,۷	۰,۸	۰,۷	۰,۷	۰,۷	۰	۰	۰,۵	۰	۰,۳	۱	-	۰,۹	۰	۰,۹	۰,۹	۰,۸	۰,۸	۰,۹	۰,۹
شمیر	۱۱	۳	۱۵	۱۰	۳۹	۱۹	۸	۳۲	۲۱	۸۰	۱۱	۵	۱۱	۱۰	۳۷	۱۸	۰	۲۰	۲	۴۰	۵۹	۱۲	۷۸	۴۳	۱۹۲
ښځینه																									
بشپړ مخالف	-	-	-	۱۱,۱	۲,۵	۲,۳	-	-	-	۱,۳	-	-	-	-	-	۱۲,۷	۱۲,۷	۱۳,۳	-	۱۵	۳,۲	۳,۲	۵,۳	۴,۵	۴
مخالف	۱۸,۲	۱۰۰	۵۰	۷۷,۸	۴۰	۱۸,۲	۳۳,۳	۲۵	۲۰	۲۲,۵	۱۷,۲	۱۲,۷	-	-	۱۵	۵۰	۵۰	۲۷,۷	-	۴۰	۲۳,۲	۳۵,۷	۲۸,۹	۴۰,۹	۲۸
موافق	۵۹,۱	-	۳۷,۵	۱۱,۱	۴۲,۵	۲۰,۵	۴۶,۷	۵۰	۵۰	۵۵	۴۱,۴	۳۳,۳	۲۲,۷	۵۰	۴۲,۵	۲۷,۸	۱۲,۷	۴۰	۱۰۰	۳۲,۵	۵۰	۳۵,۷	۴۴,۷	۳۶,۴	۴۵,۵
بشپړ موافق	۲۲,۷	-	۱۲,۵	-	۱۵	۱۸,۲	۲۰	۲۵	۳۰	۲۱,۳	۴۱,۴	۵۰	۳۳,۳	۵۰	۴۲,۵	۵,۲	۱۲,۷	۲۰	-	۱۲,۵	۲۳,۲	۲۵	۲۱,۱	۱۸,۲	۲۲,۵
منځني (X̃)	۳	۲	۲,۵	۲	***۳,۰	۳	۳	۳	۳	***۳,۰	۳	۳,۵	۳	۳,۵	***۳,۰	۲	۲	۳	۳	***۲,۰	۳	۳	۳	۳	۳
د معیار انحراف	۰,۷	-	۰,۷	۰,۵	۰,۸	۰,۷	۰,۷	۰,۷	۰,۷	۰,۷	۰,۷	۰,۸	۰,۲	۰,۷	۰,۷	۰,۸	۱	۱	-	۰,۹	۰,۸	۰,۹	۰,۸	۰,۸	۰,۸
شمیر	۲۲	۱	۸	۹	۴۰	۴۳	۱۵	۱۲	۱۰	۸۰	۲۹	۲	۳	۲	۴۰	۱۸	۲	۱۵	۱	۴۰	۱۱۲	۲۸	۳۸	۲۲	۲۰۰
دواړه																									
بشپړ مخالف	۲,۱	-	۴,۳	۱۰,۵	۲,۳	۱,۲	-	-	-	۰,۲	-	-	-	-	-	۱۱,۱	۱۲,۷	۵,۷	-	۸,۸	۴,۱	۲,۳	۲,۲	۳,۱	۳,۳
مخالف	۱۲,۱	۲۵	۴۳,۵	۲۳,۲	۳۴,۲	۱۷,۷	۳۴,۸	۲۲,۷	۲۲,۲	۲۲,۵	۱۲,۵	۹,۱	-	-	۷,۸	۳۲,۱	۵۰	۲۵,۷	۲۲,۷	۳۳,۸	۱۹,۳	۲۹,۵	۲۵	۳۲,۳	۲۴,۲
موافق	۴۵,۵		۳۴,۸	۱۵,۸	۳۲,۹	۵۸,۱	۴۳,۵	۵۰	۴۸,۴	۵۱,۹	۳۰	۱۸,۲	۴۲,۹	۸,۳	۲۷,۳	۱۹,۴	۱۲,۷	۳۱,۴	۳۳,۳	۲۵	۴۰,۹	۲۹,۵	۴۰,۵	۳۰,۸	۳۷,۹
بشپړ موافق	۳۶,۴	۷۵	۱۷,۴	۱۰,۵	۳۶,۲	۳۲,۲	۲۱,۷	۲۷,۳	۲۹	۲۵	۵۷,۵	۷۲,۷	۵۷,۱	۹۲	۶۴,۹	۳۳,۳	۱۲,۷	۳۷,۱	-	۳۲,۵	۳۵,۷	۳۸,۷	۳۱,۹	۳۳,۸	۳۴,۷
منځني (X̃)	۳	۴	۳	۲	***۳,۰	۳	۳	۳	۳	***۳,۰	۴	۴	۴	۴	***۴,۰	۳	۲	۳	۲	***۳,۰	۳	۳	۳	۳	۳
د معیار انحراف	۰,۹	۱	۰,۸	۰,۸	۰,۹	۰,۷	۰,۸	۰,۷	۰,۷	۰,۷	۰,۷	۰,۷	۰,۵	۰,۳	۰,۲	۱,۱	۱	۰,۹	۰,۲	۱	۰,۸	۰,۹	۰,۸	۰,۹	۰,۸
شمیر	۳۳	۴	۲۳	۱۹	۷۹	۲۲	۲۳	۴۴	۳۱	۱۲۰	۴۰	۱۱	۱۴	۱۲	۷۷	۳۲	۲	۳۵	۳	۸۰	۱۷۱	۴۴	۱۱۲	۲۵	۳۹۲

یادداښت الف کروسکال-والیس اچ- آزمېښت د ولایتونو او زده کړې د پرتله کولو لپاره دی. *** Sig< 0.01; ** Sig<.05; * Sig<10;
ب. هیڅ احصاییوي شمېرنښې کیدای څکه یوازې یوه ډله / محدود تېرونه د پرتله کولو لپاره وجودلري

۴-۱۴ ج- ضمیمه جدول په دې اړه، چې«مېړه باید تل وروستۍ پرېکړه وکړي»د ولایت، قومیت او جنسیت پر اساس د ځواب ورکوونکو نظریې

	بامیان			کابل				ننګرهار		تخار				ټول ولایتونه				
	تاجک	هزاره	ټول	تاجک	پښتون	نور	ټول	پښتون	ټول	تاجک	پښتون	نور	ټول	تاجک	پښتون	هزاره	نور	ټول
نارینه																		
بشپړ مخالف	-	۱۰	۱۰	-	-	-	-	-	-	-	۷,۷	-	۲,۵	-	۱,۴	۱۰	-	۲,۵
مخالف	-	۲۷,۵	۲۷,۵	۱۵,۳	۵۰	۲۰	۲۲,۵	-	-	۷,۷	۳۸,۵	۳۵,۷	۲۷,۵	۱۳,۹	۱۸,۸	۲۷,۵	۳۱,۲	۲۰
موافق	-	۲۲,۵	۲۲,۵	۵۴,۲	۲۵	۲۰	۴۸,۸	۱۰	۱۰	۱۵,۴	۳۸,۵	-	۱۷,۵	۴۷,۲	۱۸,۸	۲۲,۵	۱۵,۸	۲۹,۵
بشپړ موافق	-	۴۰	۴۰	۳۰,۵	۲۵	۲۰	۲۸,۸	۹۰	۹۰	۷۷,۹	۱۵,۴	۲۴,۳	۵۲,۵	۳۸,۹	۲۰,۹	۴۰	۵۲,۲	۴۸
منځني(X̄)	-	۳	***۳,۰	۳	۲,۵	۳	***۳,۰	۴	***۴,۰	***۴,۰	***۳,۰	***۴,۰	***۴,۰	*۳,۰	*۴,۰	*۳,۰	*۴,۰	۳
د معیار انحراف	-	۱	۱	۰,۷	۰,۹	۰,۷	۰,۷	۰,۳	۰,۳	۰,۲	۰,۹	۱	۰,۹	۰,۷	۰,۸	۱	۰,۹	۰,۹
شمیر	-	۴۰	۴۰	۵۹	۱۲	۵	۸۰	۴۰	۴۰	۱۳	۱۳	۱۴	۴۰	۷۲	۲۹	۴۰	۱۹	۲۰۰
ښځینه																		
بشپړ مخالف	-	۲,۲	۲,۵	۱,۷	-	-	۱,۳	-	-	-	-	۳۷,۵	۱۵	۱,۳	-	۲,۲	۲۸,۲	۴
مخالف	۱۰۰	۳۸,۵	۴۰	۲۱,۷	۳۳,۳	-	۲۲,۵	۱۵	۱۵	۵۲,۳	۳۷,۵	۲۵	۴۰	۲۹,۹	۲۲,۲	۳۸,۵	۱۹	۲۸
موافق	-	۴۳,۲	۴۲,۵	۵۳,۳	۲۰	۲۰	۵۵	۴۲,۵	۴۲,۵	۴۳,۸	۲۵	۲۵	۳۲,۵	۵۰,۲	۴۴,۴	۴۳,۲	۳۳,۳	۴۵,۵
بشپړ موافق	-	۱۵,۴	۱۵	۲۳,۳	۲,۷	۴۰	۲۱,۳	۴۲,۵	۴۲,۵	-	۳۷,۵	۱۲,۵	۱۲,۵	۱۸,۲	۳۳,۳	۱۵,۴	۱۹	۲۲,۵
منځني(X̄)	۲	۳	***۳,۰	۳	۳	۳	***۳,۰	۳	***۳,۰	۲	۳	۲	***۲,۰	**۳,۰	**۳,۰	**۳,۰	**۳,۰	۳
د معیار انحراف	-	۰,۸	۰,۸	۰,۷	۰,۲	۰,۵	۰,۷	۰,۷	۰,۷	۰,۵	۰,۹	۱,۱	۰,۹	۰,۷	۰,۷	۰,۸	۱,۱	۰,۸
شمیر	۱	۳۹	۴۰	۲۰	۱۵	۵	۸۰	۴۰	۴۰	۱۲	۸	۱۲	۴۰	۷۷	۲۳	۳۹	۲۱	۲۰۰
دواړه																		
بشپړ مخالف	-	۲,۳	۲,۳	۰,۸	-	-	۰,۲	-	-	-	۴,۸	۲۰	۸,۸	۰,۷	۰,۸	۲,۳	۱۵	۳,۳
مخالف	۱۰۰	۳۲,۹	۳۳,۸	۱۸,۵	۴۱,۹	۱۰	۲۲,۵	۷,۵	۷,۵	۳۴,۵	۳۸,۱	۳۰	۳۳,۸	۲۲,۱	۲۰,۵	۳۲,۹	۲۵	۲۴
موافق		۳۲,۹	۳۲,۵	۵۳,۸	۴۱,۹	۲۰	۵۱,۹	۲۲,۳	۲۲,۳	۳۱	۳۳,۳	۱۳,۳	۲۵	۴۹	۳۱,۱	۳۲,۹	۲۵	۳۷,۵
بشپړ موافق	-	۲۷,۸	۲۷,۵	۲۲,۹	۱۲,۱	۳۰	۲۵	۲۲,۳	۲۲,۳	۳۴,۵	۲۳,۸	۳۲,۷	۳۲,۵	۲۸,۲	۴۷,۷	۲۷,۸	۳۵	۳۵,۳
منځني(X̄)	۲	۳	***۳,۰	**۳,۰	**۳,۰	**۳,۰	***۳,۰	۴	***۴,۰	۳	۳	۲,۵	***۳,۰	***۳,۰	***۳,۰	***۳,۰	***۳,۰	۳
د معیار انحراف	-	۰,۹	۰,۹	۰,۷	۰,۷	۰,۲	۰,۷	۰,۲	۰,۲	۰,۸	۰,۹	۱,۲	۱	۰,۷	۰,۸	۰,۹	۱,۱	۰,۸
شمیر	۱	۷۹	۸۰	۱۱۹	۳۱	۱۰	۱۲۰	۸۰	۸۰	۲۹	۲۱	۳۰	۸۰	۱۴۹	۱۳۲	۷۹	۴۰	۴۰۰

یادښتونه: الف: د اچ کروسکال- والیس له آزمایښت څخه د ولایتونو او قومیت د پرتله کولو لپاره ګټه پورته شوي ده؛ *** Sig> 0.01; ** Sig>05; * Sig>10
ب. له دې کبله چې یوازې یوه ډله/ لږ شمیر قومي ډلې د پرتله کولو لپاره وجود لري، نشو کولای چې له احصائیوي آزمایښت څخه ګټه واخلو.

۴-۱۵ الف- ضمیمه جدول. په دې اړه، چې«د نارینه وو له خوا د مېرمنې وهل او ټکول د منلو وړ دي» د ولایت، عمر کچې او جنسیت پر اساس د ځواب ورکوونکو نظریې

	باميان			کابل			ننګرهار			تخار			ټول ولايتونه		
	د پاخه عمر لرونکی	ځوان	دواړه	د پاخه عمر لرونکی	ځوان	دواړه	د پاخه عمر لرونکی	ځوان	دواړه	د پاخه عمر لرونکی	ځوان	دواړه	د پاخه عمر لرونکی	ځوان	دواړه
نارینه															
بشپړ مخالف	-	۱۵	۷,۵	-	۲,۵	۱,۳	۵	۵	۵	۱۰	۵	۷,۵	۳	۲	۴,۵
مخالف	۳۰	۳۵	۳۲,۵	۵۵	۳۰	۴۲,۵	۲۰	۳۰	۲۵	۲۵	۲۵	۲۵	۳۷	۳۰	۳۳,۵
موافق	۱۵	۲۵	۲۰	۳۵	۵۷,۵	۴۶,۳	۲۵	۴۰	۳۲,۵	۵۵	۳۰	۴۲,۵	۳۳	۴۲	۳۷,۵
بشپړ موافق	۵۵	۲۵	۴۰	۱۰	۱۰	۱۰	۵۰	۲۵	۳۷,۵	۱۰	۴۰	۲۵	۲۷	۲۲	۲۴,۵
منځني (X¯)	*۴,۰۰	*۲,۵۰	*۳,۰۰	۲	۳	*۳,۰۰	۳,۵	۳	*۳,۰۰	۳	۳	*۳,۰۰	۳	۳	۳
د معیار انحراف	.۹۱	۱,۰۵	۱,۰۲	.۷۸	.۷۷	.۷۸	.۹۵	.۸۸	.۹۲	.۸۱	.۹۴	.۸۹	.۸۲	.۸۵	.۸۲
شمیر	۲۰	۲۰	۴۰	۴۰	۴۰	۸۰	۲۰	۲۰	۴۰	۲۰	۲۰	۴۰	۱۰۰	۱۰۰	۲۰۰
ښځینه															
بشپړ مخالف	۵	۳۵	۲۰	۵	۱۰	۷,۵	-	-	-	۱۵	۱۵,۸	۱۵,۴	۲	۱۴,۱	۱۰,۱
مخالف	۵۰	۳۰	۴۰	۴۰	۴۵	۴۲,۵	۱۰	۱۰	۱۰	۱۵	۴۲,۱	۲۸,۲	۳۱	۳۴,۳	۳۲,۷
موافق	۲۰	۲۵	۲۲,۵	۴۵	۳۵	۴۰	۵۰	۴۰	۴۵	۳۵	۲۱,۱	۲۸,۲	۳۹	۳۱,۳	۳۵,۲
بشپړ موافق	۲۵	۱۰	۱۷,۵	۱۰	۱۰	۱۰	۴۰	۵۰	۴۵	۳۵	۲۱,۱	۲۸,۲	۲۴	۲۰,۲	۲۲,۱
منځني (X¯)	*۲,۰۰	*۲,۰۰	***۲,۰۰	۳	۲	***۲,۵۰	۳	۳,۵	***۳,۰۰	۳	۲	***۳,۰۰	*۳,۰۰	*۳,۰۰	۳
د معیار انحراف	.۹۳	۱,۰۲	۱	.۷۴	.۸۱	.۷۸	.۷۲	.۷۸	.۷۲	۱,۰۷	۱,۰۲	۱,۰۲	.۸۷	.۹۷	.۹۳
شمیر	۲۰	۲۰	۴۰	۴۰	۴۰	۸۰	۲۰	۲۰	۴۰	۲۰	۱۹	۴۰	۱۰۰	۹۹	۱۹۹
دواړه															
بشپړ مخالف	۲,۵	۲۵	۱۳,۸	۲,۵	۲,۳	۴,۴	۲,۵	۲,۵	۲,۵	۱۲,۵	۱۰,۳	۱۱,۴	۴,۵	۱۰,۱	۷,۳
مخالف	۴۰	۳۲,۵	۳۶,۳	۴۷,۵	۳۷,۵	۴۲,۵	۱۵	۲۰	۱۷,۵	۲۰	۳۳,۳	۲۶,۶	۳۴	۳۲,۲	۳۳,۱
موافق	۱۷,۵	۲۵	۲۱,۳	۴۰	۴۶,۳	۴۳,۱	۳۷,۵	۴۰	۳۸,۸	۴۵	۲۵,۶	۳۵,۴	۳۶	۳۶,۷	۳۶,۳
بشپړ موافق	۴۰	۱۷,۵	۲۸,۸	۱۰	۱۰	۱۰	۴۵	۳۷,۵	۴۱,۳	۲۲,۵	۳۰,۸	۲۶,۶	۲۵,۵	۲۱,۱	۲۳,۳
منځني (X¯)	**۳,۰۰	**۲,۰۰	***۲,۵۰	۲,۵	۳	***۳,۰۰	۳	۳	***۳,۰۰	۳	۳	***۳,۰۰	۳	۳	۳
د معیار انحراف	.۹۶	۱,۰۵	۱,۰۴	.۷۱	.۷۶	.۷۳	.۸۱	.۸۲	.۸۱	.۹۵	۱,۰۱	.۹۷	.۸۲	.۹۲	.۸۹
شمیر	۴۰	۴۰	۸۰	۸۰	۸۰	۱۲۰	۴۰	۴۰	۸۰	۴۰	۴۰	۸۰	۲۰۰	۱۹۹	۳۹۹

یادښتونه: الف: منویتني یو-آزمېښت د پاخه عمر او ځوانو ځواب ورکوونکو د پرتله کولو لپاره کارول کېږي.
ب: کروسکال- والیساچ- آزمېښت د ولایتونو د پرتله کولو لپاره په کارېږي؛ Sig<10*؛ Sig<.05**؛ Sig< 0.01***

۴-۱۵ ب- ضمیمه جدول. په دې اړه، چې «د نارینه وو له خوا د مېرمنې وهل او ټکول د منلو وړ دي» د ولایت، زده کړې او جنسیت پر اساس د ځواب ورکوونکو نظریې.

نارینه	بامیان					کابل					ننګرهار					تخار					ټول ولایتونه				
	نالو ستي	لومړنۍ	ثانوي	پوهنتون	ټول	نالو ستي	لومړنۍ	ثانوي	پوهنتون	ټول	نالو ستي	لومړنۍ	ثانوي	پوهنتون	ټول	نالو ستي	لومړنۍ	ثانوي	پوهنتون	ټول	نالو ستي	لومړنۍ	ثانوي	پوهنتون	ټول
بشپړ مخالف	-	-	۲۰	-	۷,۷	-	-	۳,۱	-	۱,۳	-	-	۹,۱	۱۰	۵,۴	۱۱,۱	-	۵	-	۷,۵	۳,۴	-	۷,۷	۲,۳	۴,۲
مخالف	۲۷,۳	۶۶,۷	۲۰	۵۰	۳۳,۳	۴۲,۱	۵۰	۴۶,۹	۳۳,۳	۴۲,۵	۱۸,۲	۲۰	۲۷,۳	۴۰	۲۷	۱۲,۷	-	۳۰	۵۰	۲۵	۲۷,۱	۴۳,۸	۳۴,۶	۳۹,۵	۳۴,۲
موافق	۱۸,۲	-	۳۳,۳	۱۰	۲۰,۵	۴۷,۴	۳۷,۵	۴۳,۸	۵۲,۴	۴۶,۳	۲۷,۳	۲۰	۵۴,۵	۲۰	۳۲,۴	۵۵,۶	-	۳۰	۵۰	۴۲,۵	۴۰,۷	۲۵	۳۹,۷	۳۴,۹	۳۷,۸
بشپړ موافق	۵۴,۵	۳۳,۳	۲۶,۷	۴۰	۳۸,۵	۱۰,۵	۱۲,۵	۶,۳	۱۴,۳	۱۰	۵۴,۵	۶۰	۹,۱	۳۰	۳۵,۱	۱۲,۷	-	۳۵	-	۲۵	۲۸,۸	۳۱,۳	۱۷,۹	۲۳,۳	۲۳,۵
منځني (X̃)	۴	۲	۳	۲,۵	۳	۳	۲,۵	۲,۵	۳	۳	۴	۴	۳	۲,۵	۳	۳	-	۳	۲,۵	۳	۳	۳	۳	۳	۳
د معیار انحراف	۰,۹	۱,۲	۱,۱	۱	۱	۰,۷	۰,۷	۰,۷	۰,۷	۰,۷	۰,۸	۰,۹	۰,۸	۱,۱	۰,۹	۰,۹	-	۰,۹	۰,۷	۰,۹	۰,۸	۰,۹	۰,۹	۰,۸	۰,۹
شمیر	۱۱	۳	۱۵	۱۰	۳۹	۱۹	۸	۳۲	۲۱	۸۰	۱۱	۵	۱۱	۱۰	۳۷	۱۸	۰	۲۰	۲	۴۰	۵۹	۱۲	۷۸	۴۳	۱۹۶
ښځینه																									
بشپړ مخالف	۴,۵	-	۲۵	۵۵,۶	۲۰	۲,۳	۱۳,۳	۱۲,۷	۱۰	۷,۵	-	-	-	-	-	۵,۶	۳۳,۳	۲۱,۴	-	۱۵,۴	۲,۷	۱۴,۳	۱۸,۹	۲۷,۳	۱۰,۱
مخالف	۴۰,۹	۱۰۰	۳۷,۵	۳۳,۳	۴۰	۳۹,۵	۵۳,۳	۲۵	۲۰	۴۲,۵	۶,۹	۳۳,۳	-	-	۱۰	۱۲,۷	۶۶,۷	۲۱,۴	۱۰۰	۲۸,۲	۲۷,۷	۵۳,۶	۲۴,۳	۴۵,۵	۳۲,۷
موافق	۲۷,۳	-	۲۵	۱۱,۱	۲۲,۵	۵۱,۲	۲۰	۳۳,۳	۳۰	۴۰	۵۵,۲	۱۶,۷	-	۵۰	۴۵	۲۷,۸	-	۴۲,۹	-	۲۸,۲	۴۳,۸	۱۴,۳	۳۲,۴	۲۲,۷	۳۵,۲
بشپړ موافق	۲۷,۳	-	۱۲,۵	-	۱۷,۵	۷	۱۳,۳	۲۵		۱۰	۳۷,۹	۵۰	۱۰۰	۵۰	۴۵	۵۰	-	۱۴,۳	-	۲۸,۲	۲۵,۹	۱۷,۹	۲۴,۳	۴,۵	۲۲,۱
منځني (X̃)	۳	۲	۲	۱	***۲,۰	۳	۲	۳	۲	***۲,۵	۳	۳,۵	۴	۳,۵	***۳,۰	**۳,۵	**۲,۰	**۳,۰	**۲,۰	***۳,۰	***۳,۰	***۲,۰	***۳,۰	***۲,۰	۳
د معیار انحراف	۰,۹	-	۱	۰,۷	۱	۰,۷	۰,۹	۱,۱	۰,۶	۰,۸	۰,۶	۱	۰	۰,۷	۰,۷	۰,۹	۰,۵	۱	-	۱,۱	۰,۸	۱	۱,۱	۰,۸	۰,۹
شمیر	۲۲	۱	۸	۹	۴۰	۴۳	۱۵	۱۲	۱۰	۸۰	۲۹	۶	۳	۲	۴۰	۱۸	۶	۱۵	۱	۴۰	۱۱۲	۲۸	۳۸	۲۲	۲۰۰
دواړه																									
بشپړ مخالف	۳	-	۲۱,۷	۲۶,۳	۱۳,۹	۱,۶	۸,۷	۶,۸	۳,۲	۴,۴	-	-	۷,۱	۸,۳	۲,۶	۸,۳	۳۳,۳	۱۱,۸	-	۱۱,۴	۲,۹	۹,۱	۱۱,۳	۱۰,۸	۷,۳
مخالف	۳۶,۴	۷۵	۲۶,۱	۴۲,۱	۳۶,۷	۴۰,۳	۵۲,۲	۴۰,۹	۴۱,۹	۴۲,۵	۱۰	۲۷,۳	۲۱,۴	۳۳,۳	۱۸,۲	۱۲,۷	۶۶,۷	۲۶,۵	۶۶,۷	۲۶,۶	۲۷,۵	۵۰	۳۱,۳	۴۱,۵	۳۳,۴
موافق	۲۴,۲		۳۰,۴	۱۰,۵	۲۱,۵	۵۰	۲۶,۱	۴۰,۹	۴۵,۲	۴۳,۱	۴۷,۵	۱۸,۲	۴۲,۹	۲۵	۳۹	۴۱,۷	-	۳۵,۳	۳۳,۳	۳۵,۴	۴۲,۷	۱۸,۲	۳۷,۴	۳۰,۸	۳۶,۵
بشپړ موافق	۳۶,۴	۲۵	۲۱,۷	۲۱,۱	۲۷,۸	۸,۱	۱۳	۱۱,۴	۹,۷	۱۰	۴۲,۵	۵۴,۵	۲۸,۶	۳۳,۳	۴۰,۳	۳۳,۳	-	۲۶,۵	-	۲۶,۶	۲۶,۹	۲۲,۷	۲۰	۱۶,۹	۲۲,۸
منځني (X̃)	۳	۲	۳	۲	***۲,۰	۳	۲	۳	۳	***۳,۰	۳	۴	۳	۳	***۳,۰	**۳,۰	**۲,۰	**۳,۰	**۲,۰	***۳,۰	***۳,۰	***۲,۰	***۳,۰	***۲,۰	۳
د معیار انحراف	۰,۹	۱	۱,۱	۱,۱	۱	۰,۷	۰,۸	۰,۸	۰,۷	۰,۷	۰,۷	۰,۹	۰,۹	۱	۰,۸	۰,۹	۰,۵	۱	۰,۶	۱	۰,۸	۱	۰,۹	۰,۹	۰,۹
شمیر	۳۳	۴	۲۳	۱۹	۷۹	۲۲	۲۳	۴۴	۳۱	۱۲۰	۴۰	۱۱	۱۴	۱۲	۷۷	۳۶	۲	۳۵	۳	۸۰	۱۷۱	۴۴	۱۱۲	۶۵	۳۹۲

یادښت الف کروسکال -والیس اچ- آزمېښت د ولایتونو او زده کړې د پرتله کولو لپاره ده. *** Sig< 0.01; ** Sig<.05; * Sig<10

ب. هیڅ احصاییوي شمېرنښې کېدای ځکه یوازې یوه ډله / محدود تېرونه د پرتله کولو لپاره وجود لري؛

۴-۱۵ ج- ضمیمه جدول. په دې اړه، چې«د نارینه وو له خوا د مېرمنې وهل او ټکول د منلو وړ دی» د ولایت، قومیت او جنسیت پر اساس د ځواب ورکوونکو نظریې

	بامیان			کابل				ننګرهار		تخار				ټول ولایتونه				
	تاجک	هزاره	ټول	تاجک	پښتون	نور	ټول	پښتون	ټول	تاجک	پښتون	نور	ټول	تاجک	پښتون	هزاره	نور	ټول
نارینه																		
بشپړ مخالف	-	۷,۵	۷,۵	۱,۷	-	-	۱,۳	۵	۵	-	۲۳,۱	-	۷,۵	۱,۴	۷,۲	۷,۵	-	۴,۵
مخالف	-	۳۲,۵	۳۲,۵	۴۴,۱	۵۰	-	۴۲,۵	۲۵	۲۵	-	۶۱,۵	۱۴,۳	۲۵	۳۶,۱	۳۷,۷	۳۲,۵	۱۰,۵	۳۳,۵
موافق	-	۲۰	۲۰	۴۵,۸	۴۳,۸	۶۰	۴۶,۳	۳۲,۵	۳۲,۵	۴۶,۲	۱۵,۴	۶۴,۳	۴۲,۵	۴۵,۸	۳۱,۹	۲۰	۶۳,۲	۳۷,۵
بشپړ موافق	-	۴۰	۴۰	۸,۵	۶,۳	۴۰	۱۰	۳۷,۵	۳۷,۵	۵۳,۸	-	۲۱,۴	۲۵	۱۶,۷	۲۳,۲	۴۰	۲۶,۳	۲۴,۵
منځني ($\tilde{X}$)	-	۳	۳,۰*	۳,۰**	۲,۵**	۳,۰**	۳,۰*	۳	۳,۰*	۴,۰***	۲,۰***	۳,۰***	۳,۰*	۳	۳	۳	۳	۳
د معیار انحراف	-	۱	۱	۰,۷	۰,۶	۰,۵	۰,۷	۰,۹	۰,۹	۰,۵	۰,۶	۰,۶	۰,۹	۰,۷	۰,۹	۱	۰,۶	۰,۹
شمیر	-	۴۰	۴۰	۵۹	۱۶	۵	۸۰	۴۰	۴۰	۱۳	۱۳	۱۴	۴۰	۷۲	۶۹	۴۰	۱۹	۲۰۰
ښځینه																		
بشپړ مخالف	-	۲۰,۵	۲۰	۸,۳	۶,۷	-	۷,۵	-	-	-	۲۵	۲۶,۷	۱۵,۴	۶,۵	۴,۸	۲۰,۵	۲۰	۱۰,۱
مخالف	-	۴۱	۴۰	۴۸,۳	۲۶,۷	۲۰	۴۲,۵	۱۰	۱۰	۶,۳	۲۲,۵	۳۳,۳	۲۸,۲	۳۹	۲۰,۶	۴۱	۳۰	۳۲,۷
موافق	-	۲۳,۱	۲۲,۵	۳۵	۶۰	۴۰	۴۰	۴۵	۴۵	۵۰	۶۲,۵	۱۳,۳	۲۸,۲	۳۷,۷	۴۴,۴	۲۳,۱	۲۰	۳۵,۲
بشپړ موافق	۱۰۰	۱۵,۴	۱۷,۵	۸,۳	۶,۷	۴۰	۱۰	۴۵	۴۵	۴۳,۸	-	۲۶,۷	۲۸,۲	۱۶,۹	۳۰,۲	۱۵,۴	۳۰	۲۲,۱
منځني ($\tilde{X}$)	۴	۲	۲,۰***	۲,۰*	۳,۰*	۳,۰*	۲,۵***	۳	۳,۰***	۳,۰***	۲,۰***	۲,۰***	۳,۰***	۳,۰***	۳,۰***	۲,۰***	۲,۵***	۳
د معیار انحراف	-	۱	۱	۰,۸	۰,۷	۰,۸	۰,۸	۰,۷	۰,۷	۰,۶	۰,۶	۱,۲	۱,۱	۰,۸	۰,۸	۱	۱,۱	۰,۹
شمیر	۱	۳۹	۴۰	۶۰	۱۵	۵	۸۰	۴۰	۴۰	۱۶	۸	۱۶	۴۰	۷۷	۶۳	۳۹	۲۱	۲۰۰
دواړه																		
بشپړ مخالف	-	۱۳,۹	۱۳,۸	۵	۳,۲	-	۴,۴	۲,۵	۲,۵	-	۲۳,۸	۱۳,۸	۱۱,۴	۴	۶,۱	۱۳,۹	۱۰,۳	۷,۳
مخالف	-	۳۶,۷	۳۶,۳	۴۶,۲	۳۸,۷	۱۰	۴۲,۵	۱۷,۵	۱۷,۵	۳,۴	۶۱,۹	۲۴,۱	۲۶,۶	۳۷,۶	۲۹,۵	۳۶,۷	۲۰,۵	۳۳,۱
موافق		۲۱,۵	۲۱,۳	۴۰,۳	۵۱,۶	۵۰	۴۳,۱	۳۸,۸	۳۸,۸	۴۸,۳	۱۴,۳	۳۷,۹	۳۵,۴	۴۱,۶	۳۷,۹	۲۱,۵	۴۱	۳۶,۳
بشپړ موافق	۱۰۰	۲۷,۸	۲۸,۸	۸,۴	۶,۵	۴۰	۱۰	۴۱,۳	۴۱,۳	۴۸,۳	-	۲۴,۱	۲۶,۶	۱۶,۸	۲۶,۵	۲۷,۸	۲۸,۲	۲۳,۳
منځني ($\tilde{X}$)	۴	۲	۲,۵***	۲,۰***	۳,۰***	۳,۰***	۳,۰***	۳	۳,۰***	۳,۰***	۲,۰***	۳,۰***	۳,۰***	۳	۳	۲	۳	۳
د معیار انحراف	-	۱	۱	۰,۷	۰,۷	۰,۷	۰,۷	۰,۸	۰,۸	۰,۶	۰,۶	۱	۱	۰,۸	۰,۹	۱	۱	۰,۹
شمیر	۱	۷۹	۸۰	۱۱۹	۳۱	۱۰	۱۲۰	۸۰	۸۰	۲۹	۲۱	۳۰	۸۰	۱۴۹	۱۳۲	۷۹	۴۰	۴۰۰

یادداښت الف کروسکال -والیس اچ- آزمېښت د ولایتونو او قومیت د پرتله کولو لپاره ده. *** Sig<10 * ;Sig<.05 ** ;Sig< 0.01
ب. هیڅ احصاییوي شمیرنښي کیدای څکه یوازې یوه ډله / محدود تېرونه د پرتله کولو لپاره وجود لري

۱۲-۴ الف- ضمیمه جدول. په دې اړه، چې «نارینه په کور کې باید زیږ او تریخ چلند ولري» د ولایت، عمر کچې او جنسیت پر اساس دځواب ورکوونکو نظریې

	بامیان			کابل			ننګرهار			تخار			ټول ولایتونه		
	د پاخه عمر لرونکی	ځوان	دواړه	د پاخه عمر لرونکی	ځوان	دواړه	د پاخه عمر لرونکی	ځوان	دواړه	د پاخه عمر لرونکی	ځوان	دواړه	د پاخه عمر لرونکی	ځوان	دواړه
نارینه															
بشپړ مخالف	۳۵	۲۳،۲	۴۸،۷	۷،۵	۱۲،۵	۱۰	۱۵	۵	۱۰	۴۰	۵۰	۴۵	۲۱	۲۸،۳	۲۴،۲
مخالف	۲۰	۳۱،۷	۲۵،۷	۵۷،۵	۲۵	۲۱،۳	۲۵	۵۵	۴۰	۲۰	۴۰	۵۰	۴۴	۵۱،۵	۴۷،۷
موافق	۱۵	۵،۳	۱۰،۳	۲۵	۱۷،۵	۲۱،۳	۵	۵	۵	-	۵	۲،۵	۱۴	۱۰،۱	۱۲،۱
بشپړ موافق	۳۰	-	۱۵،۴	۱۰	۵	۷،۵	۵۵	۳۵	۴۵	-	۵	۲،۵	۲۱	۱۰،۱	۱۵،۷
منځني (X̃)	۲،۰۰**	۱،۰۰**	۲،۰۰***	۲	۲	۲،۰۰***	۴	۲	۲،۵۰***	۲	۱،۵	۲،۰۰***	۲،۰۰**	۲،۰۰**	۲
د معیار انحراف	۱،۲۷	۰،۷۱	۱،۱۱	۰،۷۷	۰،۷	۰،۷۴	۱،۲۱	۱،۰۳	۱،۱۲	۰،۵	۰،۸۱	۰،۲۷	۱،۰۴	۰،۸۹	۰،۹۸
شمیر	۲۰	۱۹	۳۹	۴۰	۴۰	۸۰	۲۰	۲۰	۴۰	۲۰	۲۰	۴۰	۱۰۰	۹۹	۲۰۰
ښځینه															
بشپړ مخالف	۵	۲۵	۱۵	۲،۵	۱۵	۸،۸	-	-	-	۷۰	۲۰	۲۵	۱۲	۲۳	۱۹،۵
مخالف	۵۰	۵۵	۵۲،۵	۴۲،۵	۳۵	۳۸،۸	۱۵	۵۰	۳۲،۵	۲۰	۴۰	۳۰	۳۴	۴۳	۳۸،۵
موافق	۲۰	۵	۱۲،۵	۳۷،۵	۴۵	۴۱،۳	۵۵	۳۵	۴۵	۵	-	۲،۵	۳۱	۲۲	۲۸،۵
بشپړ موافق	۲۵	۱۵	۲۰	۱۷،۵	۵	۱۱،۳	۳۰	۱۵	۲۲،۵	۵	-	۲،۵	۱۹	۸	۱۳،۵
منځني (X̃)	۲،۰۰*	۲،۰۰*	۲،۰۰***	۳	۲،۵	۳،۰۰***	۳	۲،۵	۳،۰۰***	۱	۱	۱،۰۰***	۲،۵۰**	۲،۰۰**	۲
د معیار انحراف	۰،۹۳	۰،۹۷	۰،۹۸	۰،۷۹	۰،۸۱	۰،۸۱	۰،۷۷	۰،۷۵	۰،۷۴	۰،۸۳	۰،۵	۰،۲۸	۰،۹۸	۰،۸۸	۰،۹۵
شمیر	۲۰	۲۰	۴۰	۴۰	۴۰	۸۰	۲۰	۲۰	۴۰	۲۰	۲۰	۴۰	۱۰۰	۱۰۰	۲۰۰
دواړه															
بشپړ مخالف	۲۰	۴۳،۲	۳۱،۷	۵	۱۳،۸	۹،۴	۷،۵	۲،۵	۵	۵۵	۵۵	۵۵	۱۸،۵	۲۵،۷	۲۲،۱
مخالف	۳۵	۴۳،۲	۳۹،۲	۵۰	۵۰	۵۰	۲۰	۵۲،۵	۳۷،۳	۴۰	۴۰	۴۰	۳۹	۴۷،۲	۴۳،۱
موافق	۱۷،۵	۵،۱	۱۱،۴	۳۱،۳	۳۱،۳	۳۱،۳	۳۰	۲۰	۲۵	۲،۵	۲،۵	۲،۵	۲۲،۵	۱۸،۱	۲۰،۳
بشپړ موافق	۲۷،۵	۷،۷	۱۷،۷	۱۳،۸	۵	۹،۴	۴۲،۵	۲۵	۳۳،۸	۲،۵	۲،۵	۲،۵	۲۰	۹	۱۴،۵
منځني (X̃)	۲،۰۰***	۲،۰۰***	۲،۰۰***	۲،۰۰*	۲،۰۰*	۲،۰۰***	۳،۰۰**	۲،۰۰**	۳،۰۰***	۱	۱	۱،۰۰***	۲،۰۰***	۲،۰۰***	۲
د معیار انحراف	۱،۱۱	۰،۸۷	۱،۰۲	۰،۷۹	۰،۷۲	۰،۷۹	۰،۹۷	۰،۸۹	۰،۹۵	۰،۲۸	۰،۲۸	۰،۲۷	۱،۰۱	۰،۸۹	۰،۹۷
شمیر	۴۰	۳۹	۷۹	۸۰	۸۰	۱۲۰	۴۰	۴۰	۸۰	۴۰	۴۰	۸۰	۲۰۰	۱۹۹	۳۹۹

الف من ویتني یو-آزمېینت د پاخه عمر او ځوانو ځواب ورکوونکو د پرتله کولو لپاره کارول کیږي؛
ب. کروسکال- والیس اچ- آزمېینت د ولایتونو د پرتله کولو لپاره په کاریږي Sig<10 *؛ Sig<.05 **؛ Sig< 0.01 ***

۴-۱۲ ب- ضمیمه جدول. په دې اړه، چې«نارینه په کور کې باید زیږ او تریخ چلند ولري» د ولایت، زده کړې او جنسیت پر اساس د ځواب ورکوونکو نظریې

	باميان					کابل					ننګرهار					تخار					ټول ولایتونه				
	نالو ستي	لومړنی	ثانوي	پو هنتون	ټول	نالو ستي	لومړنی	ثانوي	پو هنتون	ټول	نالو ستي	لومړنی	ثانوي	پو هنتون	ټول	نالو ستي	لومړنی	ثانوي	پو هنتون	ټول	نالو ستي	لومړنی	ثانوي	پو هنتون	ټول
نارینه																									
بشپړ مخالف	۱۸,۲	۲۲,۷	۷۸,۲	۴۰	۵۰	۱۰,۵	-	۱۵,۲	۴,۸	۱۰	-	۲۰	۹,۱	۲۰	۱۰,۸	۲۷,۸	-	۵۵	۱۰۰	۴۵	۱۵,۳	۱۸,۸	۳۶,۴	۲۰,۹	۲۵,۱
مخالف	۱۸,۲	-	۱۴,۳	۵۰	۲۳,۷	۴۷,۴	۳۷,۵	۷۱,۹	۲۲,۷	۲۱,۳	۲۷,۳	۲۰	۷۲,۷	۴۰	۴۳,۲	۷۲,۲	-	۳۵	-	۵۰	۴۵,۸	۲۵	۵۱,۹	۵۳,۵	۴۸,۲
موافق	۹,۱	۳۳,۳	۷,۱	۱۰	۱۰,۵	۲۲,۳	۵۰	۹,۴	۲۳,۸	۲۱,۳	۱۸,۲				۵,۴		-	۵	-	۲,۵	۱۳,۲	۳۱,۳	۲,۵	۱۴	۱۲,۳
بشپړ موافق	۵۴,۵	-	-	-	۱۵,۸	۱۵,۸	۱۲,۵	۳,۱	۴,۸	۷,۵	۵۴,۵	۲۰	۱۸,۲	۴۰	۴۰,۵	-	-	۵	-	۲,۵	۲۵,۴	۲۵	۵,۲	۱۱,۲	۱۴,۴
منځني ($\tilde{X}$)	۴	۱	۱	۲	**۱,۵	**۲,۰	**۳,۰	**۲,۰	**۲,۰	**۲,۰	۴	۴	۲	۲	**۲,۰	۲	-	۱	۱	**۲,۰	***۲,۰	***۳,۰	***۲,۰	***۲,۰	۲
د معیار انحراف	۱,۳	۱,۲	۰,۲	۰,۷	۱,۱	۰,۹	۰,۷	۰,۲	۰,۲	۰,۷	۰,۹	۱,۴	۰,۹	۱,۳	۱,۱	۰,۵	-	۰,۸	۰	۰,۷	۱	۱,۱	۰,۸	۰,۹	۱
شمیر	۱۱	۳	۱۵	۱۰	۳۹	۱۹	۸	۳۲	۲۱	۸۰	۱۱	۵	۱۱	۱۰	۳۷	۱۸	۰	۲۰	۲	۴۰	۵۹	۱۲	۷۸	۴۳	۱۹۲
ښځینه																									
بشپړ مخالف	-	-	۲۵	۴۴,۴	۱۵	-	۲,۷	۲۵	۳۰	۸,۸	-	-	-	-	-	۲۲,۷	۳۳,۳	۷۳,۳	۱۰۰	۲۵	۱۰,۷	۱۰,۷	۴۲,۱	۳۶,۴	۱۹,۵
مخالف	۴۵,۵	۱۰۰	۲۲,۵	۵۵,۲	۵۲,۵	۳۷,۲	۲۰	۵۰	۲۰	۳۸,۸	۲۴,۱	۳۳,۳	۲۲,۷	۱۰۰	۳۲,۵	۲۲,۲	۲۲,۷	۲۲,۷	-	۳۰	۳۳	۳۵,۷	۴۴,۷	۵۹,۱	۳۸,۵
موافق	۲۲,۷	-	-	-	۱۲,۵	۴۸,۸	۵۳,۳	۲۵	۱۰	۴۱,۳	۵۱,۷	۳۳,۳	۳۳,۳	-	۴۵	۵,۲	-	-	-	۲,۵	۳۷,۵	۳۵,۷	۱۰,۵	۴,۵	۲۸,۵
بشپړ موافق	۳۱,۸	-	۱۲,۵	-	۲۰	۱۴	۲۰	-	-	۱۱,۳	۲۴,۱	۳۳,۳	-	-	۲۲,۵	۵,۲	-	-	-	۲,۵	۱۸,۸	۱۷,۹	۲,۲		۱۳,۵
منځني ($\tilde{X}$)	۳	۲	۲	۲	***۲,۰	***۳,۰	***۳,۰	***۲,۰	***۲,۰	***۳,۰	۳	۳	۲	۲	***۳,۰	۱	۲	۱	۱	***۱,۰	***۳,۰	***۳,۰	***۲,۰	***۲,۰	۲
د معیار انحراف	۰,۹	-	۰,۹	۰,۵	۱	۰,۷	۰,۸	۰,۷	۰,۲	۰,۸	۰,۷	۰,۹	۰,۲	۰	۰,۷	۰,۹	۰,۵	۰,۵		۰,۷	۰,۹	۰,۹	۰,۸	۰,۲	۰,۹
شمیر	۲۲	۱	۸	۹	۴۰	۴۳	۱۵	۱۲	۱۰	۸۰	۲۹	۲	۳	۲	۴۰	۱۸	۲	۱۵	۱	۴۰	۱۱۲	۲۸	۳۸	۲۲	۲۰۰
دواړه																									
بشپړ مخالف	۲,۱	۵۰	۵۹,۱	۴۲,۱	۳۲,۱	۳,۲	۴,۳	۱۸,۲	۱۲,۹	۹,۴	-	۹,۱	۷,۱	۱۲,۷	۵,۲	۴۷,۲	۳۳,۳	۲۲,۹	۱۰۰	۵۵	۱۲,۳	۱۳,۲	۳۸,۳	۳۲,۲	۲۲,۳
مخالف	۳۶,۴	۲۵	۳۱,۸	۵۲,۲	۳۸,۵	۴۰,۳	۲۲,۱	۲۵,۹	۲۴,۵	۵۰	۲۵	۲۷,۳	۷۱,۴	۵۰	۳۷,۷	۴۷,۲	۲۲,۷	۳۱,۴	-	۴۰	۳۷,۴	۳۱,۸	۴۹,۲	۵۵,۴	۴۳,۳
موافق	۱۸,۲	۲۵	۴,۵	۵,۳	۱۱,۵	۴۱,۹	۵۲,۲	۱۳,۲	۱۹,۴	۳۱,۳	۴۲,۵	۱۸,۲	۷,۱		۲۲	۲,۸	-	۲,۹	-	۲,۵	۲۹,۲	۳۴,۱	۷,۸	۱۰,۸	۲۰,۵
بشپړ موافق	۳۹,۴	-	۴,۵	-	۱۷,۹	۱۴,۵	۱۷,۴	۲,۳	۳,۲	۹,۴	۳۲,۵	۴۵,۵	۱۴,۳	۳۳,۳	۳۱,۲	۲,۸	-	۲,۹	-	۲,۵	۲۱,۱	۲۰,۵	۴,۳	۷,۷	۱۳,۹
منځني ($\tilde{X}$)	۳	۱,۵	۱	۲	***۲,۰	***۳,۰	***۳,۰	***۲,۰	***۲,۰	***۲,۰	۳	۳	۲	۲	***۳,۰	۲	۲	۱	۱	***۱,۰	***۳,۰	***۳,۰	***۲,۰	***۲,۰	۲
د معیار انحراف	۱	۱	۰,۸	۰,۲	۱,۱	۰,۸	۰,۸	۰,۲	۰,۷	۰,۸	۰,۸	۱,۱	۰,۸	۱,۲	۰,۹	۰,۷	۰,۵	۰,۷	۰	۰,۷	۱	۱	۰,۸	۰,۸	۱
شمیر	۳۳	۴	۲۳	۱۹	۷۹	۲۲	۲۳	۴۴	۳۱	۱۲۰	۴۰	۱۱	۱۴	۱۲	۷۷	۳۶	۲	۳۵	۳	۸۰	۱۷۱	۴۴	۱۱۲	۲۵	۳۹۲

یادښت الف کروسکال -والیس اچ- آزمیښت د ولایتونو او قومیت د پرتله کولو لپاره ده. *** Sig<10 * Sig<.05; ** Sig< 0.01;
ب. هیڅ احصاییوي شمیرنښي کیدای ځکه یوازې یوه ډله / محدود ټېرونه د پرتله کولو لپاره وجودلري

۴-۱۲ ج ضمیمه جدول. په دې اړه، چې «نارینه په کور کې باید زیږ او تریخ چلند ولري» دولایت، قومیت او جنسیت پر اساس دځواب ورکوونکو نظریې

	بامیان			کابل				ننګرهار		تخار				ټول ولایتونه				
	تاجک	هزاره	ټول	تاجک	پښتون	نور	ټول	پښتون	ټول	تاجک	پښتون	نور	ټول	تاجک	پښتون	هزاره	نور	ټول
نارینه																		
بشپړ مخالف	-	۴۸,۷	۴۸,۷	۱۳,۶	-	-	۱۰	۱۰	۱۰	۷,۷	۷۶,۹	۵۰	۴۵	۱۲,۵	۲۰,۳	۴۸,۷	۳۶,۸	۲۴,۶
مخالف	-	۲۵,۶	۲۵,۶	۵۷,۶	۸۱,۳	۴۰	۶۱,۳	۴۰	۴۰	۹۲,۳	۱۵,۴	۴۲,۹	۵۰	۶۳,۹	۴۴,۹	۲۵,۶	۴۲,۱	۴۷,۷
موافق	-	۱۰,۳	۱۰,۳	۲۲	۶,۳	۶۰	۲۱,۳	۵	۵	-	۷,۷	-	۲,۵	۱۸,۱	۵,۸	۱۰,۳	۱۵,۸	۱۲,۱
بشپړ موافق	-	۱۵,۴	۱۵,۴	۶,۸	۱۲,۵	-	۷,۵	۴۵	۴۵	-	-	۷,۱	۲,۵	۵,۶	۲۹	۱۵,۴	۵,۳	۱۵,۶
منځني ($\tilde{X}$)	-	۲	***۲,۰	۲	۲	۳	***۲,۰	۲,۵	***۲,۵	***۲,۰	***۱,۰	***۱,۵	***۲,۰	**۲,۰	**۲,۰	**۲,۰	**۲,۰	۲
د معیار انحراف	-	۱,۱	۱,۱	۰,۸	۰,۷	۰,۵	۰,۷	۱,۱	۱,۱	۰,۳	۰,۶	۰,۸	۰,۷	۰,۷	۱,۱	۱,۱	۰,۹	۱
شمیر	-	۴۰	۴۰	۵۹	۱۶	۵	۸۰	۴۰	۴۰	۱۳	۱۳	۱۴	۴۰	۷۲	۶۹	۴۰	۱۹	۲۰۰
ښځینه																		
بشپړ مخالف	-	۱۵,۴	۱۵	۱۰	۶,۷	-	۸,۸	-	-	۸۷,۵	۷۵	۳۷,۵	۶۵	۲۶	۱۱,۱	۱۵,۴	۲۸,۶	۱۹,۵
مخالف	-	۵۳,۸	۵۲,۵	۳۶,۷	۳۳,۳	۸۰	۳۸,۸	۳۲,۵	۳۲,۵	۶,۳	۲۵	۵۶,۳	۳۰	۲۹,۹	۳۱,۷	۵۳,۸	۶۱,۹	۳۸,۵
موافق	-	۱۲,۸	۱۲,۵	۴۰	۵۳,۳	۲۰	۴۱,۳	۴۵	۴۵	-	-	۶,۳	۲,۵	۳۱,۲	۴۱,۳	۱۲,۸	۹,۵	۲۸,۵
بشپړ موافق	۱۰۰	۱۷,۹	۲۰	۱۳,۳	۶,۷	-	۱۱,۳	۲۲,۵	۲۲,۵	۶,۳	-	-	۲,۵	۱۳	۱۵,۹	۱۷,۹	-	۱۳,۵
منځني ($\tilde{X}$)	۴	۲	۲	۳	۳	۲	۳	۳	۳	**۱,۰	**۱,۰	**۲,۰	۱	***۲,۰	***۳,۰	***۲,۰	***۲,۰	۲
د معیار انحراف		۱	۱	۰,۹	۰,۷	۰,۴	۰,۸	۰,۷	۰,۷	۰,۸	۰,۵	۰,۶	۰,۷	۱	۰,۹	۱	۰,۶	۰,۹
شمیر	۱	۳۹	۴۰	۶۰	۱۵	۵	۸۰	۴۰	۴۰	۱۶	۸	۱۶	۴۰	۷۷	۶۳	۳۹	۲۱	۲۰۰
دواړه																		
بشپړ مخالف		۳۲,۱	۳۱,۶	۱۱,۸	۳,۲	-	۹,۴	۵	۵	۵۱,۷	۷۶,۲	۴۳,۳	۵۵	۱۹,۵	۱۵,۹	۳۲,۱	۳۲,۵	۲۲,۱
مخالف		۳۹,۷	۳۹,۲	۴۷,۱	۵۸,۱	۶۰	۵۰	۳۶,۳	۳۶,۳	۴۴,۸	۱۹	۵۰	۴۰	۴۶,۳	۳۸,۶	۳۹,۷	۵۲,۵	۴۳,۱
موافق		۱۱,۵	۱۱,۴	۳۱,۱	۲۹	۴۰	۳۱,۳	۲۵	۲۵	-	۴,۸	۳,۳	۲,۵	۲۴,۸	۲۲,۷	۱۱,۵	۱۲,۵	۲۰,۳
بشپړ موافق	۱۰۰	۱۶,۷	۱۷,۷	۱۰,۱	۹,۷	-	۹,۴	۳۳,۸	۳۳,۸	۳,۴	-	۳,۳	۲,۵	۹,۴	۲۲,۷	۱۶,۷	۲,۵	۱۴,۵
منځني ($\tilde{X}$)	۴	۲	***۲,۰	۲	۲	۲	***۲,۰	۳	***۳,۰	*۱,۰	*۱,۰	*۲,۰	***۱,۰	***۲,۰	***۲,۰	***۲,۰	***۲,۰	۲
د معیار انحراف		۱	۱,۱	۰,۸	۰,۷	۰,۵	۰,۸	۰,۹	۰,۹	۰,۷	۰,۶	۰,۷	۰,۷	۰,۹	۱	۱	۰,۷	۱
شمیر	۱	۷۹	۸۰	۱۱۹	۳۱	۱۰	۱۲۰	۸۰	۸۰	۲۹	۲۱	۳۰	۸۰	۱۴۹	۱۳۲	۷۹	۴۰	۴۰۰

یادډښت الف کروسکال -والیس اچ- آزمیښت د ولایتونو او قومیت دپرتله کولو لپاره ده. *** Sig< 0.01; ** Sig<.05; * Sig<10

ب.هیڅ احصاییوي شمیرنښي کېدای ځکه یوازې یوه ډله/ محدود ټېرونه دپرتله کولو لپاره وجودلري؛

مأخذ

Afghanistan Human Rights & Democracy Organization (AHRDO). "Women in the Eyes of Men: Tackling the Structural Roots of Women's Problems in Afghanistan." Kabul: Afghanistan Human Rights & Democracy Organization (AHRDO), 2015. Retrieved from http://goo.gl/hGK2IL (Accessed 14 March 2015).

Angarola, Anne, Steven E. Steiner, and Shannon Zimmerman. "Engaging Men in Women's Rights and Empowerment in South Asia and the Middle East." Washington D.C.: United States Institute of Peace (USIP), 2013. Retrieved from http://goo.gl/lg48pc (Accessed 12 January 2014).

Azarbaijani-Moghaddam, Sippi. "Manly Honor and the Gendered Male in Afghanistan." Chap. V. In Viewpoints Special Edition. Afghanistan 1979-2009: In the Grip of Conflict, 184-87. Washington, D.C.: The Middle East Institute, 2009. Retrieved from http://goo.gl/EdAq3T (Accessed 19 June 2014).

———. "A Study of Gender Equity through the National Solidarity Programme's Community Development Councils." Kabul: Danish Committee for Aid to Afghan Refugees (DACAAR), 2010. Retrieved from http://goo.gl/eGKzED (Accessed 10 January 2014).

Bahri, Javed. "Western Gender Policies in Afghanistan: Failing Women and Provoking Men." *Gender, Technology and Development* 18, no. 2 (July 1, 2014): 163-85.

Baldry, Anna Costanza, Stefano Pagliaro, and Cesare Porcaro. "The Rule of Law at Time of Masculine Honor: Afghan Police Attitudes and Intimate Partner Violence." Group Processes & Intergroup Relations 16, no. 3 (2013): 363-74.

Bhatty, Zarina. "Gender Socialization South Asia." In *Encyclopedia of Women and Islamic Cultures: Family, Law and Politics*, edited by Suad Joseph and Afsaneh Najmabadi, 202-04. Leiden; Boston, MA: Brill, 2005.

Bowker, Lee H. *Beating Wife-Beating*. Lexington, MA: Lexington Books, 1983.

Brannon, Robert. "The Male Sex Role: Our Culture's Blueprint of Manhood and What It's Done for Us Lately." In *The Forty-Nine Percent Majority: The Male Sex Role*, edited by D. S. David and R. Brannon, 1-45. Reading, MA: Addison Wesley, 1976.

British & Irish Agencies Afghanistan Group (BAAG). "Getting It Right: Examining Gender Programming in Afghanistan." London: British & Irish Agencies Afghanistan Group (BAAG), 2014. Retrieved from http://goo.gl/BocyzB (Accessed 29 July 2015).

Caldwell, John C. *Theory of Fertility Decline. Population and Social Structure*. London; New York: Academic Press, 1982.

Canfield, Robert L. "Efficacy and Hierarchy: Practices in Afghanistan as an Example." Chap. IV In *Ethnicity, Authority, and Power in Central Asia New Games Great and Small*, edited by Robert L. Canfield and Gabriele Rasuly-Paleczek, 196-247. New York: Routledge, 2011.

Carroll, Bret E. [Ed.]. American Masculinities : A Historical Encyclopedia. Thousand Oaks, CA: Sage Publications, 2003.

Checchi and Company Consulting. "Engaging Men in Women's Empowerment and Rights Achievement: An Explorative Study." Kabul: USAID, Mission to Afghanistan, 2014. Retrieved from http://goo.gl/1kqI-YT (Accessed 10 June 2014).

Chopra, Radhika. "History, South Asia." In *International Encyclopedia of Men and Masculinities*, edited by Michael Flood, Judith Kegan Gardiner, Bob Pease and Keith Pringle, 299-301. London; New York: Routledge, 2007.

Chopra, Radhika, Chaitali Dasgupta, and Mandeep K. Janeja. "Understanding Masculinity." *Economic and Political Weekly* 35, no. 19 (2000): 1607-09.

Connell, R. W. "The Big Picture: Masculinities in Recent World History." *Theory and Society* 22, no. 5 (1993): 597-623.

———. "Masculinities and Globalization." *Men and Masculinities* 1, no. 1 (1998): 3-23.

———. "The Role of Men and Boys in Achieving Gender Equality." In The Role of Men and Boys in Achieving Gender Equality, Expert Group Meeting. Brasilia, Brazil: DAW in collaboration with ILO and UNAIDS, 2003. Retrieved from http://goo.gl/QFM759 (Accessed 5 May 2014).

———. "Teaching the Boys: New Research on Masculinity, and Gender Strategies for Schools." *The Teachers College Record* 98, no. 2 (1996): 206-35. Retrieved from http://goo.gl/Ta0on9 (Accessed 26 September 2015).

———. "Understanding Men: Gender Sociology and the New International Research on Masculinities." Chap. 2 in *The Sage Handbook of Gender and Education*, edited by Christine Skelton, Becky Francis and Lisa Smulyan, 18-31. London: Sage Publications Ltd, 2009.

Connell, Raewyn. "Introduction Master Builders: Research on Men and Masculinities and Directions for Australian Theory and Practice." *Australian Feminist Studies* 28, no. 75 (2013): 7-13.

Conway-Long, Don. "Gender, Power and Social Change in Morocco." Chap. 3 In *Islamic Masculinities*, edited by Lahoucine Ouzgane, 145-60. London: Zed Books, 2006.

Corey, Gerald, and Marianne Schneider Corey. *I Never Knew I Had a Choice: Explorations in Personal Growth*. 10th ed. Belmont: Brooks/Cole, Cengage Learning, 2014.

Cornwall, Andrea. "Men, Masculinity and 'Gender in Development'." *Gender & Development* 5, no. 2 (1997): 8-13.

Dasgupta, Rohit K, and K Moti Gokulsing. Masculinity and Its Challenges in India: Essays on Changing Perceptions. Jefferson, NC: McFarland & Company, Inc., 2014.

Eagly, Alice H. "Gender and Social Influence: A Social Psychological Analysis." *American Psychologist* 38, no. 9 (1983): 971-81.

Flood, Michael. "Involving Men in Efforts to End Violence against Women." *Men and Masculinities* 14, no. 3 (August 1, 2011 2011): 358-77.

———. "Men's Antiviolence Activism and the Construction of Gender-Equitable Masculinities." Chap. I In *Alternative Masculinities for a Changing World*, edited by Àngels Carabí and Josep M. Armengol. Global Masculinities Series, 35-50. New York, N Y: Palgrave Macmillan, 2014.

———. "Men and Gender Equality." Chap. 1 In *Engaging Men in Building Gender Equality*, edited by Michael Flood and Richard Howson, 1-31. Newcastle: Cambridge Scholars Press, 2015.

———. "Men, Gender and Development." *Development Bulletin* 64 (2004): 26-30.

———. "Negotiating Gender in Men's Research among Men." In *Men, Masculinities and Methodologies*, edited by Barbara Pini and Bob Pease, 64-76. Houndmills, Basingstoke, Hampshire: Palgrave Macmillan, 2013.

Flood, Michael, Judith Kegan Gardiner, Bob Pease, and Keith Pringle [Eds.]. *International Encyclopedia of Men and Masculinities*. London; New York: Routledge, 2007.

Gagnon, Georgette. "'I Was Sold Twice': Harmful Traditional Practices in Afghanistan." Chap. 12 In *The Unfinished Revolution: Voices from the Global Fight for Women's Rights*, edited by Minky Worden, 139-46. Bristol: Policy Press, 2012.

Gagoomal, Prashina J. "A 'Margin of Appreciation'" for 'Marriages of Appreciation': Reconciling South Asian Adult Arranged Marriages with the Matrimonial Consent Requirement in International Human Rights Law." *The Georgetown Law Journal* 97 (2009): 589-620. Retrieved from http://goo.gl/7mJT3O (Accessed 8 June 2015)

Gierycz, Dorota. "Women in Decision-Making: Can We Change the Status Quo?" In *Towards a Women's Agenda for a Culture of Peace*, edited by Ingeborg Breines, Dorota Gierycz and Betty A. Reardon, 19-30. Paris: UNESCO Publishing, 1999.

Gilbert, Rob, and Pam Gilbert. *Masculinity Goes to School*. London; New York: Routledge, 1998.

Gill, Aisha K. "Introduction: 'Honour' and 'Honour'-Based Violence: Challenging Common Assumptions." In *'Honour' Killing and Violence: Theory, Policy and Practice*, edited by Aisha K. Gill, Carolyn Strange and Karl Roberts, 1-23. Basingstoke, UK: Palgrave Macmillan, 2014.

Glatzer, Bernt. "Being Pashtun - Being Muslim: Concepts of Person and War in Afghanistan." In *Essays on South Asian Society: Culture and Politics II,* edited by Bernt Glatzer, 83-94. Berlin: Das Arabische Buch 1998.

Goode, William J. "Why Men Resist." In *Rethinking the Family: Some Feminist Questions*, edited by Barrie Thorne and Marilyn Yalom, 131-50. New York: Longman, 1982.

Gyte, Natalie. "'Masculinity Defines Men, Rather Than the Reverse' - Why the 'Masculinity' Debate Is So Important." *Huffington Post* (2013). http://goo.gl/q787Fj. (Accessed 12 July 2015).

Hacker, Helen Mayer. "The New Burdens of Masculinity." *Marriage & Family Living* 19, no. 3 (1957): 227-33.

Harrell, Stevan. *Human Families*. Boulder, CO: Westview Press, 1997.

Hawkins, Jonathan. "The Pashtun Cultural Code: Pashtunwali." *Australian Defence Force Journal* 180 (2009): 16-27.

Hearn, Jeff, and Michael S. Kimmel. "Changing Studies on Men and Masculinities." Chap. I in *Handbook of Gender and Women's Studies*, edited by Kathy Davis, Mary Evans and Judith Lorber, 53-70. London: Sage Publications Ltd., 2006.

Inglehart, Ronald, and Pippa Norris. "The Developmental Theory of the Gender Gap: Women's and Men's Voting Behavior in Global Perspective." *International Political Science Review* 21, no. 4 (2000): 441-63. Retrieved from http://goo.gl/X1LQUQ (Accessed 12 July 2015).

———. *Rising Tide : Gender Equality and Cultural Change around the World*. Cambridge, UK ; New York: Cambridge University Press, 2003.

Ingoldsby, Bron B, and Suzanna D Smith. *Families in Multicultural Perspective*. New York: Guilford Press, 1995.

Islamic Republic of Afghanistan Central Statistics Organization (CSO). "Afghanistan Statistical Yearbook 2013-14." Kabul: Islamic Republic of Afghanistan Central Statistics Organization (CSO), 2014. Retrieved from http://goo.gl/n7RC0J (Accessed 15 January 2015).

———. "Estimated Population of Afghanistan 2012-13-Settled Population of Bamyan Province by Civil Division, Urban, Rural and Sex-2012-13." Kabul: Islamic Republic of Afghanistan Central Statistics Organization (CSO), 2013. Retrieved from http://goo.gl/w0UkSZ (Accessed 15 January 2015).

———. "Estimated Population of Afghanistan 2012-13-Settled Population of Nangarhar Province by Civil Division, Urban, Rural and Sex-2012-13." Kabul: Islamic Republic of Afghanistan Central Statistics Organization (CSO), 2013. Retrieved from http://goo.gl/DiuT1N (Accessed 15 January 2015).

———. "Estimated Population of Afghanistan 2012-13-Settled Population of Takhar Province by Civil Division, Urban, Rural and Sex-2012-13." Kabul: Islamic Republic of Afghanistan Central Statistics Organization (CSO), 2013. Retrieved from http://goo.gl/Tcj1Oc (Accessed 15 January 2015).

———. "Estimated Population of Kabul City by District and Sex 2015-16." Kabul: Islamic Republic of Afghanistan Central Statistics Organization (CSO), 2015. Retrieved from http://goo.gl/WKZZpz (Accessed 18 September 2015).

———. "Province Socio-Demographic and Economic Survey: Highlights." Kabul: Islamic Republic of Afghanistan Central Statistics Organization (CSO), 2015. Retrieved from http://goo.gl/Nc74yg (Accessed 18 September 2015)

Kamali, Mohammad Hashim. ***Shari'ah Law: An Introduction.*** Foundations of Islam. Oxford, England: Oneworld Publications, 2008.

Katz, Marion Holmes. *Women in the Mosque: A History of Legal Thought and Social Practice*. New York: Columbia University Press, 2014.

Kimmel, Michael. "Masculinities." In *Men and Masculinities A Social, Cultural, and Historical Encyclopedia*, edited by Michael Kimmel and Amy Aronson, 503-07. Santa Barbara: ABC-CLIO, 2004.

Kimmel, Michael S, and Amy Aronson [Eds.]. *Men and Masculinities a Social, Cultural, and Historical Encyclopedia*. Santa Barbara, CA: ABC-CLIO, 2004.

Kimmel, Michael S. "Rethinking Masculinity: New Directions in Research." In *Changing Men: New Directions in Research on Men and Masculinity*, edited by Michael S. Kimmel, 9-21. Newbury Park, CA: Sage, 1987.

Kirkwood, Catherine. *Leaving Abusive Partners : From the Scars of Survival to the Wisdom for Change*. London: Newbury Park, CA: SAGE, 1993.

Mason, Karen Oppenheim, and An-Magritt Jensen. *Gender and Family Change in Industrialized Countries*. Oxford: Clarendon Press, 1995.

دڅرګندونولپاره ستاسي غوښتنې

د افغانستان د څیړنې او ارزونې واحد ډیره علاقه لری چې ستاسو څخه اوري. په هر صورت که تاسی د دی واحد خپرونو لوستونکی یاست، یا مو د افغانستان د څیړنې او ارزونې واحد کې په لکچر یا ورکشاپکې ګډون کړی وی، یا مو له کتابونو څخه استفاده کړی وی، یا مو د ادارې له کارونو او څیړنو سره آشنایی پیدا کړی وی، ستاسي څرګندونی او غوښتنې زمونږ لپاره ډیر د ارزښت وړ دی، ستاسی وړاندیزونه له مونږ سره مرسته کوی ترڅو خپل هدف په ښه توګه تعقیب او د خپلو کارونو لاسته راوړنې په ښه څیر د خپلو خبرونو له لوستونکو سره شریکې کړو.

ترټولواسانه لار دڅرګندونو لپاره ستاسي غوښتنی دبرښنالیک له لاری areu@areu.org.af همدارنګه تاسي کولای شی چې له مونږ سره په اړیکه کې شي ۰۷۹۹۶۰۸۵۴۸(۰)۹۳+ تاسي په خپلواکه توګه نظر ورکولای شی، اماستاسی ځوابونه اومعلومات په دی اړه زمونږ لپاره ډیرارزښتناک تمامیږی.

- له دی ادارې او ددی اداری له څیړنوسره څنګه آشناشوی (دخپرونو له لاری،یا ددی اداری په‌غونډو یامجلسونو کې ګډون له لاری)
- دافغانستان دڅیړنې او ارزونې د واحد له څیړنود څه لپاره استفاده کوی
- دافغانستان دڅیړنې اوارزونې د واحد څیړنې څنګه ترلاسه کوی
- آیا له خپرونو نه په بریښنایې یاچاپی څیر استفاده کوی
- دخپرونومعلومات تاسو ته څه دول وړاندی شی
- ستاس ووړاندیزنه ددی اداری دڅیړنو په اړه څه شی دی
- د افغانستان د څیرنی او ارزونی د واحد کومه خپرونه یا پیښه تاسوته په زړه پوری ده؟
- ستاسي په باور په‌کوموموادوکې زمونږکارونه‌ګټورتمامیږی
- علاقه،ددندی ساحه اویاستاسی دمطالعی ځای

د افغانستان د څېړنې او ارزونې د واحد ورستنې خپرونې

نېټه	د خپرونې نوم	لیکوال	پښتو	دری	دڅېړنې موضوع	د څېړنې ډول
اپریل ۲۰۱۷	د شګو پر بنسټ د حکومت جوړونه: اپینو افغانستان څنګه کمزوری کړ؟	دیوید منسفیلد			د طبیعي سرچینو مدیریت	کتاب
اپریل ۲۰۱۷	په کندهار ولایت کې د ساحوي کار په اړه لنډ یادښت، د ۲۰۱۵ دسمبر او ۲۰۱۷ جنوري: کوکنار او کلیوالي معیشت	پاول فیشستین			د طبیعي سرچینو مدیریت	لنډیز
مارچ ۲۰۱۷	افغان ملي اردو د آیساف نه وروسته	انتونیو جیستازی او علی محمد علی			حکومتداری	توضیح پاڼه
فبروری ۲۰۱۷	اصل په جزییاتو کې دی: د بغاوت، تاوتریخوالي او نشه يي توکو د پراخ تولید په لمنه کې د ننګرهار مخ په زیاتېدونکی سقوط	دیوید منسفیلد	✔	✔	د طبیعي سرچینو مدیریت	لنډیز
جنوری ۲۰۱۷	د جنسیت د نابرابروالي بله څوا (بل اړخ): په افغانستان کې نارینه او نارینتوب	چونا آر. اچاوز او سید مهدی موسوی	✔	✔	جندر	تحلیلي څېړنه
جنوری ۲۰۱۷	په کورنیو کې د اوبو ناخوندیتوب: په افغانستان کې د څښلو اوبو ته د پایښت وړ لاسرسی، د حقایقو د ښه روښانولو لپاره د بېلګو بدلون	ونسنت توماس	✔		پایښت لرونکی معیشت	مباحثوي څېړنه
دسمبر ۲۰۱۵	هلمند د خوځښت په حال کې: د فصل د ناکامۍ له کبله کډوالۍ ته مخه	دیوید منسفیلد	✔	✔	د طبیعي سرچینو مدیریت	لنډیز
نومبر ۲۰۱۵	۹۰ ٪ سلنه رښتینې، په یو اجاروي اقتصاد کې پورته والي او غورځېدنه، کیسي د کندهار افغانستان نه	جولیا مینویا، ادم پین			پایښت لرونکی معیشت	کاري قاعده
اکتوبر ۲۰۱۵	ښځې او ټاکنې: په راتلونکې پارلماني ټاکنې کې استنیاوې او پر مخ پراته خنډونه	اورځلا نعمت اشرف	✔	✔	حکومتداری	پالیسی پاڼه
اکتوبر ۲۰۱۵	د اوج ټکي ته رسېدل: په افغانستان کې له سیاسي پلوه د لوړو ښوونځیو فعالېدل	انتونیو جیستازی او علی محمد علی	✔	✔	حکومتداری	تحلیلي څېړنه
اکتوبر ۲۰۱۵	په افغانستان کې کلیوالي جوړښت ته پاملرنه	ادم پین	✔	✔	پایښت لرونکی معیشت	پالیسی پاڼه
اکتوبر ۲۰۱۵	په بلخ ولایت کې د ۲۰۱۵ کال د مې میاشتې د اپیمو او کلیوالي اقتصاد په تړاو د ساحوي کار یادښتونه	پاول فیشستین	✔	✔	د طبیعي سرچینو مدیریت	لنډیز
می ۲۰۱۵	د افغانستان په اساسی قانون کی د قواوو جلاوالی: یوه موضوعی څېړنه	فرید حمیدی او ارونی جیاکودی	✔	✔	حکومتداری	موضوعي څېړنه
می ۲۰۱۵	په افغانستان کې ولایتي سیاست او حکومتولي: دکندهار ولایت بېلګه	اشلی جکسن			پایښت لرونکی معیشت	کاري قاعده
می ۲۰۱۵	په افغانستان کی د کلیو ډول پېژندنې د جوړولو لپاره د کلستر ډوله تحلیل څخه کټه اخیستنه	ادم پین او جورجیا سترج			پایښت لرونکی معیشت	کاري قاعده
اپریل ۲۰۱۵	د افغانستان د څېړنو خبر پاڼه - ۳۱ ګڼه	د افغانستان د څېړنی او ارزونی واحد				څېړنیز خبرپاڼه
اپریل ۲۰۱۵	په افغانستان کی د قواوو جلاوالی:تیوری او عمل	ارونی جیاکودی	✔	✔	حکومتداری	پالیسی پاڼه
اپریل ۲۰۱۵	په افغانستان کې د اساسي حقونو تدریجي تکامل: ۱۹۲۴- ۲۰۰۴	ارونی جیاکودی	✔	✔	حکومتداری	پالیسی پاڼه
مارچ ۲۰۱۵	د الف څخه تر یا د افغانستان لپاره مرستندوی لارښود دیارلسمه ګڼه ۲۰۱۵	د افغانستان د څېړنی او ارزونی واحد	✔	✔		کتاب
فبروری ۲۰۱۵	په افغانستان کې ولایتي سیاست او حکومتولي: دننګرهار ولایت بېلګه	اشلی جکسن	✔	✔	پایښت لرونکی معیشت	پالیسی پاڼه
فبروری ۲۰۱۵	د کار بازار، ټولنیزه نابرابری او په کابل کې ګډونکي	ریچارد مالت او ادم پین	✔	✔	پایښت لرونکی معیشت	پالیسی پاڼه
جنوری ۲۰۱۵	د پیاز ټولنیز اهمیت: د افغانستان په ننګرهار کې د پیازو د بازار غیر رسمي قواعد او مقررات	جولیا مینویا، ادم پین او ومیق الله ممتاز	✔	✔	پایښت لرونکی معیشت	پالیسی پاڼه
دسمبر ۲۰۱۴	کوچنیان ولی یوازی سفر کوی؟ د کوچنیانو،کورنیو او له افغانستان څخه د استوونکو ټولنو له نظره اروپا او نورو صنعتی هیوادونو ته د تګ انګیزې	چونا آر.اچاویز جنیفر بګاپورو لیځه ویلفر داری شکریه آزادمنش	✔	✔	پایښت لرونکی معیشت	تحلیلي څېړنه
نوامبر ۲۰۱۴	په افغانستان کې د ښځو او رهبریت: درسونه او وړاندیزونه	آریه نجات	✔	✔	حکومتداری	پالیسی پاڼه
نوامبر ۲۰۱۴	د خلکو بنسټیزو حقونو ته یو ځغلنده کتنه: ننګوتی او فرصتونه	داکتر رنګین دادفر سپنتا	✔	✔	حکومتداری	موضوعي څېړنه
اګست ۲۰۱۴	د افغانستان اساسي قانون لس کلن شوکومې ستونزې مطرحې دي؟	داکتر محمد هاشم کمالی	✔	✔	حکومتداری	تحلیلي څېړنه
اګست ۲۰۱۴	د افغانستان د ټاکنیزو ښخړو د حل لپاره د میکانیزمونو وضعیت	ارونی جیاکودی	✔	✔	حکومتداری	پالیسی پاڼه

«د جنسیت د نابرابروالي بل ارخ په افغانستان کې نارینه او نارینتوب » په مستقیمه لاریو قدم مخته تګ ده چې په ښه تفصیل سره د جنسیت هغه معیارونه په ګوته کوي چې هم نارینه او هم ښځې ته زیان رسوي. دغه لیکنه چې پرنارینتوب او پرښځو او کورنۍ باندې د هغه پراغیزې باندې یې تمرکز کړی ده، خورا ډیره مهمه ده. دا څېړنه د بدلیدونکو ټولنیزو او فرهنګی تحلیلونو اړینتوب ثابتوي، چیرې چې نارینه بدلونونو ته نه یوازې له دې کبله ښه راغلاست وایي چې پخپله کټه یې وي، بلکې ددې لپاره هم هغه تأیید کړي چې د ښځو او نجونو په ګټه دي. د لیکونکو لپاره به دوهم قدم دا وي چې نارینه دې ته راوغواړي چې د ښځو د تجربو له هینداري څخه دې موضوع ته وګوري ترڅو د جنسیت د برابروالي په حقیقت پوه شي چیرته چې د ښځو په غږ نه یوازې بدلون ته ښه راغلاست ویل کیږي بلکې د خوندیتوب داډ هم ورکول کیږي.

پاتریشیا آکِرمن (*Patricia Ackerman*)، رئیس، د ښځو او جنسیت د څیړلو پروګرام، د نیویارک سیټي کالج

د افغانستان د څیړنې او ارزونې واحد (AREU) له خوا دغه په وخت څیړنه، ویبوونکي له دې دودیز او ګډ (عمومی) مفهوم څخه چې جنسیت یوازې په ښځو پورې اړه لري، هاخوا بیایي. هلکان او نارینه هم په جنسیت پورې اړه لري، چې د پلارواکي معیارونه، ارزښتونه او دودونه ور سره یو ځای دي. دغه نامتو لیکنه په افغانستان کې نارینه وو ته د جنسیت د نابرابروالي بل اړخ ورښیي: ددې لیکنې هرو مرو لوستل ټولو هغو کسانو ته سپارښتنه کوو چې په جنسیتي برابروالي او د عدالت په پرمختیا کې ښکیل دي. په برابروالي، پاملرني، نه تاوتریخوالي او د کور د کارونو په ګډه ترسر رسولو باور لرونکي نارینه نه یوازې له هر بل نارینه څخه کم نه دي، بلکې ډیر ښه نارینه هم ګڼل کیږي.

جان ریندِرز (*Jan Reynders*)، د جنسیت د عدالت یو خپلواک سلا کار، څیړونکی او فعال د نارینه وو د ښکیلتیا د شبکې (اروپایي ډلې) د لار ښوونکې کمیټې غړی، (د هالیند د جنسیت د کړنلارې) د ښځې= نارینه (WO=MEN) فعال، او د نړیوال جنسیت او اوبو د اتحادیې (GWA) د بورد غړی دی

د نارینتوب په اړه د انتقادي څیړنې د نړیوال خپریدلو د یوې روښې اشارې په توګه، د افغانستان د څیړنې او ارزونی د واحد (AREU) دغې هڅونکې بیلګې ته پاملرنه وکړئ، چې دا خبره څرګندوي چې حتا د جنسیت په اړه ډیرو متعصبو ټولنو کې هم د پلارواکي په هکله بیاکتنه شونې ده. په داسې شرایطو کې چې ډیر کسان نه غواړي له هغو سره مخامخ شي، د څیړونکو دغو ډلو پرجنسیت ولاړ تاوتریخوالي سره مبارزه وکړه او څرګنده یې کړه چې په افغاني ټولنه کې قومیت، عمر، زده کړې او د طبقې تفاوتونه څنګه د نارینتوب په اړه توپیر رامینځ ته کوي.

دان کانوِی-لانګ (*Don Conway-Long*)، پروفیسور، د بشر پوهني او ټولن پیژندې څانګه، د وبستر پوهنتون

«دجنسیت د نابرابروالي بله خوا: په افغانستان کې نارینه او نارینتوب» داسې مهمه او نامتو څیړنه ده چې ددې وړتیا لري چې په افغانستانکې جنسیتی برابروالي ته انکشاف ورکړي. په ټوله نړۍ کې، نارینه یوازې ملګري نه، بلکې کله چې خپلې ګټې په بدلون کې ووینې د جنسیت د برابروالي فعال ملاتړي دي. د حکومت، مدني ټولنې، رسنۍ، د ټولنې ډلې، او مذهبی لارښوونکي او شریکان کولای شي د دغې لیکنې د موندنو پربنسټ کار وکړي او د افغاني ښځو د حقونو خوځښت خپل مهم کارونه پراخ کړي، ترڅو ټول یوځای او هریو ګټونکي وي.

فیبی شِرینر (*Phoebe Shreiner*)، د متحده ایالاتو د بریالیتوب (Breaking through) د مؤسسې مرستیال او د هیواد په کچه رئیس

غواړم د افغانستان د څیړنی او ارزونې واحد (AREU) څخه مننه وکړم چې د جنسیت د سکې پله خوا یې ترڅیړنې لاندې نیولې او په افغانستان کې ئې د جنسیت د نابرابرۍ په وړاندې ټاکونکې ونډه اخیستې ده. باور لرم چې دا څیړنه به د نارینه وو او ښځو په لارښوونه کې د مالوماتو د مهمې سرچینې په توګه کار ورکړي.

ریچل پلوئم (*Rachel Ploem*)، سلاکار، جنسیت او SRHR، بین المللی پروګرام، روتګرس

زه د افغانستان د څیړنی او ارزونې د واحد (AREU) د دغې مهمې او امیدبښونکې لیکنې قدر کوم چې په افغانستان کي یې د نارینتوب دمفهوم او د جنسیت پر نابرابروالي او جنسیتی تاوتریخوالي باندې د هغه د اغیزې په اړه ، خپره کړې ده.

م. نظیف شهرانی، د انسان پیژندنې (بشرپوهنې) پروفیسور، د مرکزی آسیا او منځني ختیځ د نړیوالو او بین المللی مطالعاتو ښوونځي، د اینډیانا پوهنتون

۱۴ کاله
باکیفیته څیړنه

افغانستان د څیړنې او ارزونې اداره
دحاجي یعقوب له څلور لارې څخه د شهید د څلورلارې په لور، کین ارخ ته دریمه کوڅه، ۱۴۴ کور، نوی ښار، کابل، افغانستان
تیلفون ۵۴۸ ۲۰۸ ۷۹۹ (۰) ۹۳+
برېښنالیک publications@areu.org.af
ویب پاڼه www.areu.org.af

ټولی څیړونې په دغه پاڼه کې د راښکته کولو لپاره www.areu.org.af لاس ته راوړی شي.

په کابل کې ددغه اداري په دفتر کې چاپ شوی کاپیانې هم موجودي دی

ISBN 978-9936-628-02-1

د افغانستان لپاره د سویډن کمیټه